

HÅKAN NESSER

Află cum arată o crimă perfectă. Aproape perfectă.

Întoarcerea

Gazeta
JURNALUL

TREI

3

FICTION
CONNECTION

HÅKAN NESSER

ÎNTOARCEREA

Un roman polițist cu inspectorul Van Veeteren

Traducere de Constantin Dumitru-Palcus

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Coperta colecției:
Faber Studio (M. Radu, R. Manelici, S. Olteanu, D. Dumbrăvician)

Imagine copertă: PHOTOLAND/CORBIS/Tom Marks

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Redactor:
Cătălina Ioancea

Dtp:
Gabriela Chircea

Corectură:
Elena Bițu
Eugenia Ursu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NESSER, HAKAN

Întoarcerea / Håkan Nesser; trad.: Constantin Dumitru-Palcus.
- București: Editura Trei, 2011
ISBN 978-973-707-536-9

I. Dumitru-Palcus, Constantin (trad.)

821.113.6-31=135.1

Titlul original: *Återkomsten*
Autor: Håkan Nesser

Copyright © 1995 by Håkan Nesser

Ediție publicată prin acord cu Bonnier Group Agency, Stockholm, Suedia.
Ediția originală este publicată de editura Albert Bonniers Forlag, Stockholm, Suedia

© Editura Trei, 2011
pentru prezenta ediție

C.P. 27-0490, București
Tel./Fax: +4 021 300 60 90
e-mail: comenzi@edituratrei.ro, www.edituratrei.ro

ISBN: 978-973-707-536-9

Cartea de față este o operă ficțională. Numele, personajele, locurile și întâmplările sunt fie produsul imaginației autorului, fie sunt folosite în mod fictiv. Orice asemănare cu vreo persoană reală, vie sau decedată, cu evenimente sau localități reale este o pură coincidență.

*Mă întrebi cât durează viața,
iar eu îți voi spune că e
exact cât distanța dintre cele două
date de pe piatra de mormânt.
— W.F. Mahler, poet*

24 august 1993

1

Era prima și ultima zi.

Ușa de oțel se încuie în urma lui, iar clicul metalic zăbovi o vreme în aerul rece al dimineții. Făcu patru pași, se opri și-și lăsă jos valiza. Închise ochii, apoi îi deschise din nou.

O ceață matinală rarefiată plutea deasupra parcării părăsite, soarele tocmai răsărea peste orașelul din apropiere și singurul semn de viață era dat de stolurile de păsări care zburau pe deasupra câmpurilor ce împrejmuiiau aglomerarea de clădiri. Simți în nări mirosul de grâu proaspăt secerat. Lumina orbitoare tremura deasupra asfaltului. În depărtare, la mai puțin de doi kilometri spre vest, auzea hurelul persistent al traficului de pe autostrada care străbătea ținutul rural. Avu un moment de vertij când își dădu seama subit de dimensiunea reală a lumii. Nu mai ieșise dintre acele ziduri de doisprezece ani; stătuse într-o celulă de doi pe trei metri și îi trecu prin minte că până în oraș și la gară avea cale lungă de mers. O cale incredibil de lungă, poate imposibil de parcurs într-o zi ca asta.

I se oferise un taxi, asta era procedura curentă, dar refuzase. În această etapă timpurie, nu voia să ajungă la lume pe o scurtătură. Dorea să simtă povara, suferința și libertatea în fiecare pas pe care-l făcea în dimineața aceasta. Dacă voia să aibă o

șansă în îndeplinirea sarcinii pe care și-o stabilise singur, înțelesese ce trebuia să depășească. Să depășească și să scoată tot ce se putea din acel ceva.

Își luă valiza și porni la drum. Aceasta nu cântărea cine știe ce. Câteva schimburi. O pereche de pantofi, o cămașă, pantaloni și trusa de toaletă. Patru sau cinci cărți și o scrisoare. Probase hainele cu care se îmbrăcase și semnase pentru ele la magazie cu o zi înainte. Îmbrăcăminte tipică de închisoare. Pantofi negri din piele sintetică. Pantaloni albaștri. Cămașă din bumbac gri-deschis și o scurtă de vânt subțire. Din punctul de vedere al localnicilor, era la fel de ușor identificabil ca un preot romano-catholic sau ca un coșar. Unul dintre cei mulți care ajungeau la gară cărând o valiză din carton presat, nerăbdători să plece, după ce petrecuseră un timp în Marele Cenușiu, situat între pădurea municipală și autostradă. Atât de aproape și totuși atât de departe. Unul dintre ei. Cei ușor identificabili.

Marele Cenușiu. Așa i se spunea pe-aici. Pentru el, nu avea nume — doar un scurt interval de timp, că despre spațiu abia dacă merita menționat. Și trecuse mult timp de când încetase să-și mai facă griji în legătură cu oamenii care se uitau lung la el; mult timp de când fusese obligat să-și întoarcă spatele la genul ăsta de contact superficial și fără noimă. Își părăsise fosta viață fără nicio ezitare; nu avusese alternativă și niciodată nu tânjise să se întoarcă. Niciodată.

Ai fi zis că niciodată nu făcuse parte cu adevărat din ea.

Soarele se înălțase pe cer. După o sută de pași, se văzu nevoit să se oprească din nou. Își dădu jos scurta și o atârnă pe umăr. Două mașini trecură pe lângă el. Probabil, doi gardieni sau alți membri ai personalului. Oameni de-ai închisorii, în orice caz. Nimeni altcineva nu se aventura până aici, unde nu exista decât Marele Cenușiu.

Porni din nou la drum. Încercă să fluiere, dar nu nimeri nicio melodie. Se gândi că i-ar fi trebuit niște ochelari de soare. Poate-și cumpăra o pereche când ajungea în oraș. Duse palma streășină la ochi, miji și scrută peisajul citadin prin ceața amețitoare. Chiar în acel moment, clopotele începură să bată.

Se uită la ceasul de la mână. Opt. Nu mai prindea primul tren. La drept vorbind, nici nu-și dorise cu adevărat asta. Mai bine aștepta la cârciuma din gară, servind un mic dejun sănătos și citind ziarul de dimineață. Fără grabă. Măcar în prima zi. Va duce la îndeplinire sarcina pe care și-o fixase singur, dar desfășurarea în timp a evenimentelor depindea de factori despre care, deocamdată, nu știa nimic, cum era și firesc.

Mâine, probabil. Sau poimâine. Dacă toți anii ăștia îl învățaseră ceva, era exact asta. Să aibă răbdare.

Răbdare.

Continuă să meargă hotărât spre oraș. Luă în posesie străzile părăsite, inundate de arșiță. Aleile umbrite ce porneau în toate părțile din piață. Pietrele de caldarâm tocite. Pășea agale pe cărarea ce însoțea apele brune, noroioase ale râului, pe care niște rațe apatice pluteau într-o stare de inerție atemporală. Asta era în sine ceva demn de remarcat — să mergi și iar să mergi, fără să ajungi la un zid sau la un gard. Se opri pe unul dintre poduri și se uită la o familie de lebede strânse laolaltă pe o insuliță noroioasă, la umbra unor castani de pe mal. Observă și copacii, cu crengile lor ce păreau să se întindă în jos tot atât de mult cât în sus. Spre apă, dar și spre cer.

„Lumea“, își zise el. „Viața.“

Un tânăr cu fața plină de coșuri îi ștampilă biletul cu dezgust vădit. Bilet dus, da, firește. Îi aruncă o privire, apoi se îndreptă spre chioșcul de presă. Cumpără două ziare și, fără pic de jenă, o revistă pentru bărbați, care avea pe copertă niște sâni mari și goi. După aceea, o cană de cafea în restaurantul gării, însoțită de sandviciuri cu brânză și gem, pregătite pe loc. O țigară sau două. Încă o oră până la tren și dimineața nu se terminase încă.

Prima dimineață a celei de-a doua întoarceri, și întreaga lume era plină de timp. Inocență și timp.

După câteva ore, aproape că ajunsese. Pe ultimii kilometri ai drumului, fusese singur în compartiment. Privi afară pe fereastra murdară și zgâriată; se uită la câmpiile, pădurile, orașele

și oamenii pe lângă care trecea și, deodată, toate acestea căpătă-
ră sens, dobândindu-și propria importanță. Clădiri, drumuri, în-
trepătrunderea subtilă a elementelor peisajului rural. Vechiul cas-
tel de apă. Terenurile de fotbal. Coșurile de fabrică și grădinile
din spatele caselor. Fabrica de mobilă Gahn. Piața. Liceul. Via-
ductul și casele de pe Strada Principală. Trenul frână și se opri.

Pe când cobora, observă că peronul avea un acoperiș nou,
din plastic albastru. Clădirea gării fusese renovată. Indicatoare-
le erau noi și ele.

În afară de asta, totul era ca înainte.

Luă un taxi. Lăsă orașul în urmă. Un sfert de oră de mers cu
mașina fără un cuvânt spus, pe lângă malul lacului care uneori
dispărea, apoi scânteia dincolo de lanurile de grâu și de crângu-
rile de foioase, și iată-l ajuns la destinație.

— Poți să te oprești după biserică. O să merg pe jos ultima par-
te a drumului.

Plăti și coborî din taxi. Era ceva vag familiar în felul cum
șoferul îi făcea cu mâna în timp ce se îndepărta. Așteptă până
când mașina făcu cale întoarsă și dispăru în spatele lăptăriei. Apoi
își luă valiza și punga din plastic plină cu alimente de la băcănie
și porni la drum.

Soarele ajunsese sus pe cer. Sudoarea îi șiroia pe față și între
omoplați. Era mai departe față de cum își amintea și mai la deal.

Dar, pe de altă parte, trecuseră doisprezece ani...

Casa era și ea cu doisprezece ani mai veche, dar rămăsese în
picioare. Ea croise o cărare până la trepte, după cum promisese,
dar nu mai mult. Linia de demarcație dintre grădină și pădure
nu mai era netă, lăstarii de mestecăn dăduseră năvală, iarba și
buruienile crescuseră de peste un metru pe lângă zidurile casei.
Acoperișul șopronului se lăsase, țiglele păreau să se descompu-
nă, iar geamul de la etaj era spart, lucru care nu-l deranja însă.
În măsura în care se așteptase la orice, nimic nu-l surprindea.

Cheia era atârnată sub streășină, cum ar fi trebuit să fie. Des-
cuie ușa. Trebui să-i dea un brânci cu umărul ca s-o deschidă.
Părea să se fi umflat un pic.

Era un miros de stătut, dar nu exagerat. Aparent, nu mirosea nici a putreziciune, nici a șoareci. Pe masa din bucătărie era un bilet.

Ea îi ura toate cele bune, așa scria. Atâta tot.

Puse valiza și sacoșa de plastic pe sofa, sub ceasul de perete, și se uită în jur. Începu să se plimbe prin casă și deschise geamurile. Se opri în fața oglinzii de la baie și își cercetă propria imagine.

Îmbătrânise. Avea fața cenușie și scofâlcită. Buzele erau mai subțiri și mai severe. Gâtul părea tumefiat și plin de riduri, iar umerii căzuți trădau parcă deznădejdea.

„Am cincizeci și șapte de ani”, își zise. „Din care douăzeci și patru în spatele gratiilor. Nu-i de mirare.”

Se întoarse cu spatele și începu să caute un pistol. Trebuia să aibă o armă, orice-ar fi fost, așa că mai bine găsea una imediat. Înainte să apuce să se răzgândească.

La lasarea serii, stătea la masa din bucătărie cu scrisoarea în față. O citi încă o dată, ceașca de cafea stând pe fața de masă înflorată.

Nu era lungă. O pagină și jumătate, aproape. Închise ochii și încercă să o vadă cu ochii minții.

Ochii ei negri, însemnați deja de moarte, de cealaltă parte a grilajului. Felul cum își frământa mâinile.

Și povestea ei.

Nu, altă cale nu exista.

20 aprilie–5 mai 1994

2

Era una dintre acele excursii în natură.

Ar fi trebuit să fie patru adulți, firește. Sau măcar trei. Asta fusese intenția, dar cu o jumătate de oră înainte de ora plecării, Henriette sunase ca să anunțe încă una dintre indispozițiile ei deloc convingătoare. La puțin timp după asta, a devenit limpede că Hertl trebuie să rămână și s-o ajute pe asistentă, care urma să-i vaccineze în după-amiaza aceea pe copiii de doi ani.

Ceea ce însemna că rămăseseră doar Elisabeth și Moira. Era de la sine înțeles că, mai devreme sau mai târziu, Moira avea să simtă apariția unei migrene. Așa încât, practic, doar Elisabeth avea să răspundă de întreaga turmă. Și ce? Parcă ar fi fost prima oară?

Erau paisprezece. Cu vârste cuprinse între trei și șase ani. Eunice, de șase ani, a pus bulgărele în mișcare vomitând în autobuz după nici cinci sute de metri. Cam în același timp, Paul, trei ani, a făcut pipi pe el din belșug. La scurt timp, Ellen și Judith, patru și, respectiv, cinci ani, încercau să-și scoată una altea ochii din pricina unei eșarte verzi cu iepurași roz. Emile, trei ani și jumătate, începu să țipe după maică-sa atât de tare, încât întregul autobuz se zdruncină, iar pe Christophe, de șase ani, îl dureau un dinte.

Când autobuzul opri la marginea pădurii, toți coborâră cuminți. Ea îi numără repede. Erau prezenți cu toții. Paisprezece, cincisprezece dac-o socoteai și pe Moira. Trase adânc aer în piept. Îi așteptau trei ore de mers printre copaci, fript cârnați la grătar, o căutare de comori și diferite excursii botanice. Văzu cum cerul se întunecă printre coroanele copacilor și se întrebă cât avea să dureze până când începea să plouă cu găleata.

De fapt, nu dură decât douăzeci și cinci de minute, dar între timp intraseră bine în pădure. Moira începuse să simtă o pal-pitație în frunte și se păstra la cincizeci de pași în fața grupului principal, ca să nu înrăutățească și mai mult lucrurile. Erich și Wally o necăjiseră atât de tare pe Eunice, încât fetița grasă refuzase să mai stea cu ceilalți. Mergea singură printre copaci și tufăriș, în loc să rămână pe potecă, dar Elisabeth striga mereu la ea ca să păstreze legătura. Unul dintre gemenii Jümpers căzuse și se lovise la cap, într-o rădăcină de copac, așa că se văzu nevoită să-l care în brațe. Celălalt se juca pe la spatele ei, agățându-se cu degete soioase de centura ei.

— A-nceput să plouă! țipă Bartje, patru ani.

— Vreau acasă! zbieră Heinrich, cinci ani.

— Javre tâmpite, spuseră Erich și Wally. Marș acasă și să vă călăriți mamele.

— S-o sparg, chițăi și un puști de trei ani, anonim.

— Gura, Wally și Erich, șuieră Elisabeth. Dacă nu tăceți, vă tai urechile!

Moira se oprise la o cabană a corpului de voluntari, unde urmau să ia masa.

— Avem baftă, șopti ea când grupul principal o ajunse din urmă. Ca de obicei, se simțea obligată să vorbească în șoaptă, ca nu cumva să provoace o izbucnire deplină a migrenei. Veniți repede să vă adăpostiți de ploaie!

Dar până să apuce Wally să ajungă la ușă, Elisabeth își dădu seama că aceasta era încuiată, iar cheia se afla în poșeta lui Hertl, în camera personalului.

— L-ncuiată, mama ma-sii, /biera Erich. Dați-mi naibii cheia aia odată!

Moira se uita fără să priceapă la Elisabeth, care oftă. Închi-se ochii și numără până la trei. Ploua cu găleata și simțea cum călcâiele i se scutundă încet în iarba îmbibată de apă.

— Mi-e frig, anunță băiețelul din brațele ei, tremurând.

— Mi-e foame! o informă și fratele lui geamăn.

— Să nu-mi spuneți c-ați uitat cheia, proastele naibii! urlă Erich, aruncând un bulgăre de noroi în perete.

Elisabeth se mai gândi trei secunde. Apoi îl trânti pe pacientul ranit în brațele Moirei, se duse în spatele cabanei și sparse un geam.

Ploaia încetă după o oră. Mâncaseră tot ce-și aduseseră cu ei, Elisabeth citise optsprezece povești pe care le mai citise de vreo optsprezece sute de ori înainte, unii dintre copiii mai marișori, de cinci–sase ani, plecaseră să exploreze singuri împrejurimile și erau atât de înnoroiți, încât Elisabeth se îndoia că șoferul autobuzului avea să le dea voie să se suie iar în mașina. Moira reușise să prinda un pui de somn într-o cameră la etaj și se simțea ceva mai bine, dar nu prea mult. Gerard, un băiețel alergic, în vârstă de trei ani, se pricopsise cu o urticarie rebelă pe față și la coate, din cauza unei bomboane cu alune pe care un prieten încă neidentificat îl păcălise s-o mănânce. Unul dintre copiii de patru ani și unul de trei ani făcuseră pipi pe ei.

În afară de asta, totul era sub control. Luă hotărârea să-i adune pe copii pe trepte, afara, și să-i pregătească pentru drumul de întoarcere la autobuz.

Treisprezece. Erau doar treisprezece copii. Paisprezece cu Moira.

— Cine lipsește? întreabă ea.

Reieși că lipsea Eunice.

Interogatoriile preliminare scoaseră la iveală faptul că tetița dispăruse cu vreo douazeci, poate chiar treizeci și cinci de minute în urmă. Nimeni nu era expert când venea vorba despre

evaluat intervale de timp și nici motivul dispariției ei nu era foarte clar — Wally sau Erich, sau poate amândoi, era posibil să fi lovit-o cu o bucată de lemn. Marissa i-o fi zis că e grăsană. Sau poate c-a apucat-o durerea de burtă.

Cel mai probabil, fusese o combinație a celor trei factori.

După câteva minute de strigăte și țipete cam într-o doară, Elisabeth decise că era nevoie de organizarea unei patrule de căutare.

Moira avea să rămână în cabană, să aibă grijă de copiii de trei și patru ani, în vreme ce ea urma să plece în pădure împreună cu copiii mai mari.

Mai mari? își zise. Cinci sau șase ani. Șapte la număr.

— O să mergem în șir indian, la distanță de câte zece pași, explică ea. O să strigăm întruna și n-o să-i scăpăm din ochi pe ceilalți. S-a înțeles?

— Da, șefa! strigă Wally, salutând-o.

Până la urmă, Wally o găsi.

— Șade într-un nenorocit de șanț și sughiță, spuse el. Uite-acolo. Cic-ar fi găsit un cadavru fără cap.

Elisabeth știu de îndată că ăsta era adevărul. Sosise momentul pentru punctul culminant al zilei.

De fapt, nu lipsea doar capul. Cadavrul — ce mai rămăsese din el — fusese învelit într-un covor gros și nu era momentul să obțină de la Eunice o explicație privind motivul pentru care ținuse morțiș să-l cerceteze îndeaproape. Poate că vreun os se ițise afară. În orice caz, fetița bine clădită și puternică reușise să-l scoată din șanț îndeajuns ca să poată să-l desfacă, iar covorul mustind de umezeală era acoperit de mușchi, tungi și toate putreziciunile imaginabile, după cum îi lăsase impresia lui Elisabeth. În unele locuri se destrăma în bucăți, iar cadavrul din mijloc nu încăpea vreo îndoială că se afla într-o stare la fel de proastă.

Fără cap, deci. Și fără mâini, și fără labele picioarelor.

— Înapoi la colibă! răcni către copii, ținând-o strâns în brațe pe Eunice, care tremura toată.

Deodată simți o greață violentă și avu revelația faptului că hidoșenia la care tocmai se holbase era una dintre acele viziuni

care aveau să-i apară fără greș în toate nopțile întunecate, pentru tot restul vieții.

3

— Raportați, vă rog, spuse Hiller, împreunându-și mâinile.

Reinhart ridică privirea la tavan. Münster efectuează conștiincios ritualul dregerii glasului, iar Van Veeteren căscă.

— Ei? zise Hiller.

— Ia să vedem, spuse Münster, frunzărindu-și blocnotesul.

— Ei haide, concentrați-vă nițel, spuse șeful poliției, uitându-se la ceasul de mână placat cu aur. Am o ședință peste douăzeci și cinci de minute, așa că un raport rezumativ ar fi de ajuns.

Münster își dresă din nou glasul.

— Ei bine, avem de-a face cu cadavrul unui bărbat, începu el. Găsit în jurul orei unu, ieri după-amiază, într-o pădure de la periferia orașului Behren, la vreo patruzeci de kilometri de aici. Găsit de o fetiță de șase ani... era plecată într-o drumeție organizată de grădinița pe care o frecventa. Cadavrul era înfășurat într-un covor și aruncat într-un șanț, cam la patruzeci de pași de cel mai apropiat drum circulat, și zăcea acolo de ceva vreme.

— De când?

— Bună întrebare, spuse Reinhart. Un an, probabil. Poate mai mult, poate mai puțin.

— Nu se poate stabili cu precizie? întrebă Hiller.

— Deocamdată, nu, spuse Van Veeteren. Meusse își dă toată silința să afle. Dar în orice caz e vorba despre cel puțin șase luni.

— Hmm, făcu Hiller. Mai departe.

— Ei bine, spuse Münster, n-a fost posibil să identificăm victima pentru că ucigașul i-a tăiat capul, mâinile și picioarele...

— Putem fi siguri că a fost o crimă? întrebă șeful poliției, făcându-l pe Reinhart să ofteze.

— Nu, răspunse el. Evident, putea să fi fost un simplu caz de moarte naturală. Cineva care nu și-a permis o înmormântare decentă. În zilele astea, costă de te usucă... Fără doar și poate că văduva a donat capul și restul unei instituții de cercetări medicale, în conformitate cu dorința decedatului.

Van Veeteren tuși.

— E de presupus că o să dureze ceva până o să putem stabili cauza decesului, spuse el, vârându-și o scobitoare între dinții de jos. Se pare că nu sunt urme de răni letale pe ceea ce a rămas din cadavru — deși, în general, oamenii își cam dau duhul dacă li se taie capul, desigur.

— Meusse nu e tocmai entuziasmat de acest cadavru, spuse Reinhart. Și e de înțeles. A zăcut învelit în covorul ăla putred toată iarna, poate și mai mult. A înghețat, s-a dezghețat, iar a înghețat, iar s-a dezghețat. Vreun animal a mai ciugulit de ici, de acolo, dar nici ăloră nu le-a trezit prea mult interesul. Cred că era și greu de ajuns la el. Era pe jumătate scufundat, ceea ce a ajutat la conservarea lui, altfel n-ar mai fi rămas mare lucru din el în afară de schelet. La drept vorbind, arată cam șifonat.

Hiller ezită.

— De ce... de ce lipsesc acele părți din corp, știm asta?

„Dacă știm?” își zise Münster. „Dacă știm asta? Ce e nenorocitul ăsta de loc, o secție de poliție sau un spital? Sau un balamuc, așa cum sugerează de obicei Reinhart. Uneori e greu să-ți dai seama.”

— Greu de spus, răspunse Van Veeteren, citindu-i gândurile. În meseria noastră, ne mai întâlnim când și când cu câte-un pic de măcelăreală, dar motivul sigur trebuie să fi fost îngreunarea identificării.

— Nu aveți nicio idee despre cine-ar putea fi?

Van Veeteren clătină din cap.

— Evident, cercetăm întreaga zonă cât se poate de minuțios, spuse Münster. Dar, pe de altă parte, dumneavoastră ați dat ordinul ăsta. Douăzeci de ofițeri au cercetat pădurea începând de ieri după-amiază — nu și pe timpul nopții, firește.

— Pierdere de timp, opină Reinhart, scoțându-și pipa din buzunarul sacoului.

— Poți să fumezi când vom fi terminat, spuse șeful poliției, uitându-se din nou la ceas. De ce e o pierdere de timp?

Reinhart puse pipa deoparte și-și prinse mâinile la ceafă.

— Pentru că n-or să găsească nimic, explică el. Dacă omor pe cineva și dispun de timpul necesar ca să-i tai capul, mâinile și

picioarele, n-o să fiu atât de cretin încât să le las în apropiere de zona unde se află cadavrul. Adevărul e că există un singur loc pe lumea asta în care putem fi absolut siguri că n-o să le găsim, iar ăla e chiar acolo unde le căutăm. Deșteaptă treabă, trebuie să recunoașteți.

— În regulă, spuse Hiller. Van Veeteren n-a fost ieri aici și m-am gândit...

— OK, spuse Van Veeteren. Cred că nu dăunează nimănui că am cercetat mai îndeaproape locul unde s-a găsit cadavrul, dar vom revoca ordinul în seara asta. Orice-ar fi, prea multe indicii n-au cum să supraviețuiască unei ierni și cred că putem fi siguri că n-a fost ucis acolo.

Hiller ezită din nou.

— Și-atunci, cum o să organizăm ancheta? întrebă el. Mă cam grăbesc...

Van Veeteren nu făcu nicio tentativă de a grăbi lucrurile.

— Fi bine, spuse el, cred c-ar fi bine să cugetăm la chestia asta. Câți polițiști vrei să ne dai?

— Avem nenorocitele alea de jafuri, spuse Hiller, ridicându-se în picioare. Mai e și șantajistul ăla...

— Și rasiștii, spuse Reinhart.

— Șantajistul ăsta... zise Hiller.

— Niște nemernici rasiști, spuse Reinhart.

— Fi, fir-ar să fie! spuse Hiller. Treci pe la mine mâine, VV, să vedem ce-avem de făcut. Heinemann e tot în medical?

— Se întoarce luni, răspunse Münster, uitând să precizeze că intenționa să-și ia câteva zile libere după ce se întorcea Heinemann. Ceva îi spunea că nu era momentul să facă cerere de concediu.

— OK, apucați-vă de treabă, zise Hiller, îndemnându-i către ușă. Cu cât rezolvăm mai repede tăărășenia asta, cu atât mai bine. N-ar trebui să fie prea greu să aflăm cine e nefericitul din șanț, în orice caz. Nu credeți?

— Nimic nu e imposibil, reflectă Reinhart.

— Fi, ce părere ai, Münster? întrebă Van Veeteren, împărțind fotografiile.

Münster cercetă fotografiile cadavrului mutilat, acoperit de pete maronii, și ale locului unde fusese găsit: o ascunzătoare foarte bună, după cum arăta, cu tufăriș des și un șanț plin de buruieni. Deloc surprinzător că trupul neînsuflețit nu fusese descoperit atâta timp. Dimpotrivă, neașteptata sa descoperire de către biata tetița de șase ani trebuia clasificată fără doar și poate ca o pură coincidență.

— Nu știu ce să zic, răspunse el. Crima pare să fi fost atent pusă la cale, în tot cazul.

Van Veeteren bombăni ceva.

— Da, poți să mai spui o dată, atent pusă la cale. Putem considera asta ca de la sine înțeles. Dar ce zici de mutilare?

Münster se gândi o clipă.

— Identificare, evident.

— Iu, de regulă, recunoști oamenii după labele picioarelor?

Münster clătină din cap.

— Nu, decât dacă au ceva aparte. Tatuaje sau ceva de genul ăsta. Ce vârstă avea?

— Între cincizeci și șaiszeci de ani, era de părere Meusse, dar va trebui să așteptăm până-n seara asta. Nu e un cadavru prea plăcut la vedere, după cum am stabilit deja. Probabil că tu și Rooth vă veți ocupa de el.

Münster ridică privirea.

— De ce? Tu ce ai...?

Van Veeteren ridică un deget în chip de avertizare.

— Sunt până-n gât în povestea cu hoțul ăla. Și nu mă-ndoiesc că Reinhart va dori să termine cât mai repede cu teroriștii lui. Și apoi, ei bine, curând o să mă duc să mă taie la burtă. Prima săptămână din mai. Așa că ai putea foarte bine să preiei conducerea de la bun început.

Münster simți cum roșește.

— Evident, o să-ți stau la dispoziție când o să te simți încolțit, preciză Van Veeteren.

„Când“, își zise Münster. „Nu dacă.“

— Cred că ar trebui să găsesc un colț în care să pot rămâne înțepenit, spuse el. A verificat Rooth cazurile de persoane dispărute?

Van Veeteren porni intercomul* și, cinci minute mai târziu, inspectorul-detectiv Rooth apăru cu un teanc de pagini din imprimantă în mână. Se trânti pe scaunul liber și își scărpină barba. Era răvășită, crescută de curând, și-l făcea să arate ca un chiriaș al unui azil de noapte, în opinia lui Münster. Și ce dacă? Putea fi un avantaj să ai colegi pe care să nu-i poți deosebi de scursurile societății de la o sută de metri distanță.

— În ultimii doi ani, în zona noastră au fost raportate treizeci și două de persoane dispărute, anunță el. Care nu au fost găsite, mai exact. Șaisprezece localnici. I-am mai selectat nițel. Dacă presupunem că omul a zăcut acolo de cel puțin șase luni și cel mult un an, dispariția lui trebuie să fi fost reclamată între aprilie și decembrie anul trecut. Trebuie să vedem dacă presupunerea asta e corectă când obținem raportul de la Meusse, firește...

— Cum e posibil ca atât de mulți oameni să dispară? se întreabă Münster. Poate fi adevărat numărul ăsta?

Rooth ridică din umeri.

— Cei mai mulți pleacă în străinătate. Mai ales tinerii. Mă îndoiesc că e vorba de vreo crimă în mai mult de cincisprezece-douăzeci la sută dintre cazuri. Așa susține Stauff, cel puțin, iar el știe despre ce vorbește. Presupun că nu include aici delictele mărunte. Destul de mulți drogați dispar. O tund în Thailanda, India sau locuri din astea.

Van Veeteren dădu din cap a aprobare.

— Câți candidați rămân?

Rooth frunzări listele. Münster văzu că încercuise câteva nume, pusese câte un semn de întrebare în dreptul altora, tăia-se câțiva, dar nu păreau să fie multe indicii serioase.

— Nu mulți, replică Rooth. În cazul în care căutăm un bărbat la cincizeci și ceva de ani, înalt cam de un metru și jumătate, inclusiv capul și picioarele — ei bine, cred că avem doar vreo doi dintre care să alegem. Poate trei.

Van Veeteren își studie scobitoarea.

---

* Intercom – sistem de intercomunicație folosit în cadrul unei clădiri sau grup de clădiri, independent de rețeaua publică de comunicații (n.red.).

— Unu ar fi de ajuns, spuse el. Cu condiția să fie cel care trebuie.

— Nici măcar nu trebuie să fie un localnic, interveni Münster. Nimic nu sugerează că a fost ucis în zona Behren. Putea să se fi întâmplat oriunde, din câte-mi dau eu seama.

Rooth aprobă din cap.

— Dacă luăm în considerare lista pe întreaga țară, avem de ales dintre șapte sau opt cazuri. Oricum, cred c-ar fi mai bine să așteptăm raportul autopsiei înainte să începem să le căutăm pe posibilele văduve.

— Da, într-adevăr, spuse Van Veeteren. Cu cât mai puține femei vor trebui să se uite la el, cu atât mai bine.

— OK, zise Münster după o pauză, ce facem până atunci?

Van Veeteren se lăsă pe spate, făcând scaunul să scârțâie.

— Sugerez ca voi doi să vă duceți undeva și să puneți la punct un plan de bătaie. O să-i spun lui Hiller că vă ocupați de problemă. Dar, cum ziceam, sunt la dispoziția voastră.

— Ei, zise Rooth după ce se așezară la o masă în cantină, cu cămile de cafea în față. Crezi că putem să-i dăm de cap într-o săptămână?

— Sper, zise Münster. Când zicea Meusse că ar fi gata?

Rooth se uită la ceas.

— Cam într-o oră, cred. Trebuie să mergem împreună să vorbim cu el, nu crezi?

Münster fu de acord.

— Ce reacție a avut opinia publică? întrebă el. S-a scris destul de mult în ziare.

Rooth clătină din cap în timp ce înghițea o jumătate de plăcintă daneză.

— Nimic care să aibă noimă, deocamdată. Krause se ocupă de lucrurile astea. O să se lanseze un apel la știrile din seara asta, și la televizor, și la radio. Dar să fiu al naibii dacă n-o fi unul din ăștia.

Bătu cu lingurița în foile printate. Münster luă listele și analizează însemnările lui Rooth. Desenase niște cercuri duble în jurul a trei nume: aceștia păreau să fie candidații cei mai probabili.

Candidați pentru a fi fost uciși, mutilați și aruncați într-un șanț acoperit de buruieni, la periferia orașului Behren, mai exact. Îi luă la rând:

Claus Menhevern
Drouhtens vej 4, Blochberg
născut în 1937
declarat dispărut la 1 iunie 1993

Pierre Kohler
Armastenstraat 42, Maardam
născut în 1936
declarat dispărut la 27 august 1993

Piit Choulenz
Hagmerlaan 11, Maardam
născut în 1945
declarat dispărut la 16 octombrie 1993

— Da, zise el, așezând listele la loc pe masă. Trebuie să fie unul dintre ei.

— În mod cert, spuse Rooth. Dacă-i așa, rezolvăm cazul într-o săptămână. Simt asta în oase...

4

Plecă de la secția de poliție cu o oră mai devreme și se duse cu mașina direct acasă. Scrisoarea era tot acolo unde-o lăsase, pe etajera din hol. O deschise și o mai citi o dată.

Textul era același:

Vă informăm prin prezenta că ați fost programat pentru operația la colon în ziua de joi, 5 mai.

Va rugăm să confirmați această dată prin poștă sau telefonic până cel târziu pe 25 aprilie și să vă prezentați la salonul 46B nu mai târziu de ora 21, miercuri, 4 mai.

Dupa operație, probabil ca va fi necesar să rămâneți internat două până la trei săptămâni; amintim acest lucru ca să vă puteți face aranjamentele necesare în viața casnică și cea profesională.

*A dumneavoastră,
Marika Fischer, Secretară responsabilă cu programările,
Spitalul Gemejnte, Maardam*

Of, fir-ar să fie! Își zise, după care se uită la informațiile din josul paginii, formă numărul și așteaptă.

Îi răspunse o voce de tânără. Cel mult douăzeci și cinci de ani, își zise el în gând. Ca fiica lui, mai mult sau mai puțin.

— Cred c-ar fi mai bine să confirm internarea, spuse el.

— Poftim? Cu cine vorbesc? întrebă fata.

— Inspectorul-șef Van Veeteren, bineînțeles. Am cancer la intestinul gros și o să-i dau voie acestui doctor Meowenroedhe să-l taie, și...

— O clipă.

Așteaptă. Tânăra ridică din nou receptorul.

— Pe cinci mai, în regulă. O să scriu o notă aici. Așteptăm cu nerăbdare să vă vedem cu o zi înainte. O să vă rezerv un pat în salonul 46B. Mai aveți întrebări?

„O să doară?” întrebă el în gând. „O să supraviețuiesc? Ce procentaj de pacienți nu-și mai revin din anestezie?”

— Nu, spuse el. Vă sun dacă mă răzgândesc.

Sesiză surprindere în tăcerea ei.

— Păi, de ce să vă răzgândiți?

— Poate c-o să fiu ocupat cu altceva. Nu se știe niciodată.

Ea ezită.

— Sunteți îngrijorat din pricina operației, domnule Van Veeteren?

— Îngrijorat? Eu?

Încercă să râdă, dar până și el putea auzi că suna ca un câine pe moarte. Avea ceva experiență cu câinii pe moarte.

— În regulă, atunci, spuse ea cu voioșie. Vă asigur că doctorul Moewenroedhe este unul dintre cei mai buni chirurghi pe care-i avem și că, în definitiv, nu e o operație așa de complicată.

„Nu, dar e vorba de stomacul meu”, își zise Van Veeteren. „Și intestinul meu. Chestia e că le am de foarte multă vreme și mi-au devenit dragi.”

— Sunteți bine-venit să sunați și să puneți întrebări dacă doriți, adăugă ea. Suntem aici să vă ajutăm.

— Mulțumesc foarte mult, spuse el cu un oftat. În regulă, probabil c-o să vă sun în prealabil, în orice caz. La revedere.

— Așteptăm cu drag să vă vedem, domnule Van Veeteren.

Rămase câteva secunde cu scrisoarea în mână. Apoi o rupse în patru și o aruncă la coș.

După mai puțin de o oră, mâncase doi cârnați bratwurst cu salată de cartofi pe balconul lui. Băuse un pahar de bere neagră și începea să se întrebe dacă n-ar fi bine să se ducă la prăvălia din colț să-și cumpere un pachet de țigări. I se terminaseră scobitorile și era o seară plăcută.

— O să mor, în orice caz, își zise.

Auzi ceasul bătând ora șase în Keymer. În noptiera de lângă pat avea puse bine două romane pe jumătate citite, dar accepta ideea că vor trebui să rămână necitite ceva vreme. Încă nu era îndeajuns de împăcat cu sine. Dimpotrivă, o neliniște își găsisese sălaș înăuntrul lui, ascuțindu-și ghearele, și bineînțeles că motivele neliniștii nu constituiau un mister.

Absolut niciun secret. Aerul era blând; simțea asta. Un vânticel călduț adia peste balustrada balconului, soarele era un disc roșu deasupra acoperișului berăriei de dincolo de Kloisterlaan. Păsărelele ciripeau de zor în tufele de liliac din spatele șopronului pentru biciclete.

„Uită-te la mine“, își zise. „Celebrul inspector-șef Van Veeteren. Un polițai de cincizeci și șapte de ani, optzeci și opt de kilograme, bolnav de cancer la intestinul gros. Peste două săptămâni, o să stau întins pe masa de operație din propria mea voință și o să îngădui unui ucenic de măcelar total lipsit de experiență să-mi taie zece centimetri din corp. La dracu’!“

Simțea o vagă forfotă în partea de jos a stomacului, dar în ultima vreme cam așa se întâmpla mereu după masă. Nu o durere propriu-zisă, doar această mică iritație. Ceva pentru care trebuia să fie recunoscător, firește. E drept că bratwurst-ii nu figurau pe foaia cu regimul alimentar pe care i-o dăduseră în februarie, după ce-i făcuseră testele, dar ce mai conta? Important era să reziste până-n ziua operației cu mintea funcțională. Dacă

totul ieșea cu bine, poate că se va gândi serios să-și schimbe stilul de viață. Să trăiască sănătos și toate celelalte.

Există un moment potrivit pentru orice.

Curăță masa. Se duse la bucătărie și îngrămădi vasele în chiuvetă. Își continuă drumul în living-room, unde se apucă să-și sorteze absent CD-urile și casetele.

„Zece centimetri din corpul meu“, își zise el, după care simți din nou șocul provocat de fotografiile văzute de dimineață.

Bărbatul fără cap de la Behren.

Lipseau capul, ambele mâini și ambele picioare.

„Putea fi și mai rău“, își zise.

Între cincizeci și șaiszeci de ani, apreciasse Meusse.

Asta da potrivire. Poate că ei doi aveau de fapt aceeași vârstă? Cincizeci și șapte. De ce nu?

Putea fi mult mai rău.

Zece minute mai târziu era în mașină cu o piesă corală de Monteverdi zgâlțâindu-i difuzoarele. Încă o oră și jumătate până să se întunece. Avea timp berechet.

Nu voia decât să arunce o privire, atâta tot. Nu avea nimic altceva de făcut.

Există un moment potrivit pentru orice, după cum stabilise deja.

5

— Cum stai cu dragostea? întrebă Münster pe când se înghesuia în bătrânul Citroën al lui Rooth. În definitiv, trebuia să vorbească despre ceva care n-avea nicio legătură cu munca lor.

— Nu prea grozav, mărturisi Rooth. Uneori îmi doresc să se inventeze o injecție care să te lecuiască de orice nevoi, odată pentru totdeauna.

— O, Doamne, spuse Münster, dorindu-și să nu fi deschis subiectul.

— E ceva ciudat cu femeile astea, reflectă Rooth. Cel puțin cu cele pe care le-am cunoscut. Săptămâna trecută am invitat în oraș

o tipă — o roșcată din Oosterbrügge venită la nu știu ce cursuri de infirmiere aici, la Maardam. Ne-am dus la film și am văzut Kraus, iar după aia, când am invitat-o la mine la un pahar de porto și o bucată de brânză, știi ce mi-a spus?

— Habar n-am, spuse Münster.

— Că trebuie să se întoarcă acasă la prietenul ei. Țsta venise în vizită la ea și o aștepta la hostelul la care era cazată. Sau cel puțin așa mi-a zis.

— Ghinion cu Greta Garbo!

— Pe bune, admise Rooth. Nu, cred că sunt prea bătrân ca să mai alerg după femei. Poate c-ar trebui să pun un anunț la ziar, în loc de asta. Kurmann de la Persoane Dispărute așa a făcut și și-a găsit o bucătică bună... Dar bineînțeles că trebuie să ai un noroc porcesc pentru asta.

Se concentrează în depășirea unei dube albastre de transport de mobilă ca să nu se pomenească bot în bot cu tramvaiul 12. Münster închise ochii și, după ce-i redeschise, fu în măsură să constate că depășirea reușise.

— Dai tu? întrebă Rooth. N-ai avut încă nicio ciondăneală cu cea mai frumoasă nevastă de polițist din lume?

— Paradis curat, replică Münster și, gândindu-se mai bine la întrebare, constată că răspunsul lui nu era prea departe de adevăr. Dar Synn era Synn. Singurul lucru care-l îngrijora când și când era ce putea să vadă la el o femeie ca ea: un detectiv prost plătit, mai vârstnic cu zece ani decât ea, care muncea atât de mult, încât rareori găsea timp pentru ea sau pentru copii. Nu-i era greu să se convingă pe sine că avea mai mult decât merita. Că mai devreme sau mai târziu va fi pedepsit pentru asta.

Dar de ce să-și facă griji? Avea o căsătorie fericită, doi copii; poate că trebuia doar să fie recunoscător și să accepte orice-i ieșea în cale, măcar o dată în viață. Oricum, ăsta nu era un lucru pe care să aibă vreo dorință să-l discute cu inspectorul-detectiv Rooth. În schimb, zise:

— Ar trebui să te descotorosești de barba aia. Dac-aș fi femeie, aș fugi cât acolo de mizeria aia.

Rooth își trecu mâna peste bărbie și-și examinează figura în oglinda retrovizoare.

— Nu știu, la naiba cu tot, spuse el. Totuși, n-arată chiar așa de rău. Nu sunt sigur că înțelegi modul de gândire al femeilor.

— OK, spuse Münster. Faci cum vrei. Cum procedăm cu Meusse?

— Cred c-ar fi bine să-i cumpărăm ceva de băut, ca de obicei, spuse Rooth în timp ce parca lângă clinica de medicină legală. Tu ce zici?

— Păi da, fără îndoială că asta ar fi calea cea mai simplă, spuse Münster.

Meusse încă nu-și terminase rația zilnică de cadavre și, decât să-l întrerupă, Münster și Rooth hotărâră că e mai bine să-l aștepte în cabinet.

Medicul își făcu apariția după douăzeci de minute, iar Münster băgă de seamă că avusese o zi grea. Corpul lui uscățiv, ca de pasăre, părea mai subțire ca oricând, era palid la față și, îndărătul lentilelor groase, ochii lui păreau adânciți în orbite — după ce văzuseră destul, și fără îndoială mai mult decât destul, din răul și perversitatea pe care lumea le avea de oferit, se putea presupune fără teama de a greși. Din punctul de vedere al lui Münster, să se uite timp de cinci secunde la un cadavru măcelărit ar fi fost de ajuns, sau să examineze zece secunde fotografiile. Bănuia că medicul legist trebuie să fi scotocit prin carnea putredă cel puțin zece-douăsprezece ore.

Meusse îi salută dând din cap fără să spună un cuvânt și-și atârnă halatul alb pătat de un cârlig aflat lângă ușă. Se spală pe mâini și îmbracă sacoul ce stătea întins pe birou. Își mângâie che-
lia cu palma de câteva ori și oftă.

— Ei, cu ce vă pot fi de folos, domnilor?

— Poate că ne-ar fi mai la îndemână să discutăm la un pahar de ceva bun la bar? sugeră Rooth.

Barul Fix era chiar peste drum de laboratorul de medicină legală — dacă ieșeai pe ușa din spate, iar astăzi părea să nu existe absolut niciun motiv să se aleagă oricare alta dintre ieșiri.

Meusse o luă înainte, cu mâinile în buzunare și umerii gârboviți, și abia când avu pe masă în față un gin dublu și o bere dădu impresia că ar fi dispus să discute despre descoperirile sale. Și Münster și Rooth trecuseră prin asta de multe ori înainte și

știa că n-avea niciun rost să încerce să-l zorească — sau să-l întrerupă măcar o dată, din momentul în care se pornea. Avea să răspundă la toate întrebările după ce termina ce avea de spus; simplu ca bună ziua.

— Fi bine, domnilor, începu el, observ că domnul inspector-șef Van Veeteren se remarcă prin absență în cazul de față. Nu pot să spun că sunt surprins. Cadavrul pe care l-ați găsit este un obiect tare scârbos. Dacă un amărât de patolog ar avea dreptul să-și exprime o dorință, aceea ar fi ca, pe viitor, să vă străduiți să le dezgropați oleacă mai devreme. Cadavrele care au putrezit vreme de un secol nu constituie o sursă de inspirație pentru noi... Trei luni, hai, patru, cel mult, ar trebui să fie o limită prestabilită. Adevărul e că unul dintre asistenții mei n-a mai făcut față și m-a lăsat baltă în după-amiaza asta. Hmm!

— Și-atunci, cât de vechi e cadavrul ăsta? întrebă Rooth, căutând să-și plaseze întrebarea, în timp ce Meusse era ocupat să exploreze adâncimile paharului său de bere.

— Cum ziceam, continuă el, e un cadavru neobișnuit de dezgustător.

„Dezgustător?” se gândi Münster și-și aminti cum Meusse îi povestise cândva că această profesie deloc elevată îi schimbase viața și i-o făcuse nefericită. Cum rămăsese impotent pe la treizeci de ani, cum îl părăsise soția la treizeci și cinci, cum se făcuse vegetarian la patruzeci și cum încetase, mai mult sau mai puțin, să consume alimente solide cam pe când împlinise cincizeci de ani... Propriul său corp și funcțiile sale deveniseră tot mai repulsive cu trecerea anilor. Ceva față de care nu putea să simtă decât dezgust și aversiune, le mărturisise el lui Münster și Van Veeteren într-o după-amiază când, din cine știe ce motiv, paharele de băutură se făcuseră mai numeroase decât de obicei.

Poate că nu era nimic surprinzător în asta, se gândi Münster. Doar o evoluție firească?

— Mi-e greu să fiu mai exact în privința timpului, spuse Meusse, aprinzându-și un cigarillo. Aș estima cam opt luni, dar m-aș putea înșela cu ușurință cu o lună sau două ori în plus, ori în minus. Vom primi buletinul de analize de laborator în circa o săptămână. Cauza morții, mă tem, va fi și ea la fel de greu de

determinat. Singurul lucru care-i evident, desigur, e că a murit cu mult timp mai devreme... Față de momentul în care a fost aruncat în șanț, ca să fiu mai exact. Cu cel puțin douăsprezece ore mai devreme, nicio îndoială în privința asta. Poate chiar douăzeci și patru de ore. Nicio urmă de sânge pe covor și, că veni vorba, nici în cadavru nu rămăsese cine știe ce. Decapitarea și mutilarea au avut loc într-o etapă anterioară. Ca să mă exprim în termeni simpli, sângele s-a scurs.

— Cum a avut loc măcelărirea? întrebă Münster.

— Într-o manieră de amator, spuse Meusse. Cu o secure, probabil. Nu pare să fi fost prea bine ascuțită, așa că a durat ceva.

Își goli paharul, iar Rooth se duse la bar să i-l umple din nou.

— Ce pot să spun despre cauza morții e că a fost în capul lui.

— În capul lui? întrebă Rooth.

— Da, în capul lui, spuse Meusse, arătând spre tigva lui che-lioasă ca să facă lucrurile mai limpezi. Se poate să fi fost împușcat în cap sau ucis cu securea aceea, sau de altceva. Dar cauza morții a fost o lovitură la cap. În afară de mutilări și de putrezirea produsă pe cale naturală, corpul este lipsit de răni. Ei bine, ignor aici câteva efecte secundare provocate de vulpile și ciorile înfometate care au reușit să apuce câte ceva din cadavru în câteva locuri, dar nici măcar astea n-au provocat așa de multe stricăciuni. Covorul și apa din șanț au avut un anumit efect de îmbălsămare. Sau, măcar, au întârziat declanșarea putrezirii.

Münster luă paharul de bere, dar îl puse la loc pe masa plină de zgârieturi.

— Cât despre vârstă și alte trăsături distinctive, spuse Meusse, care era de neoprit când își intra în ritm, putem presupune că avea între cincizeci și cinci și șaiszeci de ani, undeva pe-acolo. Ar fi avut un metru și șaptezeci sau un metru și șaptezeci și cinci, cu o constituție zveltă. Bine proporționat, cred că pot să spun. Fără brațe sau picioare fracturate, fără cicatrice chirurgicale. Se poate să fi avut alte cicatrice superficiale, dar ori au putrezit, ori au rămas lipite de covor. Lucrurile au fost îngreunate și mai mult de ceea ce s-ar putea numi o simbioză a morții între cadavru și

covor. Ici și colo, cele două au fuzionat sau, cum se spune, s-au contopit?

— Sfinte Sisoe! exclamă Rooth.

— Întocmai, confirmă Meusse. Întrebări?

— Până la urmă, există vreo trăsătură distinctivă? se interesează Münster.

Meusse zâmbi. Buzele lui subțiri se desfăcură și scoaseră la iveală două șiruri de dinți neașteptat de albi și de sănătoși.

— Există una, spuse el și se vedea de la o poștă că savurează momentul. Plăcerea de a fi în măsură să-i țină pe cei doi cu sufletul la gură măcar o secundă-două. Satisfăcându-și onoarea profesională, își zise Münster.

— Dacă ucigașul a încercat cu adevărat să scape de lucrurile care ar fi făcut posibilă identificarea, spuse Meusse, ceva i-a scăpat.

— Despre ce e vorba? întrebă Rooth.

— Un testicul.

— Ce? zise Münster.

— A avut un singur testicul, explică Meusse.

— Einstein? zise Rooth, făcând figură de caraghios.

— Hmm, spuse Münster. Asta va trebui cercetat mai departe, firește.

Își dădu seama imediat că-l jignise pe micul patolog cu această ironie. Tuși și-și ridică paharul, dar era prea târziu.

— În ceea ce privește covorul, spuse scurt Meusse, va trebui să vorbiți mâine cu Van Impe. Cred că acum va trebui să plec. Desigur, mâine-dimineață veți avea un raport scris pe birourile voastre bine lustruite.

Goli paharul și se ridică.

— Vă mulțumim, spuse Rooth.

— Bună seara, domnilor, spuse Meusse. V-aș fi recunoscător dacă, în următoarele câteva zile, nu ați veni la mine cu un alt cadavru mutilat și vechi de când lumea.

Se opri în ușă.

— Dar dacă dați cumva peste rămășițele celui pe care-l avem deja, firește că vă vom ajuta să le potriviți. Ne face întotdeauna plăcere să vă fim de folos.

Münster și Rooth rămaseră pe loc câteva momente și-și terminară de băut berea.

— De ce avea doar un singur testicul? întrebă Rooth.

— Habar n-am, spuse Münster. La drept vorbind, unul e de ajuns când nu mai e nimic de spus și de făcut. Presupun că s-o fi rănit la celălalt. Sau poate o operație?

— E posibil să i-l fi halit vreun animal? Când cadavrul era în șanț, vreau să spun.

Münster ridică din umeri.

— Habar n-am. Dar dacă Meusse susține că lipsea de la bun început, fără doar și poate că așa era.

Rooth aprobă din cap.

— Un indiciu al naibii de util, spuse el.

— Da, zise Münster. E genul de amănunt pe care sigur îl găsești în toate bazele de date. Nota bene, are un singur testicul! Tot mai crezi că rezolvăm cazul într-o săptămână?

— Nu, spuse Rooth. Poate într-un an. Hai s-o tăiem de-aici.

Nu discutară multe pe drumul de întoarcere la secția de poliție. Un lucru era evident totuși. Al treilea individ de pe lista de candidați posibili, Piit Choulenz din Hagmerlaan, era de presupus că n-avusese vârsta necesară. Conform informațiilor de care dispuneau, încă nu împlinise cincizeci de ani și, chiar dacă Meusse avusese grijă să precizeze că făcea doar o estimare, Rooth și Münster știau că rareori se înșela. Nici atunci când doar făcea speculații.

Dar, după toate aparențele, și Claus Menhevern și Pierre Kohler erau niște posibilități. Și, bineînțeles, urma să-și ia câte unul fiecare. Nici măcar nu trebui să discute despre asta.

— Pe care l-ai prefera? întrebă Rooth.

Münster se uită la nume.

— Pierre Kohler, spuse el. Presupun că am putea s-o rezolvăm din seara asta?

Rooth se uită la ceasul de la mână.

— Absolut, zise el. Abia se face șapte. Niciun polițist care se respectă n-are voie să apară acasă înainte de nouă seara.

Când ajunse acolo, oamenii împachetau lucrurile în mașinile de patrulare.

— Bună seara, domnule inspector-șef, îl întâmpină inspectorul le Houde. Doriți ceva anume?

Van Veeteren clătină din cap.

— M-am gândit doar să arunc o privire. Ați renunțat la căutarea de amprente?

— Da, spuse le Houde. Am primit ordine în acest sens. Mi se pare corect. Nu cred că ar mai fi vreo șansă să apară ceva.

— Ați găsit ceva?

Le Houde râse. Scoase o batistă și se șterse pe frunte.

— Destule, spuse el, arătând spre sacii de plastic strânși în mașina de patrulare cu ușile din spate deschise. Șase din ăia. Am adunat tot ce nu era normal să se găsească în pădure... de pe o suprafață egală cu vreo douăzeci de terenuri de fotbal. O să fie distractiv de cercetat toate alea.

— Hmm, făcu Van Veeteren.

— O să trimitem o factură la Departamentul de Salubritate Publică din Behren. În definitiv, e jobul lor.

— Așa să faceți, spuse Van Veeteren. În orice caz, o să trimit aici pe cineva să stea de pază.

— Succes, spuse le Houde, închizând portierele. Ținem legătura.

O luă pe cărare. Pe acolo mersese grupul de la grădiniță, dacă înțelesese corect. Cărarea nu era cine știe ce, lată de vreo șaizeci de centimetri, plină de rădăcini și pietre ascuțite și tot felul de denivelări. Cei de la poliția locală aveau dreptate, fără îndoială: criminalul venise dintr-o direcție diferită. Probabil că parcase mașina pe poteca abruptă aflată de cealaltă parte a micii culmi care străbătea pădurea — după care a cărat sau a târât încărcătura la deal, cale de cincizeci-șaizeci de pași, prin tu-făriș. Pădurile nu erau mereu bine îngrijite, era corect să se precizeze acest lucru, așa că sarcina nu i-a fost ușoară. Doar dacă n-or fi fost mai multe persoane implicate, criminalul trebuie să fi fost corpolent și puternic. Greu de crezut să fi fost o

femeie sau vreun bătrân. Sigur se putea trage în mod logic această concluzie?

Ajunse la locul cu pricina. Banda roșie și albă încă mai împrejmua porțiunea relevantă de șanț, dar nu mai era nimeni de pază. Se opri la trei-patru pași de bandă și petrecu o jumătate de minut studiind parcela sinistră, dorindu-și să fi avut o țigară.

Apoi sări șanțul și-și croi drum spre poteca abruptă. Traseul criminalului, după toate probabilitățile. Avu nevoie de șapte-opt minute și se alese cu mai multe zgârieturi pe față și pe mâini.

Dacă l-am fi găsit imediat după crimă, își zise el, am fi putut să-i reconstituim traseul pas cu pas.

Dar asta era imposibil acum, desigur.

Imposibil și, probabil, nici nu mai prezenta prea mult interes. Dacă vor găsi vreodată rezolvarea acestui caz, câteva crenguțe rupte nu vor avea prea mare importanță. Nu încăpea nicio îndoială că, așa cum stăteau lucrurile acum, crima aceasta și făptuitorul ei erau departe, foarte departe de ei. În timp și în spațiu.

Ca să nu mai pomenim de victimă.

Porni din nou spre sat.

Deodată, întrebarea îi răsări în minte: dacă nimeni nu-i simte lipsa? Dacă nimeni n-a observat că a dispărut?

Absolut nimeni.

Gândul îi stăruie în minte. Iar dacă fetița aia grasuță nu l-ar fi zărit din întâmplare, puteau să treacă ani fără ca cineva să-i simtă lipsa. Sau să-l găsească. Putea să treacă o eternitate. Iar între timp, procesul de putrefacție și toate celelalte ar fi șters de pe pământ orice urmă a victimei. De ce nu?

În afară de oseminte, firește. Și un craniu rânjit. Yorick, unde-s buzele tale cămoase?... Nu, la drept vorbind, nu exista niciun cap.

Și nimeni n-ar fi trebuit să ridice un deget.

Un deces total neobservat.

Nu era un gând plăcut. Încercă să-l alunge, dar singurul lucru care-i luă locul fu imaginea mesei de operație iluminată rece și un corp flasc, anesteziat — al lui.

Și străinul îmbrăcat în verde, mânuindu-și cuțitele ascuțite ca niște briciuri deasupra stomacului său.

Grăbi pasul. Intinericul începu să cadă și, douăzeci de minute mai târziu, pe când își cumpăra un pachet de țigări de la chioșcul de lângă gară, simți și primele picături de ploaie pe mână.

7

După ce se gândi o vreme, Rooth decise să telefoneze, în loc să se ducă personal. Până la Blochberg erau peste cincisprezece kilometri și aproape trecuse de șapte și jumătate.

După aceea, când puse la loc receptorul, se simți ușurat gândindu-se că măcar femeia de la celălalt capăt al firului nu știa cum arată. Cu puțin noroc, n-avea să fie sigură nici în privința numelui. Spera să fi reușit să-l mormăie atât de nedeslușit, încât să nu fi reușit să-l rețină.

Nu fusese o convorbire telefonică reușită.

— Alo?

— Doamna Menhevern?

— Marie-Louise Menhevern, da.

Vocea era stridentă și descurajantă.

— Mă numesc Rooth, sunt de la poliția din Maardam. Vă sun în legătură cu o persoană dispărută. Ne-ați telefonat în iunie anul trecut ca să ne informați că, din nefericire, soțul dumneavoastră părea să fi dispărut, corect?

— Nu, n-am spus niciodată „din nefericire”. Am spus doar că a dispărut.

— În iunie 1993?

— Exact.

— S-a întors acasă?

— Nu.

— N-a dat niciun semn de viață de atunci?

— Nu, dacă ar fi dat, aș fi informat poliția, desigur.

— Și nu aveți nicio idee despre ce s-ar fi putut întâmpla cu el?

— Păi probabil c-a șters-o cu altă femeie și stă ascuns pe undeva. E în stare de așa ceva.

— Serios? Ce părere aveți, unde-ar putea să se afle?

— De unde naiba să știu? Eu stau acum și mă uit la televizor, domnule polițist. Apropo, sigur sunteți de la poliție?

— Desigur.

— Și-atunci, ce vreți? L-ați găsit?

— Depinde, spuse Rooth. Câte testicule avea?

— Ce mama naibii ați spus?

— Ăă, păi, adică, majoritatea bărbaților au două, evident... Cumva soțul dumneavoastră a făcut o operație și a rămas cu unul singur, sau ceva de genul ăsta?

— Ia stați un pic, o să cer ca această convorbire să fie urmărită.

— Dar, doamnă Menhevern, vă rog, nu e ceea ce credeți...

— Știi ceva, ești un individ josnic. Nici măcar n-ai curajul să vii să te uiți în ochii mei. Porcule! Dacă pun mâna pe tine...

Rooth închise telefonul îngrozit. Rămase acolo, nemișcat, preț de o jumătate de minut. De parcă cea mai mică mișcare neglijentă l-ar fi putut trada. Se uită pe fereastra la întunericul care se lăsa peste oraș.

„Nu, e clar, își zise el, nu le am cu femeile. Asta e toată povestea.”

Apoi decise să-l scoată pe Claus Menhevern de pe lista victimelor posibile. Ceea ce însemna că rămăsese doar unul.

Münster parcă în fața blocului de locuințe dărăpănat de pe Armastenstraat. Zăbovi în mașină înainte să traverseze strada și să se aventureze prin ușa de la intrare. O duhoare inconfundabilă de urină de pisică plutea deasupra scărilor și bucăți consistente de ipsos renunțaseră la orice speranță de a mai sta agățate de pereți, lăsând în urmă găuri căscate. Pe lista chiriașilor afișată în hol nu era pomenit niciun Pierre Kohler, dar și lista părea la fel de nedemnă de încredere ca restul clădirii, așa încât se hotărî să cerceteze ce scria pe uși.

Trase lozul câștigător la etajul al patrulea.

Pierre Kohler

Margite Dellling

Jürg Eschenmaa

Dolomite Kazaj

se putea citi pe o bucată de hârtie scrisă de mână și prinsă cu o piuneză deasupra căsuței pentru scrisori.

Apăsă butonul soneriei. Nu se întâmplă nimic — probabil că nu funcționa. Bătu în ușă de mai multe ori. După aproape un minut, auzi pași și o femeie de cincizeci de ani deschise ușa. Avea o cămașă de noapte mov, înfășurată lejer în jurul unui trup supraponderal, și îl cercetă pe Münster cu un ochi critic din creștet până-n tălpi.

Era în mod vădit neimpresionată de ceea ce vedea.

La fel era și Münster.

— Sunt de la poliția din Maardam, spuse el fluturându-și legitimația cam o zecime de secundă. E vorba despre o persoană dispărută. Pot să intru?

— Nu fără un mandat, spuse femeia.

— Mulțumesc, spuse Münster. Am găsit un cadavru într-o pădure nu departe de aici și pare posibil să fie Pierre Kohler, cel care a fost reclamat ca fiind dispărut în august, anul trecut.

— Și de ce ar fi el? întrebă femeia, strângându-și cordonul capotului.

— Ei bine, nu știm asta cu certitudine, desigur, spuse Münster. Doar verificăm toate persoanele care au fost date dispărute. Vârsta pare să se potrivească, ca și înălțimea. Dar e doar o verificare de rutină. Nu avem nimic altceva care să sugereze că ar putea fi el.

„De ce oi fi atât de politicoasă cu japița asta?” se întrebă el. „E evident că trebuia să-i tai macaroana de la început.”

— Ei bine? spuse ea, aprinzându-și o țigară.

— Există un detaliu, spuse Münster.

— Un detaliu?

— Da, ceva care ne-ar permite să facem o identificare pozitivă. Vedeți, cadavrul pe care l-am găsit n-avea cap. De-aia ne e atât de greu să stabilim cine e.

— Hai nu mai spuneți...

Un bărbat apăru în hol în spatele ei. Salută cu o mișcare bruscă a capului și-și puse mâna pe umărul femeii.

— Ce fel de detaliu? întrebă el.

— Ăă, spuse Münster. Ei bine, victimei noastre îi lipsește un testicul. Probabil că a fost operat cu mult timp în urmă. Se întâmplă cumva să știți...

Bărbatul începu să tușească și Münster se întrerupse. Când atacul luă sfârșit, Münster își dădu seama că fusese mai mult un hohot de râs. Individul rânjea. La fel și femeia.

— Ei bine, domnu' șef de poliție, spuse bărbatul lovindu-și fruntea cu pumnul. Ăsta e capul meu. Dacă vrei să-mi numeri ouăle, poștește înăuntru. Numele meu e Pierre Kohler.

„De ce naiba n-oi fi telefonat?” se gândi Münster.

Întors acasă, tocmai citea poveștile pentru adormit copiii când sună Rooth.

— Ce-ai aflat? întrebă el.

— Nu e el, spuse Münster. E viu și vioi. Au uitat să anunțe la poliție.

— Fir-ar să fie, spuse Rooth.

— La tine cum a fost?

— Cam la fel, probabil, oftă Rooth. Nu pare să lipsească vreun testicul, în orice caz. Nici soția nu-i duce dorul. De fapt, probabil c-a dat bir cu fugiții.

— Aha, spuse Münster. Ce facem atunci?

— Am o idee inteligentă, spuse Rooth. Despre chestia cu măcelărirea. Ori pe picioare sau pe mâini era vreun semn particular, ori explicația ar putea fi mai simplă.

— Mai simplă? întrebă Münster.

— Amprente, spuse Rooth.

Münster se gândi un moment.

— Nu te descotorosești de amprente tăind picioarele victimei, spuse el.

— Adevărat, spuse Rooth. Dar probabil c-a făcut asta ca să ne deruteze. Nu vezi unde vreau să ajung?

Münster se mai gândi preț de câteva secunde.

— Desigur, spuse el. Avem amprente de lui. E în cazierul nostru.

— Uite un băiat deștept, spuse Rooth. Da, avem amprente de lui undeva în arhive. Pariez pe viața mea nefericită. Apropo, știi câte avem?

— Trei sute de mii, cred, spuse Münster.

— Și ceva pe deasupra, da. Ei da, ținând cont de felul cum stau lucrurile, nu putem să-l depistăm în felul ăsta, dar cel puțin e un fir. Ne vedem mâine.

— Da, ne vedem, spuse Münster, punând receptorul în furcă.

— Ce te ține așa de ocupat? întrebă Synn, după ce stinseră luminile, iar el o cuprinse cu brațul.

— A, nimic deosebit, spuse Münster. Căutăm un moș care a dispărut anul trecut, atâta tot. Are între cincizeci și cinci și șai-zeci de ani și i-a rămas un singur testicul.

— Fascinant, spuse Synn. Și cum o să-l găsiți?

— L-am găsit deja, spuse Münster. E mort, firește.

— Ah, făcu Synn. Sunt alături de tine. Poți să mă ții mai strâns în brațe, te rog?

8

E drept că Münster câștigase toate trei seturile, dar nu încăpea nicio îndoială că a fost cel mai strâns meci pe care îl jucaseră de mulți ani: scorurile finale au fost 15-10, 15-13, 15-12 — nu că s-ar fi obosit cineva să le consemneze —, iar Van Veeteren condusesese o bună parte din timp, atât în al doilea, cât și în ultimul set. În ultimul, avusese chiar 12-8.

— Dacă n-aș fi greșit la serviciul ăla bășit, ți-o furai, repetă el în timp ce se întorceau la vestiare. Vreau să-ți fie foarte limpede acest lucru.

— Un joc neobișnuit de bun, remarcă Münster. Pari a ti în formă.

— În formă! pufni Van Veeteren. Doar urmează să trec prin chinurile morții. Dă-mi voie să-ți amintesc că mâine o să fiu pe masa de operație.

— Oh da, așa e, spuse Münster, pe un ton de parcă toată lumea din secția de poliție știa despre ce e vorba. Când anume o să se întâmple?

— Mă internez din seara asta. Operația e planificată pentru mâine-dimineață, la ora unsprezece. Fi da, mai devreme sau mai târziu, toți trecem prin așa ceva.

— Un unchi de-al meu a avut cancer la intestin, spuse Münster. L-au operat de două ori. Acum e sănătos tun.

— Câți ani are?

— Șaptezeci, cred, spuse Münster.

Van Veeteren mormăi ceva și se trânti pe banchetă.

— Hai să bem un pahar la Adenaar după ce facem duș, spuse el. Vreau să aud cum vă descurcați.

— OK, spuse Münster. Totuși, va trebui s-o sun mai întâi pe Synn.

— Sigur, sigur, spuse Van Veeteren. Transmite-i complimente din partea mea.

„Nu crede c-o să treacă cu bine prin operație“, își zise Münster și își dădu seama că-l compătinea pe șeful lui. Fra în mod cert prima oară când simțea așa ceva și era un sentiment surprinzător. Se așază sub duș și lăsă apa fierbinte să-i șteargă zâmbetul care-i înflorise pe buze.

Dar la Adenaar, inspectorul-șef al detectivilor redevenise el însuși. Iritat, se plânse că berea lui conținea apă și ceru să i se schimbe paharul de două ori. Îl trimise pe Münster să-i cumpere un pachet de țigări. Scutură scrumul în ghivecele de flori.

— Cum ziceam, ar fi bine să faci cât mai mult posibil cât încă mai sunt disponibil. Presupun că n-ai ajuns nicăieri, așa-i?

Münster oftă, sorbi îndelung din pahar și începu să-i explice poziția în care se afla.

Nu, trebuia să admită că Van Veeteren avusese dreptate în supoziția sa. Cadavrul neidentificat de la Behren rămăsese la fel de neidentificat ca și până atunci. Trecuseră două săptămâni și nu progresaseră nici măcar cu un pas.

Și nu se putea spune că eforturile depuse de toți ceilalți ar fi lăsat de dorit; pur și simplu, nu produceau niciun rezultat. Făcuseră mai multe apeluri, în presă, la radio și la televiziune. Fără îndoială că întreaga țară era fascinată de caz, cu toate că interesul mass-media se diminuase după prima săptămână. Toate cazurile naționale de persoane dispărute (bărbați între patruzeci și șaptezeci de ani, ca să fie acoperită și eventualitatea puțin probabilă

că Meusse s-ar fi putut înșela) fuseseră investigate, dar niciunul dintre ele nu corespundea. Dacă nu era vorba despre treaba cu testiculul lipsă, era altceva. Rooth contactase mai multe spitale și stabilise că între nouă și zece mii de bărbați din grupul respectiv de vârstă aveau un testicul lipsă, dintr-un motiv sau altul. Considerabil mai mulți decât ar fi fost de presupus, dar era practic imposibil să-i cercetezi pe toți pe baza notelor de caz și a unor informații similare, dar și din pricina jurământului de confidențialitate care se aplica profesiei medicale. Münster luase legătura cu trei sau patru guvernatori de închisoare, dar aflase că, în mod regretabil, controlul organelor genitale ale deținuților nu constituia o prioritate din perspectiva supravegherii delincvenților.

— Mi se pare de-a dreptul fără rost să insistăm cu pușcăriile, spuse Münster. Chestia aia cu amprente a fost doar o supoziție, în definitiv.

Van Veeteren aprobă din cap.

— Și cu covorul, care-i treaba? întrebă el.

— Păi, știm destul de multe despre el, desigur. Vrei să auzi toate detaliile?

— Doar un rezumat, te rog.

— Un covor din păr de vită. Calitate proastă, cândva de culoare albastră și verde. Un metru șaptezeci pe doi metri. Aparent, cu o vechime între treizeci și patruzeci de ani. Nicio etichetă a producătorului sau ceva similar, destul de uzat chiar și înainte de a fi fost folosit ca... giulgiu.

— Hmm, făcu Van Veeteren.

— Sunt urme de păr de câine și cam cincizeci de alte chestii pe care le găsești în fiecare locuință. Până și sfoară din hârtie maro. Folosită pentru a lega balotul de jur împrejur, bineînțeles. Un fir dublu răsucit de câteva ori. De tipul cel mai banal cu puțință. În fiecare an se vând cam 250 000 de metri. În toată țara, mai exact.

Van Veeteren își aprinse o țigară.

— Mai ai vreo veste de la Meusse?

— Oh, da, spuse Münster. Au analizat ADN-ul și au obținut codul genetic complet, dacă am înțeles corect. Problema e că nu avem cu ce să-l comparăm. Nu există înregistrări.

— Slavă Domnului, spuse Van Veeteren.

— De acord, spuse Münster. În tot cazul, știm cam tot ce e de știut despre cadavrul ăsta blestemat...

— În afară de cui îi aparține, observă Van Veeteren.

— Da, în afară de asta, oftă Münster.

— Ați încercat să strecurați povestea cu testiculul în media? Că n-am văzut nimic.

— Nu, spuse Münster. Am zis că e mai bine să păstrăm tăcerea în privința asta. Ca să putem fi siguri în momentul în care apare identificarea corectă, dar cred că ceva-ceva tot a transpirat.

Van Veeteren reflectă o vreme.

— Trebuie să fi fost un singuratic, spuse el în cele din urmă. Incredibil de singur.

— Am citit despre oameni care zac morți doi sau trei ani fără să li se observe lipsa, zise Münster.

Van Veeteren dădu din cap posomorât. O chemă pe chelneriță și comandă încă două beri.

— Nu știu dacă e bine... dădu Münster să protesteze.

— Eu plătesc, zise Van Veeteren și subiectul fu închis. Chiar crezi c-a fost reclamata dispariția lui pe undeva?

Münster se uită afară pe fereastră și reflectă.

— Nu, spuse el. M-am gândit la asta și nu cred c-a fost.

— Ar putea fi un străin, desigur, remarcă Van Veeteren. Granițele sunt atât de deschise în zilele noastre, încât oricine poate intra în țară având un cadavru în portbagaj.

Münster își exprimă acordul cu această idee.

— Și-atunci, ce-ai de gând să faci în continuare?

Münster ezită.

— Nu știu, să-l pun la gheață, la păstrare, cred. Rooth a început deja să lucreze la altceva. Bănuiesc că Hiller vrea să mă alătur grupului lui Reinhart, de poimâine încolo. Cadavrul nostru va trebui să fie pus la congelat, în așteptarea următoarei coincidențe.

Van Veeteren aprobă din cap apreciativ.

— Bravo, Münster, spuse el. Nici eu n-aș fi putut să exprim asta mai bine! Să fie pus la congelat, în așteptarea următoarei

coincidențe — nu cred că asta au avut în minte, totuși, cei cu treaba aia, cu viața de după moarte. Dar, în tot cazul, noroc!

— Noroc, spuse Münster.

— Deci, n-aveți niciun sfat util de oferit? întrebă el pe când ieșeau din local.

Van Veeteren se scărpină la ceafă.

— Nu, spuse el. Ai spus tot ce era de spus. I a urma urmei, trebuie să fii în stare să dai dovadă de un pic de răbdare. Găinile nu se ouă mai repede dacă stai cu ochii pe ele.

— De unde scoateți toate expresiile astea?

— Habar n-am, spuse Van Veeteren, de-a dreptul încântat de sine. Așa ni se întâmplă nouă, poezilor. Pur și simplu, ne vin în minte.

9

Nu reuși să se prindă de la primul indiciu. Câteva rânduri pe care le citise într-unul din ziarele de seară pe când se întorcea cu taxiul de la aeroport. Oricine l-ar fi putut trece cu vederea.

Apoi deveni mai îngrijorată. Când termină de despachetat și-și luă cele două tablete, își îndreptă atenția asupra ziarelor cotidiene, pe care doamna Pudecka le lăsase în două teancuri ordonate pe masa din bucătărie, ca de obicei. Se tolăni în fotoliul Biedermeier din fața șemineului și începu să le citească fără grabă, unul câte unul; atunci a început să o sâcăie o bănuială. Desigur, pentru moment era o pură fantezie — o idee excentrică, ceva de genul ăsta, provocată și pusă în mișcare de conștiința ei încărcată, fără îndoială. Sentimentul vag de vinovăție, care firește că nu avea nicio justificare, dar, cu toate acestea, o însoțea mereu, undeva în sinea ei, mai mult sau mai puțin insistent, dar nicidecum în totalitate absent. Își dori să fi fost altfel. Să se fi putut hotărî să fie completamente — absolut și definitiv — absent. O dată pentru totdeauna.

Dar, bineînțeles, nu așa stăteau lucrurile.

Se duse în bucătărie. Își mai făcu un ceai, luă câteva ziare în dormitor și începu să le răsfoiască mai sistematic. Se întinse sub pătură și citi, lăsându-și mintea să rătăcească înapoi în timp, în

încercarea de a rememora datele și evenimentele. Așipi câteva minute când crepusculul se furișă în încăpere, dar se simți expulzată dintr-un vis în care fața lui apăruse brusc înaintea ei, cu detalii foarte clar definite.

Chipul lui complet tăcut și lipsit de expresie, cu acei ochi de nepătruns.

Întinse mâna și aprinse veioza.

Putea fi oare el?

Se uită la ceas. Șase și jumătate. În orice caz, era prea târziu ca să plece cu mașina în seara asta. Zborul o obosise, ca de obicei. Nimeni nu se putea aștepta ca ea să rezolve lucrurile imediat, dar totodată era conștientă că nu era ceva pe care să-l ascundă sub covor și să sperie că va rămâne acolo. Sunt unele lucruri pe care, pur și simplu, nu le poți ocoli. Există pe lumea asta și ceea ce se cheamă datorie.

Făcu un duș și petrecu câteva ore uitându-se la televizor. O sună pe Liesen ca s-o anunțe că se întorsese acasă, dar nu-i spusese nimic despre temerile ei. Bineînțeles că nu. Liesen era unul dintre oamenii care nu știau nimic despre asta; nu avusese niciodată vreun motiv ca să-i spună.

Niciun motiv temeinic.

La știri n-au suflat o vorbă despre asta. Ceea ce nu era așa de ciudat, dacă stăteai să te gândești; trecuseră mai bine de două săptămâni și bineînțeles că apăruseră alte lucruri importante despre care cetățenii trebuiau informați. Probabil că totul începuse să se șteargă și să dispară din mințile oamenilor și bănuia că, dacă nu intervenea, întreaga afacere avea să fie în curând uitată.

Oftă neliniștită. Nu așa ar fi cel mai bine? Să fie uitată? Sigur nu era niciun motiv pentru care să se scormonească iar în mocirla trecutului? Numai gândul la lucrurile neplăcute care puteau fi răscolite. Oare n-o să obosească niciodată s-o urmărească asemenea unui... unui, cum se zice în zilele astea? Poltergeist? Ceva de genul ăsta, în orice caz.

Dar rămânea acea vagă neliniște a conștiinței. Acel simțământ ușor, dar sâcâitor, de vinovăție. Despre asta era vorba de fapt, și oare va scăpa vreodată de el dacă și de data asta reușea

să se țină departe de întreaga poveste? O întrebare bună, fără doar și poate. Chiar dacă privea partea pozitivă a lucrurilor, abia de-i mai rămâneau la dispoziție zece–doisprezece ani și, mai de vreme sau mai târziu, avea să se afle stând în fața acelui zid.

Față în față cu creatorul, mai exact. Caz în care ar fi o idee bună să se păstreze pe teren solid.

Da, într-adevăr. Oftă, se ridică și stinse televizorul. Trebuia să meargă până la capăt.

Dar, pe de altă parte, nu exista, de fapt, nimic, absolut nimic care să sugereze că ar putea fi cu adevărat el. Nici cel mai mărunț detaliu.

Fără îndoială că era vorba de nervii ei care-i jucau feste.

Porni la drum a doua zi, dis-de-dimineată. S-a trezit de la cinci și jumătate, încă unul din acele blesteme inevitabile pe care bătrânețea le aduce în trena ei. S-a sculat, a luat micul dejun și a scos mașina din garaj înainte de șapte.

Nu avu de înfruntat cine știe ce trafic; din momentul în care ieși din oraș și ajunse pe dealuri, rămase cam singură pe șosea. Era o dimineată frumoasă, cu o pătură diafană de ceață pe care apariția soarelui o împrăstia fără dificultate. Se opri la un han pitoresc între Geerlach și Würpatz și bău o cafea. Își luă inima-n dinți și încercă să-și țină gândurile și îngrijorarea sâcâitoare sub control în timp ce frunzărea ziarele de dimineată. Nu se sufla niciun cuvânt. În niciunul dintre ele.

Porni mai departe cu mașina și trecu prin Linzhuisen fără să se oprească, astfel că sosi la casă pe la nouă și jumătate. Se dădu jos și se duse la ușă. Reuși s-o deschidă cu oarecare dificultate și nu trecură prea multe minute până să-și dea seama că temerile ei cele mai rele puteau fi foarte bine adevărate.

Era departe de a fi o certitudine, dar pentru că ajunsesse până aici, era clar că nu avea alternativă decât să sune la poliție.

Făcu asta la puțin timp după aceea; de la stația de telegraf din Linzhuisen, mai exact, iar apelul fu înregistrat la Maardam la ora 10:03 de către ofițerul de serviciu Pieter Willock.

Zece minute mai târziu, inspectorul Rooth intră în biroul inspectorului Münster fără să bată și-l anunță cuprins de o excitație prost mascată:

— Cred că l-am găsit.

10

„Să dorm”, își zise el. „E tot ce-mi doresc.”

Orele de dinaintea internării se dovediră a nu fi nici pe departe acea orgie de solitudine pe care și-o imaginase, și probabil că acele apeluri telefonice, în aceeași măsură ca și răspunsul la întrebarea „Ce te așteaptă”, l-au urmarit și l-au ținut treaz până spre dimineață.

Nu că l-ar fi apelat ca să-și ia adio de la el — sau cel puțin nu așa sunase. Dar dacă s-ar fi întâmplat ceva neașteptat, ei aveau să se simtă în mod firesc mai bine, pentru că vorbiseră cu el în acea ultimă seară.

Renate a fost prima. Bătând câmpii, ca de obicei: a vorbit despre casa de vacanță pe care o avuseseră cândva; despre cărțile pe care nu le citise, dar le văzuse; despre fratele și cumnata ei (acel îngrozitor frate al ei: din cine știe ce motiv, el se înțelesese binișor cu soția acestuia — pe vremuri, adică); și abia după ce-a trecut un sfert de oră a ajuns să pomenească de operație.

Era îngrijorat?

Îngrijorat? Bineînțeles că nu. Nu, inutil de spus că ea nu se așteptase ca el să fie. În tot cazul, poate nu uita s-o sune când totul se va fi terminat?

Aproape că i-a promis. Orice numai s-o împiedice să trănănească în continuare despre ce bine-ar fi dacă ei doi ar fi iar împreună. Trecuseră aproape trei ani de când trăiau separați și, dacă era un lucru în viața lui pe care nu-l regreta, aceea era separarea de Renate.

Poate că ăsta era un motiv suficient ca să afirme că mariajul lor nu fusese o chestie chiar așa de rea, în definitiv — îi trecu subit prin minte. Ca un mijloc spre atingerea unui scop, mai exact.

Oamenii depresivi ar trebui să fie circumspecți unii față de alții, clamase Reinhart cu nu știu ce ocazie. Adeseori, suma devine mai mare decât părțile. Mult mai mare.

Apoi a sunat Mahler. Abia apucă să pună receptorul jos după primul apel, că bătrânul poet era deja pe fir.

Desigur, trebuie să fi lăsat să-i scape ceva despre ceea ce-l aștepta la club. Probabil când a jucat șah, sâmbăta trecută sau cu o sâmbăta înainte. În tot cazul, a fost o surpriză. Mahler nu era tocmai un prieten apropiat — indiferent ce-o fi însemnând asta —, dar era posibil ca tovărășia lor din sălile în care puteai să tai fumul cu cuțitul să însemne mai mult decât își imaginase. Sau îndrăznise să-și imagineze. Inutil de precizat, nu se gândise prea mult la asta, dar telefonul a fost o veritabilă surpriză.

— Presupun că vei fi nevoit să lipsești câteva partide, spuse el. Adică, Mahler.

— O să mă-ntorc cât de curând, ripostă Van Veeteren. Nimic nu-ți înviorează potența ca două-trei săptămâni de abținere.

Iar Mahler râse cu vocea lui profundă și îi ură noroc din toată inima.

Ultima fusese Jess, firește.

Îi dăruie o îmbrățișare de fiică de la distanță, dar promise să-l viziteze în câteva zile cu struguri, ciocolată și nepoți.

— Nici să nu te gândești, protestă el. Să târăști copiii cale de trei sute de kilometri doar ca să caște gura la un ticălos ramolit? Or să tragă o sperietură soră cu moartea!

— Prostii, replică Jess. O să le cumpăr înghețată după aia și-o să le treacă spaima. Știu că ești speriat de moarte de operația asta, chiar dacă negi categoric când încearcă cineva să-ți sugereze asta.

— Neg categoric, spuse Van Veeteren.

Fa râse, exact cum făcuse și Mahler, apoi el vorbi cu cei doi nepoți de trei ani în franceza lui de școală elementară, iar aceștia îl amenințară și ei că vor veni să caște gura la el curând. Dacă îi înțelese corect. Și păreau să fie la curent cu toate cele, se văzu nevoit să admită.

— O să-ți facă o injecție, după care o să adormi, spuse unul dintre ei.

— Pe ăia morți îi duc la subsol, adăugă celălalt.

După ce supraviețui și acelei convorbiri telefonice, constată că sosise momentul să plece. Lăsă o cheie doamnei Grambowska, cu două etaje mai jos, ca de obicei, iar în seara asta până și această slujnică credincioasă și cu părul alb răspândea un fel de aură ciudată de compasiune și reconciliere. Îi luă mâna și i-o mângâie cu gingășie, un gest pe care nu-l văzuse la ea în toți anii de când o cunoștea.

— La revedere, spuse ea. Aveți grijă.

O să-i dezamăgesc pe toți dacă trec cu bine prin încercarea asta, își zise în timp ce se urca în taxi. De fapt, nu era deloc o replică rea ca să-l trimită la drum. „Ai grijă!“ Când o să stea lungit pe masă, drogat și cu măruntaiele la vedere, va trebui să aibă grijă să nu se lase luat de val și să facă ceva caraghios. Trebuia să țină minte asta.

Își dădu seama că singurul cu care nu luase legătura fusese Erich, dar firește că era posibil ca acesta să fi încercat mai devreme în timpul după-amiezii. Meciul cu Münster și vizita la Adenaar îi mâncase o groază de timp, așa că se aflase acasă doar de vreo două ore. Fără doar și poate că, la închisoare, erau restricții și în privința apelurilor telefonice.

Frau două paturi în încăperea cu pereți galben-pal în care l-a condus asistenta, dar ambele erau libere, așa că avu posibilitatea să stea singur și să se gândească la ale lui fără să fie deranjat.

Iar gândurile erau multe și variate. Și îndeajuns de urgente ca să-i alunge somnul. Se folosi de convorbirile telefonice ca să se întoarcă în timp. Nu era o călătorie cu un itinerar prestabilit, dar gândurile îl târau în urma lor și, în scurt timp, începu să-și amintească toate durerile și plăcerile pe care i le oferise viața, și încercă să înțeleagă ce anume îl făcuse ceea ce devenise și ceea ce era... Dacă putea fi iertat pentru o manieră atât de infantilă de a exprima lucrurile. Dar, în orice caz, părea un timp foarte potrivit pentru reflecție. Îi trecu prin minte că era ca și cum și-ar

fi scris propriul epitaf — propriul necrolog, pregătit în avans, cu fapte autentice. Sau întrebări.

Din memorie, nu în memoria...

Ex memoriam.

Cine sunt? Cine am fost?

Inutil de precizat, nu primi niciun răspuns, în afară de înțelegerea faptului că destul de multe lucruri se desfășuraseră conform unui model prestabilit. Pilotându-l în aceeași direcție inexorabilă într-un fel misterios.

Tatăl lui: acea figură profund tragică (dar copiii sunt orbi față de marile tragedii, bineînțeles), care a avut o influență atât de mare asupra sa. Neabătut și de neînduplecat, reușise să-i insuflă copilului său certitudinea că nu putem să ne așteptăm nicio clipă ca viața să ne facă vreun cât de mic favor. Nimic nu e permanent; totul este trecător, arbitrar, întâmplător și de neînțeles.

Sau, mă rog, ceva de genul ăsta, dacă-l înțelesese corect pe tatăl lui.

Căsnicia lui: douăzeci și cinci de ani alături de Renate. Sigur, produsese doi copii și ăsta era rezultatul important. Unul dintre ei era la închisoare și probabil că avea să continue pe același drum; dar iată, Jess și nepoții erau o ramură neașteptat de sănătoasă a copacului bătrân și bolnav. Nu puteai să negi asta.

Cadavrele sunt duse la subsol!

Profesia lui: dacă nimic altceva nu arătase în acea direcție, treizeci și cinci de ani de muncă sisifică în zonele obscure ale vieții și ale societății trebuie să-i fi oferit din când în când indiciul că se poate realiza și ceva pozitiv.

Da, în definitiv era o urmă de model repetitiv.

Își vârî mâna pe sub pătura țeapănă și-și pipăi stomacul. Acolo... Pe-acolo pe undeva, era locul unde se afla, la dreapta buricului, dacă înțelesese corect. Acea era porțiunea unde aveau să-l taie.

Strânse locul cu băgare de seamă. Deodată simți că-i e foame, de parcă ar fi apăsât un buton. I se interzisese să mănânce ceva după ora șase seara și își dădu seama că, de fapt, nu mâncase de pe la douăsprezece. Chiar în acel moment, intestinul lui era fără îndoială încleștat într-o luptă zadarnică pentru a smulge

ultima picătură de nutriție din berea pe care o băuse la Adenar... Încercă să vizualizeze procesul cu ochii minții, dar imaginile care se formară erau neclare și abstracte, dincolo de limitele înțelegerii.

De bună seamă că, la un moment dat, în această succesiune pâlpâitoare de imagini neclare, își pierdu cunoștința. Fără îndoială că spectacolul de film vag emanat din propriile sale intestine mai dură o vreme, dar curând lucrurile începură să devină mai limpezi. Dintr-odată, imaginile se schimbă. Scena era bine luminată și de o claritate cristalină. Sala de spectacol populată cu misterioase siluete în verde, agitându-se de colo-colo fără un sunet, concentrarea lor fiind hipnotică prin intensitatea ei. Doar clinchetul slab, dar strident, al unor instrumente tăioase care erau ascuțite sau lăsate să cadă în vase metalice tulbura când și când liniștea densă, conspirativă.

El stătea lungit acolo, gol și expus pe masa rece din marmură și avu revelația că totul se terminase. Aceasta nu era o operație. Scena avea loc în teatrul pentru autopsii de la Institutul de Criminalistică, un loc familiar, dar foarte rece, unde îi urmărise pe Meusse și colegii lui la muncă de multe ori.

Se apropie de masă și de grupul de personaje care tăiau și ciopleau cu entuziasm și îi trecu prin minte că nu putea fi el cel care stătea întins acolo, că trebuia să fie vreun alt suflet sărman, nefericit și total necunoscut. Dar, pe de altă parte, poate nu atât de necunoscut... Cadavrul fără cap avea ceva familiar. Nu părea să aibă nici mâini, și nici picioare, și când în sfârșit reuși să-și facă loc pe lângă Meusse și asistenta aia grasă și palidă a lui, al cărei nume nu reușea niciodată să și-l amintească, își dădu seama că aceștia nu lucrau pe o masă, ci pe o bucată de sol de pădure cât se poate de banal, un șanț, mai exact. Și nu erau ocupați cu o operație sau o autopsie — tocmai înfășuraseră cadavrul într-un covor mare și murdar și se agitau să-l îndese în șanțul acoperit de buruieni, unde-i era locul. Unde era locul tuturor lucrurilor. Acum și pentru totdeauna.

Și deodată el era cel înfășurat în covor, până la urmă. Nu putea scoate niciun sunet, abia putea să respire, dar chiar și așa le auzea șoaptele excitate. Aici e numai bine să-l ascundem!

Nimeni n-o să-l găsească vreodată! E o persoană totalmente inutilă. De ce să ne facem griji în felul ăsta pentru cineva?

Iar el strigă la ei, să nu-și uite responsabilitățile morale. Da, exact asta a strigat, dar bineînțeles că nu i-a fost de vreun folos, căci covorul era prea gros, iar ei plecau deja, și-apoi, era foarte greu să te faci auzit când n-aveai cap.

Femeia îi scutură brațul. El deschise ochii și tocmai se pregătea să țipe încă o dată la ei ca să le spună că nu trebuie să-și uite responsabilitățile morale, când își dădu seama că se trezise.

Ea spuse ceva, iar el avu impresia că avea ochii plini de compasiune. Sau, mă rog, ceva de genul ăsta.

„Oare sunt mort?” se întreabă Van Veeteren. Ia drept vorbind, ea avea o înfățișare de-a dreptul angelică. Nu era imposibil.

Dar femeia ținea în mână un receptor de telefon. Totul părea să se orânduiască la limita profanului când îi pică fisa: nici măcar nu se operase încă. Era de dimineață și totul abia urma să se întâmple.

— Telefonul, spuse din nou femeia. Vă caută cineva, domnule inspector-șef.

Îi dădu receptorul și plecă. El își dresе glasul și încercă să se ridice pe jumătate.

— Alo?

— Domnul inspector-șef Van Veeteren?

Era Münster.

— La telefon.

— Vă rog să mă scuzați că vă deranjez la spital, dar mi-ați spus totuși că operația începe abia la unsprezece...

— Și ce oră e acum? Căută din priviri un ceas pe pereții goi, dar nu zări niciunul.

— Zece și douăzeci.

— Oh.

— M-am gândit că trebuie să vă spun că știm cine este... Păreați destul de interesat...

— Te referi la cadavrul învelit în covor?

Pentru o tracțiune de secundă, avu impresia că visa din nou.

— Da. Suntem foarte siguri că trebuie să fie Leopold Verhaven.

— Ce?

— Timp de câteva secunde, mintea lui Van Veeteren se goli complet. Un scurt interval ca de oțel inoxidabil, în contact cu care toate ricoșau, fără nicio șansă de a-l penetra.

— Ce naiba ai spus acolo?

— Da, Leopold Verhaven. El e victima. Presupun că vi-l amintiți.

— Trecură trei secunde. Oțelul se topi și permise informației să pătrundă.

— Să nu faceți nimic! spuse Van Veeteren. Vin acolo imediat.

— Dădu să coboare din pat, dar chiar în acel moment se deschiseră ușile și în încăperea pătrunse un pluton neașteptat de numeros de oameni îmbrăcați în verde.

Receptorul rămăsese atârnat și bălăbănindu-se.

— Alo? zise Münster. Mai sunteți acolo?

Sora ridică receptorul.

— Domnul Van Veeteren tocmai a plecat la sala de operații, explică ea, punând receptorul la locul lui.

24 august 1993

11

Erau două puncte cu vizibilitate bună și două trenuri posibile.

Primul avea să sosească abia la 12:37 dar, cu toate astea, el își ocupase poziția pe la 11:00. Era important să aibă un loc corespunzător: la una din mesele de lângă fereastră, de pe verandă. Cercetase condițiile cu câteva zile înainte. Vederea spre piața din fața gării era excelentă, mai ales în zona dintre șirul de taxiuri și chioșcul de ziare. Era chiar în mijlocul câmpului său vizual și toți pasagerii nou-sosiți trebuiau să ajungă acolo mai devreme sau mai târziu.

Bineînțeles, în afară de cazul în care ar fi luat-o peste liniile de cale ferată, lucru interzis de altfel. Dar de ce ar fi făcut el asta? Casa lui era în această direcție. Nu ar fi avut niciun motiv să se îndrepte spre nord. Așa că, dacă intenționa să se ducă direct acasă, trebuia să treacă pe-aici. Mai devreme sau mai târziu, după cum s-a mai spus. Cel mai probabil, cam pe la unu fără un sfert.

Peste o oră și jumătate.

Ce avea să facă în continuare era o întrebare deschisă; dar era probabil că va lua un taxi pentru parcurgerea celor circa

cincisprezece kilometri rămași. Asta avea o importanță minoră. Important era faptul că venea.

Apoi totul se va rezolva, fără îndoială. Într-un fel sau altul.

Comandă prânzul: bucăți de carne cu salată; pâine, unt și brânză. Dar abia se atinse de mâncare în cele două ore cât stătu acolo. În schimb, fumă vreo cincisprezece țigări, întorcând din când în când paginile cărții pe care o așezase la dreapta farfuriei — fără să citească mai mult de o frază ici-colo, neavând nici cea mai mică idee despre conținut. Dacă asta era camuflajul lui, efortul era jalnic. Oricine s-ar fi uitat mai atent la el și-ar fi dat seama, fără doar și poate, că se întâmpla ceva nelalocul lui. Era cât se poate de conștient de asta, dar nu exista niciun risc.

Cine naiba ar fi vrut să se uite mai atent la el?

Nimeni, decise el. Iar asta era, desigur, o concluzie foarte corectă la care să se ajungă. Între unsprezece și două, undeva între două sute și două sute cincizeci de clienți luau masa la restaurantul gării. Majoritatea erau clienți obișnuiți; dar erau și numeroși clienți ocazionali, ceea ce făcea extrem de improbabilă eventualitatea ca cineva să acorde o cât de mică atenție acestui individ banal în pantaloni reiați și pulover gri-verde de la masa de lângă fereastră, care își vedea de treburile lui.

Mai ales dacă păstrai în minte factorul timp. Nu se putu abține să nu zâmbească gândindu-se la asta. Dacă totul mergea conform planului, avea să treacă îngrozitor de mult timp. Luni. Cu oarece șansă, ani. Timp din belșug. În mod ideal, ceea ce avea să se întâmple nu va fi descoperit niciodată.

Inutil de precizat că aceea ar fi fost soluția optimă — nimic să nu vadă vreodată lumina zilei —, dar își dădu seama că ar fi fost stupid să mizeze pe asta. Era mai bine și mai inteligent să fie pregătit pentru orice eventualitate. Mai bine să stea aici liniștit și să nu facă nimic care să atragă atenția asupra sa. Un mesean necunoscut printre mulți alți meseni necunoscuți. Neremarcat de nimeni, uitat de toți.

Pe la douăsprezece, când aglomerația din local atinsese apogeul, câțiva clienți încercară să ocupe locul din fața lui, dar el îi respinse, explicându-le politicos că, din păcate, era rezervat, aștepta un prieten.

Mai târziu, în momentele critice din preajma orei unu fără un sfert, deveni tensionat. Asta era inevitabil. Când zări primii dintre pasagerii nou-sosiți, își apropie și mai mult scaunul de fereastră și ignoră orice altceva în jur. Era esențial să se concentreze temeinic: identificarea lui putea foarte bine să fie veriga cea mai slabă din tot lanțul. Trecuse vreme îndelungată și cine putea să știe cât de mult se schimbase în toți acei ani? Evident, sub nicio formă nu trebuia să-l rateze.

Nu trebuia să-l lase să treacă neobservat.

Când în cele din urmă îl văzu, omul ieșea din restaurantul aflat în cealaltă parte a pieței, o oră și jumătate mai târziu. Era evident că nu avea niciun motiv să-și facă griji.

Bineînțeles, el era. Asta a fost imediat limpede de când se afla încă la treizeci de pași depărtare — aceeași siluetă energică, vânoasă. Ușor gârbovit, poate, dar nu cine știe ce. Părul era mai rar, retras pe la tâmpile, și mai deschis la culoare. Mișcările, ceva mai rigide.

Un pic mai cenușiu, un pic mai bătrân.

Dar, cu certitudine, el.

Plecă de la masă și ieși în stradă. Bărbatul stătea în stația de taxi. Exact cum era de așteptat. Al treilea la rând, căutând ceva prin buzunare. Țigări, bani, putea fi orice.

Atunci nu avea nimic de făcut decât să aștepte. Să aștepte, să se ducă la mașină și pe urmă să-l urmărească. Nu era nicio grabă. Știa unde avea să-l ducă taxiul.

Știa că totul avea să decurgă conform planului.

Un scurt moment simți o ușoară amețeală, când sângele îi năvăli în cap, dar își recăpătă rapid controlul.

Taxiul plecă din stație. Dădu ocol pieței și, pe când trecea prin fața restaurantului, putu să vadă profilul familiar prin geamul din spate al mașinii, la mai puțin de doi metri distanță, iar în acel moment, își dădu seama că nu va fi nicio problemă.

Absolut nicio problemă.

IV

5-10 mai 1994

12

— Ce părere ai? întrebă Rooth.

Münster ridică din umeri.

— Nu știu. Dar probabil că e omul nostru. Va trebui să așteptăm ce zic cei de la medicină legală.

— Nu e tocmai un loc vesel.

— Nu. Asta te frapează, cu certitudine. Ne plimbăm prin sat? Aici nu facem nimic bun. Și-așa va trebui să vorbim cu vecinii, mai devreme sau mai târziu.

Rooth dădu din cap aprobativ și porniră în tăcere pe cărare șerpuitoare din pădure. După câteva sute de pași, apăru în fața lor drumul de țară, cu case joase de o parte și de alta, și la doar o azvârlitură de băț mai încolo se afla satul Kaustin. Își continuară plimbarea până la biserică și la drumul principal.

— Ai idee câte suflete trăiesc în locul ăsta? întrebă Rooth.

Münster se uită la cimitir, dar presupuse că întrebarea se referea la cei care nu-și găsiseră încă odihna veșnică.

— Vreo două sute, bănuiesc. În tot cazul, există o școală și o prăvălie.

Arată de-a lungul drumului, în fața lor.

— Ce zici, facem o mică investigație? întrebă Rooth.

— De ce nu? zise Münster. Dacă vânzătorul de la magazin nu știe nimic, nimeni altcineva n-o să știe.

În magazin erau două doamne în vârstă care ședeau pe scaune și Münster era sigur că n-aveau nicio intenție să plece. În timp ce Rooth studia cu atenție oferta de ciocolate și de pungi cu bomboane, Münster îl conduse pe vânzătorul zvelt în magazie. Poate că nu era nevoie de așa ceva. Sosirea lor în sat, cu cinci-șase mașini venind pe un drum forestier care în mod normal era necirculat, cu greu ar fi putut să treacă neobservată. Chiar și așa, erau destule motive să păstreze cât mai multă discreție cu putință. Legătura nu fusese confirmată încă, la urma urmelor.

— Numele meu e Münster, zise el scoțând la iveală legitimația.

— Hoorne. Janis Hoorne, spuse vânzătorul cu un zâmbet neliniștit.

Münster hotărî să treacă direct la subiect.

— Știi a cui e casa din pădurea de-acolo? La cotitura de lângă biserică, vreau să zic.

Bărbatul aprobă din cap.

— A cui e?

— A lui Verhaven.

„Are vocea aspră, își zise Münster, ochii nu stau o clipă locului. Oare ce-l îngrijorează?”

— Ai magazinul ăsta de mult?

— De treizeci de ani. Înaintea mea, a fost al lui tata.

— Înseamnă că știi povestea?

Omul încuviință din nou din cap. Münster așteptă câteva secunde.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu știm, deocamdată, explică Münster. Posibil. Ai remarcat ceva?

— Nu... nu, ce-ar fi trebuit să observ?

Nervozitatea îl învăluia ca o aură, dar putea să existe un motiv întemeiat pentru asta. Münster îl cântări din priviri, din creștet până-n tălpi, înainte de a continua.

— Leopold Verhaven a fost eliberat din închisoare anul trecut, în august. Pe douăzeci și patru, mai exact. Credem că el s-a întors acasă, cam pe atunci. Știi ceva despre asta?

Bărbatul ezită, frecându-și cu nervozitate degetele mari de arătătoare.

— Cred că știi cam tot ce se-ntâmplă prin Kaustin, nu-i așa?

— Da...

— Și? Știi de ce s-a întors aici? Atunci, în august, sau altă dată?

— Se spune...

— Da?

— Cineva l-a văzut cam pe atunci, da.

Scoase o batista din buzunar și-și șterse buza de sus.

— Când a fost asta?

— Ăă, într-o zi din august, anul trecut.

— Dar de atunci n-a mai dat niciun semn de viață?

— Eu nu știu să fi dat.

— Deci a fost văzut într-o singură zi, corect? A fost văzut într-una sau în mai multe ocazii posibile, așa e?

— Nu știu, așa cred.

— De cine?

— Poftim?

— Cine l-a văzut?

— Maertens, dacă-mi amintesc corect... Poate și doamna Wilkerson, nu-mi aduc bine aminte.

Münster făcu însemnări în carnet.

— Maertens stă la Niedermanns, în cealaltă parte a școlii, dar lucrează în cimitir. Sigur îl găsiți acolo, dacă...

Nu mai știa cum să continue.

— Și doamna Wilkerson?

Negustorul tuși și înghiți două tablete.

— Stă în casa de la intrarea în pădure. Pe partea dreaptă. În drum spre casa lui Verhaven, mai exact.

Münster aprobă din cap și închise blocnotesul. Pe când ieșeau din magazin, Hoorne găsi destul curaj ca să pună o întrebare.

— A făcut-o din nou?

Se auzi doar cu puțin mai tare ca o șoaptă. Münster clătină din cap.

— Nu, spuse el. Nici vorbă.

— Vrei și tu o bucată?

Rooth îi întinse ciocolata pe jumătate mâncată.

— Nu, mulțumesc, spuse Münster. Le-ai interogat pe băbuțe?

— Hmm, spuse Rooth cu gura plină. Niște personaje viclene. Nici moarte n-au vrut să-și deschidă dinții falși în absența unui avocat. Unde mergem acum?

— La biserică. Se pare că paracliserul l-a văzut.

— E bine, spuse Rooth.

Maertens tocmai săpa un mormânt când Münster și Rooth se apropiară, iar Münster își aminti cum cândva, la școală, interpretase un foarte imatur Horatio. Gândul îi aduse un zâmbet scurt pe buze. Poate că ceea ce afirmase micul și entuziastul profesor de actorie era adevărat și că *Hamlet* era o piesă ce conținea câte ceva pentru fiecare etapă a vieții unui om. Nu îndrăzni să dezvolte ideea mai mult și nici nu întrebă al cui era mormântul.

— Vă deranjează dacă vă punem câteva întrebări? spuse Rooth în schimb. Sunteți domnul Maertens, nu-i așa?

Bărbatul solid își scoase șapca și-și îndreptă încet spatele.

— Într-adevăr, sunt domnul acela, spuse el. Întotdeauna încântat să ajute poliția.

— Hmm, făcu Münster. E vorba de Leopold Verhaven. Ne întrebăm dacă l-ați văzut în ultima vreme?

— Ce înțelegeți prin „ultima vreme“?

— În ultimul an sau cam așa ceva, spuse Rooth.

— I-am văzut când s-a întors acasă vara trecută... la să vedem, trebuie să fi fost în august, parcă. Dar de atunci nu l-am mai văzut prin preajmă.

— Povestiți-ne despre asta, spuse Münster.

Domnul Maertens își puse șapca la loc pe cap și ieși din mormântul încă prea puțin adânc.

— Fi bine, începu el, l-am văzut doar o dată. Greblam pietrișul din curtea bisericii. A venit cu un taxi, s-a dat jos în fața porții. Ăă, după care a pornit pe jos pe deal în sus, spre pădure. Cu alte cuvinte, s-a dus acasă.

- Când s-a întâmplat asta, exact? întrebă Rooth.
- Maertens se gândi o clipă.
- În august, cum v-am zis. La sfârșitul lunii, dacă-mi amintesc bine.
- Și aia a fost singura dată când l-ați văzut?
- Da, o singură dată. Dumnezeu știe unde s-a dus după aia. l-au dat drumul din nou, bineînțeles. Am vorbit despre asta în sat, părea să fie timpul potrivit, așa că...
- Știți dacă l-a mai văzut și altcineva?
- Omul încuviință din cap.
- Doamna Wilkerson. Și bărbatul ei, cred. Locuiesc acolo, sus. Arată spre casa de un alb-cenușiu de la marginea pădurii.
- Mulțumesc, spuse Rooth. S-ar putea să fie nevoie să revenim cu alte întrebări.
- Ce-a mai făcut de data asta? întrebă Maertens.
- Nimic, spuse Münster. L-ați cunoscut?
- Maertens se scărpină la ceafă.
- Pe vremuri, parcă. A cam ieșit din circulație.
- Cam așa ceva am înțeles și noi, spuse Rooth.

Soții Wilkerson păreau să-i aștepte, ceea ce probabil că nu era surprinzător. Drumul era la nici zece metri de bucătăria unde domnul Wilkerson ședea acum cu o catea și o tavă cu prăjituri în față, încercând să dea impresia că citește un ziar. Soția lui aduse încă două cești, iar Münster și Rooth luară loc la masă.

- Vă mulțumim, spuse Rooth. Așteptam cu nerăbdare așa ceva.
- Sunt pensionar, spuse bărbatul, cam brusc. Fiul meu conduce ferma acum. Mă tem că spatele meu n-a mai făcut față.
- Întotdeauna spatele creează o mulțime de necazuri, remarcă Rooth.
- O mulțime.
- În tot cazul, spuse Münster, am dori să vă punem câteva mici întrebări, dacă ne permiteți. Despre Leopold Verhaven.
- Dați-i drumul, spuse doamna Wilkerson, care se așezase lângă soțul ei și întinse tava cu prăjituri spre ei.

— Am înțeles că s-a întors aici în luna august, anul trecut, spuse Rooth, luând o prăjitură.

— Da, spuse doamna Wilkerson, l-am văzut când a venit. A trecut pe lângă casa noastră.

Arată spre drum.

— Puteți să ne relatați exact ce ați văzut? spuse Münster.

Ea luă o gură de cafea.

— Ei bine, l-am văzut urcând dealul, asta e tot. Nu l-am recunoscut la început, dar apoi am văzut...

— Sunteți absolut sigură?

— Cine ar fi putut să fie?

— Probabil că nu-s mulți cei care folosesc poteca asta? spuse Rooth, luând altă prăjitură.

— Foarte rar, spuse domnul Wilkerson. Doar cei din familia Czermak, de dincolo, dar rareori se întâmplă să fie cineva în pădure.

— Mai sunt case? întrebă Münster.

— Nu, spuse Wilkerson. Poteca mai continuă vreo cincizeci de metri dincolo de casa lui Verhaven. Se mai întâmplă uneori să fie câte-o partidă de vânătoare de iepuri sau de fazani, dar nu foarte des.

— Și dumneavoastră l-ați văzut, doamnă Wilkerson?

Doamna Wilkerson încuviință din cap.

— Am strigat după el, firește. Da, amândoi l-am văzut. A fost pe douăzeci și patru august. La ora trei, poate puțin după. Avea o valiză și o geantă din plastic, atâta tot. Arăta la fel ca întotdeauna. Trebuie să vă spun că am crezut c-o să se schimbe mai mult decât s-a schimbat de fapt.

— Serios? spuse Rooth. Și pe urmă?

— Ce vreți să spuneți?

— Păi, probabil că l-ați văzut de mai multe ori.

— Nu, spuse Wilkerson apăsător. Nu l-am mai văzut.

Rooth luă încă o prăjitură și o mestecă gânditor.

— Cu alte cuvinte, interveni Münster, spuneți că l-ați văzut pe Leopold Verhaven trecând pe aici pe data de douăzeci și patru august, anul trecut — în aceeași zi în care a fost eliberat din închisoare — dar că de-atunci nu l-ați mai zărit?

— Da.

— Nu vi se pare ciudat?

Doamna Wilkerson ȋuguie buzele.

— Multe lucruri sunt ciudate în privinȃa lui Leopold Verhaven, spuse ea. Nu vi se pare? Ce s-a întâmplat?

— Încă nu știm, spuse Rooth. A fost cineva din sat care să intre în legătură cu el?

— Nu, spuse Wilkerson. Nimeni.

— Credeam c-ați aflat asta, spuse soȃia lui.

„Da, am început să aflu”, se gândi Münster. Se simȃea tot mai mult ca un prizonier în această bucătărioară mobilată și decorată excesiv de complicat și ajungea încet-încet la concluzia că ar fi bine să păstreze celelalte întrebări pentru o altă ocazie. Până când mai găseau ceva carne pe schelet, cum s-ar spune. Sau măcar până când erau siguri că Leopold Verhaven era omul lor.

Cadavrul lor. Ar fi fost al naibii de enervant dacă și-ar fi făcut brusc apariȃia de sub o piatră și și-ar fi infirmat, cum s-ar zice, propriul deces.

Deși Münster devenea tot mai convins, cu fiecare oră care trecea. Nu putea fi un oricare altul. Sunt semne și semne, cum spunea mereu Van Veeteren.

Rooth părea să-i fi citit gândurile. Și, oricum, tava cu prăjituri era goală.

— S-ar putea să revenim, spuse el. Multe mulȃumiri pentru cafea.

— Plăcerea a fost de partea noastră, spuse doamna Wilkerson.

Ia plecare, Münster puse o întrebare, ca din senin.

— Am vorbit cu proprietarul magazinului, zise el. Părea să fie... stingherit, ca să nu spun mai mult. Aveți idee de ce?

— Firește, spuse doamna Wilkerson scurt. Ia urma urmelor, Beatrice era verișoara lui.

— Beatrice, spuse Rooth în timp ce se întorceau la casă. Ea a fost prima. 1962, parcă?

— Da, spuse Münster. Beatrice în 1962 și Marlene în 1981. Aproape douăzeci de ani între ele. E o poveste tare ciudată asta — ȃi-ai dat seama?

— Știu, spuse Rooth. Am avut impresia că totul e clar și rezolvat, dar mă văd nevoit să spun că nu mai sunt așa de sigur.

— Ce vrei să spui cu asta, inspectore? întrebă Münster.

— Nimic, zise Rooth. Hai să vedem ce-au descoperit băieții de la tehnic. Kluisters și Berben au avut de lucru serios, după cum arată lucrurile.

13

— Bine ați venit în bandă, spuse Rooth.

DeBries se prăbuși pe un scaun și-și aprinse o țigară. Fumul începu imediat să-i irite ochii lui Rooth, dar acesta decise să suporte cu stoicism.

— Aș fi recunoscător dacă bunul meu prieten și inspector ar fi atât de amabil să mă pună și pe mine în temă, spuse deBries. Încet și clar, dacă nu te superi. Am stat toată noaptea trează într-o mașină, cu ochii pe o casă.

— A ieșit ceva din asta? întrebă Rooth.

— Aș zice că da, spuse deBries. Casa e tot acolo. De când crești chestia aia, apropo?

— Ce chestie?

— Aia pe care o ai pe tață... Îmi amintește de ceva, dar nu-mi dau seama despre ce e vorba. Oh, da, asta e! Pat Boone!

— Despre ce naiba vorbești?

— Despre cobaiul meu, desigur. Pe care-l aveam când eram mic. A prins un virus, ceva, și i-a căzut blana. Cam așa arăta cu puțin înainte să moară.

Rooth oftă.

— Foarte amuzant, spuse el. Câți ani ai?

— Patruzeci, dar mă simt ca la optzeci. De ce?

Rooth se scărpină gânditor la subțiori.

— Mă întrebam dacă-ți amintești de uciderea lui Beatrice... Sau dacă erai prea mic și prea cretin chiar și atunci.

DeBries clătină din cap.

— Îmi pare rău, spuse el. Poate c-ar fi bine să începem. Nu, nu-mi amintesc de uciderea lui Beatrice.

— Îmi amintesc al naibii de bine, spuse Rooth. Aveam zece sau unsprezece ani. Era în 1962. Am citit în fiecare zi tot ce-a relatat presa vreme de câteva luni. Mă rog, cel puțin o lună. Vorbeam

despre asta la școală, în timpul orelor și în pauze. O, da, să fiu al naibii dacă asta nu e una din cele mai clare amintiri din copilăria mea.

— Aveam doar opt ani, spuse deBries. E o mare diferență între opt și zece ani... Și nici nu locuiam aici. Dar am citit despre asta după aceea, firește.

— Mm, mormăi Rooth, suflând înapoi un nor de fum. Era ceva legat de întreaga stare de spirit. Îmi amintesc cum tata vorbea mereu despre Leopold Verhaven ăla, când luam cina în bucătărie. Nu prea-i stătea în fire să vorbească despre astfel de lucruri, așa că am înțeles că era ceva deosebit. Toată lumea era interesată de crima aceea. Toți până la unul. Crede-mă!

— Am reținut, spuse deBries. Un pic de vânătoare de vrăjitoare, nu-i așa?

— Absolut deloc, replică Rooth.

DeBries se ridică și-și stinse țigara în chiuvetă.

— Ia-o de la început, spuse el.

— Partea cu atletismul, la aia te referi? Știi că în anii cincizeci a fost un alergător de frunte?

— Da, spuse deBries. Dar poți să începi cu crimele.

Rooth dădu înapoi câteva pagini din blocnotesul aflat pe birou, în fața lui.

— Bun, zise el. O să începem cu ziua de 16 aprilie 1962. Asta e ziua în care Leopold Verhaven a reclamat la poliție că logodnica i-a dispărut. Beatrice Holden. De fapt, în acel moment, ea lipsea de aproape zece zile. Trăiau împreună de un an și jumătate, sau pe-acolo... în casa aceea din Kaustin. Fără să se căsătorească, cred că trebuie să precizez acest lucru.

— Zi mai departe, spuse deBries.

— Cam după o săptămână, fata e găsită moartă în pădure, la câțiva kilometri de acolo. Poliția a detașat forțe serioase în rezolvarea cazului, desigur, și nu după mult timp s-a conturat bănuiala că Verhaven însuși ar fi putut să fie implicat. O mulțime de indicii sugerau acest lucru, astfel că la sfârșitul lunii este arestat și acuzat de crimă. Procesul e în plină desfășurare.

— Numele lui a fost de la bun început pomenit în ziare, nu-i așa?

— Da, așa e. Îl numiseră în legătură cu dispariția fetei — în fond, era o mică celebritate —, iar acum n-au văzut niciun motiv să se abțină. Dacă nu mă înșel prea tare, e pentru prima oară când în țara noastră un om care e doar suspect a fost menționat în presă. Poate că din cauza asta cazul a căpătat asemenea proporții. Cred că ziarele au publicat fiecare cuvântul rostit la proces... Toți reporterii ăia — din toate părțile țării — stăteau la Konger Palatz, toată gașca, și în fiecare noapte erau în centrul atenției... Avocatul apărării era și el acolo, întâmplător. Quenterran, așa îl chema, un nume neobișnuit. Cred că se poate spune că a fost prima crimă mediatizată. Trebuie să fi fost un adevărat iad pentru orice om cu mintea întreagă, dar la acea vreme nu înțelegeam asta. Aveam doar unsprezece ani, la urma urmei.

— Hmm, făcu deBries. Și a fost găsit vinovat.

— Da. Cu toate că a negat. Pe douăzeci iunie s-a întâmplat. Îmi amintesc că a fost în săptămâna dinaintea începerii vacanței, iar noi am auzit la radioul de la școală.

— Incredibil, spuse deBries. Câți ani i-au dat?

— Doisprezece, răspunse Rooth.

Debries dădu din cap aprobativ.

— A ieșit în 1974. Și când a început din nou?

— În 1981. S-a întors acasă și și-a redeschis ferma de găini.

— Ferma de găini?

— Da. Sau avicolă, sau cum naiba vrei să-i zici. Nu reușiseră să-l distrugă, câtuși de puțin. Începuse afacerea cu păsări înainte de întâmplarea cu Beatrice. A fost un deschizător de drumuri, cred, cu iluminat artificial în hala unde erau ținute găinile, astfel încât acestea să creadă că era zi când de fapt era noapte și tot felul de chestii din astea. Asta scurta ziua cu două ore și le făcea să ouă mai rapid, sau ceva de genul ăsta...

— Cine s-ar fi gândit la așa ceva? spuse deBries. Isteț ticălosul.

— Oh, da, spuse Rooth. Vindea ouăle în Linzhuisen, dar și aici, în Maardam. Mai ales în Piața Acoperită, dacă-mi amintesc bine. S-a pus din nou pe picioare; întotdeauna reușea asta.

— Puternic? întrebă deBries.

— Da, spuse Rooth, oprindu-se o clipă ca să se gândească. Chiar așa era. Într-un fel, de o tărie supraomenească.

Se opri din nou, iar deBries aprinse altă țigară.

— Și cu uciderea lui Marlene cum a fost? întrebă acesta, suflând o pală de fum peste birou. Rooth tuși.

— Al naibii horn, spuse el cu năduf. Ei bine, în aceeași zonă a pădurii au găsit un alt cadavru de femeie. De fapt, aproape în același loc. Și, după doar câteva luni, era din nou închis. Asta se întâmpla la douăzeci de ani după primul caz.

— A mărturisit de data asta?

— Să mărturisească? Pe naiba! N-a cedat niciun centimetru. Se culcase cu fata de vreo câteva ori, atâta tot, așa a declarat. A fost încă un proces-spectacol, dar despre asta vom vorbi altă dată. În tot cazul, e un tip unic... De fapt, ar trebui să spun că a fost un tip unic.

— Cum adică?

— Nimeni în țara asta n-a fost găsit vreodată vinovat de crimă cu premeditare de două ori, în ciuda faptului că a negat. Absolut unic.

DeBries reflectă.

— Raportul psihiatric? întrebă el.

— În ambele situații, spuse Rooth. L-au scos sănătos tun. Fără nicio îndoială în privința asta.

— Le-a și violat?

Rooth ridică din umeri.

— Nu știu. Nicio urmă de spermă în ambele situații. Dar amândouă erau dezbrăcate când au fost găsite. Strangulate, apropo, în ambele situații. Aceeași metodă, în linii mari.

— Hmm, spuse deBries, prinzându-și mâinile la ceafă. Iar acum a încasat-o la rându-i. Ceva pute aici, nu mă pot abține să nu mă gândesc. Unde e Münster, ca să sar de la un lucru la altul?

Rooth oftă.

— La spital, zise el. Doar nu-ți închipui că inspectorul nostru șef poate rezista la o bunătate ca asta.

— O bunătate? zise deBries. Dar-ar dracii!

Münster îndepărtă ambalajul din hârtie al trandafirilor și îl îndesă în buzunarul hainei. Sora îl aștepta cu un zâmbet precaut și, în timp ce-i deschidea ușa, îi șopti:

— Succes.

„Fără îndoială c-o să am nevoie“, își zise Münster pe când intra în salon. Patul aflat imediat în stânga era liber. În patul din dreapta, lângă fereastră, se afla Van Veeteren, și primul lucru care-i veni în minte lui Münster a fost o istorie veche, nu foarte amuzantă, despre motivul pentru care locuitorii orașului Neubadenberg erau atât de proști.

Pentru că procedau pe dos în saloanele de maternitate: aruncau pruncii și creșteau placentele.

Van Veeteren, o placentă? Poate că nu era chiar așa de rău, dar, pe când se apropia șovăielnic de pat, îi era tot mai limpede că în viitorul imediat nu va mai fi invitat la o partidă de badminton.

— Hmm, spuse el ezitant, stând lângă capătul dinspre picioare al patului.

Van Veeteren deschise ochii pe rând. Trecură câteva secunde. Apoi deschise și gura.

— La dracu!

— Cum vă simțiți? întrebă Münster.

— Ridică-mă, se răsti la el Van Veeteren.

Münster puse florile pe cuvertură și reuși să ridice pacientul în capul oaselor, mai mult sau mai puțin — cu ajutorul câtorva perne și al instrucțiunilor șuierate ale inspectorului-șef. Culoarea feței sale îi amintea lui Münster de niște căpșune puse la macerat în alcool peste noapte. Și nimic nu sugera că nu la fel se simțea și Van Veeteren. Acesta-și repetă discursul de bun sosit:

— La dracu!

Münster ridică din nou buchetul de trandafiri.

— Țștia sunt de la noi toți, spuse el. Ceilalți vă trimit urările lor de sănătate.

Găsi o vază și o umplu cu apă de la chiuveta din colț. Van Veeteren se uita la el cu suspiciune.

— Ah, spuse el. Dă-mi și mie puțină.

Münster îi turnă apă în pahar din carata de pe noptieră și, după al doilea pahar băut, Van Veeteren părea să fie măcar capabil de conversație.

— Cred c-am ațipit, spuse el.

— Operațiile astea te obolesc până la epuizare, remarcă Münster. E normal.

— Serios? Nu mai spune!

— Reinhart vă transmite toate cele bune și că ar vrea să vă amintească faptul că durerea alungă răul.

— Mulțumesc. Ei bine?

„Nerăbdător să se apuce iar de treabă?” se întrebă Münster și se așază pe scaunul vizitatorului. Deschise servieta. Scoase un plic și-l propti de vaza cu flori.

— O să pun fotocopiile aici. Sunt numai din ziare. O să dureze ceva până scotocesc arhivele procesului, dar o să vin cu ele mâine.

— Bun, spuse Van Veeteren. O să mă uit după ce pleci.

— Nu credeți că ar trebui să vă odihniți ca lumea mai întâi, când...

— Ține-ți gura, îl apostrofă Van Veeteren. Nu mai vorbi prostii. Mă simt mai bine cu fiecare secundă. Și niciodată n-a fost nimic în neregulă cu capul meu, pentru numele lui Dumnezeu. Povestește-mi ce-ați făcut cu toții.

Münster oftă și se lansă în relatarea vizitei la Kaustin și a perchezitiei locuinței lui Verhaven.

— Echipa de criminalistică n-a terminat încă, bineînțeles, dar toate indiciile sugerează că el e omul nostru. Se pare că a fost acasă o singură zi. În august, anul trecut. Am găsit un ziar, un aliment cu termen de valabilitate și câteva alte lucruri. Se pare că data a fost douăzeci și patru, aceeași zi în care a fost eliberat. Câțiva martori l-au văzut sosind — în sat, ca să nu fie vreo confuzie. Poate că și-a petrecut noaptea acolo, după cum sugerează unele lucruri. S-a dus la culcare în orice caz. Hainele pe care le-a primit la ieșirea din închisoare sunt tot acolo.

— Hmm? zise Van Veeteren. Ia stai puțin... Nu, zi mai departe; e OK!

— N-au găsit nimic surprinzător. Nimic care să sugereze ca ar fi murit acolo. Nici pete de sânge, nicio armă, nicio urmă de violență. Dar, desigur, au trecut opt luni de atunci.

— Timpul nu vindecă toate rănilile, spuse Van Veeteren, mângâindu-și stomacul cu palma, cu gesturi gingașe.

— Nu, spuse Münster. Dar e posibil. O să vedem. Se poate să fi fost omorât în aceeași zi. Sau în aceeași noapte. Macelărirea e posibil să fi avut loc acolo sau în altă parte. Ar fi putut să se întâmple oriunde.

— Hmm, făcu din nou Van Veeteren. Münster se rezemă de perete, așteptând.

— Ridică-mă, spuse Van Veeteren după o vreme, iar Münster repetă procedura cu pernele. Van Veeteren făcu o grimasă în timp ce se străduia să adopte o poziție ceva mai bună.

— Mă doare, spuse el arătând cu capul către stomac.

— La ce vă așteptați? întrebă Münster.

Van Veeteren bombăni ceva și bău încă un pahar cu apă.

— Heidelbluum, spuse el în cele din urmă.

— Ce? zise Münster.

— El era judecător atunci, spuse Van Veeteren. În ambele procese. Trebuie că are optzeci acum, dar va trebui să te duci să-l vezi.

Münster făcu o însemnare.

— Am impresia că e bun, adăugă Van Veeteren. Păcat că Mort a dat colțul.

Inspectorul-șef al detectivilor, Mort, a fost predecesorul lui Van Veeteren, iar Münster deduse că fusese implicat măcar în al doilea dintre cazuri. Probabil că-n amândouă. Dar era clar că Van Veeteren nu jucase un rol important în niciunul dintre ele. Rooth deja verificase asta.

— Pe urmă mai e și motivul, desigur.

— Motivul?

Van Veeteren încuviință din cap.

— Sunt obosit, zise el. Vreau să aud părerile tale în privința motivului.

Münster se gândi câteva momente. Își lipi capul de perete și contemplă aranjamentul fără noimă al pătratelor formate de veioze pe tavan.

— Păi, cred că sunt mai multe posibilitați, spuse el.

— Cum ar fi? întrebă Van Veeteren.

— Presupun că prima variantă evidentă ar fi o treabă de interior. Mai exact, ceva legat de închisoare. Un fel de reglare de conturi.

Van Veeteren aprobă din cap.

— Corect, spuse el. Ai face bine să vezi cu ce s-a ocupat cât timp a fost închis. Apropo, unde a făcut pușcarie?

— Ulmentahl, spuse Münster. Rooth a plecat într-acolo deja.

— Bun, spuse Van Veeteren. Pe urmă? Un alt motiv, mai exact! Münster își drese glasul și reflectă din nou.

— Ei bine, dacă nu e ceva legat de ceea ce s-a întâmplat la închisoare, ar putea fi urmarea a ceva din trecut.

— Ar putea, într-adevăr, cu certitudine, spuse Van Veeteren și lui Münster i se păru că, pentru scurt timp, paloarea cenușie îi dispăruse de pe față.

— Cum? spuse Van Veeteren. Fir-ar să fie, inspectore, să nu cumva să-mi spui că nu te-ai gândit la asta! Ai primit pontul de mai bine de o zi.

— Dar abia de o jumătate de zi suntem siguri, spuse Münster pe un ton de scuză.

Van Veeteren pufni.

— Motivul! repetă el. Haide!

— Cineva care avea impresia că pedeapsa cu pușcăria n-a fost îndeajuns de lungă, spuse Münster.

— Posibil, spuse Van Veeteren.

— Cineva care-l ura. Unul dintre prietenii femeilor acelora, care a așteptat să se răzbune, probabil. În definitiv, e cam greu să intri într-o pușcărie și să omori un om.

— Foarte greu, spuse Van Veeteren. Doar dacă nu găsești un alt deținut care să accepte contractul. Ar putea să existe vreunul care să nu fie prea greu de convins. Mai ai și alte sugestii?

Münster făcu o scurtă pauză.

— Nu e tocmai o sugestie, spuse el.

— Dă-o pe gușă, chiar și așa, spuse Van Veeteren.

— Nu avem dovezi în acest sens.

— Vreau s-o aud, totuși.

Culoarea facială i se intensifică din nou. Münster își dresă glasul.

— Bine, spuse el. Există o mică posibilitate ca el să fi fost nevinovat.

— Cine?

— Verhaven, desigur.

— Serios?

— De una dintre crime, măcar, și ar putea fi ceva legat de acest lucru... într-un fel sau altul.

Van Veeteren nu spuse nimic.

— Dar e o pură speculație, firește...

Ușa se deschise câțiva centimetri și o soră obosită își iți capul pe după ea:

— Pot să vă aduc aminte că timpul pentru vizită s-a terminat? În câteva minute, doctorul Ratenau își va începe vizita medicală.

Van Veeteren îi aruncă o uitătură urâtă, iar femeia își retrase capul și închise ușa.

— Speculații, da. Nu crezi că-mi pot permite să fac un pic de speculație cât stau aici, în sălașul condamnaților?

— Ba, bineînțeles că da, zise Münster, ridicându-se în picioare. Se înțelege de la sine.

— Și dacă, spuse Van Veeteren, se dovedește că nefericitul ăsta a petrecut douăzeci și patru de ani în închisoare pentru ceva ce n-a făcut, atunci...

— Atunci?

— Atunci, să fiu al naibii dacă ăsta nu e cel mai mare scandal juridic abătut asupra acestei țări în ultima sută de ani. Nu, cel mai mare din toate timpurile!

— Nu există nicio dovadă în sprijinul acestei ipoteze, spuse Münster în timp ce se îndrepta spre ușă.

— Calpurnia, spuse Van Veeteren.

— Poftim? zise Münster.

— Soția lui Caesar, explică Van Veeteren. O suspiciune e de ajuns. Iar aici, înăuntru, avem o suspiciune, adăugă el lovindu-și ușor fruntea cu degetul arătător.

— Sunt cu dumneavoastră, spuse Münster. La revedere, acum. O să vin mâine după-amiază, cum am promis.

— O să vă sun în seara asta sau mâine-dimineață ca să vă spun ce am nevoie, zise Van Veeteren în loc de încheiere. Spune-i lui Hiller că, din acest moment, preiau ancheta asta.

— S-a făcut, zise Münster în timp ce se furișa pe ușă.

„Ei da, se gândi el în timp ce aștepta liftul. Nu pare să se fi schimbat fundamental.“

15

Ofițerul de poliție Jung se uită la ceas și oftă. Aranjase să se întâlnească cu Madeleine Hoegstraac acasă la ea la ora patru și, decât să ajungă acolo prea devreme, alesese să petreacă trei sferturi de oră într-un bar din vecinătate, la periferia localității Groenstadt. Drumul cu mașina până acolo durase mult mai puțin decât se așteptase și era inutil de precizat că omul era cât se poate de conștient că explicația consta în teama lui adânc înrădăcinată de a ajunge prea târziu, indiferent de situație.

Se așază la una din mesele de la fereastră cu o ceașcă mare de Bernadine. Perdelele erau semitransparente, așa că putea că vadă imaginile blurate ale trecătorilor. Doar pentru o clipă a avut impresia că vizionează un film supraréalist. Clătină din cap. Film? Dumnezeuule, nu! Epuizare, asta era. Situație tipică: polițiști prea obosiți ca să poată rămâne treji.

Amestecă cu lingurița ciocolata fierbinte și încep să-și revizuiască întrebările din blocnotes. Acum că începuse să-l examineze mai îndeaproape, avu revelația că, de fapt, era un carnet-vocabular plin de verbe franțuzești și își dădu seama că, probabil, îl pusese în servietă după ce o verificase pe Sophie la temele pentru acasă cu o seară înainte.

Sophie avea treisprezece ani, mergea spre paisprezece, și era fiica lui Maureen, în a cărei companie trăia de ceva vreme.

Un timp destul de îndelungat, la drept vorbind, chiar dacă prilejurile în care puteau fi împreună erau puține și rare. Și, cum stătea acolo așteptând să mai treacă timpul, încep să se întrebe oarecum vag dacă din asta va ieși vreodată ceva serios. Era vorba de el și de Maureen, mai exact. Încercă să-și dea seama dacă asta își dorea cu adevărat.

Și, mai presus de toate: Maureen își dorea oare?

Poate că era mai bine dacă nu. Mai indicat să lași tortul netăiat și să mai culegi câte-o cireașă ici-colo, cum făcea când simțea că are chef. Ca de obicei, cu alte cuvinte. Aceeași rutină veche.

Oftă din nou și luă încă o gură de ciocolată.

Dar îi plăcea de Maureen și îi plăcea să fie împreună cu Sophie seara, să o ajute să-și facă temele la matematică. Sau la franceză, sau la ce se întâmpla să aibă nevoie. Până atunci se întâmplase doar de trei-patru ori, dar își dădu seama că, pentru prima oară în viața lui, jucase rolul de tată.

Și îi plăcuse. Situația avea un fel de dimensiune pe care n-o mai trăise înainte. Îi dădea un sentiment de echilibru, de siguranță și de stabilitate, lucruri care nu ocupaseră un loc central în viața lui de până atunci.

Nu îi era foarte clar ce însemna asta, dar chiar și așa.

„Sigur e”, mormăi el ca pentru sine — și, în același timp, se întrebă de unde naiba împrumutase expresia asta caraghioasă.

Dar când se gândea la acele seri fără pretenții, sarcina simplă și, totodată, copleșitoare de asumare a unui dram de responsabilitate pentru creșterea unui copil — ei bine, trebuia să admită că spera ca, într-una din zilele astea, Maureen să-i pună întrebarea.

Să-i ceară să rămână. Să accepte provocarea. Să se mute cu ele și să alcătuiască o familie împreună.

În alte zile, aceeași idee îl putea speria de moarte. Era foarte conștient de asta și nici n-ar fi visat să pună el însuși chestiunea pe tapet. Dar gândul era acolo. Un soi de dorință secretă, ceva apropiat de inima lui, a cărui delicatețe sau fragilitate era atât de sensibilă, că niciodată n-ar fi îndrăznit s-o cerceteze în detaliu. Niciodată nu se obișnuise cu ideea.

Faptul e că viața avea fundăturile ei; și că, inutil de precizat, nu era întotdeauna posibil să te întorci și să te retragi.

„La ce naiba mă gândesc eu acum?” își zise el.

Se mai uită o dată la ceas și-și aprinse o țigară. Încă un sfert de oră. Nu era chiar nerăbdător s-o interogheze pe doamna Hoegstraa. Din câte reușise să deducă, urma să pună întrebări

unei doamne de școală veche, din înalta societate. O femeie privilegiată și răsfățată, cu o mulțime de drepturi, dar niciun fel de obligații corespunzătoare. Cel puțin, asta era impresia pe care o crease la telefon. Și, amănunt important, nu era câtuși de puțin clar cum se potrivea asta cu cazul Verhaven. În mod cert, Verhaven nu făcuse niciodată parte din înalta societate.

Fără îndoială că îl va categorisi de la bun început. Va remarca mirosul de tutun și after-shave ieftin, caracteristic bărbaților tineri. Pantalonii pătați și mătreața de pe umeri. Îl va evalua și apoi va face totul ca să-l țină la o distanță sigură de ea. Dându-i de înțeles că persoanele cu statutul ei social îi priveau pe polițiști ca pe niște servitori. Ăsta era un lucru asupra căruia conveniseră ca atare și-l aruncaseră în spatele acelor aspecte ale societății care trebuiau menținute: banii, artele frumoase, dreptul de a dispune după bunul-plac de propria avere — și așa mai departe.

„La naiba cu toate“, își zise el. „N-o să pot niciodată să ies din starea asta. O să stau mereu cu șapca-n mână și-o să fac plecăciuni în fața superiorilor mei cât timp voi trăi.“

Îmi pare rău că vă deranjez. Îmi pare atât de rău că mă văd nevoit să vă pun câteva întrebări. Îmi pare atât de rău că tata a fost dat afară de la tipografie și, de necaz, a băut până a crăpat.

O, Doamne, îmi pare atât de rău, înălțimea voastră, de bună seamă că am înțeles greșit. Desigur, vreau să fiu îngropat în cimitirul animalelor de companie, împreună cu toți câinii. Acolo e locul meu!

Goli ceașca de ciocolată fierbinte și se ridică de la masă.

„Îmi fac prea multe griji“, își zise el. „Asta-i problema mea.“

„Sper să nu mă servească cu un ceai de mușețel“, se mai gândi.

Doamna Hoegstraa nu desfăcu lanțul de siguranță de la ușă și-i cercetă legitimația prin deschizătura îngustă.

— Scuze că procedez astfel, dar încerc să fiu cât mai precaută, spuse ea deschizând ușa.

— Niciodată nu poți fi îndeajuns de precaut, spuse Jung.

— Vă rog să intrați.

Îl conduse într-un living room supraîncărcat de mobilă. Îl invită să se așeze într-unul din cele două fotolii plușate, ca niște tronuri în fața șemineului. Mai era acolo o masă cu tăblia din sticlă, plină de cești, farfurioare, biscuiți, prăjiturile, unt, brânză și gem.

— Eu beau întotdeauna ceai de mușetel, spuse ea. Îmi face bine la stomac. Dar îmi închipui că n-ar fi ceva prea tentant pentru un bărbat. Vreți o cafea sau o bere.

Jung se așeză ușurat. Era evident că o judecase cumva greșit pe această femeie micuță și durdulie. Grijile lui fuseseră exagerate și izvorâseră de undeva dinlăuntrul lui. Ca de obicei, probabil.

Doamna aceasta era umană, fără doar și poate. Imana căldură sufletească.

— N-aș refuza o bere, spuse el.

Poate ca era altceva în privința ei, se gândi în timp ce o privea îndreptându-se spre bucătărie. Ceva cu care el era foarte familiarizat.

O conștiință încărcată, oare?

— Ziceți, spuse el. Cartelul cu întrebările pe care plănuise să le pună putea să mai aștepte. Era posibil chiar să nu fie deloc nevoie de ele.

— Cu ce să încep? întrebă ea.

— Păi, cu începutul, sugeră el.

— Da, cred că așa ar fi cel mai bine.

Femeia trase adânc aer în piept și se așeza în fotoliu.

— N-am fost niciodată în strânsa legătură, spuse ea. De bună seamă că ați aflat că toate legăturile au fost întrerupte după aceste... după treaba asta cu crimele. Dar, ca să vă spun adevărul, nici înainte nu eram prea apropiați.

Sorbi din ceai. Jung puse o feliuță de brânză pe un biscuit și așteptă.

— Am fost trei frați. Fratele meu mai mare a murit acum doi ani, iar eu împlinesc șaptezeci și cinci de ani în toamna asta. Leopold a fost, cum se spune, un gând întârziat. Aveam șaptesprezece ani când s-a născut. Și eu, și Jacques plecaserăm de-acasă când a început școala.

Jung dădu din cap aprobativ.

— Apoi, mama a murit. El avea doar opt ani. El și tata au rămas singuri.

— În Kaustin?

— Da. Tata era fierar. Dar în acele zile era pe front, la război, desigur. I-au dat o dispensă ca să se întoarcă acasă cu șase luni mai înainte să se termine totul, ca să-l poată îngriji pe Leo. L-am ajutat și eu un pic, dar mă măritasem deja și aveam propriii mei copii de îngrijit. Trăiam în Elveția, deci nu era chiar așa simplu să lași totul și să faci ce se cuvine. Soțul meu avea o companie acolo și eram solicitată să contribui și eu la bunul mers al treburilor.

„O, da”, își zise Jung. „O conștiință vinovată, ca de obicei.”

— Dar nu locuiați în casa pe care fratele dumneavoastră a cumpărat-o în cele din urmă? Adică, atunci, în copilărie?

— Nu, locuiam în sat. Fierăria s-a desființat, dar casa e tot acolo.

Jung încuviință din cap.

— Leopold a cumpărat ferma aia când s-a întors acolo. Asta a fost după scandalul cu atletismul.

— Povestiți-mi despre asta, zise Jung. Sunt ochi și urechi.

Femeia oftă.

— Leo a avut o grămadă de probleme în copilărie, spuse ea. Cred că a fost un copil foarte singuratic. A avut multe de tras la școală, îi venea greu să se înțeleagă cu colegii de acolo, dacă am priceput corect. Dar desigur că puteți afla mai multe despre asta de la alții. A părăsit școala la doisprezece ani, în orice caz. O vreme, l-a ajutat pe tata la fierărie, dar apoi s-a mutat la Obern. Pur și simplu, și-a luat bagajul și-a plecat. Presupun că s-a certat cu tata, dar noi n-am aflat niciodată detalii. Trebuie să fi avut cincisprezece, șaisprezece ani. Dacă-mi amintesc bine, era prin 1952.

— Dar lucrurile au mers bine pentru el la Obern?

— Da, au mers. Nu-i era teama de muncă, și în acele vremuri se găsea de lucru din belșug. Apoi s-a înscris în clubul ala de atletism și a început să alerge.

— La cursele de semifond, preciză Jung, care era foarte interesat de atletism. A fost un alergător excepțional — sunt prea

tânăr ca să-l fi văzut, dar am citit despre el. La semifond și fond.

Doamna Hoegstraa aprobă din cap.

— Da, și a fost o perioadă bună, la mijlocul anilor cincizeci. Totul părea să meargă bine.

— A deținut câteva recorduri, nu-i așa? Recorduri naționale, mai exact... La o mie cinci sute și trei mii de metri, dacă nu mă înșală memoria.

Ea ridică din umeri, cerându-și parcă scuze din priviri.

— Iertați-mă, domnule inspector, dar nu mă pricep la sport. Și, în orice caz, i-au fost retrase după aceea.

Jung încuviință din cap.

— Scandalul a fost uriaș, evident. Interzis pe viață — trebuie să fi fost o lovitură urâtă pentru el... foarte urâtă. Ați avut vreun contact cu el în acei ani?

Doamna Hoegstraa lăsă privirea în jos.

— Nu, spuse ea. Nu am avut. Nici eu, nici fratele meu.

Jung așteaptă un timp.

— Dar n-am fost singurii vinovați. Așa voia el să fie. A fost un singuratic, întotdeauna a preferat să fie pe cont propriu. Mereu a fost așa. Evident, am fi vrut să fie altfel, dar ce mai putem face acum în privința asta? Ce am fi putut face atunci?

Dintr-odată, păru ostenită.

— Nu știu, zise Jung. Rezistați să mai continuăm puțin?

Ea luă o gură de ceai și apoi continuă relatarea.

— A lăsat totul și s-a întors la Kaustin. A cumpărat casa aia — evident, reușise să pună deoparte ceva bănuți, de la muncă și de la alergări. A fost găsit vinovat că se dopa și pentru... cum îi zice? Încălcarea regulamentelor pentru amatori?

Jung dădu din nou din cap.

— Am citit despre asta, spuse el. S-a prăbușit în timpul unei curse de cinci mii de metri la care încerca să doboare recordul european. Caz în care i se promisese o mare sumă de bani, în secret, desigur... Și, pe drumul către spital, au descoperit amfetamină și alte câteva substanțe interzise. A fost unul dintre primii atleți din Europa prinși că se dopau, cred. A, bun, continuați, vă rog, doamnă Hoegstraa.

— Ei bine, a cumpărat casa aceea, cum ziceam. Marea Umbră, așa i se spunea când eram mică, nu știu de ce. E puțin mai de parte față de poteca bătătorită, firește. A fost nelocuită câțiva ani și i-a scăzut prețul, presupun. Și pe urmă a început treaba cu puii. A lucrat în domeniul ăsta cât timp a fost la Obern și fără îndoială că a văzut potențialul afacerii. Când își punea mintea, putea fi un bun antreprenor. Avea un deosebit simț al afacerilor, în sensul ăsta.

Femeia se opri. Jung luă o gură de bere și întrebă:

— Și pe urmă a fost Beatrice?

Deodată, ea păru foarte deprimată.

— Chiar trebuie să vorbim și despre asta, domnule inspector?

„Nu știu”, își zise el. „Și-apoi, nu sunt inspector încă. Și, că veni vorba, s-ar putea să n-ajung niciodată.”

— Doar câteva întrebări mici? sugeră el.

Ea încuviință din cap și-și prinse genunchii cu palmele. Jung dădu să-și scoată vocabularul din buzunar, dar hotărî din nou să se descurce fără el.

— Ați întâlnit-o vreodată?

— Nu ca adultă. O știam din copilărie, de la Kaustin. Frau cam de aceeași vârstă. Au fost colegi de clasă la școală.

— Dar nici ea n-a rămas în sat, nu?

— Nu. A revenit la câteva luni după Leopold. A locuit la Ulming o vreme, cred. A lăsat acolo și un bărbat.

Jung reflectă un moment. Nu prea știa ce încearcă să afle. Ce era permis să întrebe și care era rostul acelei întrebări. Cu siguranță că bătrânica asta cumsecade nu putea avea nimic de-a face cu asta? Care era justificarea pentru faptul că el stătea aici și o agasa cu amintiri pe care își petrecuse toată viața încercând să le uite?

Pe de altă parte, nu se știe niciodată.

— Era frumoasă? întrebă el în cele din urmă, când tăcerea începea să devină insuportabilă pentru el.

Ea ezită.

— Da, spuse. Din punctul de vedere al unui bărbat, trebuie să fi fost foarte frumoasă.

— Dar n-ați văzut-o niciodată.

— Nu, doar în fotografii. În ziare.

Jung schimbă pista. Complet.

— De ce a durat atât de mult până să luați legătura cu poliția, doamnă Hoegstraa?

Ea înghiți în sec.

— N-am știut nimic. Va rog să mă credeți, domnule inspector, habar n-am avut că i s-a întâmplat ceva. N-am avut niciun contact, absolut niciunul. Trebuie să înțelegeți acest lucru.

— Nu vi se pare ciudat ca fratele dumneavoastră să fie mort de opt luni fără ca nimeni să nu-i sesizeze lipsa?

— Da, îmi pare atât de rău... E groaznic.

— Nu l-ați vizitat niciodată cât timp a fost închis?

— O dată, prima dată. Mi-a spus cât se poate de clar că nu mai vrea nicio altă vizită.

— Și i-ați respectat dorința?

— Da, i-am respectat-o.

— I-ați scris?

Ea clătină din cap.

— Dar ați avut grijă de casa lui?

— Nu, deloc. Doar de cheie am avut grijă. Ne-am dus acolo de două ori în ultimii doisprezece ani. A doua oară a fost cu o săptămână înainte de termenul de eliberare. Mi-a trimis o carte poștală în care-mi cerea să-i las acolo cheia.

— Și asta a fost tot? întrebă Jung.

— Da, spuse ea, arătând ușor jenată. Mă tem că asta a fost tot.

Aha, se gândi Jung în timp ce traversa strada după un sfert de oră. Să nu uit s-o sun pe sora mea diseară. Așa ceva nu trebuie să se întâmple.

Și-ar fi bine s-o sun și pe Maureen, că tot veni vorba. Măcar ca să-i zic de vocabular, dacă nu de altceva.

Parcursese deja câțiva kilometri cu mașina când își aduse aminte că uitase să întrebe de chestiunea cu testiculele; dar indiferent din ce unghi privea acest aspect, nu-i sesiza importanța. În orice caz, ar fi fost mai ușor de lămurit acest detaliu la telefon.

Să nu fie nevoit să se afle atât de jenant de aproape, cu alte cuvinte.

„Cred că sunt cam pudic, zău așa”, se gândi în timp ce pornea radioul.

16

În drum spre Ulmentahl, inspectorul Rooth se pomeni că, în timp ce se afla la volanul vehiculului, se gândea la diferite circumstanțe geografice. În retrospectivă, își dădu seama că gândurile acelea trebuie să fi fost declanșate pe când trecea cu mașina prin Linzhuisen și se întâmplă să vadă pe același indicator denumirile de localități Kaustin și Behren.

Kaustin 16. Behren 37.

În direcții diferite, desigur. Kaustin, spre nord-vest. Behren, aproape spre sud. Dacă rudimentarele cunoștințe de geometrie nu-l trădaseră, asta însemna că distanța dintre cele două locuri era de... aproape cincizeci de kilometri?

De ce alesese criminalul să-și plaseze cadavrul chiar acolo?

În Behren. Un orașel ce avea, probabil, douăzeci și cinci de mii de locuitori? Nu mai mult de treizeci, în orice caz.

Pură coincidență?

Foarte posibil. Dacă intenția criminalului nu fusese alta decât să se descotorosească de cadavru îndeajuns de departe de Kaustin, astfel încât legătura cu Verhaven să nu trapeze pe nimeni, atunci da, probabil că era suficient de îndepărtat. Dar, pe de altă parte, o distanță mai mare ar fi fost chiar mai bună pentru acest scop.

Puteau să ia drept sigur faptul că Verhaven fusese omorât în propria-i casă. Sau nu? Nimic nu era sigur deocamdată, într-un fel sau altul, și probabil că reușise să plece din casă fără să fie văzut de ochii ca de șoim ai doamnei Wilkerson? Sau ai oricui altcineva?

Firește că putea. Noaptea, de exemplu. Sau prin pădure. Doar drumul care trecea prin sat avea ochi. Și satul însuși.

Deci, da, probabil că ar fi putut să se ducă la Behren. Sau în altă parte. Și să-și întâlnească acolo ucigașul. Nicio îndoială în privința asta.

O luă pe autostradă. Următoarea întrebare?

Cum? Cum, dacă asta s-a întâmplat, ar fi putut Verhaven să ajungă la Behren? (Sau în altă parte, nu contează.)

Nu mai avea un automobil propriu. Așa încât autobuzul sau taxiul păreau a fi singurele... Iar dacă așa se întâmplase, n-ar trebui să fie prea greu să verifice.

Asta în cazul în care ar fi fost motive. Până acum reușiseră să țină mass-media la o distanță sigură. Era o binecuvântare, cu siguranță, când venea vorba despre condițiile în care lucrau și de atmosfera în care se desfășurau investigațiile, dar mai devreme sau mai târziu vor avea nevoie de ajutor din partea presei. Și, evident, era doar o chestiune de timp până când ecoul tam-tamului de la Kaustin va fi auzit și ceva mai departe. În scurt timp, știrea va fi difuzată în toată țara, iar ei vor fi nevoiți să se adapteze și la părțile bune, și la cele rele ale situației. Ca de obicei.

Jurnaliștii sunt ca balega de vacă, spunea Reinhart. Nu mă dau în vânt după chestia ca atare, dar înțeleg că are întrebuințările ei.

Așadar, dacă găseau un taximetrist sau un șofer de autobuz capabil să-și amintească de un anume pasager care s-a urcat de la Kaustin într-o seară din august... Sau, poate, dimineața în zori... Spre... de ce nu Behren? Ei, da, într-adevăr, asta ar îngusta considerabil aria posibilităților.

Ar concentra puțin mințile oamenilor.

Acceleră și băt看 cu degetele pe volan.

După cum se prezentau lucrurile în acel moment, puteai să pui câte întrebări doreai. Iar fiecare întrebare nenorocită genera alte trei. Sau chiar mai multe.

Ca monstrul ăla din Antichitatea greacă, cum naiba l-o fi chemând.

Nu, mai bine să-și facă griji din alte motive, hotărî el, și-și trecu mâna prin barbă.

Nu, nu „prin”. Mai degrabă „peste”.

Cum zicea deBries? Un hamster muribund?

În tot cazul, mai avea două sute zece kilometri până la Ulmenthal. Va trebui să insufle ceva viață acestui caz în scurt timp, asta era dincolo de orice discuție.

Biroul domnului Bortschmaa era luminos și aerisit, fiind plăcut împodobit cu diplome sportive înrămate și cu rachete de tenis încrucișate. Guvernatorul închisorii însuși era un bărbat cu o constituție fizică impresionantă, la cincizeci de ani, după estimările lui Rooth, îmbrăcat într-o bluză sport bleu, cu antebrațe bronzate și un păr blond deschis, tineresc.

Grupul de piese de mobilier unde erau invitați să stea vizitatorii, lângă ferestrele-uși ce dădeau spre protecția din sârmă ghimpată de pe partea de sus a zidului închisorii și spre peisajul pașnic de dincolo de acesta — era alcătuit din scaune zvelte din oțel, cu tapiserie galben-albastră ce avea darul să atragă privirea, și o masă din plastic roșu. Pe unul din scaune stătea un bărbat supraponderal, cu un început de chelie și pete de transpirație la subsuori. Nu părea prea fericit.

Rooth și guvernatorul luară loc.

— Vi-l prezint pe domnul Joppens, responsabilul nostru cu probleme sociale, spuse guvernatorul.

— Rooth, zise inspectorul strângându-i mâna celuilalt.

— Domnul inspector ar dori să-ți pună câteva întrebări legate de Leopold Verhaven, explică Bortschmaa într-o direcție. M-am gândit că ar fi o idee bună să fie și Joppens de față, explică el în cealaltă. Vă rog să începeți, domnule inspector.

— Mulțumesc, spuse Rooth. Mă gândeam că poate ați putea să-l descrieți pe scurt.

— Da, spuse responsabilul cu probleme sociale. Dacă cineva poate fi descris pe scurt, atunci el este acela. Poți să obții o descriere atotcuprinzătoare într-o jumătate de minut. Sau într-o jumătate de pagină scrisă de mână.

— Serios? întrebă Rooth. Ce vreți să sugerați?

— Am avut de-a face cu el timp de unsprezece ani și acum știu despre el la fel de multe ca în prima zi când l-am cunoscut.

— Un solitar, zise Bortschmaa.

— Nu avea absolut niciun contact cu nimeni, continuă Joppens. Nici cu vreun alt deținut, nici cu cineva din afara închisorii, nici cu vreunul dintre gardieni. Nici cu mine, nici cu capelanul.

— De-a dreptul remarcabil, observă Rooth.

— La fel de bine ar fi putut să-și ispășească pedeapsa la carceră, spuse Bortschmaa. N-ar fi fost prea mare diferența. Un personaj introspectiv. Extrem de introvertit. Dar un deținut model, bineînțeles.

— N-a comis nicio neregulă? întrebă Rooth.

— Niciuna, spuse Joppens. Nici n-a zâmbit vreodată.

— A luat parte la vreo activitate?

Responsabilul social clătină din cap.

— Se ducea la înot o dată pe săptămână. La bibliotecă, de două ori pe săptămână. Citea presa și uneori mai împrumuta câte o carte. Nu știu dacă astea pot fi numite activități.

— Dar trebuie să fi vorbit cu el, cu siguranță.

— Nu, spuse Joppens.

— Răspundea când îl abordați?

— Oh, da. Bună dimineața, noapte bună și mulțumesc.

Rooth reflectă la cele auzite. Ce rost avea să-ți petreci ziua întreagă în mașină doar pentru atâta lucru. Totuși, dacă tot ajunsese aici, putea la fel de bine să mai continue cu întrebările, la urma urmelor.

— Niciun confident în toată închisoarea?

— Nu, spuse Joppens.

— Absolut niciunul, confirmă Bortschmaa.

— Nicio scrisoare? insistă Rooth.

La asta, responsabilul social reflectă un moment.

— A primit două. De la rude, cred. Și a trimis o carte poștală cu câteva săptămâni înainte să fie eliberat.

— Și a fost închis timp de doisprezece ani?

— Da. Cartea poștală i-a trimis-o surorii sale.

— A primit vreo vizită?

— Două, spuse Joppens. Fratele lui a venit o dată, chiar la început. Verhaven a refuzat să-l primească. N-a vrut nici măcar să se ducă la sala de vizite.... Încă nu preluasem postul la acea dată, dar mi-a povestit predecesorul meu. Fratele lui a stat acolo și l-a așteptat o zi întreagă...

— Iar cealaltă? întrebă Rooth.

— Poftim?

— Cealaltă vizită. Ați spus că au fost două.

— O femeie, spuse Joppins. Anul trecut, cred... Nu, trebuie să fi fost cu un an în urmă.

— Cine a fost femeia?

— Habar n-am.

— Dar el a primit-o?

— Da.

Rooth contemplă o vreme diplomele și rachetele de tenis.

— Toate astea mi se par cam ciudate, spuse el. Aveți mulți deținuți de genul ăsta?

— Niciunul, spuse guvernatorul. N-am întâlnit niciodată așa ceva până la el.

— O formidabilă stăpânire de sine, spuse Joppens. Am vorbit cu colegii despre el și toți sunt de aceeași părere. Despre cum era el la suprafață, mai exact. Pentru că ce se ascundea dedesubt rămâne un mister, bineînțeles.

Rooth dădu din cap aprobativ.

— De ce sunteți atât de interesați de el? întrebă guvernatorul. Sau e informație clasificată?

— Nu, replică Rooth. Mai devreme sau mai târziu o să iasă la iveală. L-am găsit mort.

Rooth avu senzația că tăcerea căzuse în încăpere brusc, ca o pană de curent.

— Asta chiar că e... spuse Joppens.

— Dar ce a... zise și guvernatorul.

— Nu trebuie să le vorbiți tuturor despre povestea asta, spuse Rooth. Am fi recunoscători dac-am avea câteva zile de liniște și calm înainte ca ziarele să sară în spinarea noastră.

— Desigur, spuse Bortschmaa. Cum a murit?

— Nu știm, spuse Rooth. Încă nu avem capul, mâinile și picioarele decedatului. Cineva l-a măcelărit.

— O, Doamne, spuse Bortschmaa, iar Rooth avu impresia că fața bronzată îi deveni sesizabil mai palidă. Să nu-mi spuneți că ăsta e cazul despre care au scris ziarele?

— Da, ăsta e, spuse Rooth.

— Și când credeți că a murit? întrebă Joppens.

— Cu foarte mult timp în urmă, spuse Rooth. Când a fost găsit era mort de opt luni.

— Opt luni? exclamă Joppens, încruntându-se. Asta trebuie să fi fost la puțin timp după ce l-am eliberat?

— Noi credem că în aceeași zi.

— Vreți să spuneți că a fost ucis în chiar aceeași zi?

— Așa se pare.

— Hmm, zise Bortschmaa.

— Se pare că ești mai sigur când ești în închisoare, remarcă Joppens.

Urmă o pauză, iar Rooth începea să simtă că-i e foame. Se întrebă de ce naiba nimeni nu-i oferea ceva de mâncare.

— A fost vreodată eliberat condiționat? întrebă el.

— Niciodată n-a vrut, spuse Bortschmaa. Și, în mod normal, noi nu facem presiuni asupra oamenilor.

Rooth încuviință din cap. Ce altceva ar trebui să întrebe?

— Așadar, n-aveți absolut nicio suspiciune, spuse el în timp ce gândea febril, nicio idee despre cine ar fi vrut să-l omoare?

— Dar dumneavoastră? întrebă Joppens.

— Nu, recunosc Rooth.

— Nici noi, spuse guvernatorul. Nici cea mai mică idee. Tot timpul cât a fost aici, n-a avut niciun fel de contact, bun sau rău. Cineva trebuie să-l fi așteptat.

Rooth oftă.

— Da, așa pare.

Se gândi o clipă.

— Femeia aceea, spuse el, cea care a venit să-l viziteze... anul trecut, sau când s-o fi întâmplat... Cine era?

Bortschmaa se întoarse către responsabilul cu probleme sociale.

— Habar n-am, spuse el.

— Nici eu, zise Joppens. Ar fi bine să mergem să căutăm prin arhive, dacă vrem să aflăm.

— Chiar așa, să mergem, spuse Rooth.

Cele două femei de la arhive avură nevoie de ceva timp ca să găsească referința, dar până la urmă descoperiră data.

5 iunie 1992. Într-o vineri.

O chema Anna Schmidt.

— Adresa? întrebă Rooth.

— N-o avem, spuse cea mai în vârstă dintre cele două femei.

Nu se cere.

— Doar numele?

— Da.

Rooth oftă.

— Cum arăta?

Femeile ridicară din umeri.

— Mai bine îl întrebați pe gardian.

— E posibil să aflăm cine a fost în post și cine ar fi putut... să o vadă?

— Desigur.

Și asta luă ceva timp, dar cel puțin îi oferă Rooth prilejul de a vizita cantina și de a-și cumpăra două sandviciuri cu brânză, în timp ce erau căutați ofițerii de serviciu din ziua în chestiune.

— Sunteți Emmeline Weigers?

— Da.

— Și, pe data de 5 iunie 1992, supravegheați sala de vizite.

— Da, așa se pare.

— Aia a fost ziua în care Leopold Verhaven a avut un vizitator. A fost ceva cât se poate de neobișnuit, înțeleg.

— Da.

— Vă amintiți momentul?

— Da, destul de bine.

— Dar au trecut aproape doi ani de-atunci.

— Îmi amintesc pentru că era vorba despre el. Am discutat despre asta cu colegii. Era un ins mai... aparte, din câte-am auzit.

— Primea des vizitatori?

— Niciodată.

— Puteți să o descrieți pe femeia venită în vizită?

— Mă tem că nu foarte bine. Nu prea-mi amintesc. Era cam în vârstă. Aș zice, pe la șaizeci de ani. Puțin cam suferindă, cred. Se ajuta cu un baston.

— Ați recunoaște-o dacă ați vedea-o din nou?

Ea se gândi o vreme.

— Nu; nu cred c-aș recunoaște-o.

— Cât timp au vorbit?

— Nu pot să vă spun exact. Un sfert de oră sau douăzeci de minute, dacă-mi amintesc bine. Nu tot timpul, în orice caz.

— Nu tot timpul?

— Da, regulamentul permite o jumătate de oră.

— Mai e ceva deosebit de care vă amintiți, acum când vă gândiți la acea vizită? Vreun detaliu anume?

Ea se gândi cam zece secunde.

— Nu, spuse. N-a fost nimic.

Rooth îi mulțumi și se ridică.

Dură o jumătate de oră ca să completeze formalitățile de la închisoare și apoi să găsească numărul 4 de pe Ruitens Allé din satul Ulmentahl. Parcă mașina în fața casei albe. Rosti în gând o rugăciune și o luă pe alcea pavată. Apăsă butonul soneriei.

— Alo?

— Domnul Chervouz?

— Da.

— Mă numesc Rooth. Inspector-detectiv Rooth. Eu v-am sunat nu cu mult timp în urmă.

— Intrați. Sau preferați să stăm în grădină? E o vreme frumoasă.

— Afară ar fi cel mai bine, zise Rooth.

— E frumos când înfloresc castanii, spuse domnul Chervouz în timp ce umplea cu bere două pahare înalte.

— Da, admise Rooth. Foarte fumos.

Băură.

— Ce vreți să știți despre Verhaven?

— Frați de serviciu la poartă pe data de 5 iunie 1992. În acea zi, Verhaven a avut un vizitator. Știu că au trecut de-atunci aproape doi ani, dar mă întreb dacă vă mai amintiți ceva despre femeia care l-a vizitat?

Chervouz luă o gură de bere.

— M-am gândit la asta de când m-ați sunat. A venit cu taxiul, cred. O femeie bătrâioară. Avea probleme la mers, se folosea de două bastoane, în orice caz. Dar, la naiba, asta e doar ceea ce cred

că-mi amintesc. S-ar putea să o confund cu o cu totul altă persoană. Poate că mă gândesc la altcineva.

— De ce vă amintiți totuși de vizită?

— Pentru că vizitatoarea venise pentru el, firește.

— Înțeleg, spuse Rooth. Ați mai văzut-o vreodată?

— Nu.

— Ați mai observat și altceva?

— Nu... nu, nu cred.

— Mai erați de serviciu când a plecat?

— Nu, cred că mă înlocuise altul. În tot cazul, nu-mi amintesc când a plecat.

— Ați recunoaște-o dacă ați vedea-o?

— Nu, cu siguranță că nu.

Trecură câteva secunde. Apoi veni și întrebarea, iar substratul de curiozitate era inconfundabil.

— Dar ce-a făcut?

— Nimic, spuse Rooth. A murit.

Avu parte de o cină nu foarte interesantă la restaurantul gării și, când se întoarse la mașină, aproape că se înserase.

„Ce zi productivă am avut“, își zise. „De-a dreptul impresionant.“

Iar când începu să calculeze câți bani ai contribuabililor tuseseră cheltuiți — și vor continua să se cheltuiască în viitor — cu această anchetă dificilă, simțea că-i crește supărarea.

Mai ales când te gândeai cât costase deja statul acest Leopold Verhaven. Cât fusese în viață, bineînțeles.

Omorâse două femei. Se aflate în centrul a două procese prelungite și găsit vinovat, după care petrecuse aproape un sfert de secol în pușcărie. Iar acum cineva pusese punct după el.

N-ar trebui oare ca și poliția să procedeze la fel?

Punct. Să tragă o linie și să acționeze ca și cum n-ar fi descoperit niciodată un cadavru măcelărit înfășurat într-o bucată de covor. Cine ar beneficia de pe urma vastelor cantități de timp și energie consumate de poliție pentru găsirea celui care, din cine știe ce motiv, decisese să pună capăt existenței acestui criminal solitar?

Cui naiba îi păsa dacă Leopold Verhaven era mort?
Exista măcar o singură persoană?
În afară de cel care-l ucisese, bineînțeles.
Rooth avea îndoieli.

Dar undeva, într-un ungher al minții, auzea ecoul unor instrucțiuni luate din Reguli și reglementări pentru Anchetele Penale, dacă-și amintea bine. Nu mai ținea minte formulările exacte, dar înțelesul putea fi exprimat la fel de bine de una din vorbele preferate ale lui Van Veeteren.

Dacă ucigașul s-a ascuns în Timbuktu, oprește primul taxi pe care-l întâlnești în cale și du-te acolo. Pentru Dumnezeu, nu suntem o companie care face profit!

— Unde-i Timbuktu? întrebase cineva.

— Las' că știe taximetristul, replicase Van Veeteren.

Mai bine să rămân fidel aceluia spirit, se gândi Rooth. E greu de judecat ce consecințe ar avea orice altă abordare.

17

Van Veeteren luă teancul de fotocopii și le răsfoi.

Münster, trebuia să recunoască, nu pierduse vremea de pomană. Patruzeci până la cincizeci de pagini, cel puțin. Din ziare diferite, dar, în mod firesc, mai ales din *Neuwe Blatt* și *Telegraaf*. Aranjate în ordine cronologică, începând cu scandalul legat de atletism și încheind cu toate comentariile privind judecata la procesul Marlene. Fuseseră furnizate datele precise.

Se întrebă dacă Münster însuși făcuse tot acest efort pentru a satisface curiozitatea superiorului său ori dacă fusese vreun bibliotecar sânguincios de la arhivele de periodice care făcuse toată truda. Înclina spre ultima variantă, dar nu știi niciodată, desigur.

Münster e Münster, își zise Van Veeteren.

Începu cu detaliile contextuale. Cariera strălucită, dar scurtă, a lui Verhaven pe pistele de zgură. Dacă analizai lucrurile, n-ar fi putut să dureze mai mult de doi ani. Doi ani plini de succes înainte ca totul să se schimbe.

„Un nou record al lui Verhaven!” titra pe patru coloane un ziar, datat 20 august 1958, prezentând și o fotografie neclară a unui bărbat tânăr care privea direct la aparatul foto în prim-plan, arătând semnul victoriei.

N-ai fi zis că era cine știe ce copleșit de moment, se gândi Van Veeteren. Și nici copleșitor. Dar trebuia spus că se puteau sesiza semne clare de seriozitate și determinare la gura aceea hotărâtă, iar ochii lui negri păreau plini de o credință implicită în victoriile viitoare și chiar în obținerea unor timpuri mai bune.

Contempla o vreme fața tânărului de douăzeci și patru de ani, întrebându-se dacă era posibil să citești ceva pe ea — dacă se putea discerne ceva din viitor în acele trăsături oțelite... Vreun semn al predestinării, embrionul bărbatului mai vârstnic violent, criminalul dublu.

Inutil de precizat că era imposibil.

Nu putea să facă abstracție de cheia pe care o ținea în mâinile sale. Știa ce caută și, deci, era posibil să găsească. Nu, ochii aceia nu trădau nimic; doar o încredere în sine normală, ușor pompoasă, își zise Van Veeteren. Calitate considerată a indica forță, bărbăție și cine mai știe ce altceva mai poți găsi în general la toți eroii moderni. Poate că și la cei clasici. Van Veeteren nu fusese niciodată pasionat de sport și faptul că se încăpățâna să creadă că există o diferență calitativă între aruncătorul de disc din Grecia antică și un fundaș de hochei rus era nimic mai mult decât o expresie a nevoii noastre permanente de autoamăgire. Sportul e sport.

După ce stabili acest lucru, începu să citească:

Pentru marele public interesat de sport a fost evident tot acest an că Leopold Verhaven este unul dintre cei mai mari alergători ai noștri. Dar puțini s-au așteptat ca acest incredibil de talentat atlet din Obern, care n-are decât 22 de ani, să înceapă să obțină record după record încă din această vară.

Dar el ne-a păcălit pe toți și ce plăcut e pentru noi să ne lăsăm păcăliți! Performanța excepțională de duminică, de pe stadionul Verhejm, și impresionantul nou record la

1500 de metri au fost urmate ieri de o minunată seară de sport la Willemsoor, când recordul a fost redus din nou la 3 minute și 41,5 secunde, și trebuie subliniat că Verhaven a fost obligat să alerge ultimii 600 de metri de unul singur, într-o mărșărie solitară.

Niciunul dintre cei aflați pe stadionul de foarte bună calitate nu a fost în stare să-i țină piept din momentul în care a mărit ritmul, în a doua jumătate a cursei. Ușurința și rapiditatea alergării, grația aparent lipsită de efort și fluența caracteristice stilului său, ritmul și abilitatea tactică deosebite...

Van Veeteren sări peste restul articolului. Încercă să se întoarca în timp și să se regăsească pe sine în acel august din urmă cu mai bine de treizeci și cinci de ani. Dar nu reuși să stabilească decât că trebuie să fi fost vacanța de vară dintre acele două semestre universitare ușor de contundat. Înainte să o rupă de tot cu trecutul și să se arunce cu trup și suflet în colegiul de poliție. Poate că-și luase un job de vară la Kummersmann, depozitul ăla blestemat, plin de praf, sau — mult mai preferabil — petrecea o săptămână pe malul mării alături de unchii săi.

Ei, da. Trecu la următoarea tăietură de ziar. După aproape un an. 18 mai 1959. Trei coloane în *Telegraaf* cu o imagine a unui învingător trecând linia de sosire într-o nouă cursă de 1500 de metri. Era evident distanța lui preferată — „panglica albastră”, parcă așa-i spuneau. Pieptul împins în față ca să rupă panglica cât mai repede posibil, pletele fluturându-i în vant, gura deschisă și ochii mai mult sau mai puțin nevăzători...

„Verhaven se îndreaptă spre un record european?” clama de această dată titlul. Van Veeteren citi:

3 minute și 40'5 secunde! Iată noul record al lui Verhaven la 1500 de metri, stabilit aseară după o cursă excepțională la reuniunea internațională de la Kündeplatz. La scurt timp după ce-a trecut de semnul de la 800 de metri, noul nostru rege al distanțelor medii și-a luat rămas-bun de la restul plutonului și, după două tururi solitare magnifice,

a obținut un timp pe care, anul acesta, l-au bătut doar francezul Jazy și ungurul Rozsavölgy. Timpul lui Verhaven este al șaselea din toate vremurile și nu încapе nicio îndoială că tânărul incredibil de talentat din Obern, în vârstă de doar 23 de ani, va fi unul dintre atuurile noastre cele mai puternice la Olimpiada de la Roma de anul viitor. Cel puțin, în ceea ce privește cursele de atletism, acolo unde echipa noastră națională pare să se lase din plin depășită de britanici, de francezi și de remarcabilii americani. La reuniunea de aseară, nu mai puțin de...

Mai 1959, se gandi Van Veeteren, punând pagina deoparte. Adică, cu trei luni înainte să se spargă buboiul.

Luă următorul articol și deja se vorbea despre asta. Scandalul tocmai izbucnise și de data asta ocupa tot prima pagină a ziarelor.

„Verhaven — un pungaș!” scria cu litere de-o șchioapă pe patru coloane; dedesubt, o poză neclară care, la o examinare mai atentă, părea să înfățișeze un hărbat purtat pe o targă. În circumstanțe tumultuoase, judecând după aparențe.

Van Veeteren citi articolul indignat despre cursa de cinci mii de metri de la mijlocul lui august 1959, în care Verhaven era confortabil în fruntea cursei cu doar două tururi de stadion rămase — și foarte aproape de un record european, probabil —, dar pe neașteptate s-a prăbușit tocmai când ieșea din turnanta sudică a Stadionului Richter din Maardam.

Verifică data: da, articolul fusese scris la două zile după cursă. Când totul ieșise la iveală.

Când dopajul și sumele ilicite de bani au fost scoase la lumină.

Când basmul feeric a luat sfârșit.

Verhaven — pungașul.

Fra oare acesta terenul pregătitor pentru Verhaven — uci-gașul? se întrebă Van Veeteren.

Și pentru Verhaven — criminalul dublu?

Fra vreo legătură, cu un lucru care ducea la celălalt? Nu automat, desigur, dar cu toate acestea un fel de relație cauză-efect.

Se afla ucigașul deja acolo, ca o sămânța, ca un embrion, înăuntrul pungașului? Era oare îndreptățit să pună asemenea întrebări?

Simțea cum osteneala îl cuprinde din nou. Netezi foile de hârtie ușor șifonate și le puse la loc în plic.

Ce rost avea să gândească astfel? se întrebă el. De ce creierul lui urmărea aceste idei sumbre? Indiferent că voia sau nu. Chiar nu se găsea nimic mai solid asupra căruia să-și îndrepte atenția?

Dacă dorea să susțină că el se afla acum la cârma acestei anchete?

Ascultă o vreme gunguritul porumbeilor aflați undeva, afară, lângă fereastră. Gândurile îi rătăciră de capul lor timp de câteva minute și contemplară destul de vag simbolurile păcii, dezintegrarea Europei și naționalismele ambigue, înainte de a se întoarce la chestiunea de la ordinea zilei. Pentru că lucrul cel mai important era ce să facă cu bănuiala pe care o avea.

Ideea persistentă care-l tot sâcâia.

Nu era acesta lucrul pentru care ar fi trebuit să caute dovezi?

Ce simplu era pentru un observator de la distanță să tragă aceleași concluzii înțelepte. Pungaș — ucigaș. Clădește aceste prezumtive punți peste abisuri închipuite. Caută conexiuni acolo unde nu există conexiuni sau nu sunt necesare. Și, că veni vorba, se pune întrebarea cât de gravă fusese acea pungășie. Avea cu adevărat încărcătura și importanța pe care i le dau azi zeii și profeții sportului și atunci, în inocenții ani cincizeci? Sau la începutul anilor șaizeci? I se părea greu de crezut. A alergat omul ăsta mai rapid pentru că fusese plătit? Amfetamina și ce-o mai fi fost poate că i-au dat un impuls, dar oare un asemenea gen de faptă ar atrage după sine o interdicție pe viață?

Nu știa. Nu era domeniul lui, cu siguranță, dar Rooth și Heinemann știau cu certitudine astfel de lucruri.

În orice caz, chestiunea rămânea: cât de mult a cântărit Verhaven–pungașul — împotriva lui însuși atunci când a progresat la a fi Verhaven–ucigașul?

Mai exact, în ochii altor oameni. Ai jurnaliștilor. Ai omului de pe stradă. Ai poliției, ai sistemului judiciar și ai membrilor completului de judecată. Ochii celor care l-au condamnat.

Ai judecătorului Heidelbluum?

Da, într-adevăr, asta era întrebarea la care merita să se gândească.

Își prinse mâinile peste rana dureroasă, închise ochii și se lăsă, pentru moment, în voia viselor.

18

După ce și-a pus pilele în funcțiune, lui deBries i-a fost repartizată ca partener subofițerul detectiv Ewa Moreno. Pentru viitoarele activități de teren, cel puțin, iar când porniră spre Kaustin, la finalul după-amiezii, pe ruta frumoasă și sinuoasă de pe malul lacului, el avu impresia că nici ei nu-i displăcea aranjamentul.

Iar ea cu siguranță că ar fi putut să nimerească mai rău. Sigur se cuvenea să-și permită un asemenea grad de stimă de sine? DeBries opri în preajma școlii și rămaseră în mașină o vreme, comparând harta desenată de mână cu realitatea.

— Gellnacht, mai întâi? sugeră Moreno, arătând cu capul spre casă. E acolo.

— Dorința ta e lege pentru mine, spuse deBries, trecând motorul în prima viteză.

Irmgaard Gellnacht întinsese o masuță de cafea în umbrarul din spatele casei acoperite cu șindrilă. Îi invită să se așeze pe un balansoar galben, de verandă, iar ea se așeză pe unul dintre cele două șezlonguri.

— Serile sunt minunate în perioada asta a anului, spuse ea. Trebuie să încercați să stați pe afară cât mai mult posibil.

— Începutul verii este vremea cea mai frumoasă, spuse Ewa Moreno. Toate florile astea...

— Aveți grădină? întrebă doamna Gellnacht.

— Mă tem că nu. Dar sper să am una, cândva.

DeBries își dres glasul discret.

— A, iertare, spuse doamna Gellnacht. Bineînțeles, nu despre asta trebuie să vorbim. Vă rog să vă serviți, apropo.

— Mulțumim, spuse Moreno. Rubarba din plăcintă ați crescut-o în grădină?

— Deci, erați de aceeași vârstă, cu alte cuvinte? spuse deBries.

— Nu chiar. Sunt cu un an mai vârstnică. M-am născut în treizeci și cinci. Leopold era în treizeci și șase. Dar cu toate astea am învățat în aceeași clasă. Școala din sat combina trei promoții în aceeași clasă pe atunci — de fapt, cred că și-acum se întâmplă la fel — așa că-mi amintesc foarte bine de el. Nu uiți așa ușor cinci ani petrecuți în aceeași școală.

— Ce impresie aveți despre el?

— Un singuratic, spuse Irmgaard Gellnacht, fără ezitare. De ce sunteți interesați de el? E adevărat ce se vorbește, că a murit?

„Fără îndoială că știrea o să apară oricum în ziarele de mâine”, își zise deBries.

— Am prefera să nu comentăm acest lucru, doamnă Gellnacht, explică el, ducându-și degetul la buze. Și v-am fi recunoscători dacă ați păstra discreția cu privire la mica noastră conversație.

Se gândi că sunase ca o amenințare voalată, asta fiind ceea ce intenționase.

— Sigur că avea niște prieteni? spuse Moreno.

Doamna Gellnacht se gândi înainte să răspundă.

— Nu, nu cred că avea. Ei, da, în primul an și în al doilea, poate. Își petrecea timpul cu Pieter Wolenz, dacă nu greșesc, dar pe urmă s-au mutat. La Linzhuisen. Nu cred că a mai fost cineva după aceea.

— Îl necăjeau colegii de școală? întrebă Moreno. Se luau de el, cum se spune în zilele noastre?

Ea se gândi din nou.

— Nu, spuse în cele din urmă. Nu prea. În pofida tuturor lucrurilor, aveam un soi de respect pentru el, cu toții. În orice caz, căutai să nu intri în conflict cu el. Îmi amintesc că se supăra foarte rău. Sub suprafața aceea tăcută și posomorâtă se ascundea un temperament vulcanic.

— Cum se făcea simțit?

— Poftim?

— Temperamentul ăsta vulcanic. Ce făcea?

— O, nu prea știu, spuse ea ezitând. Unora dintre elevi le era frică de el, au mai fost niște încăierări, iar el era puternic, foarte puternic, cu toate că nu era nici înalt, nici prea solid.

— Vă amintiți vreo ocazie anume?

— Nu... Ia stați, de fapt, da. Îmi amintesc că odată a aruncat un băiat pe fereastră când și-a pierdut cumpătul.

— Pe fereastră?

— Da, dar n-a fost chiar așa de periculos precum pare. Era la parter, așa că totul s-a terminat cu bine.

— Înțeleg.

— Rețineți că afară era un rastel pentru biciclete, așa încât s-a rănit ușor chiar și așa...

DeBries încuviință din cap.

— Cum îl chema pe băiat? o întreabă Moreno.

— Nu-mi amintesc, spuse Irmgaard Gellnacht. Posibil să fi fost unul dintre frații Leisse. Sau Kollerin, care acum e măcelarul satului. Da, cred că el a fost.

DeBries schimbă direcția.

— Beatrice Holden, vă amintiți de ea?

— Da, desigur, spuse doamna Gellnacht, ridicându-se și stând drept în șezlong.

— Și cum ați descri-o?

— Aș prefera să n-o descriu. Despre morți numai de bine, parcă așa se spune.

— Dar dacă noi am insista un pic?

Ea zâmbi ușor.

— Ei, păi în cazul ăsta, spuse ea, Beatrice Holden a fost o târlă. Cred că descrierea i se potrivește foarte bine.

— Era o târfă și când era la școală? întreabă Moreno.

— De la bun început. Să nu credeți că sunt o babă pudică doar pentru că spun asta. Beatrice a fost o persoană îngrozitor de vulgară. Din soiul cel mai josnic. Arăta bine și se folosea de asta pentru a-i învârti pe bărbați după degetul ei mic. Sau pe băieți, în zilele alea.

— Erau îndrăgostiți de ea?

— Toată gloata. Și profesorii, cred. Era tânără și nemăritată. A fost groaznic, de fapt.

— A plecat din localitate după aceea, nu-i așa?

Doamna Gellnacht încuviință din cap.

— A fugit cu un bărbat când avea doar șaptesprezece ani. A trăit în două sau trei locuri diferite, cred. S-a întors cu un copil în brațe câțiva ani mai târziu.

— Un copil?

— Da, o fetiță. Mama ei a avut grijă de ea. Mama lui Beatrice, mai exact.

— Când a fost asta? Cu mult înainte să se încurce cu Verhaven?

— Nu așa de mult. Să zic așa, cam prin 1960, asta fiind cam când și el s-a mutat înapoi aici. Ea și fetița au locuit la mama ei, în orice caz, doar vreo șase luni, sau pe-acolo. Tatăl era plecat pe mare, spuneau oamenii, dar nimeni nu l-a văzut vreodată. Nici atunci, nici mai târziu. Ei bine, după câteva luni, s-a mutat la Verhaven acasă, acolo sus, la Marea Umbră.

— Marea Umbră?

— Da, așa i se spune de obicei. Marea Umbră. Nu mă întrebați de ce.

DeBries făcu o însemnare.

— Dar ce s-a întâmplat cu fetița? o întrebă Moreno. A luat-o cu ea?

— Oh, nu, replică ferm Gellnacht. Sigur că nu. Fata a rămas cu bunica ei. Poate că așa a fost cel mai bine, în lumina celor întâmplate ulterior. Până la urmă, pentru ea a fost bine.

— Cum era relația lor? întrebă deBries. Mă refer la Verhaven și Beatrice.

Doamna Gellnacht ezită înainte de a răspunde.

— Nu știu, spuse ea. Au fost o mulțime de bârfe după aceea, bineînțeles. Unii oameni spuneau că era inevitabil să se întâmple așa cum s-a întâmplat. Sau, cel puțin, că se va sfârși rău; dar nu știu ce să zic. Întotdeauna oamenilor le vine ușor să înțeleagă totul când au cheia în mână și știu ce s-a întâmplat de fapt. Nu credeți?

— Fără doar și poate, spuse deBries.

— La drept vorbind, puține lucruri s-au întâmplat înainte ca el s-o ucidă. Cred că beau de stingeau, dar, pe de altă parte, el era un bun muncitor. Muncea din greu și nu mă îndoiesc că de pe urma puilor câștiga bani frumoși. Dar cu siguranță că se certau. Nimeni nu poate să nege asta.

— Da, așa am înțeles și noi, spuse Moreno.

Urmă o pauză în care doamna Gellnacht le mai servi niște cafea. DeBries se aplecă în față și îi puse cea mai importantă întrebare dintre toate.

— Cum a fost în perioada care a precedat arestarea lui Verhaven? Adică, după ce au găsit cadavrul lui Beatrice. În acele zece zile sau cât a durat? Vă mai amintiți ceva de atunci?

— Păi... începu doamna Gellnacht. Nu sunt sigură că pricep unde vreți să ajungeți.

— Ce credeau oamenii, explică Moreno. Pe cine bănuiau când vorbeau despre asta aici, în sat? Înainte să afle.

Ea rămase tăcută un moment, cu ceașca pe jumătate ridicată la gură.

— Ei bine, spuse ea. Cred că așa vorbeau oamenii.

— Cum? întrebă deBries.

— Că Verhaven a fost cel care a omorât-o, bineînțeles. Nu cred că a fost cineva de-aici, din Kaustin, foarte surprins când a fost arestat. Nici când a fost găsit vinovat.

DeBries notă din nou ceva în carnet.

— Dar acum? întrebă el. Mai e toată lumea la fel de sigură că el a fost cel care a făcut-o?

— Absolut, replică ea. Fără doar și poate. Cine altcineva ar fi putut să fie?

„Ceva la care se merită reflectat mai amănunțit“, își zise el când se întoarseră la mașină.

Dat fiind că nu putea fi altcineva, trebuie să fi fost Verhaven!

Nu puteai decât să speri că raționamentul doamnei Gellnacht nu fusese copiat într-o măsură prea extinsă de către poliție și de reprezentanții parchetului. Fără îndoială că ar fi fost o bună idee să se analizeze acea întrebare. Și, apropo, cum stăteau lucrurile cu dovezile criminalistice? Ce anume îi adusesese condamnarea, dacă el într-adevăr negase cu atâta vehemență până la sfârșit?

DeBries habar n-avea.

— Ce părere ai? întrebă el.

— Pare a fi un caz fără complicații, spuse Ewa Moreno. Poate că prea lipsit de complicații. Mergem la Moltke acum?

Titlul se lăbărta pe toată lățimea primei pagini a ziarului *Neuwl Blatt* din 30 aprilie 1962. Van Veeteren bău o jumătate de cană cu apă și începu să citească.

Să fi fost Leopold Verhaven cel care a ucis-o pe logodnica lui, Beatrice Holden?

În orice caz, ofițerul de poliție însărcinat cu rezolvarea crimei notorii de la Kaustin, inspectorul-șef Mort, ca și procurorul Hagendeck au motive serioase să creadă asta. Atât de serioase, încât fostul atlet internațional a fost reținut ieri. La conferința de presă, Hagendeck a avut grijă să nu dezvăluie motivele arestării, dar a fost de părere că acuzațiile vor fi formulate în perioada de douăsprezece zile stipulată de lege.

Modul exact când noi dovezi sau probe care să arunce o lumină asupra acestei afaceri sinistre au ieșit la lumină nu a constituit un subiect pe care poliția sau procuratura să fie pregătită să-l discute la conferința de presă de la secția de poliție din Maardam. După cum nu reiese că Leopold Verhaven ar fi făcut vreo mărturisire. Avocatul lui, Pierre Quenterran, a afirmat neclintit că clientul lui nu are absolut nimic de-a face cu această crimă și a susținut că arestarea sa a fost o consecință sau o reacție la tot ceea ce s-a scris cu privire la caz.

„Polițiștii sunt sperați“, a spus cu insistență Quenterran reporterilor adunați acolo. „Publicul, animat de un simț al dreptății înrădăcinat, a cerut rezultate și, ca să nu-și recunoască incompetența, cei însărcinați cu rezolvarea cazului au găsit un țap ispășitor...”

Inspectorul-șef Mort a caracterizat afirmațiile domnului Quenterran drept „prostii absolute”.

Păi, era normal să zică așa, nu? gândi Van Veeteren și trecu la următoarea fotocopie, făcută după același număr din *Neuwe Blatt*, dar de pe o pagină de interior. Cuprindea un scurt sumar al întregii povești, un rezumat al evoluțiilor din momentul când „a început această sumbră și deprimantă desfășurare a evenimentelor“, după cum s-au exprimat reporterii.

6 aprilie:

O zi de sâmbătă, însorită și cu un vânticel cald. Dis-de-dimineață, Leopold Verhaven obișnuiește să plece, cu treburi în orașele Linzhuisen și Maardam, și nu se întoarce decât după-amiaza târziu. Între timp, Beatrice Holden avea să dispară, conform mărturiei lui Verhaven, dar el a presupus că ea „doar plecase undeva”. Totuși, nimeni n-a mai văzut-o pe Beatrice din acel moment. Unii vecini au observat-o când se ducea acasă sâmbătă dimineața, la câteva ore după plecarea lui Verhaven. Și-a petrecut dimineața în sat, în vizită la mama și fiica ei. Nu există nimic care să sugereze că ea a plecat din nou de-acasă cu treburi de-ale ei și din propria ei voință.

„Cu treburi de-ale ei și din propria ei voință!” își zise Van Veeteren. „Ce vorbe meșteșugite!” Continuă să citească.

16 aprilie:

Verhaven raportează la poliție că logodnica lui lipsește de-acasă de mai bine de o săptămână. Refuză să comenteze de ce a lăsat să treacă atât de mult timp înainte să anunțe poliția. Nu crede, totuși, că „ceva grav i s-a putut întâmpla”.

22 aprilie:

Cadavrul lui Beatrice Holden este găsit de un cuplu în vârstă într-o pădure la nici doi kilometri depărtare de casa lui Verhaven. Fra dezbrăcată și fusese strangulată, probabil că nu în locul unde a fost găsit cadavrul.

22–29 aprilie:

O importantă anchetă a poliției examinează circumstanțele crimei. Se aplică proceduri criminaliste meticuloase și sunt interogați în jur de o sută de oameni, majoritatea din satul Kaustin.

30 aprilie:

Leopold Verhaven este arestat în baza suspiciunii de a fi ucis-o pe logodnica lui în vârstă de 23 de ani sau de comiterea unei crime prin imprudență.

Asta era tot. Van Veeteren puse fotocopia la fundul teancului și se uită la ceas. Unsprezece și jumătate. Oare nu trebuia servit prânzul la ora asta? Pentru prima oară de când venise de la operație, simțea puțin ghearele foamei. Asta era cu siguranță un semn că era în curs de vindecare?

În orice caz, totul părea să fi mers conform planului. Asta subliniase cu entuziasm tânărul chirurg cu obraji bucălați chiar în dimineața aceea, când venise să palpeze stomacul lui Van Veeteren cu degetele sale palide, ca niște cârnați de cocktail. O convalescență de numai șase-opt zile, după care inspectorul-șef va putea să se întoarcă la activitățile sale normale, mai plin de energie ca oricând.

„Plin de energie?” se întreabă Van Veeteren. „De unde știe el că eu am o așa de mare dorință de a fi plin de energie?”

Întoarse capul ca să se uite la flori. Nici mai mult, nici mai puțin de trei buchete erau înghesuite pe măsuța de lângă pat. De la colegi. De la Renate. De la Jess și Erich. Iar în după-amiaza asta, Jess urma să-l viziteze cu gemenii. Ce pretenții putea să mai aibă?

Acum auzea căruciorul cu mâncare apropiindu-se pe coridor. Probabil că va avea voie să guste doar câteva bucățele de hrană dietetică, dar poate că așa era mai bine. E posibil să nu fi fost încă pregătit pentru o friptură.

Căscă și reveni cu gândurile la Verhaven. Încercă să-și închipuie sătucul ăla de lângă cărarea din pământ bătătorit pe la începutul anilor 1960.

Ce elemente ar fi fost acolo?

Cele obișnuite? Probabil.

Perspective limitate. Suspiciuni. Invidie. Bârfă.

Da, cam asta era, vorbind la modul general.

Statutul de outsider al lui Verhaven?

Părea să fi fost un personaj ciudat, și de un personaj ciudat era nevoie. Criminalul ideal? Poate că așa stăteau lucrurile în aparență.

Dar dovada? Încercă să-și amintească împrejurările, dar nu rememoră mai mult decât un șir de semne de întrebare la care nu reușise să găsească răspuns.

Rezistaseră la toate jumătățile de adevăr care trebuie să fi ieșit la iveală? Își aminti că se organizase o căutare a criminalului. S-au făcut numeroase insinuări în media cu privire la competența poliției și a tribunalelor. Sau, mai exact, incompetența. Poliția fusese sub presiune. Dacă nu găseau un criminal, se condamnau pe ei înșiși...

Dar cum rămâne cu dovada criminalistică? Fusese un caz bazat pe dovezi circumstanțiale, nu? Trebuia să citească stenogramele de la tribunal pe care i le adusese Münster, asta era evident. Dar mai întâi trebuia să bage-n el ceva hrănitor. Cu siguranță că fuseseră măcar unul sau două puncte mai subrede. Nu vorbise decât o singură dată cu Mort despre caz, după ce se terminase totul, și, evident, predecesorul lui nu fusese prea fericit să discute despre asta.

Era ceva mai bine informat cu privire la celălalt caz, Marlene. Oare ancheta nu lăsase și de data asta foarte mult de dorit? Van Veeteren fusese de fapt implicat în ea, dar numai la nivel periferic. Nu apăruse niciodată la tribunal. Și cu acel prilej, tot Mort fusese șeful.

Leopold Verhaven? Sigur acesta era un capitol în istoria justiției care nu va rezista la o reanalizare meticuloasă?

Sau doar își imagina lucruri? Era doar faptul că avea nevoie de ceva mai mult sau mai puțin pervers ca să-și țină mintea ocupată pe când stătea întins pe spate, așteptând ca intestinul lui să se vindece? Ecranat și izolat de lumea de afară, unde singurul lucru care i se cerea era să stea nemișcat și să nu se agite.

Ceva cu adevărat mizerabil. Un scandal juridic vechi, ca ăla din romanul polițist scris de Josephine Tey, naiba știe cum se numea.

De ce era atât de greu să-ți lași mintea în repaus total?

Cum era vorba aia a lui Pascal? Ceva despre faptul că tot răul din lume era provocat de incapacitatea noastră de a sta nemișcați într-o cameră goală?

„La naiba, ce mai existență“, își zise. „Grăbește-te și adu mâncarea aia odată, să pot să-mi înfig dinții într-o delicioasă supă de spanac!“

— Au circulat mai multe povești despre el, spuse Bernard Moltke, aprinzându-și încă o țigară.

— Nu mai spuneiți, zise deBries. Ce fel de povești?

— De diferite feluri. E greu de spus care datau dinainte de Beatrice și care au apărut după. Sau, dacă vreți, care sunt autentice. Mai ales în timpul procesului bârfele s-au întesit. Niciodată n-am mai văzut în sat așa ceva. După proces, lucrurile s-au mai liniștit, cumva. De parcă totul s-ar fi terminat. Ceea ce, fără îndoială, s-a și întâmplat.

— Puteți să ne dați un exemplu cu genul de poveste despre care vorbiți? îl întreabă Moreno. Preferabil, una autentică.

Bernard Moltke se gândi un moment.

— Aia cu pisica, spuse el. În orice caz, pe asta sigur am auzit-o mult mai devreme. Se spune că ar fi strangulat o pisică cu mâinile goale.

DeBries simți un fior pe șira spinării și o văzu pe Moreno tresărind.

— De ce? întreabă el.

— Nu știu, spuse Moltke. Dar, în orice caz, se spune că i-ar fi sucit gâtul. Când avea zece sau doisprezece ani.

— Îh, făcu Moreno.

— Da. Poate că l-a provocat cineva. Am impresia că asta a fost.

— Și asta era un motiv suficient?

— Nu mă întrebați pe mine, spuse Moltke. Mulți oameni spun că așa era el.

— Ce puteți să ne spuneiți despre Beatrice Holden?

Moltke trase adânc din țigară, părând să scotocească prin memorie.

— O femeie al naibii de arătoasă, spuse el. E drept, cam din categoria neîmblânzitelor, dar Dumnezeuule... Mă rog. Avea părul de aceeași culoare ca și dumneavoastră, domnișoară.

Îi făcu cu ochiul lui Moreno, care-și păstră fața împietrită, spre marea satisfacție a lui deBries.

— Atunci de ce s-a încurcat cu Verhaven? îl întrebă ea. Nu putea să fie prea atrăgător pentru femei, nu?

— Nu spunei asta, protestă Moltke, înfigându-și degetul arătător în bărbia dublă. Nu spunei asta. Nu știi niciodată ce e-n mintea unei femei. Nu-i așa, domnule inspector?

— Absolut, confirmă deBries.

— Dar Marlene? întrebă Moreno, totalmente neimpresionată. Era și ea din aceeași rasă, să presupun?

Moltke izbucni în râs, dar redeveni serios.

— Puteți să pariați pe asta, zise el. Ceva mai vârstnică, atâta tot. Faptul că le-a ucis pe amândouă a fost un mare scandal.

— Să înțeleg că ați văzut-o și pe Marlene Nietsch? întrebă deBries.

— Doar o dată. Nu s-au întâlnit așa de mult înainte... să se termine totul.

— Înțeleg, spuse deBries. Știu că ați fost martor la primul proces.

— Da, domnule.

— Și mărturia dumneavoastră la ce s-a referit?

Moltke se gândi un moment.

— Să fiu al naibii dacă mai țin minte, spuse el. Petreceam destul de mult timp la Verhaven în perioada când s-a întâmplat. Îl ajutam cu iluminatul în adăposturile pentru găini. Experimenta ceva cu ritmurile diurne și nu reușea să se descurce cu legăturile electrice.

— Deci asta era, spuse deBries. Erați acolo în sâmbăta în care ea a dispărut? Mă rog, în cazul în care credeți ce a declarat el.

Moltke dădu din cap aprobativ cu solemnitățe.

— Da, am lucrat câteva ore sâmbăta aia. Am terminat cam în jurul orei unu. Am fost ultima persoană care a văzut-o în viață, cred. În afară de criminal, desigur.

— Criminal? spuse Moreno. Vă referiți la Verhaven?

— Da, spuse Moltke. Cred că da.

— Nu păreți prea convins, remarcă deBries.

Din nou, o tăcere scurtă.

— Oh, da, spuse el. Am devenit convins odată cu trecerea anilor. După uciderea lui Marlene și apoi...

— Dar la proces ați fost martor al apărării, nu-i așa?

— Da.

— Și ce ați avut de spus?

— Ei bine, spuse Moltke. Scutură pachetul făcând să cadă o țigară pe masă în fața lui, dar n-o mai aprinse.

— Am lucrat la el la fermă și săptămâna următoare. De luni până joi, și au vrut să știe dacă n-am observat ceva în neregulă.

— Și ați observat?

— Nu. S-a purtat exact ca de obicei.

— Ca de obicei? spuse Moreno. Păi, trebuie să fi reacționat cumva la dispariția ei?

— Nu, a spus că a dispărut undeva, dar nu știa unde.

— Nu vi s-a părut ciudat?

Moltke ridică din umeri.

— Pe atunci, oamenii îmi puneau aceeași întrebare de zece ori pe zi. Nu-mi amintesc ce-am crezut, dar nu cred că m-am gândit prea mult la asta. Erau un pic mai neobișnuiți, el și Beatrice. Toată lumea știa asta, și nu era prea surprinzător ca ea să plece câteva zile.

Nimeni nu mai spuse nimic câteva secunde. Moltke își aprinse o țigară, în timp ce deBries și-o stingea pe a lui.

— Sâmbăta aceea, ultima oară când ați văzut-o. Cum vi s-a părut? întrebă Moreno.

— Și despre ea pot spune că era la fel ca de obicei, spuse Moltke fără ezitare. Parcă un pic mai morocănoasă. Se certaseră cu o săptămână în urmă. Încă mai avea urma unei vânătăi sub un ochi, dar în afară de asta nu am remarcat nimic deosebit. La drept vorbind, nici n-am prea văzut-o. A venit la adăpostul păsărilor să mai schimbe o vorbă, două cu mine, dar atâta tot. Când s-a întors din sat.

— Pe la ce oră era asta?

— Cam pe la douăsprezece.

— Iar dumneavoastră ați plecat acasă pe la unu?

— Da, la un minut sau două după unu.

— Și despre ce ați vorbit?

— Despre vreme și despre vânt. Nimic deosebit. Mi-a oferit o cafea, dar tocmai mă pregăteam să-mi strâng lucrurile, așa că am refuzat-o.

— Nimic altceva?

— Nu.

— Și, când ați plecat, era tot acolo?

— Bineînțeles. Stătea în bucătărie, ocupată cu una-alta. Am băgat capul pe ușă și i-am urat un weekend frumos.

DeBries dădu din cap aprobativ.

— Dar când ați depus mărturie, dacă-mi dați voie să revin la asta, nu credeți că Verhaven era vinovat?

Moltke trase cu sete din țigară și suflă fumul înainte de a răspunde.

— Nu, spuse el. Cred că nu-l consideram vinovat, de fapt.

— Și nici acum nu-l credeți vinovat? întrebă deBries. De fapt?

— Nu știu ce să zic. E mai ușor să trăiești în satul ăsta crezând că el a făcut-o, dacă mă înțelegeți. Chiar e mort, cum zic unii?

— Ce înțelegeți prin „unii“?

— Oamenii din sat, desigur.

— Da, spuse deBries. E mort.

— Ei da, spuse Moltke cu un oftat. Ni se întâmplă tuturor, până la urmă.

— Ce știm? întrebă Moreno. E timpul să ne întoarcem în oraș, poate?

DeBries se uită la ceas.

— Șase și jumătate. N-ar trebuie să aruncăm o privire la casă, dacă tot suntem aici? Tu n-ai fost niciodată acolo.

— OK, spuse Moreno. Totuși, în seara asta la nouă am o întâlnire și aș vrea să-mi rămână timp să mă aranjez înainte.

— Pentru mine ai fi OK și dacă nu te-ai aranja, spuse deBries.

— Îți mulțumesc, spuse Moreno. E bine de știut că nu ai pretenții foarte mari de la oameni.

— Înveți să prețuiești cât mai mult ceea ce obții, spuse deBries.

— Un loc sumbru, spuse ea în timp ce făceau cale întoarsă cu mașina printre copaci. Cu toate că trebuie să fi arătat mai bine în zilele alea, fără îndoială.

— Sigur, spuse deBries. A stat nelocuită vreme de doisprezece-treisprezece ani. Asta lasă urme... Ce mai e și asta! Mai avem timp pentru o mică discuție?

— Una scurtă, spuse Moreno.

DeBries încetini și opri lângă un bărbat care stătea aplecat pe marginea drumului și vopsea un gard.

— Bună seara, spuse deBries prin geamul deschis. Vă deranjează dacă vă pun câteva întrebări?

Omul își îndreptă spatele.

— Bună seara, zise el. Chiar vă rog. E o plăcere să stau drept o vreme.

DeBries și Moreno se dădură jos din mașină și strânseră mâinile cu bărbatul. Claus Czermak locuise în casa albastră doar un an, după cum a reieșit și, totodată, fusese prea mic ca să aibă amintiri personale despre procesele Verhaven. Dar întotdeauna merita să petreci câteva minute la o șuetă, pentru orice eventualitate.

— Ne-am mutat aici când ni s-a născut al treilea băiat, spuse el arătând spre casă și grădină, unde doi copii coborau cu o mașinuță cu pedale pe o rampă pentru cărucioare de invalizi înglobată în treptele ce duceau la ușa din față. Ni s-a părut ușor cam sufocant în oraș. Știți, aerul de la țară și toate cele...

Moreno dădu din cap a înțelegere.

— Nu lucrați aici în sat?

Czermak clătină capul.

— Nu, zise el. Am un post la universitate. Istorie, Evul Mediu și perioada bizantină.

— Înțeleg. Suntem interesați de Leopold Verhaven și de casa lui din pădure, spuse deBries. Ca să spun așa, sunteți vecinii lui cei mai apropiați. Dumneavoastră și cei care stau vizavi...

— Da, soții Wilkerson. Ne-am dat noi seama că se întâmplă ceva.

— Întocmai, spuse deBries. Dar nu cred că mai aveți vreo informație care ne-ar putea interesa.

Czermak clătină din cap.

— Nu m-aș fi gândit. Eram încă în vacanță când s-a întors aici în august, anul trecut. Doar i-am auzit pe oameni vorbind despre el. Ce s-a întâmplat?

— A murit, spuse deBries. În împrejurări misterioase. Dar să nu sunați la ziare în seara asta, dacă n-aveți nimic împotriva.

— O, Doamne! spuse Czermak. Nu, vă dau cuvântul meu.

— Îți mulțumesc pentru eforturile tale de astăzi, spuse deBries în timp ce parcă în fața apartamentului lui Moreno din Keymer Plejn. Păcat că nu mai ai timp pentru un pahar. Adeseori e productiv să stai jos liniștit și calm o vreme și să cugeți asupra impresiilor adunate peste zi.

— Și mie îmi pare rău, spuse Moreno. Promit să plănuiesc lucrurile ceva mai bine data viitoare. Dar, apropo, tu nu ești căsătorit?

— Puțin, admise deBries.

— Mă gândeam eu. Noapte bună!

Coborî din mașină, trânti portiera și îi făcu semn cu mâna de pe trotuar. DeBries rămase acolo o vreme, privind-o. Măine e sâmbătă, își zise. O zi liberă. Fir-ar să fie!

21

Van Veeteren pufni disprețuitor în timp ce termina de citit sumarul și analiza cazului Beatrice făcute de subofițerul de poliție Jacoby și publicate în *Allgemeine* duminică, pe 22 iunie 1962. Apăsă cu năduf butonul de pe măsuță și, după o jumătate de minut, sora de noapte apăru în prag.

— Vreau o bere, spuse Van Veeteren.

— Aici nu e cârciumă, spuse femeia plictisită, dându-și la o parte o șuviță de păr de pe față.

— Asta am observat și eu, spuse Van Veeteren. Dar adevărul e că doctorul Boegenmutter, sau cum naiba l-o fi chemând, mi-a zis să beau o bere, două. Că ajută la procesul de vindecare. Nu te mai codi și adu-mi o sticlă.

— E miezul nopții. N-ar fi mai bine să vă culcați?

— Să mă culc? Sunt ocupat cu ancheta unei crime. Ar trebui să-mi fii recunoscătoare. Caut pe unul care omoară femei. Și, chiar în acest moment, dumneata obstruționezi ancheta. Ei?

Ea oftă și plecă, întorcându-se după două minute cu o sticlă și un pahar.

— Aaa, ce fată de treabă, spuse Van Veeteren.

Ea căscă.

— Credeți că vă descurcați să vă turnați singur?

— O să mă străduiesc, promise Van Veeteren. Sun dacă vărs ceva pe jos.

Berea rece prelingându-se pe gâtul lui avu un efect cât se poate de înviorător. Stătuse în pat gândindu-se la acest moment, încercând să-și imagineze gustul și întreaga experiență în timp ce citea ultimele patru-cinci tăieturi de ziar, iar acum, că se produsese, nu încăpea nicio îndoială că plăcerea reală se ridica la înălțimea așteptărilor.

Râgâi mulțumit. Un nectar divin, își zise el. Ia să vedem acum, ce știu?

Nu prea multe. O colecție considerabilă, din punct de vedere cantitativ. Relatările de presă privind primul proces fuseseră cuprinzătoare, ca să nu spunem mai mult. Citise doar o mică parte, dar selecția făcută de Münster părea să fi fost bine realizată și reprezentativă; o gamă largă de speculații și suspiciuni privind personalitatea lui Verhaven cuplate cu relatări detaliate ale procedurilor juridice. Și cu cât mergea mai departe, cu atât mai specifice erau concluziile privitoare la verdictul iminent.

Vinovat. Verhaven trebuie să fie vinovat.

Nu erau multe fapte disponibile. Așa cum bănuise, dovezile tehnice erau rudimentare. Mai direct spus, erau inexistente. Argumentația procuraturii trebuie să se fi bazat mai ales pe dovezi circumstanțiale, dar nici din acelea nu erau prea multe. Strict vorbind, în ambele arii era un hău.

Nicio dovadă concretă.

Nici dovezile circumstanțiale care să arate spre Verhaven nu erau prea multe.

Nimic.

Dar cu toate astea fusese găsit vinovat.

După proceduri juridice discrete desfășurate în culise, fără doar și poate, își zise Van Veeteren, ridicând sticla la buze. Ce n-aș da să fi luat parte la procedurile alea.

Dar ce naiba a fost ceea ce l-a condamnat? În mod vădit, media și opinia publică gălăgioasă au creat o anumită presiune, dar nu se poate ca mașinăria să sucombe cu atâta ușurință.

Nu, trebuie să mai fi existat și un alt motiv.

Personalitatea lui.

Tipul de om care fusese Leopold Verhaven. Trecutul lui. Comportamentul lui la tribunal. Impresia generală pe care o lăsase asupra juriului și a ștabilor din justiție. Despre asta era vorba.

Asta îi adusesese condamnarea.

Verhaven era un excentric. După ce-l analizase prin ochii și lupele tuturor acestor jurnaliști, Van Veeteren nu putea ajunge decât la o asemenea concluzie. Era în mare măsură un singuratic, un om de care era cel mai ușor lucru cu puțință să te disociezi.

Un nonconformist.

Un criminal? Nu era greu să faci pasul scurt de la judecata anterioară la ultima judecată, asta era un lucru pe care Van Veeteren îl învățase de-a lungul multor ani; și din momentul în care ai făcut acel pas, nu mai e ușor să retractezi.

Și rolul?

Care era cheia? Circumstanța ciudată asupra căreia practic toți jurnaliștii se concentraseră. Faptul că Verhaven nu se simțea stingherit de rolul de acuzat. Dimpotrivă. Părea că-i priște să stea în boxă cu toată atenția concentrată asupra lui. Chiar dacă nu făcuse pe grozavul și nu se fudulise totuși... Era ceva legat de felul cum se comporta, un actor solitar și plin de forță, jucând rolul eroului tragic. Așa a fost perceput și așa a dorit să fie perceput.

Ceva de genul asta, în tot cazul.

Ăsta să fi fost motivul pentru care îl condamnaseră?

„Dacă aș fi fost acolo și l-aș fi văzut, n-aș fi avut nicio îndoială”, își zise Van Veeteren în timp ce golea sticla.

Ce se întâmplase efectiv era aparent simplu și dincolo de orice dispută.

Verhaven se întorsese acasă în acea sâmbătă, cam pe la ora cinci, în conformitate cu ceea ce au spus el și alții. Beatrice plecase undeva și cu asta se încheia totul. Dar asta era versiunea lui. Nimeni altcineva nu i-a mai văzut pe vreunul dintre ei mai târziu, în acea zi. Electricianul, Moltke, o lăsase pe Beatrice acasă

cam pe la ora unu a după-amiezii, iar Verhaven a fost văzut în sat a doua zi, la puțin după ora șase, duminica seara. Asta era tot. Perioada dintre aceste două evenimente era vidă.

Ar fi avut la dispoziție timp berechet. Pentru tot soiul de lucruri. Unul dintre medicii legiști n-a avut nicio ezitare să afirme că Beatrice se confruntase cu ucigașul ei la un moment dat sâmbăta sau duminica. Fusesse strangulată și violată. Sau invers, probabil? Violată și strangulată. Era dezbrăcată, actul sexual avuse-se loc, dar nu s-a găsit nici urmă de spermă.

„Dar, raționă Van Veeteren, dacă ucigașul era altcineva, asta însemna că era clar că omorul avusese loc sâmbătă după-amiază, între orele unu și cinci, sau pe-acolo. Între momentul când Moltke plecase acasă și întoarcerea lui Verhaven.

Sau cel puțin că femeia fusese răpită în acel interval.

Irefutabil?

„Cu siguranță“, decise el. Se uită cu jale la sticla goală, apoi își îndreaptă atenția spre transcrierea procedurilor juridice. Din ziua a doua a procesului. Procurorul, Hagendeck, îl interoga pe acuzat, Leopold Verhaven.

Douăzeci și patru mai. Ora zece și jumătate dimineața.

H: Ați afirmat că nu sunteți vinovat de uciderea logodnicii dumneavoastră, Beatrice Holden. Corect?

V: Da.

H: Puteți să ne povestiți puțin despre relația dumneavoastră?

V: Ce vreți să știți?

H: Cum v-ați cunoscut, de exemplu.

V: Ne-am ciocnit unul de altul la Linzhuisen. Învățaserăm la aceeași școală. A venit acasă la mine.

H: De prima oară? Ați început o relație imediat?

V: Ne știam dinainte. Ea avea nevoie de un bărbat.

H: Când s-a mutat cu dumneata?

V: După o săptămână.

H: Deci asta ar fi...

V: Noiembrie 1960.

H: Și de-atunci a trăit cu dumneata?

V: Da, bineînțeles.

H: Tot timpul?

V: Ocazional, își vizita mama și fiica. Rămânea peste noapte la Elming. Dar, în general, da, cam tot timpul.

H: Erați logodiți?

V: Nu.

H: Nu intenționați să vă căsătoriți?

V: Nu.

H: De ce?

V: Păi, nu de asta trăiam împreună.

H: Atunci, de ce trăiați împreună?

[*Replica lui Verhaven fusese ștearsă.*]

H: Înțeleg. Aveați neînțelegeri?

V: Uneori.

H: Vă certăți?

V: Câteodată, cred.

H: Ai bătut-o?

V: Da, îi plăcea.

H: Îi plăcea s-o bați?

V: Da.

H: De unde știi? Ți-a spus ea?

V: Nu, dar știu că-i plăcea.

H: De unde știi asta dacă n-a spus niciodată nimic?

V: Poți să-ți dai seama. Îți dau de înțeles.

H: Cine „îți dau de înțeles“?

V: Femeile.

H: Te-a lovit și ea?

V: A încercat, dar eram mai puternic ca ea.

H: Beați mult alcool tare împreună?

V: Nu, nu așa de mult.

H: Dar se întâmpla?

V: Da. Mai beam câteva pahărele sâmbăta, dat fiind că aveam duminica liberă.

H: Liberă? Nu trebuia să aveți grijă de găini?

V: Ba da, firește. Dar nu mai trebuia să mă duc la piață.

H: Înțeleg. Puteți să ne spuneți ce s-a întâmplat sâmbătă, 30 martie? Asta era cu o săptămână înainte ca Beatrice să dispară.

V: Am băut puțin. Ne-am certat. Am lovit-o.

H: De ce?

V: M-a supărat. Cred că voia nițică bătaie.

H: Cum te-a supărat?

V: Nu te mai puteai înțelege cu ea.

H: Ai bătut-o atât de rău că a trebuit să se refugieze la un vecin. Era trei noaptea. N-avea niciun fel de haine pe ea. Ce ai de spus despre asta?

V: Era beată.

H: Dar asta nu înseamnă că voia nițică bătaie, nu-i așa?

[*Niciun răspuns din partea lui Verhaven.*]

H: Nu crezi că ai cam întrecut măsura, să-ți bați logodnica atât de violent, încât să fie nevoită să se refugieze la un vecin ca să scape?

V: Nu era nevoie să se ducă acolo. Era beată și isterică. S-a întors acasă mai târziu, în definitiv.

H: Dar săptămâna următoare? Ai bătut-o de mai multe ori?

V: Nu, din câte-mi amintesc.

H: Nu, din câte-ți amintești?

V: Nu.

H: Cum să uiți așa ceva?

V: Habar n-am.

H: Ce-ai făcut când te-ai întors acasă sâmbătă, 6 aprilie?

V: Mi-am făcut ceva de mâncare și-am mâncat.

H: Nimic altceva?

V: Am văzut de găini.

H: Unde era Beatrice când ai ajuns acasă?

V: Nu știu.

H: Ce vrei să spui cu asta?

V: Că nu știu.

H: N-ar fi trebuit să fie acasă?

V: Poate.

H: Aranjaserăți ceva?

V: Nu.

H: Nu plănuise să se ducă undeva?

V: Nu.

H: Să-și viziteze mama și fiica, de exemplu?

V: Nu.

H: N-ai fost surprins că nu era acasă când te-ai întors?

V: Nu cine știe ce.

H: De ce?

V: Nimic nu mă surprinde prea mult.

H: Povestește-ne ce-ai făcut restul zilei.

V: Mai nimic.

H: Ce anume, mai exact?

V: Am stat pe-acasă. M-am uitat la televizor. M-am dus la culcare.

H: Și tot nu te-ai întrebat unde ți-e logodnica?

V: Nu.

H: De ce nu te-ai întrebat?

V: Femeile. Vin și pleacă.

H: Spune-ne ce-ai făcut duminică.

V: Am stat acasă. N-am făcut mare lucru. Am văzut de găini.

H: Și unde credeai că era Beatrice?

V: Nu știu.

H: Și asta nu pentru că știai unde se afla?

V: Nu.

H: Nu era pentru că știai că zace moartă în pădure, ucisă? La un kilometru și jumătate în pădure?

V: Nu.

H: Așadar, n-ai ucis-o, ceea ce ar explica de ce nu te-ai întrebat unde se află?

V: Nu, nu așa a fost. Nu eu am omorât-o.

H: Dar nu i-ai simțit lipsa duminică?

V: Nu.

H: N-ai verificat să vezi dacă s-a dus la maică-sa, de exemplu?

V: Nu.

H: Ai telefon acasă, domnule Verhaven?

V: Nu.

H: Deci n-ai fost niciun pic îngrijorat în privința lui Beatrice?

V: Nu.

H: Dar săptămâna care a urmat? Nici atunci nu i-ai simțit lipsa?

V: Nu.

H: Nu te-ai întrebat nicio clipă unde ar fi putut să se ducă?

V: Nu.

H: Te-ai gândit că e o ușurare să n-o mai vezi prin preajmă?
[Niciun răspuns din partea lui Verhaven.]

H: Repet: te-ai gândit că e o ușurare să n-o mai vezi prin preajmă?

V: La început, probabil.

H: În acel moment, avea vreo slujbă, logodnica ta?

V: Chiar atunci, nu.

H: Unde a lucrat când era angajată?

V: La Kaunitz. La centrul de amenajări pentru grădini din Linzhuisen. Dar numai sporadic.

H: Când ai anunțat poliția că logodnica dumitale, Beatrice Holden, lipsește?

V: Marți, pe 16.

H: Unde?

V: În Maardam, bineînțeles.

H: Și ce te-a determinat să-i raportezi dispariția tocmai în acea zi? Dacă nu erai îngrijorat?

V: Pur și simplu, așa mi-a venit. Treceam cu mașina pe lângă secția de poliție.

H: Deci, tot nu credeai că i s-ar fi putut întâmpla ceva?

V: Nu. De ce să fi crezut?

H: Nu crezi c-ar fi fost firesc să gândești astfel?

V: Nu. De regulă, se descurca.

H: Numai că, de data asta, nu s-a descurcat.

V: Nu, de data asta, nu.

H: Cum ai aflat că a fost găsită moartă?

V: Au venit cei de la poliție și m-au anunțat.

H: Cum ai reacționat la asta?

V: Mi-a părut rău.

H: Ți-a părut rău? Sergentul Weiss susține că nu ai reacționat nicicum. Că, pur și simplu, le-ai mulțumit și le-ai cerut să plece.

V: Păi de ce să fi plâns pe umărul lui? Pot să trec peste astfel de momente.

H: Nu ți se pare că te-ai comportat destul de ciudat de la dispariția lui Beatrice?

V: Nu, nu mi se pare.

H: Nu înțelegi că alți oameni ar putea să gândească așa?

V: Nu știu ce gândesc alți oameni. Din punctul meu de vedere, sunt liberi să gândească ce vor.

H: Serios? Și ești absolut sigur că nu dumneata ți-ai omorât logodnica?

V: Nu eu am omorât-o.

H: V-ați dus des în acea parte a pădurii în care a fost găsit cadavrul?

V: Nu.

H: Ați fost vreodată acolo?

V: Se poate să fi fost.

H: Dar nu în weekendul în care a dispărut?

V: Nu.

H: Ce credeți despre moartea ei, domnule Verhaven?

V: Nimic.

H: Trebuie să aveți vreo idee despre felul cum a murit.

V: Vreun bărbat sau altul, de bună seamă. Vreun bolnav la cap care nu e în stare să-și găsească o femeie.

H: Și nu vă considerați o persoană din această categorie?

V: Mie nu-mi e greu să-mi găsesc femei.

H: Vă mulțumesc. Deocamdată, nu mai am alte întrebări.

Van Veeteren vâri teancul de hârtii în spațiul îngust de sub tăblia măsuței de lângă pat. Fra aproape ora unu.

„Mai bine mă culc nițel“, își zise el.

Verhaven?

Ce bine era să fi fost de față la procese! Măcar să fi petrecut o oră, două la tribunal în legătură cu cazul Marlene, la care jucase un rol neînsemnat în cadrul anchetei. Se poate să fi fost de ajuns, să-l vadă în carne și oase.

Era suficient să-l fi privit în boxa acuzaților și ar fi știut. Ar fi știut dacă preocuparea agasantă care nu-i dădea pace era ceva care merita atenție. Dacă era vreo justificare pentru ea sau dacă Verhaven era într-adevăr individul caracterizat de o violență primitivă, așa cum fusese descris.

Vinovat sau nevinovat, atunci?

Era imposibil de decis. Imposibil atunci, imposibil acum.

Dar, orice-ar fi, nu putea fi lăsat la o parte un adevăr: cineva s-a aflat în așteptarea lui atunci când a fost eliberat din închisoare.

Cineva l-a ucis și i-a măcelărit corpul. Cineva a încercat să se asigure că nu vor reuși să-i identifice cadavrul. Cu siguranță că asta fusese intenția.

Și, în sfârșit: cineva trebuie să fi avut un motiv.

Care?

Asta era o altă întrebare care rămânea. Neatinsă și fără răspuns.

Stinse lumina. Închise ochii și, înainte să-și dea seama ce se întâmplă, începu să viseze despre Jess și gemeni. În franceză.

Era uluitor de ce era în stare mintea lui la orele mici ale nopții...

Și, trebuia spus, vizita lor în salon din după-amiaza precedentă nu trecuse neobservată.

Un geam spart, o unghie ruptă, un suport pentru infuzii distrus și alte calamități minore. Observase că zâmbetele de pe fețele angajaților deveneau cumva mai forțate odată cu trecerea timpului. Pe măsură ce nivelul de decibeli creștea, iar accidentele se îndesau.

„Cum naiba se descurcă?” se întrebă el, îngăduindu-și un mic zâmbet în timp ce dormea. De bună seamă că o fi moștenit ceva din forța mentală a tatălui ei.

Sans doute, oui.

22

— Recviemul lui Gossec? spuse tânărul cu părul negru și creț, împingându-și ochelarii în sus, pe frunte. Ați spus Recviemul lui Gossec?

— Da, spuse Münster. Există așa ceva?

— Oh, da, sigur că există, zise tânărul dând din cap cu asiduitate și frunzărind filele unui dosar. Atât doar că noi nu-l avem. Există o înregistrare cu Corul Radio Francez, din 1959, parcă; dar nu avem nimic pe CD. Cele mai multe șanse le-ați avea dacă ați întreba la Laudener's.

— Laudener's?

— Da, la Karlsplatsen. Dacă nu-l au nici acolo, am putea să-l obținem la mâna a doua. Casa de discuri este Vertique.

— Vă mulțumesc foarte mult, spuse Münster și plecă din magazin.

Se uită la ceas și văzu că nu va avea timp să se ducă la Karlsplatz. Trebuia să se întâlnească cu judecătorul Heidelbergum la ora șase și avea sentimentul că bătrânul gentleman nu ar fi fost foarte încântat dacă ar fi întârziat.

„Ce bine era dacă inspectorul-șef s-ar fi mulțumit cu Bach sau Mozart“, se gândi în timp ce se urca în mașină. „De ce n-aiba o fi vrând să stea întins într-un pat și să asculte tocmai acest recviem?“

Parcă în Guyderstraat, în suburbia Wooshejm, la o distanță considerabilă de casa lui Heidelbergum. Fără îndoială că bătrânul gentleman n-ar fi fost încântat nici dacă ar fi ajuns prea devreme. Decise să profite de prilej ca să facă o plimbare prin acest district exclusivist, în care, în condiții normale, nu i-ar fi călcat piciorul.

Pentru că niciodată nu părea să existe vreun motiv pentru asta. Dacă se putea vorbi despre vreo fărădelege în Wooshejm, era din categoria celor mai sofisticate, de tip financiar, nu dintre cele în care un simplu și banal inspector-detectiv ar fi ajuns să fie implicat.

Casele mărgineau limita vestică a pădurii municipale; un lot de proprietăți frumoase, străjuite în spate direct de arbori, în așa fel încât proprietarii să se bucure de o combinație foarte plăcută între peisajul urban și cel rural. Cu totul erau cam șaiszeci-șaptezeci de case, construite la începutul secolului XX sau la sfârșitul celui precedent. În zilele noastre puteai fi sigur că, pe aceeași suprafață, s-ar fi construit de trei-patru ori mai multe vile. Münster știa că bogăția și averile ascunse în spatele acestor garduri vii cu flori și al zidurilor cu acoperișuri din cupru asigurau cea mai mare parte a veniturilor din impozite ale orașului. Aici locuia crema, se putea spune. Chirurghi și profesori pensionari, generali și judecători districtuali în vârstă, câte un fost ministru al guvernului sau magnat industrial de școală veche. Familii aristocratice nou-sosite, poate, care se săturaseră de căminul familial și de viața la țară. Nu încăpea îndoială că vârsta medie a aristocraților care locuiau în acest cartier se apropia mai mult de o

sută decât de cincizeci de ani. Iar Heidelbluum era departe de a fi vreun tinerel, chiar și în această companie exaltată.

O specie pe cale de dispariție, își zise Münster în timp ce se preumbla agale pe strada liniștită, aerul fiind încărcat de aroma de iasomie; iar când auzi țipete de copii și plescăituri de apă îndărătul unuia dintre gardurile vii, știu că cei responsabili pentru aceste manifestări erau strănepoți, și nu nepoți.

Ei, da, se putea presupune în mod rezonabil că o parte din ce e aici va fi încredințat următoarei generații.

Ajunse la reședința lui Heidelbluum și sună la soneria de lângă poarta din zidul înalt. După o vreme, auzi pași pe alea din pietriș de dincolo de poartă și apărură o servitoare îmbrăcată în bluză și fustă negre, un șorț și o bonetă albă.

— Da?

— Inspectorul-detectiv Münster. Am o întâlnire cu domnul judecător.

— Vă rog, pottiți, spuse femeia, deschizându-i ceva mai mult poarta.

Era o femeie durdulie, cu părul roșu, frumos. Nu putea să aibă mai mult de nouăsprezece, douăzeci de ani, se gândi Münster.

Ce lumi stranii se aflau în existență.

Judecătorul Heidelbluum își primea musafirii în bibliotecă, dar ușile-ferestre erau deschise, dând spre un gazon de curând tuns și pomi fructiferi în floare. Contrastul dintre interior și exterior era atât de vădit, încât aproape că părea o parodie a situației, își zise Münster. Afară, era început de vară; o viață nouă agitându-se și înmugurind, cu arome proaspete și ciripit de păsări. Înăuntru, predominau stejarul brun, pielea, damascul și cărțile vechi. Și un miros cam înțepător de la acele cigarillos negre-verzui pe care Heidelbluum insistă să le fumeze, trăgând din când în când câte un fum, înainte de a le depozita într-o scrumieră din porfir de culoarea sângelui de taur, aflată pe biroul din fața lui.

Aminteau puțin de trabucurile subțiri pe care, când și când, Van Veeteren simțea nevoia să le fumeze, remarcă Münster. Atât la aspect, cât și la miros.

Fu îndemnat să ia loc într-un fotoliu din piele în stil anglo-saxon clasic; era evident că fusese pus în fața biroului anume pentru această ocazie, și, când Münster se așază în el, observă că țeasta chelioasă, ca de pasăre, a bătrânului judecător se legăna înaintea și-napoi la vreo cincizeci de centimetri mai sus decât capul lui.

Iar asta nu era o coincidență, desigur.

— Vă mulțumesc că ați acceptat să mă primiți și să-mi permiteți să vă pun câteva întrebări, începu el.

Heidelbluum dădu din cap aprobativ. De fapt, avusese o atitudine negativă față de solicitare, până în momentul în care Hiller și Van Veeteren interveniseră și-l convinseseră să fie rezonabil.

„Nu prea e cu toți boii acasă”, îl avertizase Van Veeteren. „Nu tot timpul, cel puțin. Ai grijă cum te porți cu el.”

— După cum se prezintă situația, continua Münster, v-am fi deosebit de recunoscători dacă ne-ați împărtăși punctul dumneavoastră de vedere. Se pare că nimeni altcineva nu știe mai multe despre cazul Leopold Verhaven decât dumneavoastră.

— Da, așa este, spuse Heidelbluum, aprinzându-și un cigarillo.

— Presupun că știți că l-am găsit ucis.

— Șeful poliției mi-a spus asta.

— Ca să vă spun adevărul, bâjbâim pe întuneric în ceea ce privește motivul, spuse Münster. O teorie asupra căreia lucrăm este că trebuie să fie conectat într-un fel cu cazurile Beatrice și Marlene.

— În ce fel? întrebă Heidelbluum. Tonul lui deveni mai aspru acum.

— Nu știm, replică Münster.

Urmă o pauză. Heidelbluum trase din cigarillo, apoi îl puse jos. Münster bău puțin sifon din paharul care-i fusese oferit. Van Veeteren îl sfătuisese să-i acorde bătrânului judecător timp din belșug. Să nu-l pună sub presiune, ci să-i lase timp cât cuprinde ca să se gândească și să reflecteze. N-avea niciun rost să supună unui interogatoriu un bătrân de optzeci și doi de ani, susținuse el.

— A fost ultimul meu caz, spuse Heidelbluum, dregându-și glasul. Procesul Marlene, mai exact. Hmm. Chiar ultimul.

Era oare o urmă de regret în vocea lui sau imaginația îi juca feste lui Münster?

— Așa am înțeles și eu.

— Hmm, făcu din nou Heidelbluum.

— Ar fi interesant să auzim ce părere aveți despre el.

Heidelbluum își plimbă arătătorul și degetul mijlociu pe partea interioară a gulerului cămășii și slăbi ușor nodul cravatei bleumarin pe care o purta la gât.

— Sunt un om bătrân, spuse el. Poate că o să mai trăiesc o vară. Cel mult două.

Se opri un moment, ca și cum ar fi căutat să-și adune gândurile. Münster se uită la rafturile înțesate cu cărți legate în piele neagră din spatele judecătorului. „Mă întreb câte dintre ele o fi citit și de câte-și mai aduce aminte.”

— Nu mă mai deranjează.

— Ce anume nu vă mai deranjează?

— Leopold Verhaven. Ești prea tânăr ca să înțelegi. Am fost foarte preocupat din cauza lui... Amândouă atacerile alea blestemate. Aș fi vrut să scap de al doilea proces, dar, pe de altă parte, n-ar fi fost corect să-l transfer altui amărât...

— Ce vreți să spuneți?

— Am crezut că-mi va oferi oportunitatea să fiu sigur cu privire la tot. Să trag o linie sub toată îndoiala provocată de primul tribunal.

— Tribunal?

— Spune-i cum vrei. A fost o poveste nenorocită, oricum ai privi-o. Să nu mă citezi cu asta.

— Nu sunt jurnalist, spuse Münster.

— Nu, bineînțeles că nu, spuse Heidelbluum, luându-și iar cigarillo din scrumieră.

— E îndreptățit să mă gândesc că dumneavoastră l-ați crezut pe Verhaven nevinovat?

Heidelbluum clătină din cap.

— O, nu! Doamne Dumnezeule, nu! N-am găsit niciodată vinovat pe cineva dacă n-am crezut că e vinovat. În niciun caz! Dar

el a fost... un mister. Da, un mister. Dumneata și colegii dumitale n-o sa puteți să înțelegeți asta; trebuia să fiți acolo și să-l vedeți pe om. Tot ce era legat de el era un mister. Am fost judecător vreme de peste treizeci de ani și le-am văzut pe toate, dar n-am întâlnit niciodată pe cineva de teapa lui Leopold Verhaven. Nimic.

Își aprinse cigarillo și trase un fum.

— Ați putea să fiți un pic mai explicit?

— Hmm. Ei bine, nu, nu înțelegi asta. Lucrul cel mai remarcabil în această privință este că a fost găsit îndeajuns de sănătos mental ca să pledeze. Ar fi explicat multe dacă i-ar fi găsit vreun deranjament sau tulburare mentală, dar niciodată nu s-a pus problema de așa ceva.

— Și atunci, ce era atât de remarcabil? întrebă Münster.

Heidelbluum se gândi o vreme.

— Erau foarte multe lucruri. Nu-i păsa de verdict, de exemplu. M-am gândit mult la asta și impresia mea stăruitoare este că lui Leopold Verhaven îi era total indiferent dacă era găsit vinovat sau nu. Total indiferent.

— Asta sună ciudat, spuse Münster.

— Cred și eu că e ciudat, al naibii de ciudat. Tocmai asta spun.

— Am impresia că-i făcea plăcere să fie acuzat, zise Münster.

— Fără doar și poate, spuse Heidelbluum. Era foarte fericit să stea acolo, ca un păianjen în centrul unei pânze juridice, jucând ceea ce toată lumea considera că este rolul principal. N-a făcut-o evident, desigur, dar puteam să văd asta în el. Tânjea să fie în miezul lucrurilor, iar acum obținuse ceea ce-și dorise.

— I-a plăcut atât de mult, încât a fost gata să se târască în pușcărie vreme de doisprezece ani? De două ori, de fapt?

Heidelbluum oftă.

— Hmm, spuse el. Țsta e exact punctul nevralgic al întregii povești.

Münster nu spuse nimic o vreme, ascultând aspersorul de apă care era folosit undeva, în grădină.

— Când a auzit verdictul, naiba să mă ia dacă n-a zâmbit ușor. În ambele cazuri. Ce părere ai despre asta?

— Ce-mi puteți spune despre prezentarea dovezilor și de constatările curții, chestii de genul ăsta? întrebă cu precauție Münster.

— Slabe, spuse Heidelbluum. Dar suficiente, cum am mai spus. L-am găsit pe acuzat vinovat pe o bază destul de slabă.

— Și l-ați condamnat la doisprezece ani?

Heidelbluum nu răspunse nimic.

— A fost la fel în ambele procese? întrebă Münster.

Heidelbluum ridică din umeri.

— Într-un fel, spuse el. Amândouă s-au bazat pe dovezi circumstanțiale. Niște procurori de forță, Hagendeck și Kiesling. Avocații apărării și-au făcut datoria, dar nimic mai mult. Cazul Marlene a fost ceva mai consistent, ca să zic așa. O mulțime de martori, întâlniri, ore precise — chiar reconstituiri. O adevărată enigma, de fapt. La început, abia dacă aveai cu ce să mergi mai departe.

— Și totuși a fost găsit vinovat. Nu e un pic cam ciudat? întrebă Münster, întrebându-se în timp ce vorbea dacă nu mersese prea departe.

Dar Heidelbluum părea să nu fi remarcat insinuarea. Era aplecat peste birou, privind afară spre grădină, și lăsa impresia că era pierdut în gânduri. Trecu o jumătate de minut.

— Doi dintre ei au vrut să-l facă scăpat, spuse el pe neașteptate.

— Poftim?

— Doamna Paneva și proprietarul de fabrică au vrut să-l pună în libertate. Doi din cei cinci membri ai juriului au vrut să dea verdict de nevinovat, dar i-am convins până la urmă.

— Serios? spuse Münster. La care dintre procese?

Dar Heidelbluum ignoră întrebarea.

— Trebuie să accepti responsabilitatea, spuse el, scărpinându-se cu nervozitate la tâmplă și pe obraz. Asta unii oameni înțeleg cu greu.

— Și nimeni nu s-a abținut? întrebă Münster.

— N-am acceptat niciodată abțineri în vreunul dintre procesele mele, spuse Heidelbluum. Verdictul trebuie să fie unanim. Mai ales când e vorba despre crimă cu premeditare.

Münster dădu din cap aprobativ. O poziție rezonabilă, își zise el. Cum ar fi arătat dacă cineva ar fi condamnat la zece până la doisprezece ani de închisoare printr-un verdict majoritar de trei la doi. Puțin probabil să susțină respectul oamenilor pentru lege și justiție.

— Au mai fost și alți suspecti? întrebă Münster.

— Nu, spuse Heidelbluum. Dacă ar fi fost, ar fi schimbat totul.

— Cum? întrebă Münster.

Dar Heidelbluum păru să nu fi auzit întrebarea.

Ori asta, ori pur și simplu ignora orice nu dorea să audă, gândi Münster. Decise să exercite ceva mai multă presiune asupra judecătorului. Probabil era mai bine să bată fierul înainte de a se fi răcit complet. În tot cazul, n-ar fi fost posibil să prelungească prea mult șirul de întâlniri.

— Dar, în ciuda tuturor lucrurilor, spuse el, credeți că este imposibil ca Verhaven să fi fost, de fapt, nevinovat?

Din nou, tăcere. Apoi Heidelbluum oftă adânc, iar când răspunse, Münster avu impresia că era un răspuns formulat dinainte — posibil cu mult timp înainte, cu mult timp să se pună problema unei vizite din partea poliției. O declarație, o judecată finală, bine ticluită, în cazul Leopold Verhaven.

— Am crezut că este un criminal, spuse el. Când nu ai indicii clare, trebuie să te hotărăști. E o cerință a profesiei. Cred și acum că Verhaven a fost vinovat. De ambele crime. Dar să spun că am fost sigur, ar fi o minciună. A trecut atât de mult timp, iar eu sunt atât de aproape de moarte, încât îndrăznesc să spun lucrurile așa cum sunt. Nu știu dacă într-adevăr Leopold Verhaven le-a ucis pe Beatrice Holden și pe Marlene Nietsch. Dar cred că el le-a ucis.

Se opri și luă chiștocul de cigarillo din scrumiera de porfir. Ridică privirea și se uită afară pe ferestrele-uși.

— Și sper că a fost el. Pentru că, dacă n-a fost, înseamnă că am trimis un om nevinovat la închisoare timp de un sfert de secol. Iar un dublu criminal a rămas liber.

Ultimele cuvinte erau marcate de epuizare, dar oricum Münster nu mai îndrăzni să pună vreo întrebare.

— Presupuneți că, indiferent de orice alte considerente, ambele crime au fost comise de aceeași persoană?

— Da, spuse Heidelbluum. Sunt foarte sigur de asta.

— În acest caz, spuse Münster, aș sugera că, de fapt, avem de-a face cu un triplu criminal, nu doar cu un dublu criminal.

Dar Heidelbluum nu părea să mai fie interesat, iar Münster își dădu seama că sosise timpul să-l lase în pace.

Când copiii ajunseră în sfârșit în pat, iar Münster și soția lui beau ceai în bucătărie, scoase două fotografii ale lui Verhaven — una de la nu știu ce concurs athletic de dinaintea scandalului legat de dopaj, iar cealaltă făcută câțiva ani mai târziu, în după-amiaza de la sfârșitul lui aprilie 1962, când a fost arestat de polițiști în civil.

În ambele poze, soarele lumina fața lui Verhaven dintr-o parte, iar în ambele dădea impresia unui om sincer, privind cu ochii mijiți direct la cameră. Iar pe buze se zărea urma unui surâs. Un aer de seriozitate neastâmpărată.

— Ce impresie îți face acest bărbat? își întrebă el soția. Ești tare pricepută să citești fețele oamenilor.

Synn puse cele două fotografii una lângă alta pe masă și se uită la ele cu atenție.

— Cine e? întrebă ea. Pare familiar, cumva. E un actor, nu?

— Ei, nu știu asta, spuse Münster. Dar, pe de altă parte, cred că ai dreptate. Poate că exact asta a fost — un actor.

24 august 1993

23

Dură ceva până aprinse soba, dar după ce desprinse mai multe bucăți mari de funingine de pe horn, focul rămase aprins. De la bun început, camera se umplu de fum, însă curând aerul se limpezi. Încercă robinetele, dar nu curse nici pic de apă. Se văzu nevoit să ia câteva găleți de apă de la izvorul din pădure. Puse un ceaun mare pe plită și o oală mai mică alături, pentru cafea. Frigiderul nu trebui decât să fie pornit. Curentul electric era conectat, așa cum ceruse. Ea avusese grijă de acest lucru.

Când apa se încălzi îndeajuns, umplu un lighean, îl duse afară pe masa șubredă de la capatul frontonului și se spălă temeinic. Soarele încă nu se ascunsese îndărătul copacilor și era plăcut să stea acolo având pe el doar chiloții. Bondarii de sfârșit de vară zumzăiau în jurul unei tufe de busuioc-domnesc ce se înălța până la aproape un metru pe zidul casei; în jur plutea un miros de mere coapte, care deja începuseră să cadă, și avu sentimentul că totul începea din nou.

Viața. Lumea.

După ce va fi făcut ce avea de făcut, va putea să înceapă să trăiască din nou aici; avusese oarece îndoieli, dar după-amiaza și

seara asta, pline de mișcări blânde și un spirit primitiv, nu puteau fi doar o coincidență.

Era un semn. Unul dintre acele semne.

Își turnă pe cap ce mai rămăsese din apă. Nu se sinchisi că i se udau chiloții, îi scoase și se întoarse în casă în pielea goală.

Îmbracă un set nou complet de haine. Lucrurile pe care le lăsase în birou și în șifonier erau curate lacrimă. Poate căpătaseră un miros mai aparte — o urmă de iută sau de păr de cal, poate — dar ce naiba? În definitiv, rămăseseră neatinse timp de doisprezece ani.

La fel ca el. Aceeași perioadă de așteptare, în care stătuse închis.

Își pregăti ceva de mâncare pe la șapte. Cârnați și ouă, pâine, ceapă și bere. Mâncă pe treptele de la ușa din față, cu farfuria pe genunchi și sticla pe balustradă, așa cum făcuse întotdeauna. Se spală, aprinse focul în living room și încercă să facă televizorul să meargă. Se auzi un bâzâit gălăgios care însoțea imaginile mute de la vreun post străin. Îl opri și încercă să pornească radioul. Țsta măcar funcționa. Se așeză în fotoliul din fața șemineului și ascultă știrile de la ora opt în timp ce bea încă o bere, și-și aprinse o țigară. I se părea greu să admită că trecuse atât de mult timp de când șezuse ultima oară aici; i se părea că trecuseră doar câteva săptămâni, cel mult două luni, dar știa, bineînțeles, că așa era cursul vieții. Nu era o progresie regulată, nimic nu era continuu. Suișuri și coborâșuri, un du-te vino permanent. Dar cu toate astea, trecerea timpului era inscripționată în corpul omului: în osteneala pe care o simțea, în toate acele mișcări greoaie.

Și în mânia din suflet. În flacăra ce refuza să se stingă. Înțelese că trebuia să facă ceea ce avea de făcut cât mai repede posibil. Preferabil, în următoarele câteva zile. Știa ce avea nevoie să știe, la urma urmelor. Nu avea niciun motiv să mai amâne.

Așteaptă până când focul abia mai pâlpâia. Întunericul se instalase deplin. Era timpul de culcare, dar simțea nevoia să facă o vizită la adăpostul păsărilor înainte să se culce, doar ca să vadă

cum mai arăta. Nu avea nicio intenție să o ia din nou de la început, asta sigur nu, dar n-ar fi fost în stare să pună geană pe geană dacă nu arunca măcar o privire rapidă.

Luă lanterna și ieși din casă. Se înfioră puțin când aerul rece al serii îl învalui, se întrebă dacă să-și ia un pulover, dar nu se mai deranjă. Trebuia să meargă doar patruzeci de metri cel mult și curând avea să se întoarcă lângă căldura focului.

Ajunsesese abia la jumătatea drumului când simți că nu era singur în întuneric.

VI

11–15 mai 1994

24

— Pentru ce e chestia asta? întrebă deBries, arătând spre casetofon.

— E inspectorul-șef, oftă Münster.

— Cum adică?

— Ei bine, susține că el conduce ancheta și nu vrea să piardă niciun cuvântel din această analiză. Am încercat să-l opresc, dar știți în ce stare e...

— În ce stare e? se interesă Moreno.

— E în refacere, e mult mai bine, spuse Münster. Dar va trebui să rămână în spital cel puțin încă trei-patru zile. Asta după cum susțin doctorii. Cred ca asistentele care se ocupă de salonul lui l-ar arunca afară și astăzi, dacă ar depinde de ele.

— Oh, Doamne, spuse Rooth, scărpinându-și barba. Ar trebui să-și țină părerile pentru el, nu-i așa?

— Probabil, spuse Münster, pornind casetofonul. Analiza generală, miercuri, 11 mai. Prezenți: Münster, Rooth, deBries, Jung și Moreno...

Se auzi o bătaie în ușă și Reinhart băgă capul pe ușă.

— Mai aveți loc pentru o persoană?

— ... și Reinhart, spuse Münster.

— Ce cauți aici? întrebă Rooth. Au dispărut toți rasiștii?

Reinhart clătină din cap.

— Mă tem că nu, spuse el. Doar că sunt un pic interesat de Leopold Verhaven. Am citit câte ceva despre el. Așa că, dacă nu vă deranjează...

— Nicio problemă, spuse deBries. Stai lângă inspectorul-șef.

— Lângă inspectorul-șef? întrebă Reinhart.

— Țsta de-aici, care zumzăie și se învârtește.

— Înțeleg, spuse Reinhart luând loc. Absent, dar cu toate acestea alături de noi.

— Să începem cu identificarea, spuse Münster. Las asta în seama lui Rooth.

Rooth își drese glasul.

— OK, spuse el. Totul se învârtește în jurul chestiunii cu testiculele. Verhaven a suferit un accident când avea vreo zece ani. A intrat cu bicicleta într-un zid de piatră și ghidonul i-a intrat între picioare.

— Aoleu, spuse deBries.

— Un testicul a fost rănit și în cele din urmă a trebuit îndepărtat. Cadavrul pe care l-am găsit înfășurat în covor avea un testicul lipsă, conform celor stabilite de Meusse, iar acest lucru împreună cu toate celelalte circumstanțe sugerează că putem fi destul de siguri că el e. Respectiv, Verhaven.

— O identificare circumstanțială? întrebă Reinhart.

— Poți s-o numești și așa, da, spuse Rooth, dacă nu ți se încurcă limba când pronunți. Sora lui n-a putut să confirme că el era — probabil că nimeni n-ar putea. Dar totul se potrivește. Toți factorii cunoscuți arată spre el — eliberarea din închisoare, martorii oculari din sat, urmele de la casă, faptul că nimeni nu l-a mai văzut de atunci. Dar, desigur, există o posibilitate foarte mică să fie altcineva. Întrebarea e, în acest caz, cine este și unde-a dispărut Verhaven.

Urmă o liniște de două secunde.

— Dacă Verhaven nu e victima, spuse Jung, e de presupus că el trebuie să fie cel care a făcut-o.

Münster încuviință din cap.

— Asta trebuie să fie adevărat, spuse el. Dar care sunt șansele ca Verhaven să găsească un alt nefericit cu un singur testicul, pe care să-l arunce în șanț? Și de ce? Nu, cred că putem uita acea posibilitate. Hai să cădem de acord că cel mort e Leopold Verhaven. Așadar, cineva l-a omorât, pe 24 august anul trecut, în ziua când s-a întors acasă după doisprezece ani de închisoare. Sau la puțin timp după aceea, în orice caz.

— S-au găsit urme de violență în casă? întrebă Reinhart.

— Nu, spuse Rooth. Absolut niciuna. După cum nu știm nimic nici despre felul în care a fost comisă crima. Putea fi ucis acolo și apoi dus în altă parte. Hainele pe care le-a purtat la întoarcerea de la închisoare sunt încă în casă. Se poate să se fi schimbat, desigur, dar arată ca și cum s-ar fi pregătit de culcare.

— Criminalul ar fi putut sosi în timpul nopții, având la el un instrument contondent, spuse Münster. E destul de plauzibil.

— Rețineți că vecinii din cealaltă parte a pădurii nu au văzut nimic, spuse Rooth. Și totuși, până și doamna Wilkerson poate să fie, din când în când, nepregătită.

— Decât dacă nu cumva ea și soțul ei fac cu rândul la geamul din bucătărie, spuse Münster. Și asta e plauzibil.

— Motivul, spuse Münster, după ce toată lumea se servise din tava cu cafea. Țsta-i marele semn de întrebare, inutil să vă mai spun. Din punctul de vedere al dovezilor tehnice, nu știm nici măcar ce întrebări să punem. Ne-ar ajuta dacă am mai găsi câteva părți din cadavru, dar după cum se prezintă lucrurile, nu avem alternativă decât să facem speculații. Deci, ce părere ai, Rooth?

Rooth înghiți rapid o ciocolătică KitKat.

— Cred că trebuie să presupunem că cineva a așteptat ca el să fie eliberat, spuse el. Cineva care era totodată grabit și a avut un motiv foarte întemeiat ca să acționeze rapid.

— Hmm, făcu Reinhart. Ce fel de motiv ar fi putut să aibă?

— Nu știu, zise Rooth. Dar dați-mi voie să dezvolt un pic. Două sunt lucrurile care sugerează că așa a fost. Unul este faptul evident că Verhaven a fost omorât atât de repede. În aceeași zi în care a ajuns acasă, probabil. Celălalt e că cineva a sunat

la închisoarea din Ulmentahl iarna trecută și a întrebat când ar urma să fie eliberat. A sunat din nou în iulie, pentru confirmare. Somnambulli care conduc închisoarea au scos la iveală abia ieri amănuntele astea. Când m-am dus să vorbesc cu ei cu ceva timp în urmă, nici măcar n-au pomenit.

— Aceeași persoană? întrebă Reinhart.

— Nu sunt siguri și nici nu ne putem aștepta să fie. Totuși, în ambele situații a fost un bărbat. Susținea că e jurnalist.

Nimeni nu scoase un cuvânt câteva secunde.

— Și de ce ar trebui acest om să vrea să-l scoată pe Verhaven din circuit? întrebă Moreno.

— Hmm, zise Rooth. Habar n-am. Cel mai spectaculos motiv ar fi ceva legat în vreun fel de cazurile Beatrice și Marlene. Dar nu e necesar ca ăsta să fie motivul, desigur.

— Prostii, spuse Reinhart.

— Cum adică, prostii? întrebă indignat Rooth, scărpinându-se în barbă.

— E clar ca lumina zilei că are de-a face cu cealaltă chestiune, spuse Reinhart. Singura întrebare e cum?

Münster se uită la ofițerii adunați în jurul mesei ovale. Nu încăpea îndoială că, dacă Reinhart ar fi decis să se alăture anchetei, situația ar fi fost alta.

DeBries aprinse o țigară.

— N-am putea să mergem un pic mai repede? spuse el. Adică, din câte-mi dau seama, nu sunt decât două variante. Credeam că am căzut cu toții de acord în privința asta.

— OK, spuse Rooth. Iertați-mi scrupulele de natură științifică. Cel care l-a ucis pe Leopold Verhaven trebuie s-o fi făcut fie pentru că nu-l putea suporta pe individ, îl ura, voia să-l pedepsească și mai mult. Cineva care considera că douăzeci și patru de ani de închisoare nu erau de ajuns. Soluția finală, cum ar veni... Sau cineva care are ceva de ascuns.

— Ce? întrebă Reinhart.

— Ceva despre care Verhaven știa, spuse Rooth, și în legătură cu care intenționa să facă ceva în momentul în care ar fi fost eliberat din închisoare. Sau, cel puțin, criminalul credea că el intenționa să facă ceva în privința asta.

— Ce? întrebă Reinhart din nou.

Rooth ridică din umeri.

— Nu știm, spuse el. Dar în orice caz, trebuia să fie de-a dreptul vital pentru criminal ca acel ceva să nu iasă la iveală.

— Dacă presupunem că avea legătură cu cele două cazuri anterioare, nu rămâne decât o singură posibilitate, spuse Münster.

— Vreți să spuneți... zise Reinhart.

— Da, spuse Rooth. Așa e. Dacă tot ce-am spus până acum este adevărat, ar putea să însemne foarte bine că Verhaven n-a fost vinovat pentru crimele pentru care a fost pedepsit cu închisoarea. Și că, într-un fel sau altul, a reușit să afle cine-a făcut-o cu adevărat. Asta vrem să spunem. Dar e un fir extrem de firav, desigur.

Nimeni nu spuse nimic. Singurele sunete care se puteau auzi erau zumzetul casetofonului și păcăniturile de la pipa lui Reinhart.

— Cum? spuse Münster după o jumătate de minut. Cum ar fi putut Verhaven să afle cine a făcut-o de fapt?

Și el, și colegii lui erau animați de un puternic sentiment de împotrivire față de acceptarea acestui raționament. Și slavă Domnului pentru asta. Chiar dacă niciunul dintre ei nu fusese implicat și nici responsabil, cei douăzeci și patru de ani petrecuți în spațele gratiilor de Verhaven erau în mare parte fructul muncii făcute de predecesorii lor și ceilalți polițiști mai vârstnici. Era firesc.

Vină colectivă? Un sentiment moștenit al eșecului? Oare așa ceva se făcea simțit tot mai clar în sala de ședințe plină de fum? În orice caz, Münster simțea ingredientele rezistenței în tăcerea care din nou coborâse peste ei.

— Ei bine, spuse Rooth în cele din urmă, o avem pe femeia aceea.

— Ce femeie? întrebă Reinhart.

— A fost vizitat de o femeie. O bătrână care mergea ajutându-se de baston, se pare. A fost cam cu un an înainte să fie eliberat, aproximativ vorbind. Își amintesc de ea pentru că a fost singurul vizitator pe care l-a văzut tot timpul cât a stat închis.

— Doisprezece ani, spuse deBries.

— Cine a fost? întrebă Moreno.

— Nu știm, spuse Rooth. N-am reușit s-o găsim. Dar a sunat la închisoare, în orice caz, și și-a făcut programare cu câteva săptămâni înainte. În mai 1992. A spus că o cheamă Anna Schmidt, dar pare să fie un nume fictiv. Am vorbit cu o duzină de Anna Schmidt și, ca să vă spun drept, pare inutil.

Münster încuviință din cap.

— Așa este, spuse el. Dar Verhaven pare să fie genul de om care e în stare să stea să se tot gândească la ceea ce știe cât timp doriți. Nu e surprinzător cătuși de puțin că n-a spus nimic nici guvernatorului închisorii, nici poliției. Se pare că n-a vorbit cu nimeni cât timp a stat după gratii.

— Corect, spuse Rooth. Un tip ciudat, dar știam asta deja.

— Rudele și prietenii? zise Münster. Ale victimelor, desigur.

Jung își deschise carnetul.

— Mă tem că nu avem nimic interesant, începu el. Stauff și cu mine i-am găsit pe cei mai mulți. Legat de Beatrice Holden, n-a mai rămas decât fiica ei în viață. În afară de proprietarul magazinului, desigur, dar oricum nu sunt decât veri pe jumătate, sau ceva de genul ăsta, și n-au mai ținut legătura unul cu celălalt. Fata are acum treizeci și cinci de ani, e măritată și are patru copii. Au lăsat impresia că nu au habar cine a fost bunica lor. Nici nu cred că sunt motive suficiente să li se spună.

— Și celălalt caz? spuse Münster. Marlene Nietsch?

— A avut un frate și un fost logodnic care par să nu aibă prea mult timp pentru Verhaven. Amândoi, niște tipi alunecoși. Carlo Nietsch a fost închis de câteva ori — pentru primire de mită și câteva jafuri. Martin Kuntze, fostul ei logodnic, și-a petrecut jumătate de viață ca alcoolic, iar cealaltă jumătate a fost pensionat înainte de termen.

Reinhart pufni.

— Știu cine e, spuse el. Am încercat să-l folosesc ca informator într-un caz cu droguri, acum câțiva ani. N-aș putea spune că am ajuns prea departe.

— Locuiesc aici, în Maardam, în orice caz, spuse Jung, dar mă îndoiesc foarte mult că ar avea vreo legătură cu povestea asta. Marlene Nietsch a avut o mulțime de relații, dar numai

cu Martin Kuntze și cu încă un alt tip trăia de fapt. Pe celălalt în cheamă Pedlecki. Locuiește în Linzhuisen și nu pare să-i pese prea mult de ea. N-a fost prea îngrijorat când a fost omorâtă, lucru valabil și acum.

Întoarce câteva pagini.

— Că veni vorba, același lucru pare să se aplice și majorității celor cu care am vorbit, adăugă el. E evident că Marlene Nietsch a avut punctele ei slabe.

— Nicio altă rudă? întrebă Reinhart.

— Ba da, spuse Jung. O soră în Odessa, dintre toate locurile din lumea asta.

Münster oftă.

— Are cineva chef de o baie în Marea Neagră? întrebă el. Vreți să facem o pauză acum, să ne mai întindem picioarele? În tot cazul, trebuie să schimb caseta.

— Doar una scurtă, dacă n-aveți nimic împotrivă, spuse Reinhart. Trebuie să mă duc la Hiller ca să-mi dea niște autorizații, înainte să plece acasă.

— Cinci minute, spuse Münster.

25

— Satul ăsta, atunci? spuse Münster. Ce părere aveți despre el?

— Închis, spuse deBries. Eu și Moreno am petrecut două zile întregi acolo și am căzut de acord că e un loc înapoiat rural tipic, aș zice chiar arhetipal.

— M-am născut într-un loc foarte asemănător cu ăsta, spuse Moreno. Bossenwühle, în apropiere de Rheinau. Trebuie să spun că recunosc atmosfera. Toată lumea cunoaște pe toată lumea. Toți știu de ce sunt în stare toți ceilalți. Niciun fel de integritate. Ești cine ești; cel mai bine e să-ți ții garda sus și să treci cât mai neobservat, să nu ieși din rând, cum ar veni. E greu să exprimi exact ce e, dar cu siguranță că poți recunoaște sindromul.

— Desigur, spuse Münster. Și eu m-am născut la țară. E în regulă cât ești copil, dar după ce ai crescut, rețeaua socială ajungi să o simți ca pe un gard de sârmă ghimpată. Vreți să spuneți că

nu e nimic aparte în ceea ce privește Kaustin? Ceva care l-ar distinge într-un fel sau altul de alte locuri similare?

Moreno ezită.

— Hmm, zise ea, mușcându-și buza de jos. Nu știu. Umbra lui Verhaven planează asupra tuturor, dar asta nu e deloc surprinzător. Am înțeles că o delegație de localnici a vrut chiar să schimbe denumirea localității după a doua crimă.

— Să-i schimbe numele? întrebă Rooth.

— Da. Au vrut să scape de numele Kaustin. Cred că s-au gândit că toată lumea îl asocia cu Verhaven și cu procesele. Aveau sentimentul că trăiesc într-un sat cunoscut doar pentru acele crime. A fost și o petiție care putea fi semnată în magazinul din sat, dar până l-a urmă totuși s-a stins pe parcurs.

— Cred că putem să-i înțelegem, spuse Münster. În tot cazul, ați putea să fiți ceva mai concreți? Ce ați reușit să aflați?

— Ei bine, spuse deBries, am vorbit cu vreo douăzeci de oameni, majoritatea vârstnici, care și-au trăit acolo toată viața și-și aminteau clar ambele cazuri. Dinamica mutărilor în și din sat nu e cine știe ce, iar populația e de numai șase sute de locuitori cu totul. Amplasamentul e foarte frumos, nu încapă discuție în privința asta. Un lac, ceva păduri și teren rural deschis, genul ăsta de lucruri.

— Mulți n-au fost dispuși să vorbească despre Verhaven, spuse Moreno. Păreau să vrea să uite toată povestea, de parcă ar fi fost ceva rușinos pentru toți cei care locuiesc acolo. Și poate că e, într-un fel.

— Nu cumva e ceva mai mult de atât? interveni Reinhart.

— Adică? spuse deBries.

Reinhart scormonea cu un băț de chibrit în căușul pipei.

— Ați avut senzația că ei... ascund ceva, ca să zic așa? Fir-ar să fie, chiar trebuie să exprim asta în clar? E o stare de spirit, pur și simplu, atâta tot. O femeie ar trebui să remarce asta. În orice caz.

— Mulțumesc, spuse deBries.

„Pentru numele lui Dumnezeu, nu începeți să vă certați acum“, își zise Münster. „Nu vreau să pierd un secol editând înregistrările.“

— Poate, spuse Moreno după o mică pauză. Dar e doar o foarte vagă suspiciune, în cel mai bun caz. Poate că toți au câte un

schelet, două în dulap — metaforic vorbind, firește — și sunt un pic speriați unii de alții. Țsta e un alt aspect al sindromului, nu-i așa? Nu, nu știu.

Münster oftă.

— Dar trebuie să-i fi pus sub puțină presiune, nu-i așa?

— Evident, zise deBries. De exemplu, măcelarul e un pic cam dubios. Are cel puțin două amante în sat. Sau a avut, mai degrabă. Poate că și-o mai trăgea cu Beatrice Holden când și când, înainte ca ea să se dea la Verhaven, dar asta nu e sigur. Ea a cam fost pui de lele, din câte se pare. Nu era prea greu de convins.

— Relația ei cu Verhaven a fost una furtunoasă, dacă nu mă înșel prea mult? spuse Reinhart.

— Poți să spui asta încă o dată, zise Moreno. După toate aparențele, cam ca relația dintre câine și pisică. Când și când ieșeau scânteii. Cu doar o săptămână înainte de a fi asasinată, ea a dat buzna în casa vecinilor la miezul nopții, căutând refugiu. Evident, el îi trăsese o bătaie zdravănă. Era dezbrăcata, apucase să se înfășoare cu o pătură.

— Au lăsat-o să intre?

— Fără doar și poate. Au lăsat-o să doarmă pe o canapea. Era destul de beată, dar insista că-l va reclama pe Verhaven la poliție a doua zi. Pentru vătămare corporală gravă, genul ăsta de lucruri.

— Dar când s-a trezit a doua zi de dimineață, spuse deBries, și-a înfășurat pe ea pătura și s-a întors la el.

— Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă Reinhart. Tăciunii aproape stinși ai gândurilor de după.

— Fragilitate, numele tău e femeie*, spuse Moreno cu un zâmbet fugar.

— Hmm, spuse Münster. Altceva de interes?

— Destule lucruri despre copilăria lui și despre perioada petrecută la școală, zise Moreno. Fostul om de serviciu de la școala din sat trăiește încă. Are aproape nouăzeci de ani, dar e neobișnuit de limpede la cap și nu se ferește să vorbească. Se pare că Verhaven era un pic cam aparte, de la început. Un singuratic.

---

* Citat din Hamlet (în engl.: „Frailty, thy name is woman”) (n. red.).

Introvertit. Dar puternic. Colegii îl respectau. Sunt numeroase dovezile în acest sens.

Münster încuviință din cap.

— Au fost câțiva care-l considerau nevinovat, spuse deBries. Cel puțin cu privire la uciderea lui Beatrice. Dar asta nu mai e o opinie pe care oamenii să fie dispuși să o exprime cu glas tare.

— De ce? întrebă Jung.

— Aceeași barcă, mormăi Reinhart.

— Da, cam așa ceva, spuse deBries. Să stai în magazinul din Kaustin și să susții în gura mare că Verhaven e nevinovat e ca și cum te-ai duce la Teheran și ai declara că ayatollahul s-a căcat în pantaloni.

— Ayatollahii nu poartă pantaloni, observă Jung. Poartă halatele alea negre, cum naiba s-or fi numind.

— Bine, bine, interveni Münster.

— Să susții că Verhaven e nevinovat mai presupune ceva, zise Reinhart.

— Ce? întrebă Rooth.

— Că acuzi pe altcineva din sat de crimă.

Nimeni nu spuse nimic, iar Münster putea vedea cu exactitate cât timp i-a luat fiecăruia dintre ei să asimileze cuvintele lui Reinhart.

— Dar asta nu e sigur, spuse Rooth.

— Nu, zise Reinhart. Bineînțeles că nu e sigur că în sat există un alt criminal, dar e al naibii de sigur că acest gând le va veni oamenilor în minte. Suspiciunea. Dacă-ți ții gura închisă, n-ai cum să calci cu piciorul în ea.

— Foarte adevărat, spuse Moreno.

— Ei bine, spuse Münster după ce opri casetofonul, iar ceilalți îi lăsară singuri. Ce părere aveți?

— N-am nicio părere, oftă Rooth. Sau, mai degrabă, cred că orice e posibil. Aș da mult pentru câteva ponturi tari în etapa asta. Pe ce naiba ar trebui să ne concentrăm?

— Nu știu, spuse Münster. Am senzația că Hiller va dori să detașeze câțiva ofițeri de la acest caz. Probabil c-o să rămânem doar noi doi de-acum încolo. Și șeful, desigur.

Arată cu capul spre casetofon.

— Doar dacă nu cumva descoperim ceva vital, spuse Rooth.

— Doar dacă ziarele nu vor decide să facă un subiect de presă din asta, mai degrabă, spuse Münster. În orice caz, vor avea povestea mâine. Poate că e mai bine așa. Avem nevoie de tot ajutorul pe care-l putem obține.

— Ce crezi tu cu adevărat? întrebă Rooth înainte să se despartă în parcare subterană. Chiar crezi că un triplu criminal e în libertate în satul ăla înapoiat? Asta mie mi se pare ca un film îngrozitor.

— N-ar fi un film mai bun nici dacă localnicii ar ști cine e, spuse Münster. Nu, cred că l-aș întrerupe imediat.

Rooth reflectă.

— Poate că, într-un fel, stăm într-un cinematograf, spuse el. Uneori e al naibii de greu să ieși când ești prins într-o încăierare.

— Ai perfectă dreptate, spuse Münster.

Rămaseră tăcuți o vreme.

— Ce zici de-o bere? propuse Rooth.

Münster se uită la ceas.

— N-am timp, zise. Trebuie să-l vizitez pe pacient. Nu mă mai lasă să intru după ora opt.

— Păcat, spuse Rooth și ridică din umeri. Transmite-i salutări. Cred că ne-ar prinde bine să-l avem prin preajmă.

— Sunt întru totul de acord cu tine, spuse Münster.

„De ce continui să mint?” se întrebă Münster în timp ce conducea mașina spre suburbie? „De ce n-am putut să-i spun direct că vreau să merg acasă la Synn și la copii? De ce a trebuit să-l amestec în asta pe inspectorul-șef?”

Van Veeteren va primi caseta a doua zi, după micul dejun, așa cum conveniseră. Dar dacă nu voia să-l ofenseze pe Rooth refuzându-i oferta de a merge la un pahar de vorbă, de ce recuperarea unui polițist bătrân după o operație constituia o scuză mai bună decât soția și copiii săi?

Iată o întrebare bună, fără doar și poate.

Decise să se gândească la altceva.

Van Veeteren împături *Allgemeinje* și-l lăsă să cadă pe podeaua din ciment. Apoi introduse caseta, își potrivi căștile și se rezemă de pernă.

Concertul de violoncel al lui Elgar. Soarele pe fața lui și un vânticel cald. Se putea și mai rău.

Nu făcea parte din rutina normală să lași pacienții să stea întinși afară, pe balcon, să se simtă bine, își dădea seama de asta. Pe de altă parte, nu era nici pe departe singura regulă pe care personalul spitalului o încălcase în cele cinci zile de când se afla în grija lor. Regulile spitalicești lăsau foarte mult de dorit în toate privințele, dar cel puțin personalul începuse să priceapă cu cine aveau de-a face. Extaz modificat.

— Dar nu mai mult de o jumătate de oră, insistase sora Terhovan, și din cine știe ce motiv ridicase patru degete aproape de fața lui.

— O să mai vedem, răspunsese el.

De bună seamă că între timp trecuseră vreo trei sferturi de oră. Probabil că descoperiseră că aveau mai puțin de furcă dacă-l lăsau în pace afară.

Apelă din memorie chestiile pe care tocmai le citise. De fapt, nu prea erau multe de spus despre asta. Titlurile mari de pe prima pagină, firește, și două coloane care rezumau cazul pe o pagină interioară, dar surprinzător de puține lucruri în materie de speculații. La drept vorbind, absolut nimic.

Așadar, era a patra oară. Nu puteai să nu remarci asta. De când Verhaven se lansase în cariera de atlet de performanță când abia trecuse pragul celor douăzeci de ani, ajunsese pe prima pagină a ziarelor în patru ocazii diferite.

Ca rege al curselor de semifond, la sfârșitul anilor cincizeci. Mai întâi rege, apoi, pungaș.

Ca ucigaș la începutul anilor șaizeci.

Ca ucigaș din nou, cam cu douăzeci de ani mai târziu.

Și acum, la mijlocul anilor nouăzeci, ca victimă. Pentru ultima oară, după cum părea rezonabil să se presupună.

„Era asta o evoluție logică și o concluzie așteptată?” se întrebă Van Veeteren în timp ce măsura volumul în căști ca să acopere zgomotul autobuzelor de jos, din Palitserlaan.

Concluzia logică a unei vieți irosite?

Greu de spus.

Ce pattern se putea aplica trecerii lui Leopold Verhaven pe pământ? Era vreun pattern în spatele acestui bizar și complicat destin uman?

Ar fi posibil, se întrebă Van Veeteren, să faci un film despre viața lui și în felul acesta să spui ceva fundamental despre existența lui? Despre existența tuturor? Asta era o bună întrebare, în orice caz. Un bun etalon.

Sau era doar o chestiune de împrejurări nefericite acumulându-se una peste alta? Un destin jalnic și ghinionist al unei persoane neobișnuite aflate sub presiune, al cărei final mutilat a fost la fel de lipsit de noimă ca restul zilelor petrecute în această lume?

Nu era tipul de viață despre care să poți face un film?

Mușcă dintr-o scobitoare și-și continuă raționamentul.

N-ar fi posibil să recreezi orice viață dată într-o formă artistică sau alta, dacă s-ar depune un efort îndeajuns de mare? Poate că exista un gen anume pentru fiecare individ. Ce se putea spune despre viața lui, de exemplu? Ce s-ar putea face din ea? O simfonietă, probabil? O sculptură din beton? Ar fi putut Strindberg să o transforme într-o jumătate de foaie de hârtie?

Cine știe, se gândi.

Și acum iată-l, întins pe balcon, punând din nou aceste întrebări inutile. Întrebări pretențioase și incomprehensibile, ce păreau să zumzăie în capul lui doar ca să lanseze o luptă zadarnică și idioată cu violoncelul agresiv.

Mult mai bune ar fi o bere și-o țigară, își zise și apăsă butonul alb. Cu mult mai bune.

Dar în locul surorii Terhovian, în prag își făcu apariția Münster. Van Veeteren opri casetofonul și-și scoase căștile din urechi.

— Totul e în regulă?

— Ce naiba vrei să spui? Nu e evident că nimic nu e în regulă? Zac aici la kilometri întregi de civilizație și sunt legat de mâini și de picioare. Ați făcut ceva progrese?

— Nu prea, spuse Münster. Pare destul de plăcut aici, la soare, orice s-ar spune.

— Căldură mare și transpirație, spuse Van Veeteren. Mi-ar prinde bine o bericică. Ei bine?

— Ce vreți să spuneți cu „Ei bine“?

— Ai adus casetele, de exemplu?

— Desigur. Pe ambele. Am avut ceva probleme să-l găesc pe Gossec, inutil să vă mai spun, dar l-au avut la Laudener's.

Scoase două casete dintr-o pungă de plastic și i le dădu inspectorului-șef.

— Aia roșie e de la ședința noastră de analiză.

— Sugerezi că nu aș putea sesiza diferența dintre un recviem și o bandă de polițiști care trăncănesc la nesfârșit?

— Nu, iau ca de la sine înțeles că puteți.

— Am citit ce-a avut *Allgemein* de spus. Ce mai scrie în celelalte fișuici?

— Cam la fel, mai mult sau mai puțin, spuse Münster.

— Nicio speculație privind motivele?

— Nu, sau în orice caz, nu în cele pe care le-am citit.

— Ciudat.

— De ce? întrebă Münster.

— Ei lasă, c-o să vină și asta, fără îndoială. În tot cazul, eu m-am cam lămurit în privința acestei chestiuni. Am citit astă-noapte documentele legate de cazul Marlene. Pariez că e nevinovat în ambele crime. Ești de acord?

— Da, spuse Münster. Am ajuns și noi cam la aceeași concluzie. Numai că nu prea știm ce să facem în continuare...

— Bineînțeles că nu știți, fir-ar să fie, mârâi Van Veeteren. Nu v-am dat niciun ordin deocamdată. Du-mă înapoi în salon și putem trece la treabă. E rușinos că îi exilează pe pacienți afară, pe balcon, și îi lasă pur și simplu să zacă acolo. E ca-n cup-tor aici...

Münster deschise ușile cât mai larg cu putință și începu să împingă înapoi în salon patul cu cadru de oțel.

— De unde începem? întrebă el după ce Van Veeteren ajunse iar la locul lui obișnuit.

— De unde naiba să știi? spuse inspectorul-șef. Lasă-mă să ascult casetele și întoarce-te peste două ore. O să fiu în măsură să-ți dau instrucțiuni precise atunci.

— În regulă, spuse Münster.

— Între timp, poți să încerci să localizezi persoana asta.

Îi întinse o foaie de hârtie împăturită în patru.

— Leonore Conchis, citi Münster. Cine e?

— O femeie cu care Verhaven a avut o relație în anii șaptezeci, spuse Van Veeteren.

— Mai trăiește? întrebă automat Münster.

— Ai putea începe prin a găsi răspunsul chiar la această întrebare, spuse Van Veeteren.

VII

---

24 aprilie 1962

27

Se trezește din nou.

Simte întunericul și prezența lui apăsătoare ca o presiune pe piept. Cu precauție, se ridică într-un cot și încearcă să deslușească strălucirea tosforescentă a limbilor ceasului deșteptător.

Trei și jumătate. Foarte aproape. Atât cât poate să vadă. Aerul din dormitor e compact și înăbușitor, în ciuda faptului că fereastra e întredeschisă. Se scoală în capul oaselor și bâjbâie pe podea cu tălpile goale până-și găsește papucii.

Se ridică și iese în vârful degetelor din încăpere, luându-și din mers halatul flaușat subțire și uzat. Închide ușa și-și lipește urechea de lemnul rece. Chiar și de la această distanță îi poate auzi respirația grea, uneori zgomotoasă.

Se înfioară și-și pune halatul, apoi coboară încet scările.

Jos. Acolo e cel mai rău. Durerea din șolduri îi trimite prin tot corpul ace fierbinți. De-a lungul șirei și în ceafa, pe arcada tălpii și în degetele de la picioare. E remarcabil cât de mobilă poate fi durerea.

Se întetește cu fiecare pas pe care-l face.

Cu fiecare zi. Din ce în ce mai acută. Îi vine din ce în ce mai greu să nu-și îndoiaie tălpile spre interior și să nu-și cocoșeze spinarea.

Îi este din ce în ce mai greu să meargă.

Se aşază la masa din bucătărie, îşi odihneşte capul în palme şi simte cum durerea palpitândă se domoleşte. Aşteaptă până când dispare complet, înainte de a-şi îndrepta gândurile spre alte treburi.

Cealaltă chestiune.

De trei ori în noaptea asta avusese acelaşi vis. De trei ori.

Aceeaşi idee înspăimântătoare. Aceeaşi imagine insuportabilă.

Ori de câte ori el urcă la etaj şi se trânteste lângă ea, se prefăce că doarme. El n-a atins-o. Nici măcar n-a pus mâna pe şoldul sau pe umărul ei. A reuşit să-l ducă până în punctul acesta. El n-o mai atinge acum, şi ea ştie că e o victorie pe care a obţinut-o, în pofida tuturor lucrurilor. Ajunsese până aici mulţumită propriilor ei eforturi.

De neatins. Trupul ei e de neatins. Acum şi pentru totdeauna.

Nimeni nu mai trebuia să profite de ea.

Înţelegerea nerostită e un soi de legătură obscură între ei doi, dar abia acum a început să aprecieze preţul. Contra-greutatea. Groaza incomprehensibilă de pe celălalt taler al balanţei.

Totul are un preţ, dar ea nu avusese nicio alternativă. Nu se pune problema vinovăţiei privind decizia şi modul ei de acţiune — ştie prea bine care ar fi rezultatul dacă s-ar dărui din nou acestui bărbat, cu toate că este soţul ei şi tatăl copilului ei. Mai e şi sfatul medicului; nu e vorba numai de ea. Ar avea un efect dăunător asupra sănătăţii ei fizice şi mentale, şi asupra a ce i-a mai rămas din capacitatea de a se mişca. Dacă ar rămâne gravidă. Ea nu mai trebuie să nască vreodată. Nu mai trebuie să i se dăruiască acelui bărbat. Centrul vieţii ei se afla în propriul pelvis. Încă din acea noapte îngrozitoare când a născut, trebuie protejat şi făcut la fel de inaccesibil ca o încăpere sacră.

Încăpere sacră?

Chiar aceasta e direcţia spre care se îndreaptă gândurile ei. Poate cineva să înţeleagă de ce?

Dumnezeu sau mama ei sau orice altă femeie?

Nu, nimeni. În chestiunea aceasta e singură. O temeie stearpă cu un soț și un copil. În cele din urmă, învățase cum să accepte inevitabilul. Niciodată nu trebuia să i se mai îngăduie să pătrundă în ea, iar acum mâinile lui și întregul lui corp renunțaseră la tentativele zadarnice de a implora și de a bajbâi în jur. Într-un târziu, se resemnase în fața inevitabilului.

Dar prețul?

Poate că și-a dat seama devreme că va fi un preț de plătit. Dar acum? Și-a dat ea seama că asta va fi prețul?

Gândul e îngrozitor. Nici măcar un gând; nu mai mult decât un fragment de vis. O imagine care i-a traversat conștiința cu repeziciune și cu o așa claritate, încât fusese incapabilă să o înțeleagă.

S-o perceapă, da. S-o înțeleagă, nu.

O văzuse, dar n-o asimilase.

Se ridică în picioare și se duce la mașina de gătit. Aprinde lumina de deasupra chiuvetei și umple o cratiță cu apă.

Cât timp se încălzește, iar ea stă și se uită la bulele care se desprind și se ridică la suprafață, se gândește la Andrea.

Andrea, care doarme în pat de cealaltă parte a zidului din spatele mașinii de gătit, dormind somnul inocenților. Are doi ani — doi ani și două luni, ca să fim mai preciși, iar ea vrea să fie precisă în noaptea asta — și stă culcată sub cuvertura croșetată de bunica, sugându-și două degete. Nu e nevoie să vadă ca să știe. Imaginea fiicei ei e pretutindeni; poate s-o evoce cu ochii minții ori de câte ori simte nevoia, fără absolut niciun efort.

Andrea. Singurul copil pe care-l va avea vreodată. E un miracol că încă mai e vie, iar toate celelalte considerații sunt nule, prin comparație cu asta.

„Toate celelalte?” se întreabă ea. Dar deja știe răspunsul.

Da, toate celelalte. Ia cratița de pe aragaz.

Soarbe o înghițitură de ceai și dă puțin la o parte perdelele din bumbac. Tot ce poate vedea este reflexia propriei fețe și o fâșie din interiorul bucătăriei. Le trage la loc.

„Nu îndrăznesc să gândesc”, recunoaște față de ea însăși. „Nu îndrăznesc să gândesc clar. Trebuie să o țin la distanță. Când

imaginile se adună în capul meu, trebuie să învăț să-mi închid ochii sufletului.”

Trebuie.

Au găsit-o acum. Așa a spus în magazin doamna Malinska, iar în vocea ei se simțea un triumf controlat și, totodată, isteric.

Au găsit-o la mlaștina Goldemaars.

Moartă.

Strangulată.

Goală.

Și deodată, în această bucătărie singuratică, la această oră singuratică, tremură atât de violent, încât varsă ceașca de ceai peste masă. Ceaiul fierbinte se prelinge peste mușamaua în carouri și cade pe coapsa ei dreaptă, dar trec câteva secunde până când e în stare să oprească curgerea.

A fost în duminica aia. Cu optsprezece zile în urmă, sau cât o fi trecut de-atunci. Din acel moment, nu se mai auzise nimic de ea, de târfa; atunci trebuie să se fi întâmplat.

În acea sâmbătă, după-amiaza. Poate să vadă foarte clar și în ochii minții. „Mă duc să curăț niște tufișuri”, spusese el, și era ceva în vocea lui și în acea privire obstinată pe care ea o recunoscuse și putea fi capabilă s-o înțeleagă, cu condiția ca ea să se fi străduit îndeajuns.

Dar de ce ar fi făcut-o? Andrea era lucrul important și Andrea e importantă acum. De ce trebuie să înțeleagă ceea ce nu vrea să înțeleagă?

Se făcuse târziu când el s-a întors acasă, iar ea a știut că ceva s-a întâmplat. Nu ce, ci ceva.

Putea să vadă asta în mâinile lui mari pe care și le frământa, fără să știe ce să facă cu el însuși. În sângele care îi palpita cu vinovăție în tâmpile. În ochii lui, care implorau ajutor și o micșorare a durerii.

În groaza care îi cuprindea corpul.

Văzuse, dar nu înțelesese ce anume.

Dar acum ea stă aici și știe. Își șterge coapsa cu mâna și simte cum durerea se furișează din nou în trupul ei. Știe că fata nu trebuie să afle.

Nimeni nu trebuie să știe. Ea, în primul rând. Imaginea feței revine în mintea ei și acoperă cu un balsam protector toate lucrurile arzătoare și sumbre pe care le cunoaște.

Îngerul tămăduitor.

Copilul uitării.

Nimic nu s-a întâmplat. Nu bănuiește nimic.

Doar pe aceea.

Se ridică din nou și se duce la bufet. Scoate două pilule din flaconul maro. Le înghite cu o gură de apă sorbită direct din căușul palmei.

Pentru durere.

Pentru lipsa de somn.

Pentru vise, suspiciuni și cunoaștere.

„De ce?” se întreabă, în timp ce urcă din nou, încet, treptele.

Sunt atât de tânără. Viața mea e aproape de început, dar deja sunt legată de mâini și de picioare.

De acest soț.

De această fiică.

De acest corp suferind.

De această hotărâre de a rămâne veșnic tăcută?

VIII

16–22 mai 1994

28

De la distanță, Münster estimase vârsta Leonorei Conchis cam pe undeva între treizeci și treizeci și cinci de ani.

Când se apropie și-și strânseseră mâinile peste teigheaua din sticlă fumurie, îi deveni clar că trebuia să mai adauge cel puțin douăzeci de ani ca să se mai apropie nițel de adevăr.

Poate că tocmai această circumstanță iluzorie a făcut-o să accepte să răspundă întrebărilor lui Münster în biroul destul de slab iluminat; stăteau la capetele opuse ale unei canapele care era atât de lungă, încât trebuia să ridice amândoi vocea ca să poată conversa.

Asta e și cu tinerețea, își zise Münster. Un concept iluzoriu.

A avut nevoie de un timp considerabil ca s-o găsească. Își schimbase adresa de peste zece ori de când conviețuise cu Verhaven vreme de câteva luni, la sfârșitul anilor șaptezeci. Și își schimbase și numele.

Dar numai o dată. Acum se numea di Goacchi și, în ultimele optsprezece luni, ea și bătrânul ei soț corsican se ocupaseră de un boutique care vindea îmbrăcăminte tipătoare pentru femei în centrul orașului Groenstadt.

— Leopold Verhaven? zise ea încrucișându-și picioarele îmbrăcate în ciorapi din nailon negru. De ce vreți să mă interogați cu privire la Leopold Verhaven?

— Nu e un interogatoriu, explică Münster. Aș vrea doar să vă pun câteva întrebări.

Ea aprinse o țigară și-și aranjă fusta din piele de culoare roșu-sângerie.

— Atunci, puteți să începeți. Ce vreți să știți?

„Habar n-am“, își zise Münster. „Doar că Van Veeteren mi-a dat ordin să te gădesc.“

— Vorbiți-mi despre relația pe care ați avut-o cu el, spuse Münster.

Ea suflă fumul pe nări și lăasă impresia că e plictisită până la lacrimi. Evident, nu era excesiv de pozitivă față de poliție în general, iar lui Münster îi era clar că n-avea niciun rost să încerce să-i schimbe această atitudine.

— Nici mie nu mi se pare prea distractiv să fiu nevoit să scormonesc în genul ăsta de chestiuni, spuse el. N-ați vrea să rezolvăm treaba cât mai repede, ca să vă pot lăsa din nou în pace?

Asta avu efectul scontat, se pare. Femeia dădu din cap aprobator și-și umezi buzele cu o mișcare exagerată și îndelung exercată a limbii.

— În regulă. Vreți să știți dacă se încadrează în categoria uci-gașilor de femei. Mi s-a mai pus întrebarea asta înainte.

Münster încuviință din cap.

— Îmi închipui.

— Nu știu, spuse ea. Am fost împreună doar câteva luni. L-am cunoscut absolut întâmplător, tocmai când cea de-a doua căsnicie a mea se terminase. Eram distrusă și aveam nevoie de un bărbat care să mă ocrotească. Să mă readucă la viață, am putea spune.

— A reușit asta?

Ea ridică din umeri.

— Sunteți căsătorit, domnule inspector?

— Da.

— Deci nu trebuie să-mi aleg cuvintele?

— Cătuși de puțin, o asigură Münster.

— OK. Făcu o grimasă care ar fi putut să fie un zâmbet. Era un amant brutal. La început, mi-a plăcut asta, era într-un tel lucrul de care aveam nevoie, presupun. Dar, pe termen lung, a devenit obositor. Tot sexul ăla frenetic e bun doar primele câteva dăți, dar după aia vrei să faci lucrurile ceva mai calm, cu mai multă sensibilitate și mai sofisticat — înțelegeți ce vă spun. Evident, un futai zdravăn poate să mai învioreze o relație mai veche; dar să ai parte tot timpul de așa ceva nu e prea bine, mulțumesc, nu.

— Exact, confirmă Münster, înghițind în sec. Dar el așa proceda mereu, se repezea ca taurul de fiecare dată?

— Da, spuse ea. Începuse să semene prea mult cu o trudă. I-am părăsit după câteva luni. Era și fundătura aia în care trebuia să locuiesc, în mijlocul pădurii și toate celelalte. Dar poate că și de asta aveam nevoie chiar atunci... Copaci, natură și așa mai departe.

„Mi-e greu să mi te închipui în adăpostul lui pentru găini“, își zise Münster și constată că întâmpina dificultăți să-și păstreze fața imobilă.

— Așadar era un pic cam brutal, dar nu manifesta o violență serioasă, nu-i așa?

— Nu, zise ea ferm. Era o persoană introvertită și necultivată, dar nu mi-a fost niciodată frică de el sau ceva asemănător.

— Știați că a fost găsit vinovat de crimă?

Ea aprobă cu o mișcare a capului.

— Mi-a spus după prima noastră noapte. Și mi-a explicat că nu el comisese crima.

— L-ați crezut?

Ea ezită, dar numai pentru o secundă.

— Da, spuse ea. Nu cred că Leopold Verhaven ar fi ucis o femeie în halul ăla. Sigur, era un ciudat, asta e sigur, dar nu era un criminal. Am explicat asta și în timpul celui de-al doilea proces, dar nimeni nu mi-a acordat pic de atenție, desigur. A fost condamnat din start.

Münster încuviință din cap.

— N-ați mai ținut legătura de când relația a luat sfârșit?

— Nu, spuse ea. Cine l-a ucis? Asta încercați să aflați, nu-i așa?

— Da, spuse Münster, exact asta. Aveți vreo bănuială?

Ea clătină din cap.

— Nici măcar una, cât de mica, spuse ea stingându-și țigara. Asta ar fi tot, domnule inspector? Trebuie să mă ocup de firmă.

— Da, cred că e tot, spuse Münster, întinzându-i cartea de vizită. Dați-mi un telefon dacă vă amintiți ceva care ar putea fi de folos.

— Și ce-ar putea să fie? îl întreabă ea.

„Habar n-am“, își zise Münster în timp ce se ridica de pe canapea.

Când ieși în piață, începuse să plouă. O bură slabă și călduță de început de vară, pe care o simțeai ca pe o baie de purificare, aproape. Și un contrast plăcut cu Leonore di Goacchi. Rămase pe loc un moment și lăsă stropii blânzi să-i spele tața, înainte să descuie portiera și să se suie în mașină.

Un drum cu mașina de două ore, la întoarcere.

Trebuia să admită că nu fusese o după-amiaza foarte productivă. Dar așa mergeau lucrurile de obicei. În fiecare caz, mai mult sau mai puțin. Întrebări, întrebări și iar întrebări. O procesiune nestârșită de conversații, interviuri și interogatorii, fiecare dintre ele parând, la prima vedere, la fel de fără noimă și neproductive ca și cel precedent, până când apărea acel detaliu important. Cel mai adesea, când te așteptai mai puțin. Legătura aceea, acea replică puțin așteptată... Acel semn brusc apărut, dar slab luminat, în întuneric, pe care nu-ți puteai permite să-l treci cu vederea. Era important să nu treci în fugă pe lângă el în acest desigur încâlcit de detalii irelevante și obositoare.

Căscă și ieși cu mașina din piață.

Dar era oare sigur că întrevederea pe care tocmai o avusese nu ar fi putut să conțină ceva important?

În afară de micul suport pentru teoria că Verhaven era nevinovat, desigur. Și, oricum, noi ajunseserăm deja la această concluzie. Sau nu?

Se concentrează asupra viitorului, în schimb.

Peste două zile, mai exact. Atunci Van Veeteren urma să fie externat din spital, dacă era să dai crezare previziunilor; și chiar dacă Münster și Rooth speraseră să rezolve cazul singuri,

în stadiul în care ajunseseră își luaseră adio de la orice astfel de aspirații. Mai mult sau mai puțin, măcar.

„Am putea la fel de bine să lăsăm timpul să-și vadă de curgera lui și să așteptăm ca inspectorul-șef să apuce cazul de ceafă“, gândi Münster. „De vineri încolo, mai exact.“ Era greu de prezis cu exactitate ce anume ar implica asta, cu toate că primise câteva indicii. Anumite observații pe care nu reușise să evite a le face în timpul ultimei sale vizite.

Doar lucruri mărunte, e adevărat, dar cu toate acestea clare. De asemenea, un soi de lumină în întuneric, dacă te gândeai bine... Aerul caraghios și iritant de mister pe care Van Veeteren îl adopta de fiecare dată, de exemplu. Iritabilitatea și sensibilitatea. Murmurele, ezitățile și mormăielile.

Semnalele obișnuite, de fapt.

Doar indicii vagi, dar clar auzibile și vizibile pentru oricine colaborase cu el o perioadă.

Inspectorul-șef era în faza de incubatie, după cum se exprimase Reinhart la un moment dat, fără nicio legătură cu Verhaven și adăpostul lui pentru găini și toate celelalte.

Poate că ar trebui să-l țină permanent la lumină? Münster nu se putu abține să nu zâmbească în timp ce șofa.

Ca să accelereze lucrurile. În definitiv, nu asta făcuse și Verhaven cu găinile lui?

Sau simplul fapt că fusese ținut forțat într-un salon de spital îl făcuse s-o ia razna? se întrebă Münster. În tot cazul, angajații spitalului meritau o medalie — pentru că-l suportaseră. Pentru că nu-l aruncaseră pe geam sau direct în coșul cu rufărie murdară. Trebuia să țină minte să le ducă un buchet de flori când se ducea vineri să-l ia pe Van Veeteren de acolo. Nu strica să mai îmbunătățească imaginea forțelor de ordine...

Dar pe urmă abandonează toate gândurile legate de muncă. Se gândi la Synn și la seara liberă care-l aștepta. Era un subiect mult mai plăcut.

O vizită la teatru și o cină romantică la lumina lumânărilor la La Canaille. Bunicul și bunica urmau să aibă grijă de copii. Micul lor apartament din centrul orașului după aceea. O, viața are când și când momentele ei de aur.

Rechizitoriul lui Kiesling pentru procesul lui Marlene Nietsch se întindea pe optsprezece pagini dactilografiate și fotocopiate. Van Veeteren le citi pe toate, oftă adânc și apoi se întoarse la reconstituire — tentativa de a convinge judecătorul, membrii juriului și pe oricine altcineva ar fi fost interesat de ceea ce se întâmplase în acea după-amiază fatală din septembrie 1981.

... așa încât dați-mi voie să trec la descrierea a ceea ce s-a întâmplat în acea vineri, în urmă cu aproape trei luni, pe 11 septembrie.

Pe la ora 7:30 dimineața, Leopold Verhaven pleacă de la locuința lui din Kaustin, la volanul dubitei sale, o Trotta verde, anul de producție 1960, și pornește pe traseul lui obișnuit pentru a livra ouă clienților săi — în total zece magazine din Linzhuisen și Maardam. Ultima lui livrare din dimineața aceasta, ca de obicei, este la Piața Acoperită din Kreuger Plejn de aici, din Maardam.

Conform spuselor lui și ale altor câțiva martori, pleacă din piață la puține minute după ora nouă, când și-a rezolvat toate treburile. Duba lui e parcată în spatele halei, în Kreugerlaan, dar nu se duce direct într-acolo, cum face de obicei. În schimb, iese pe intrarea principală, care dă în piață. Se duce la chioșcul de ziare de lângă Goldmann's, cumpără un ziar și începe să meargă către Zwille. Când ajunge la fântână, se întâlnește cu un partener de afaceri, Aaron Katz, și schimbă câteva vorbe. Continuă să traverseze piața și, la intersecția dintre Kreuger Plejn și Zwille se ciocnește de Marlene Nietsch. De vreo șase săptămâni cei doi au o relație sexuală; s-au întâlnit și au petrecut noaptea împreună, atât la locuința lui Verhaven din Kaustin, cât și la apartamentul domnișoarei Nietsch din centrul Maardamului.

Stau de vorbă câteva minute, conform spuselor lui Verhaven însuși și ale altor câtorva martori, printre care și Aaron Katz. În cele din urmă, pornesc în direcție sudică, pe Zwille, apoi intră în Kreugerlaan, unde e parcată duba lui

Verhaven. Martorul Elena Klimenska atestă că cei doi au stat lângă mașină, discutând, cam între orele zece și zece fără cinci minute. Iucrul este negat de acuzat, care neagă și că Marlene Nietsch s-a urcat în mașină cu el. Cu toate acestea, nu mai puțin de alți trei martori — independenți unul de celălalt — au observat duba inconfundabila a lui Verhaven trecând prin Maardam. Doi dintre ei au declarat sub jurământ că în dreapta lui Verhaven se afla o femeie, a cărei descriere e foarte asemănătoare cu cea a victimei Nietsch. Al treilea martor, doamna Bossens din Karnach, a refuzat să declare sub jurământ că i-a văzut împreună, din motive profund religioase, dar cu toate acestea a indicat că este 95 la sută sigură că Verhaven nu era singur în dubă, așa cum susține.

Nu există martori pentru ceea ce s-a întâmplat în continuare în acea tragică zi de vineri, dar nu e dificil de reconstituit firul probabil al evenimentelor. Nu putem ști, bineînțeles, ce anume au discutat, în Maardam, Leopold Verhaven și Marlene Nietsch sau ce și-au spus unul altuia în dubă, dar putem fi aproape siguri că a fost ceva de natură sexuală. Poate că acuzatul încearcă s-o convingă pe domnișoara Nietsch să accepte vreo activitate cu care ea nu e de acord, pentru care nu are dispoziția necesară. Dar asta e doar o speculație și nu e în niciun fel relevantă pentru chestiunea vinovăției ca atare.

Ca de obicei, Verhaven o ia către casă pe ruta care trece prin Bossingen și Löhr. Este, fără doar și poate, traseul cel mai la îndemână de ajuns din Maardam în Kaustin, dar în loc să se ducă direct acasă, tocmai în această zi, Verhaven decide să o ia spre sud către Wurms, probabil cotind la dreapta la intersecția din satul Korrim. Pe la jumătatea distanței dintre Korrim și Wurms, o ia pe un drum îngust și rar tolosit care duce în zona copacilor și dispare după circa o sută de metri. Doamnelor și domnilor, este aceeași porțiune de pădure în care a fost descoperit, în 1962, cadavrul lui Beatrice Holden, femeia de a cărei ucidere Leopold Verhaven a fost găsit vinovat, faptă pentru care a ispășit doisprezece ani în închisoare.

Verhaven parchează mașina lângă o stivă de bușteni și un ciclist aflat în trecere pe drumul principal zărește vehiculul printre copaci cam pe la zece și jumătate sau la puțin timp după aceea. Verhaven o forțează pe Marlene Nietsch să întrețină cu el un raport sexual și o strangulează, fie în timpul, fie după actul sexual. Ascunde cadavrul sub o grămadă de crengi și nuiele, unde este descoperit patru zile mai târziu de către proprietarul pădurii, domnul Nimmerlet.

După ce o omoară, Verhaven se duce direct acasă. Este văzut în duba sa de un vecin la puțin după ora unsprezece. Acuzatul n-a fost în stare să dea o explicație plauzibilă pentru faptul că, tocmai în această dimineață, spre deosebire de toate celelalte zile, i-a luat mai mult de o jumătate de oră ca să ajungă de la Piața Acoperită din Maardam până la locuința lui din Kaustin. În ceea ce o privește pe domnișoara Nietsch, singurii martori care au văzut-o în viață după ce Elena Klimenska a surprins-o vorbind cu Verhaven în spatele pieței au fost cei care au zărit-o în duba verde. Prin urmare, trebuie să se considere fără nicio umbră de îndoială că într-adevăr și-a însoțit ucigașul în dubă. Acuzatul susține că el și domnișoara Nietsch s-au despărțit în Zwille, ceea ce nu face decât să demonstreze că, în străfundurile minții sale depravate, de criminal [Sic! *a notat inspectorul-șef al detectivilor Van Veeteren pe margine, subliniind cu linie dubla*], este foarte conștient că asta e singura lui șansă de a fi găsit nevinovat pentru acuzațiile aduse. După cum am auzit, Marlene Nietsch aranjase să se întâlnească cu o prietenă, Renate Koblenz, la restaurantul Rote Moor din Kreuger Plejn în această vineri, la ora 10:15. N-a apărut la acea întâlnire.

Motivul fiind că în momentul în care prietena ei stătea la masa asupra căreia conveniseră, așteptând-o și întrebându-se ce s-o fi întâmplat, Marlene Nietsch era în dubă cu criminalul, părăsind Maardamul. Iar acest criminal, domnule judecător și onorați membri ai juriului, nu poate fi sub nicio formă altcineva decât acuzatul, Leopold Verhaven.

Dacă lăsăm pentru moment la o parte aceste adevăruri incontestabile și ne îndreptăm atenția spre câteva chestiuni psihologice...

Un foarte abil construit joc de puzzle, își zise Van Veeteren în timp ce puneă hârtiile jos. Al naibii de abil. Periculos de abil, de tapt? De ce ar fi trebuit ca Verhaven să fi fost găsit nevinovat?

Întipse scobitoarea între dinții din față de pe maxilarul inferior și-și prinse mâinile la ceafă.

În primul rând: Marlene Nietsch trebuie să-și fi întâlnit adevăratul ucigaș în acea scurtă perioadă din jurul orei zece. Trebuia să se presupună că Verhaven n-a luat-o în dubă, deși exista firește o șansă firavă ca el să fi făcut asta și totuși să fie nevinovat... Că, așa cum subliniase procurorul Kiesling, știuse că ar fi fost terminat dacă ar fi recunoscut că a luat-o cu mașina.

Deși va deveni limpede că era terminat, în orice caz, indiferent ce a spus sau a făcut.

În al doilea rând: criminalul trebuie s-o fi convins cunva pe Marlene Nietsch să nu se ducă la întâlnirea programată la restaurant.

Ar fi fost oare suficient, poate, pentru un posibil client, ca pur și simplu să-i dea o sumă de bani și s-o invite să presteze servicii pentru el? se întreabă Van Veeteren. Asta nu putea fi exclusă dintre posibilități. În definitiv, Marlene Nietsch nu era unul dintre copiii neprihăniți ai lui Dumnezeu.

În al treilea rând: cel puțin trei martori trebuie să se fi înșelat. Sau să fi mințit. Femeia care i-a văzut stând lângă dubă. Bărbatul și femeia care au văzut-o pe domnișoara Nietsch în cabina dubei. Plus cea care n-a depus jurământ.

Întrei sau patru martori toți înțeleși? Nu era asta îndeajuns de incriminant? De fapt, concludiv?

Nu, se gândi iritat Van Veeteren și mușcă vârful scobitorii. În timpul dimineții citise peste cincizeci de pagini de minute de interogatorii, doar ca să constate că acestea erau o lectură neobișnuit de jalnică. Mai ales bărbatul care a depus mărturie dădea impresia cea mai puternică de participare la o parodie. Și îți lăsa

un gust foarte neplăcut în gură, dacă se întâmpla să fii măcar vag interesat de corectitudinea sistemului juridic. Neîndoios, Necker și-a făcut apariția la patru săptămâni de la punerea sub acuzare a lui Verhaven, s-a dus la poliție din proprie inițiativă și a declarat pe nepusă masă că și-ar fi amintit că remarcase o femeie cu părul blond în bine cunoscuta Trotta a acuzatului. La tribunal, a încurcat zilele, locurile și oamenii, și abia după ce Kiesling i-a pus toate cuvintele corespunzătoare în gură a reușit să ofere o relatare cât de cât coerentă.

Iar acel Denbourke cu siguranță că nu era avocatul ideal căruia să-i încredințezi apărarea; dar asta nu mai era o noutate.

Mai mult decât atât — și în acest moment Van Veeteren se văzu nevoit să se țină strâns de rama metalică a patului ca să nu sară-n sus până la tavan — au existat nu mai puțin de alți trei martori care au declarat că au văzut duba lui Verhaven întorcându-se de la Piața Acoperită, dar niciunul dintre ei nu văzuse o femeie înăuntru. Ce se întâmplase cu acești martori în analiza finală a dovezilor rămânea un mister.

„Deplorabil!” bombăni Van Veeteren și scuipă restul scobitorii pe cuvertură. „Oare Mort fusese într-adevăr implicat în asta? Și Heidelbluum?”

Știa dintr-o experiență dureroasă că alții, oamenii de rând, slujitorii semieducați ai legii, se puteau preface că nu văd ce e de văzut, practic, în orice situație. Dar ca judecătorul și inspectorul-șef să îngăduie ca așa ceva să se întâmple, asta avea efectul unui duș rece. Greu de digerat, ca să nu spunem mai multe. Bineînțeles că era adevărat că, din momentul în care cazul ajungea la tribunal, nu mai era responsabilitatea lui Mort, dar chiar și așa?

Pe de altă parte, Mort nu mai era cel de altădată în ultimii săi ani de serviciu. Poate că asta era explicația; poate că a trebuit să fie mai îngăduitor.

Iar Heidelbluum se apropia de șaptezeci de ani la acea dată.

„Sper să se descotorosească de mine înainte să-mi pierd în așa măsură uzul rațiunii”, își zise el. „Dar poate c-o să mor înainte să ajung așa de tralala. Presupun că e o binecuvântare pe care să mi-o doresc cu ardoare.”

Dar ce se poate spune despre acest caz luat ca un întreg? Esența problemei era dată de faptul că el stătuse acolo în boxă și se comportase precum cel mai vinovat dintre vinovați, blestematul ăla de Verhaven.

Afară de faptul că negase că ar fi comis crima, firește.

„De neînțeles“, decise inspectorul-șef Van Veeteren. „Și nimic nu urăsc pe lumea asta mai mult decât lucrurile pe care nu le înțeleg!“

Trecu un picior peste marginea patului și se ridică pe jumătate. După un moment de amețeală, se pomeni stând în picioare pe podeaua rece. Faptul că era în stare să se miște din nou prin forțe proprii îl făcea să se simtă bine. Fără doar și poate.

Chiar dacă fragilitatea și tendința de a ameți îl cam speriau. Nici aici nu încăpea nicio îndoială.

Totuși, mâine mă duc acasă, orice-ar fi, se gândi în timp ce închidea ușa de la baie. Pe urmă, în mod absolut sigur, o să rezolv toată mizeria asta!

Dar când se lăsă să șadă pe scaunul rece de veceu, îi trecu prin minte că s-ar putea să nu fie atât de simplu.

Adevărul e că avea deja toate faptele cunoscute aici, în spital. Teanc după teanc de rapoarte de presă. Stenograme ale proceselor. Înregistrări audio ale ședințelor de analiză și rapoarte detaliate de la Münster.

Sigur lucrurile n-aveau cum să arate atât de diferit acolo, în lumea reală?

Altă întrebare bună.

30

— Hai mai bine să mergem în restaurant, îi șoptise David Cupperman, scoțându-l afară pe ușă.

Acum, că ședeau într-un colț ferit al barului, învăluiți în mirosul grăsimii folosite la gătit, arăta mult mai calm, după cum avea senzația Jung. Nu dură mult până să-și explice de ce.

— N-am vrut să mai știe și nevasta-mea, explică Cupperman. E un pic cam sensibilă și nu știe nimic despre treaba asta.

Jung dădu din cap aprobativ și întinse pachetul de țigari.

— Nu, mulțumesc. M-am lăsat. Datorită doamnei, spuse el, cu un ușor zâmbet justificator.

Jung își aprinse o țigară.

— Nu trebuie să vă faceți griji, spuse el. Doar am sunat câțiva oameni și le-am pus câteva întrebări de rutină, atâta tot. Poate c-ați citit în ziare că Leopold Verhaven a fost ucis?

— Da.

Cupperman aprobă din cap și-și contemplă ceașca de cafea.

— Am înțeles că ați trăit o vreme cu Beatrice Holden în Ullming. Când a fost asta? La sfârșitul anilor cincizeci, cumva?

Cupperman oftă. Era evident că dacă exista ceva în viața acestui om temător și cumsecade pe care să-l regrete era tocmai această relație nefericită din tinerețe.

— În 1958, spuse el. Ne-am cunoscut în 1957 și ne-am mutat în aceeași casă câteva luni mai târziu. Era gravidă... Ei bine, am trăit împreună până în luna februarie a anului următor. Nu era copilul meu.

— Serios? spuse Jung, încercând să pară cât mai surprins cu putință.

— Am... a avut o fată, Christine, așa am botezat-o; copilul l-a născut în august 1958; dar, cum spuneam, tatăl ei era alt bărbat.

— Când ați aflat?

— Când avea cinci luni. El a venit în vizită și, după ce-a plecat, ea mi-a spus întreaga poveste.

— Of, fir-ar să fie! spuse Jung până să reușească să se abțină. Îmi cer scuze, dar nu cred c-a fost ceva plăcut pentru dumneavoastră.

— Nu, spuse Cupperman. N-a fost tocmai amuzant. Am părăsit-o chiar în seara aceea.

— În seara aceea? întrebă Jung.

— Mi-am pus niște lucruri într-o geantă. Am plecat cu trenul.

Rămase tăcut. Jung se gândi o vreme. „Unde te-ai dus?” era întrebarea evidentă, dar poate că nu era așa de importantă.

— Și fiica voastră? întrebă el în schimb. Fiica ei, mai exact. Trebuie să fi fost greu să părăsești un copil pe care l-ai crezut al tău?

Dar Cupperman nu răspunse. Se mulțumit să privească în jos, la masă, mușcându-și buza.

— Și n-ați avut niciun fel de bănuială?

Cupperman clătină din cap.

— Nu, spuse el. Ar fi trebuit să am, desigur. Dar eram tânăr și lipsit de experiență. Nu mai e nimic de spus în privința asta.

— Ați mai întâlnit-o? După aceea?

— Nu.

— Nici pe Christine?

— M-am dus s-o vizitez în Kaustin. După crimă. Dar o singură dată. Avea patru ani, o creștea bunica ei. Mama Beatricei. Nu părea să vrea să aibă de-a face cu mine, mă refer la bunică, așa că nu mai avea niciun rost.

— Înțeleg, spuse Jung. Și tatăl? Adevăratul tată. Știți ceva despre el?

Cupperman clătină iar din cap.

— A plecat pe mare. cred. Nu l-am mai văzut niciodată.

— Și Beatrice nu l-a mai întâlnit, după ce ați părăsit-o?

— De unde să știu?

„Nu“, își zise Jung după ce plecă de la David Cupperman. „Dacă poliția n-a reușit să-l găsească pe Claus Fritze după treizeci de ani, ar fi un pic cam mult de așteptat de la acest biet rival încornorat să reușească asta.“

Rooth apăsă butonul soneriei, iar ușa se deschise atât de repede, că fu nevoit să sară înapoi ca să nu fie lovit. Arnold Jahrens îl așteptase, se vede treaba.

— Domnul Jahrens?

— Intrați.

Era un bărbat înalt și puternic și arăta cu cel puțin zece ani mai tânăr decât cei șaiszeci și cinci de ani pe care-i avea. Sau erau șaiszeci? Nu contează, oricum, hotărî el în timp ce se așeza pe scaunul oferit la masa din bucătărie.

— Ei bine, spuse Jahrens. Mă aștept să fie vorba iar de Verhaven. Și de domnișoara Holden.

— Exact, spuse Rooth. Presupun că știți ce s-a întâmplat.

— Am citit în ziare, spuse Jahrens, arătând spre colțul unde se strânsese un teanc. Din câte putu să-și dea seama Rooth, erau acolo și *Neuwe Blatt* și *Telegraaf*.

— Cred și eu, spuse Rooth. Ca să fiu sincer cu dumneavoastră, cam bâjbâim, așa că facem un fel de inventar, ca să zic așa. Stăm de vorbă cu toți cei care au fost în contact cu ei sau cu procesul, într-un fel sau altul.

— Vă ascult, zise Jahrens, turnând cafea în cești. Zahăr?

— Trei lingurițe, răspunse Rooth.

— Trei?

— Am zis trei? Am vrut să zic una și jumătate.

Jahrens izbucni în râs.

— Am zahăr din belșug, explică el. Puteți să puneți și trei lingurițe dacă așa vă place.

— Mulțumesc, spuse Rooth. În orice caz, nu vreau să vă rețin mai mult decât e necesar, așa că trec direct la subiect. Ați fost vecin cu Verhaven. Când v-ați mutat de-acolo, apropo?

— În 1985, spuse Jahrens. N-am găsit pe nimeni care să preia ferma și, decât să ne istovim muncind, am decis să ne petrecem anii din amurgul vieții la oraș. Și asta chiar a contat.

— Soția dumneavoastră? se interesă Rooth.

— A murit acum doi ani.

— Îmi pare rau să aud. În orice caz, la obiect. V-aș ruga să-mi spuneți ce impresie v-ați făcut despre perechea Leopold Verhaven și Beatrice Holden. Trebuie că îi vedeți destul de des pe atunci, și la dumneavoastră a venit în noaptea de dinainte de a fi fost ucisă, nu-i așa?

— Da, desigur. Nu puteai să nu observi anumite lucruri, spuse Jahrens. Și da, a venit la noi atunci. De ce întrebați, apropo? Doar nu credeți că a fost nevinovat? Cam așa se lasă de înțeles prin *Telegraaf*...

— Nu știm, recunosc Rooth. Ce știm însă e că cineva l-a ucis. Trebuie să existe un motiv și, până aflăm care este, suntem obligați să ținem cont de toate posibilitățile.

— Înțeleg, spuse Jahrens, pescuind cu lingurița o prăjiturică din ceașcă. Se poate spune că se cam aveau ca șoarecele și pisica, mai tot timpul. Nu foarte mulți au fost surprinși de ceea ce s-a întâmplat... mă refer la cei din sat. Nu spun că am crezut că el i-a făcut felul. Dar nu se purtau prea frumos unul cu celălalt.

— Am înțeles asta, zise Rooth. Ce s-a întâmplat în noaptea în care a venit și a bătut la ușă?

— Cred că am povestit asta de vreo cincizeci de ori, spuse Jahrens.

— Dar nu de curând, cred, spuse Rooth. Doar o singură dată. Oricum, cred că o știți pe dinafară deja.

Jahrens râse din nou.

— În regulă, spuse el. Nu sunt multe de spus. M-am trezit când cineva a bătut în ochiul de geam de la ușa din față. Mi-am pus o pereche de pantaloni și m-am dus jos să deschid ușa, iar ea era acolo. Ar fi putut să intre și să se culce pe sofa fără să ne mai trezească, de fapt — nu încuiam niciodată ușa de la intrare. Era la fel în tot satul: nimeni nu se deranja să se încuie în casă. La oraș e un pic altfel, asta v-o pot spune. În orice caz, ea stătea în prag, tremurând, și m-a întrebat dacă poate să intre și să doarmă pe sofaua noastră. Zicea că nenorocitul de Verhaven o bătuse și că avea să raporteze la poliție a doua zi de dimineață.

— Era beată?

— Destul, dar am văzut și cazuri mai rele. Evident, am întrebat-o dacă putem s-o ajutăm cu ceva — avea un ochi negru și umflat și alte câteva vânătăi; dar nici n-a vrut să audă. Nu dorea decât să doarmă, zicea, așa că am lăsat-o să se ducă să se culce pe sofa. I-am adus o pătură și o pernă, atâta tot. Și un pahar cu apă. După care m-am dus la culcare. Era trecut de trei noaptea.

— Hmm, spuse Rooth. Asta a fost tot?

— Da, zise Jahrens. S-a trezit a doua zi pe la nouă, dar când i-am amintit că spusese că o să sune la poliție, a devenit dintr-odată obraznică și mi-a zis să-mi văd de treaba mea. După care a plecat. Nici măcar n-a mulțumit.

— O doamnă bine-crescută, remarcă Rooth.

— Foarte, confirma Jahrens. Mai vreți prăjituri? Văd că s-au dus toate.

— Nu, mulțumesc, spuse Rooth și se gândi câteva secunde. Nu-mi dau seama ce întrebări v-aș mai putea pune, adaugă el. Mai aveți ceva de adăugat, care ne-ar putea fi de folos?

Jahrens se lăsă pe spate în scaun și se uită la tavan.

— Nu, spuse el. Absolut nimic.

— Dar credeți ca Verhaven a fost cel care a omorât-o?

— Absolut, zise Jahrens. Sunt o mulțime de lucruri pe lumea asta de care mă îndoiesc, dar de ăsta, nu.

— Nu, la urma urmelor, s-ar putea să fie cum ziceți dumneavoastră, spuse Rooth, ridicându-se în picioare. Multe mulțumiri.

„Suntem cu toții nebuni, fără doar și poate“, se gândi când ieși în curte.

Cine naiba a scris asta?

După încă o zi petrecută în Kaustin, deBries și Moreno au ajuns la Kraus's atât de târziu, încât nu mai găsiră un colț liniștit în bar. DeBries încercă să calculeze rapid cam câți bani mai avea în portofel — încă o dată blestemându-și refuzul obstinat de a-și face o carte de credit — și ajunse la concluzia că nu stătea prea rău.

— Hai mai bine să mergem la restaurant, îi propuse el. Pot să te cinstesc cu o cină?

— Bine, spuse Moreno, uitându-se încă o dată în jur. Nu prea văd cum am reuși să facem schimb de impresii aici cu privire la ziua de azi. Dar, dacă mă cinstești, trebuie să te cinstesc și eu — e o condiție.

„Excelent“, își zise deBries.

— Asta mai vedem, îi spuse el deschizând ușa de sticlă ce dădea spre zona mai aglomerată.

— Fi bine, spuse Moreno după ce terminară de mâncat și comandară încă o sticlă de vin și selecția de brânzeturi. Ce părere ai despre ziua de azi?

— Frumoasă vreme, spuse deBries. Mi se pare mie sau te-ai mai bronzat?

— Fiecare părticică e de tolos, zise Moreno, scoțându-și carnetelul din geanta. Îi luăm în ordine? La urma urmelor, trebuie să ne formăm niște păreri.

Se uită la nume:

Uleczka Willmot

Katrina Berenskaya

Maria Hess

— Trei femei în vârstă, spuse deBries. Cu bastoane. Iți bine, așa zice că șansele contrare sunt de o mie la una, aproximativ; dar cred că nu putem să o eliminăm pe niciuna dintre ele până când nu le verificăm alibiurile. Să reținem, până la Ulmentahl e cale lungă. Vizitatoarea respectiva trebuie să fi irosit o zi întreagă ca să ajungă până acolo și să se întoarcă. Asta, dacă a plecat din Kaustin.

— Da, într-adevăr.

— Greu de spus, zise deBries.

— Foarte, spuse Moreno. O mie la una? Da, cred că estimarea e corectă.

Chelnerul le aduse selecția de brânzeturi, iar deBries umplu paharele.

— Cum rămâne cu motivul? spuse el după o vreme. Vezi pe vreuna din bătrânelele astea ca având fie și cea mai mică urmă de motiv? Dacă există o logică în toată povestea asta, vizitatoarea trebuie să fi cunoscut identitatea adevăratului criminal. Or, nu mi s-a părut că cele trei doamne erau așa de bine informate în această chestiune.

— Nu înțeleg de ce a dorit să țină lucrul ăsta doar pentru ea, spuse Moreno. Dacă într-adevăr a vrut să-i spună lui Verhaven cine e criminalul, cu siguranță că nu ar fi avut niciun motiv logic să nu fie dispusă să recunoască acest lucru după aceea. Sau ar fi avut?

— Numai Dumnezeu știe, spuse deBries, lustruind un bob de strugure de fața de masă. Nu, nu pot să-mi dau seama care-i treaba, jur în fața lui Dumnezeu.

Moreno oftă.

— Nici eu, spuse ea. Din câte-mi dau seama, totul pare un pic cam ciudat. Tot ce știm sigur este că Verhaven a fost vizitat de o femeie care-și zicea Anna Schmidt pe 5 iunie 1992. Habar n-avem cine era cu adevărat sau despre ce au discutat. Tragem niște concluzii pripite dacă adoptăm acest mod de gândire. Mai întâi, susținem că vizita trebuie să aibă legătură cu crima. Apoi spunem că motivul vizitei a fost că femeia voia să-i spună lui Verhaven cine era adevăratul criminal. Apoi presupunem că locuiește în Kaustin... Există câteva verigi slabe în lanțul ăsta.

— Și-apoi, spuse deBries, nici măcar nu suntem sută la sută siguri că mortul e Verhaven. Și în mod hotărât nu suntem siguri că el a fost de fapt nevinovat de crimele pentru care a fost trimis la pușcărie. Nu, dacă ne ducem cu chestiile astea la procuror, nu mă îndoiesc că ne scoate pe ușă afară râzând.

Moreno dădu din cap aprobativ.

— Dar nu e problema noastră, desigur, spuse deBries. Nu facem decât să executăm niște ordine. Duceți-vă acolo și cercetați toate femeile din satul ăla nenorocit care tololesc bastonul la mers! Sau toți bărbații cu dinți falși din Aarlach! Toate târfele stângace din Hamburg! Întrebați-le ce făceau între orele trei și patru după-amiaza în ziua de dinainte de Ajunul Crăciunului din 1973 și, cel mai important, notați-vă fiecare cuvânt pe care-l rostesc! E tare distractivă meseria asta de detectiv. Este exact ceea ce visam când m-am hotărât să mă fac polițist.

— Am sentimentul că ești un pic cam deziluzionat în seara asta, spuse Moreno cu un zâmbet vag.

— Cătuși de puțin, spuse deBries. Îmi judeci cu totul greșit motivele. Aș fi mai mult decât fericit să mă duc la Spetsbergen și să intervievez fiecare pinguin de-acolo cu privire la efectul de seră... Atâta timp cât aș putea să merg împreună cu tine. Noroc!

— Noroc, spuse Moreno. Dar nu cred că există vreun pinguin în Spetsbergen. Și oricum, cred că mâine vom primi alte însărcinări, orice-ar fi.

DeBries încuviință din cap.

— Cred că da, zise el. Münster și Van Veeteren vor fi în stare să cârmească corabia asta în port și fără ajutorul nostru. Dar n-o vor găsi chiar așa de ușor, bănuiesc.

— Probabil că nu. Iu ce crezi cu adevărat? Vor fi în stare să rezolve acest caz?

DeBries mestecă ultimul biscuit și se gândi o vreme.

— Habar n-am, spuse el. În mod straniu, am senzația că, până la urmă, vor găsi soluția. VV o să fie într-o dispoziție păcătoasă de copoi când îl vor externa, în sfârșit. Nu prea e ușor să-i intri în voie acum, după spusele lui Münster.

— Dar ce, altă dată e?

— Nu, oftă deBries. Aici ai dreptate, desigur. Nu mi-ar plăcea să fiu căsătorit cu el, asta știu sigur.

— Ce vrei să spui?

— Nimic, zise deBries.

Moreno se uită la ceas.

— Și pentru că veni vorba, cred că e timpul să mergem și noi acasă.

— Ai dreptate, spuse deBries. Mulțumesc pentru această foarte plăcută zi. Sticla e goală, mă tem... Altfel, aş propune un toast pentru tine.

— Ai făcut deja asta de două ori, remarcă Moreno. E de ajuns. Am și eu limite în privința cantității de lingușeli pe care o pot suporta.

— Și eu la fel, spuse deBries. Să mergem acasă.

31

La prima vedere, în prima zecime de secundă după ce deschise ușa, nu își dădu seama unde se află. Îi trecu prin minte gândul că, după douăsprezece zile lungi de absență, ar fi putut să nimerescă în altă cameră decât a lui, dar pe urmă realiza că era același birou ca de obicei. Poate că îl derutase soarele puternic de după-amiază care cădea pieziș pe ferestrele murdare. Tot pe rețele îndepărtat, cel din spatele biroului, era scăldat într-o lumină generoasă, dar orbitoare. Praful dansa prin aer. Era cald ca-ntr-un cuptor.

Deschise fereastra. Lasă jos jaluzelele și reuși să se protejeze într-o oarecare măsură de vara timpurie. Când se uita în jur, constată că schimbările nu era de fapt chiar așa de mari precum crezuse la început.

Mai exact, erau trei la număr.

Mai întâi de toate, cineva îi făcuse ordine pe birou. Toate hârtiile lui erau aranjate în teancuri ordonate, în loc să fie răsfirate în formă de evantai. Nu era o idee rea, vazuse asta de îndată. Ciudat că nu-i trecuse niciodată prin cap asta.

În al doilea rând, o vază cu flori galbene și mov fusese așezată lângă telefon. „Se vede treaba că sunt o persoană extrem de

populară și de îndrăgită”, își zise Van Veeteren. Dur, dar drept sub suprafața aspră.

În al treilea și ultimul rând, primise un nou fotoliu de birou. Culoarea era turcoaz. Se gândi că-și putea aminti nuanța de la o haină pe care o cumpărase cândva Renate în timpul unei vacanțe catastrofale în Franța. Albastru de Provence, dacă-și amintea bine, dar asta era lipsit de relevanță. Avea cotiere capitonate, în orice caz — fotoliul — un spătar curbat și o tetieră și amintea vag de fotoliile compartimentelor de clasa I ale trenurilor dintr-o țară învecinată, dar nu știa care anume.

Se așeză cu precauție. Scaunul era la fel de moale ca și cotierele. Se lăsă pe spătar și observă că sub fundul scaunului era o colecție întreagă de roți și de pârghii cu care, în mod evident, putea să regleze orice caracteristică posibilă — înălțime, unghi, înclinarea tetierei, coeficientul de elasticitate, tot ce-ți trecea prin cap. Pe birou, în fața lui, era o broșură color cu instrucțiuni precise în opt limbi de circulație.

„Grozav!” își zise Van Veeteren și începu să se joace cu elementele de control, conform instrucțiunilor. Aș putea să-mi petrec timpul moțâind în scaunul ăsta până când încep să-mi plătească pensia.

Douăzeci de minute mai târziu, terminase și, tocmai când se întreba cum ar putea să-și procure în modul cel mai inteligent și mai simplu o bere, ofițerul de serviciu îl suna ca să-l informeze că o doamnă se afla la recepție, întrebând de Van Veeteren.

— Trimite-o sus, zise. O aștept lângă ascensor.

Era sâmbătă, iar clădirea era practic pustie. Ar fi preferat să evite gafa făcută de Reinhart cu circa un an în urmă, când instrucțiunile sale au făcut ca un posibil viitor agent din brigada de droguri, cu un foarte prost simț al orientării, să ajungă să adoarmă buștean pe canapeaua din biroul șefului poliției. Hiller însuși l-a descoperit pe intrus luni dimineața și nici măcar remarca plină de tact a lui Reinhart că era posibil să se încuie ușile cu ceva îndeobște cunoscut sub denumirea de cheie nu convinsese autoritățile că fusese vorba de circumstanțe extenuante.

— Vă numiți Elena Klimenska, așa este? Începu el când femeia se așeză pe scaunul vizitatorului.

— Da.

Era o femeie elegantă, trebuia să recunoască. Undeva între patruzeci și cincizeci de ani, după aprecierea lui, cu părul vopsit cu o culoare închisă și trăsături ferme, scoase discret în evidență de un machiaj aplicat cu grijă și un parfum sofisticat. Asta, din câte-și putea da el seama.

— Eu sunt inspectorul-șef al detectivilor, Van Veeteren. Așa cum v-am explicat, e vorba despre mărturia pe care ați depus-o la procesul lui Leopold Verhaven care s-a desfășurat aici, în Maastricht, în noiembrie 1981.

— Așa am înțeles și eu, spuse femeia, așezându-și mâinile peste geanta ei neagră din piele, de firmă.

— Puteți să-mi spuneți în ce a constatat mărturia dumneavoastră?

— Ăă... nu înțeleg ce vreți să spuneți, spuse ea ezitând.

Van Veeteren scoase o scobitoare din buzunarul de la piept și o studie atent înainte de a face o tentativă prudentă de a regla unghiul spetezei scaunului. „Hmm, nu-i rău deloc“, își zise el. „Scaunul ăsta e perfect pentru interogatorii.“

Deși victima, în mod ideal, ar trebui să stea pe un taburet cu trei picioare. Sau pe o ladă de lemn.

— Ei bine? spuse el.

— Mărturia mea? Ăă, păi treaba e ca s-a întâmplat să trec pe-acolo și să-i văd, în spatele Pieței Acoperite.

— Să vedeți pe cine?

— Pe el și pe ea, desigur. Verhaven și femeia pe care a omorât-o... Marlene Nietsch.

— Unde vă duceați?

— Poftim?

— Ați spus că s-a întâmplat să treceți pe-acolo. Aș vrea să știu unde erați când i-ați văzut.

Ea își dresе glasul.

— Mergeam pe trotuar, pe Zwille. I-am văzut la mică distanță, pe Kreugerlaan...

— De unde știți că erau ei?

— I-am recunoscut, bineînțeles.

- Înainte sau după?
- Cum adică?
- Știați că e vorba de Leopold Verhaven și Marlene Nietsch de când i-ați văzut sau v-ați dat seama după aceea?
- A, după aceea, firește.
- Nu-l cunoșteți pe niciunul dintre ei?
- Sigur că nu.
- Cât de departe vă aflați?
- Cam la douăzeci de pași.
- Douăzeci?
- Da, douăzeci.
- De unde știți?
- Poliția a măsurat distanța.
- Cu ce erau îmbrăcați?
- El avea o cămașă albastră și blugi. Ea purta o jachetă maro și o fustă neagră.
- Niște haine nu cine știe ce de remarcabile.
- Nu. De ce ar fi trebuit să fie remarcabile?
- Pentru că e mai ușor să recunoști niște oameni dacă înfățișarea lor are ceva deosebit. Era vreun detaliu deosebit?
- Nu, nu cred.
- Cum ați ajuns în contact cu autoritățile juridice?
- A apărut în ziare un apel pentru martori.
- Înțeleg. Și ați răspuns la acel apel?
- M-am gândit că e de datoria mea să procedez astfel.
- Cât timp trecuse de atunci? Cu aproximație.
- O lună. Șase săptămâni, poate.
- Van Veeteren rupse scobitoarea.
- Vreți să spuneți că v-ați putut aminti doi oameni care stăteau de vorbă lângă o dubă după... șase săptămâni?
- Da.
- Oameni pe care nu-i cunoșteți?
- Bineînțeles.
- Ați avut vreun motiv special ca să-i observați și să vi-i amintiți?
- Ăă, nu.
- Ce oră era?

— Pardon?

— Ce oră era când mergeați pe Zwille și s-a întâmplat să-i vedeți?

— Zece fără șapte sau opt minute.

— De unde știți?

— Păi, la ora aia s-a întâmplat. Ce e atât de remarcabil în asta?

— V-ați uitat la ceas?

— Nu.

— Unde vă duceați? Aveați de ajuns la o întâlnire sau ceva de genul ăsta?

— Ieșisem la cumpărături.

— Înțeleg.

Se opri și se lăsă pe spate până când picioarele nu-i mai ajungeau la podea. Pentru un scurt moment, se simți aproape imponderabil.

„O fi vreo pârghie pe care s-o acționez și să mă aducă înapoi în atmosferă?” se întreba el, dar curând redobândi controlul asupra modulului.

— Doamnă Klimenska, spuse el când făcu din nou contactul cu biroul și cu podeaua. V-aș ruga să-mi explicați, cât mai rar și mai clar cu putință. Uneori îmi vine greu să înțeleg unele lucruri. Un om a fost găsit vinovat de crimă cu premeditare pe baza mărturiei dumneavoastră. A fost trimis la închisoare timp de doisprezece ani. Doisprezece ani! Dacă nu ați fi apărut, e foarte probabil ca el să fi fost achitat. Vreți vă rog să-mi explicați cum naiba puteți să fiți așa de sigura că i-ați văzut pe Leopold Verhaven și Marlene Nietsch stând de vorbă în Kreugerlaan la zece fără șapte minute și jumătate în ziua de vineri, 11 septembrie 1981? Cum?

Elena Klimenska își îndreaptă spatele și-i înfruntă privirea fără cea mai mică ezitare.

— Pentru că i-am văzut, spuse ea. În privința orei, aceea e singura posibilitate. A plecat cu mașina de-acolo la zece, și erau împreună la colț la zece fără douăsprezece minute.

— Deci, nu erau de fapt la colț când i-ați văzut?

— Bineînțeles că nu.

— Bravo, doamnă Klimenska. Vă cunoașteți lecția foarte bine, trebuie s-o spun. Dar, în definitiv, n-au trecut decât treisprezece ani de atunci.

— Ce vreți să spuneți cu asta?

— Poliția sau procuratura v-a ajutat cu stabilirea orei?

— Și unii, și alții, desigur. De ce...

— Vă mulțumesc, o întrerupse Van Veeteren. E suficient. Doar o singură întrebare. Au mai fost și alți martori care să poată confirma cele spuse de dumneavoastră?

— Nu înțeleg.

— Cineva de care tocmai vă despărțiserăți, de exemplu. Sau cu care v-ați întâlnit la cinci minute după aceea, poate?

— Nu. Cu ce ar fi ajutat asta?

Van Veeteren nu-i răspunse. Bătea darabana cu degetele pe marginea biroului, privind afară printr-o fantă în jaluzele la lumina care îmbăia străzile încălzite. Elena Klimenska își aranjă o cuta a rochiei cenușiu-albastrii, dar nu-și schimbă expresia feței.

— De obicei, dormiți bine noaptea, doamnă Klimenska?

Ea îngustă buzele până formară o linie subțire. Van Veeteren putu să vadă că se săturase de cât rabdase. Că, probabil, nu mai avea nicio intenție de a răspunde la vreo întrebare sau la vreo insinuaare.

— Întreb pentru că sunt curios, spuse el. E o latură a profesiei mele să mă joc din când în când de-a psihologul. De exemplu, eu, dacă eu aș fi fost responsabil pentru că un alt om a fost trimis la pușcărie pe baza unei dovezi total nefondate și inventate, probabil că nu m-aș fi simțit prea bine. Știți, treaba cu conștiința și toate celelalte..

Ea se ridică în picioare.

— M-am săturat de...

— Dar poate că ați avut un motiv anume?

— Ce...

— Ca să-l trimiteți la închisoare. Asta ar explica totul.

— La revedere, domnule inspector-șef. Puteți fi sigur că domnul șef al poliției va afla de asta!

Se întoarce pe călcăie și apucă să facă trei pași spre ușă.

— Nemernică mincinoasă, șuieră el.

Ea încremeni.

— Ce-ați spus?

— Vă uram doar o după-amiază plăcută. Vă descurcați să ieșiți din clădire sau vreți să vă conduc?

Două secunde mai târziu, rămăsese singur din nou, dar îi putea auzi tocurile țâcănind iritate pe podea tot drumul până la ascensor.

Ei, lasă, se gândi el trăgând de pârghia pentru imponderabilitate. Așa trebuie tratate.

32

— Știu, spuse Synn. Nu trebuie să te scuzi.

— A stat în spital și a citit fiecare cuvânt scris despre aceste cazuri nenorocite, spuse Münster. Simte că pur și simplu trebuie să se ducă să vadă cu ochii lui și încă nu are voie să șofeze singur.

— Știu, zise din nou Synn. Întoarse paginile ziarului și suflă în ceașca de cafea. Abia se făcuse șapte și jumătate, dar copiii se sculară cu mult înainte de șapte, fără să țină seama că era o duminică de vară... O dimineață cu un vânticel cald și flori de cireș și un cor asurzitor de ciripit de păsări care se strecura înăuntru prin ușa semideschisă de la balcon amestecându-se cu chicotelile lui Marieke din camera copiilor și cu nesfârșitul monolog al lui Bart despre dragoni, monștri și jucători de fotbal.

Se ridică și se puse în spatele soției sale. Îi mângâie partea de dinapoi a capului. Își vârî mâna înăuntrul halatului și îi strânse ușor sânul — și deodată simți cum durerea se furișează în sufletul lui: o teamă paralizantă, dar totodată înțelegerea faptului că acest moment trebuie să treacă. Secunda aceasta de fericire absolută și perfectă — una dintre cele zece sau douăsprezece cuprinse într-o întreagă viață și era posibil să fie chiar semnificația acesteia...

Sau așa înțelegea el. Dacă ai douăsprezece amintiri prețioase, îi spusese cândva unchiul Arndt în timp ce-l ținea pe Münster pe genunchi, înseamnă că ai avut o viață fericită. Dar douăsprezece e un număr mare. Va trebui să aștepti ceva timp până când o să începi să le aduni.

Probabil că Synn i-a simțit neliniștea, căci își plasă palma peste a lui și o apăsă mai tare pe sân.

— Îmi place, spuse ea. Îmi plac mâinile tale. Poate reușim să evadăm într-o după-amiază? În Lauerndamm sau în altă parte. Ar fi frumos să facem dragoste în aer liber; a trecut mult timp... Sau tu ce zici, iubituie?

El înghiți nodul de extaz pe care-l simțea acumulându-se.

— Bineînțeles, iubita mea, spuse. O să mă-ntorc înaintea de unu. Doar să te pregătești.

— Să mă pregătesc? zise ea zâmbind. Sunt gata și acum, dacă vrei.

— Of, fir-ar să fie! zise Münster. De n-ar fi fost copiii și Van Veeteren...

Ea îi lăsă mâna liberă.

— Poate ar trebui să-l rogi să aibă grijă de copii?

— Hm, făcu Münster. Nu sunt convins că e cea mai bună idee pe care-ai avut-o vreodată.

— Bine, spuse Synn. O să ne mulțumim atunci cu după-amiaza.

Van Veeteren aștepta pe trotuar când Münster opri mașina în fața casei de la numărul patru al străzii Klagenburg. Nu încerca să-și ascundă nerăbdarea înăbușita și, când se așeză în scaunul din dreapta șoferului, imediat scoase din buzunar două scobitori pe care începu să le ruleze dintr-o parte a gurii în cealaltă. Lui Münster îi era limpede că aceasta se dovedea a fi una din acele frecvente ocazii când orice fel de conversație era, dacă nu interzisă, cel puțin inutilă.

În schimb, porni aparatul de radio și, pe când străbăteau străzile pustii în dimineața aceea de duminică, apucară să asculte știrile de la ora opt, care se ocupau în principal de evoluțiile din Balcani și de noi tulburări de inspirație neonazistă în estul Germaniei.

Apoi urma buletinul meteo, promițând o vreme splendidă cu un cer fără nori și temperaturi apropiindu-se de cincisprezece grade.

Oftă discret și îi trecu prin minte că, dacă soția lui ar fi fost pe scaunul pasagerului, în locul acestui inspector-șef de cincizeci și șapte de ani, de curând operat, cam în acest moment și-ar fi pus mâna pe coapsa ei bronzată.

Ei, lasă, că ora unu va sosi, mai devreme sau mai târziu, chiar și astăzi.

Parcară lângă intrarea sufocată de vegetație din gardul viu de flori de liliac. Münster opri motorul și-și desfăcu centura de siguranță.

— Nu, tu rămâi aici, insistă Van Veeteren, clătinând din cap. Nu vreau să-ți simt respirația în ceafă. Aici e nevoie de reflecție solitară. Dă-mi pace și așteaptă-mă cam o oră lângă biserică.

Se chinui să coboare din mașină. Rana chirurgicală îi stânjea în mod vădit mișcările. Se văzu nevoit să se agațe de capota mașinii și să iasă folosindu-se de forța brațelor, ca să nu-și încordeze mușchii stomacali. Münster se grăbi să ajungă în cealaltă parte a mașinii ca să-i dea o mână de ajutor, dar inspectorul-șef se încăpățâna să refuze orice tentativă de acest fel.

— O oră, repetă el, uitându-se la ceas. O să merg pe jos până la biserică cu forțele proprii. Panta e în direcția care trebuie, așa că n-ar trebui să fie nicio problemă.

— N-ar fi mai bine dacă... începu Münster, dar Van Veeteren îl întrerupse.

— Termină cu atitudinea asta protectoare, fir-ai să fii! M-am săturat de ea. Dacă n-am apărut la biserică până la zece și jumătate, poți să vii cu mașina ca să vezi unde am ajuns!

— În regulă, spuse Münster. Dar aveți grijă.

— Hai, poți să pleci, spuse Van Veeteren. Apropo, ușa e deschisă?

— Cheia e agățată de un cui, sub streșină, zise Münster. Pe partea dreaptă.

— Mulțumesc, zise Van Veeteren.

Münster se urcă în mașină, reuși să întoarcă pe drumul îngust și porni printre copaci către sat.

„E uluitor“, gândi el. „Trebuie c-am petrecut sute de ore scotocind locul ăla. Dar n-aș fi deloc surprins dacă ar găsi ceva ce nouă ne-a scăpat.“

Absolut deloc surprins.

Van Veeteren rămase pe marginea drumului până când automobilul Audi de culoare albă al lui Münster dispăru printre

copaci. Apoi își forță intrarea prin gardul viu și intră în stăpânirea Marii Umbre.

Grădina era năpădită de vegetație, fără doar și poate. Vârî o scobitoare între dinți și se uită în jui. Începu să dea ocol casei, dar se văzu nevoit să renunțe cam pe la jumătatea drumului când se pomeni în urzicile crescute până la subsuori. „N-are-a face”, își zise. Nu era prea greu să-ți faci o impresie despie cum trebuie să fi arătat cândva, demult. O parcelă de teren luată în stăpânire de om pe la mijlocul secolului trecut, domesticită cu plugul și cu grapa, multă trudă și grijă plină de dragoste. Dar revenită acum de-a binelea în brațele Mamei Natură. Puieții de plop și de mesteacăn mușcasera hălci mari din livadă; zonele pavate, pivnița și acareturile erau pierdute în arboret și acoperite cu mușchi; iar marele hambar, care probabil că fusese celebra fermă de găini, cu siguranță că nu avea să supraviețuiască multor ierni de-acum încolo. Era foarte clar că o graniță fusese trecută — limita dincolo de care nu mai era posibil să revendici ceea ce natura a luat în stăpânire.

Cel puțin, nu pentru un ins coclit, trăind de unul singur.
Marea Umbră?

Privind retrospectiv, era evident că numele casei fusese profetic. Găsi cheia și, cu eforturi considerabile, reuși să descuie ușa. Trebui să se aplece ca să nu se lovească cu capul de pragul de sus, iar înăuntru constată că abia dacă reușea să stea drept. Își aminti că citise în ziare cam cu o lună în urmă că media de înălțime a populației crescuse remarcabil în ultimele sute de ani. Propria sa înălțime de un metru optzeci și opt ar fi fost considerată anormală când primii colonizatori s-au mutat în această casă.

Două camere și o bucătărie la parter. O scară îngustă, scârțâitoare ducea dintr-un hol de un metru patrat la un pod plin cu ziare vechi, mobilă dezmembrată și alte vechituri. Un miros vag de funingine și praf încins de căldură stăruia lipit de grinzi. Strănută de câteva ori, după care se întoarse jos, în bucatărie. Pipăi mașina de gătit masivă, din fontă, de parcă s-ar fi așteptat să fie fierbinte. Examină reproducerea proastă a unei picturi originale aproape la fel de proaste, înfațișând un peisaj, atârnată deasupra sofalei, apoi intră în living room. Ochiurile de geam crapate. Un

butet. O masă și patru scaune desperecheate. O canapea și un televizor tipic pentru anii cincizeci. Un raft îndoit sub greutatea a circa o sută de cărți, majoritatea romane polițiste ieftine sau de aventuri. Pe peretele din dreapta aragazului era o oglindă și o fotografie alb-negru a unui alergător care rupea panglica de finisă a unei curse. Fața lui părea chinuită, aproape torturată. I a început, se gândi că era chiar Verhaven, dar, când se apropie și o examinează mai atent, văzu legenda și recunoscu personajul: Emil Zatopek. Locomotiva cehă, cum fusese poreclit. Cel care se autotortura. Omul care depășise bariera durerii.

Fusese cumva idolul lui Verhaven?

Sau era doar ceva tipic pentru acea perioadă? Zatopek fusese regele pistelor de alergări la începutul anilor cincizeci, dacă memoria nu-l trăda. Sau unul dintre ei, măcar.

Dar un pat dublu? Da, firește, Verhaven trăise cu o mulțime de femei. Nu toate fuseseră omorâte. Cel puțin, așa presupunea.

— A fost ăsta dormitorul tău? mormăi Van Veeteren, căutând o nouă scobitoare. Ai apucat să dormi măcar o noapte ca om liber sau nu ți-a îngăduit nici atât?

Ieși din dormitor.

„Ce naiba caut eu aici?” se gândi el dintr-odată. „De ce mă amăgesc că aș putea să rezolv ceva doar plimbându-mă țanțoș pe-aici? Chiar dacă aș începe să-mi formeze o impresie despre cum era în realitate Verhaven, asta nu m-ar aduce nici măcar cu un centimetru mai aproape de răspuns.”

Mai exact, răspunsul la întrebarea cine l-a ucis.

Osteneala îl copleși, așa că se așeză la masa din bucătărie. Închise ochii și fu atent la lumina galbenă, pâlpâitoare care plutea de la dreapta la stânga. Întotdeauna de la dreapta la stânga. Se întrebă care ar putea fi cauza. Îl avertizaseră că va avea momente de slăbiciune, dar nu-și dăduse seama pe deplin că aceste momente vor fi atât de perfide ca ăsta, practic făcându-i picioarele să i se îndoie.

Își odihni capul în palme. Reinhart obișnuia să spună că niciodată nu trebuie să încerci să te gândești la ceva important când nu ai capul limpede. Mai bine să tragi jos storurile, altfel n-o să faci decât să-l umpli cu o grămadă de gunoi.

„O față de masă neobișnuit de urâtă“, se gândi el, prin urmare, după ce deschise ochii din nou. Dar i se părea cumva familiară. Mătușa K să fi avut una ca asta când a fost în vizită la ea, în vara aceea de la începutul anilor cincizeci? În casa aia lacustră, încălzită de soarele de vară, unde puteai să auzi clipocitul apei sub podea. Părea foarte departată de Marea Umbră, atât în timp, cât și în spațiu, dar trebuie să se fi întâmplat cam când Verhaven și-a părăsit tatăl din Kaustin, pentru a duce o viață independentă.

Cu patruzeci de ani în urmă sau cam pe acolo.

Pentru ca apoi lucrurile să se desfășoare așa cum s-au desfășurat...

„Asta-i viața“, își zise Van Veeteren. „O mare și nenorocită loterie!“

Sau nu era așa, de fapt? Erau oare direcții și tipare?

Un determinant?

Münster se rezemă de vechea piatră funerară și se uită la ceas.

Zece și zece minute. Erau voci în capul lui care-l îndemneau cu încăpățănare să se ducă la mașină și să pornească imediat spre Marea Umbră. Inspectorul-șef rămăsese singur în acest moment mai bine de o oră — de curând operat, slab și bolnăvicios. Faptul că nu stătuse cu ochii pe el putea fi privit ca un act de iresponsabilitate.

Dar erau și alte voci. Van Veeteren nu insistase de fapt pentru mai mult de o oră de suveranitate solitară, deși stabilise limita la zece și jumătate. Münster avea de ales între a ajunge prea curând sau a ajunge prea devreme. O alegere dificilă, fără doar și poate; dar dacă alegea prima variantă, măcar putea să scape cu o muștruluială pentru că tulburase procesul sacrosanct de gândire al inspectorului-șef. Dacă însă reieșea că Van Veeteren zace inconștient undeva printre toate vechiturile alea, asta ar fi cu siguranță o chestiune gravă. Dar ar fi preferat să apară ca un înger al îndurării decât ca un intrus nepoftit și prematur.

Münster își închise ochii. Din interiorul bisericii se auzea psalmodierea înăbușită, monotonă a slujbei din acea zi. Văzuse

întreaga turmă — cam vreo douăzeci de suflete pioase — venind la intervale regulate și mergând pe aleea cu pietriș proaspăt greblat care ducea la ușa bisericii, unde păstorul întâmpinase fiecare oiță cu o strângere de mână și un zâmbet apos. Münster încercase să rămână cât mai discret în fundal, dar prelatul prinsese de veste de prezența lui și-l fixa cu privirea ademenitoare. Cine era această persoană care rămânea, din proprie voință, dincolo de porțile templului?

Dar Münster rezistase. Celelalte oi se îngrămădiseră încet și cu răbdare înăuntru. Păstorul le urmase. Clopotele începuseră să bată la ora zece, sperind un stol de porumbei rămași temporar fără adăpost, iar slujba a început.

Media de vârstă era neobișnuit de mare, observa Münster în timp ce ușile se închideau în urma lor. Îi era foarte clar că respectivii credincioși își vor adânci și pecetlui relația cu biserica în decurs de zece-cincisprezece ani, cel mult. Găsindu-și odihna veșnică în cimitir...

Sau fiind aduși să se odihneasca, mai degraba.

Într-o zi ca asta, aproape că era înclinat să-i invidieze, doar un pic. Sau măcar să detecteze ceva senin și transfigurat în acest decor de cimitir bine îngrijit care înconjura biserica clădită din piatră, cu acoperișul recent reparat în stil profan, cu țiglă roșie și morișca de vânt vopsită în negru și lacuită. Aici, în mod evident, nu exista un Dumnezeu crud și răzbu-nător. Nicio trâmbiță care să vestească Ziua Judecății. Și nici osânda eternă și inevitabilă.

Doar tandrețe, reconciliere și iertarea păcatelor.

Milostenie?

Și deodată Synn interveni și întrerupse (sau se alătură) gândurile lui pioase. Imaginea trupului ei gol, ghemuit pe o parte într-un pat încălzit de căldura verii, cu genunchii ridicați și părul ei negru împrăștiat pe pernă și pe umeri. Imaginea aceasta îl umplu cu un alt soi de tandrețe, aceeași fericire necomplicată pe care o simțise la masa din bucătărie cu câteva ore în urmă, probabil. Și nu după mult timp, începu să-și aminteasca discuția despre cum ar fi să facă dragoste sub privirile lui Dumnezeu, în Grădina Raiului pe care El o crease. Dacă ar găsi o modalitate să-i

țină pe copii departe de ei o vreme, asta n-ar trebui să fie imposibil. Reușiseră s-o facă și înainte; curând, mintea i se umplu de memorii ale diferitelor momente de pasiune... Cum au făcut dragoste într-o barcă cu vâsle pe lacul Weimar, vara trecută. În mijlocul lacului, având drept martori doar cerul și niște pescăruși. Iar cu un alt prilej, dimineața devreme sus, pe un munte din Grecia, cu o vedere panoramică asupra Mediteranei de un albastru-închis. Fără a mai pomeni de plaja din Laguna Monda — asta fusese înainte să se nască Bart, una dintre primele dăți... Stătuseră întinși acolo în întunecimea caldă și densă, vântul răcoros dinspre munți mângâindu-i trupul, pielea ei incredibil de catifelată și...

Un acord al orgii îl readuse în simțiri. Probabil că intenția respectivului acord fusese să le trezească și pe oile care moșăiau în rândurile turmei adunate în biserică. Deschise ochii și clătină din cap. Interpretarea imnului căpăta forță. Cu vocea de bariton a vicarului, amplificată cu ajutorul microfonului atârnat în jurul gâtului, conducând calea, cântarea ieși pe geamurile deschise și se înalță fără opreliști prin frunzele copacilor, până la ceruri, unde, se putea presupune că era primită cu încântare de către cei aflați deja acolo și cărora le era adresată fără îndoială și fără rezerve.

„Aleluia“, gândi Münster și căscă.

Se ridică în capul oaselor și se uită la ceasul de la mână.

Zece și douăzeci și șapte de minute. Timpul să acționeze. Se ridică și-și croi drum printre morminte și sări peste zidul lângă care își parcase mașina. Tocmai deschisese ușa și se pregătea să intre când dădu cu ochii de inspectorul-șef. Acesta venea agale către cimitir, înfațișând o priveliște neplăcută cu cămașa deschisă până la buric și capul acoperit cu o batistă strident colorată prinsă în noduri. La subsuoară avea pete de transpirație și se înroșise îngrijorător la fața. Dar în toată această stare jalnică se putea desluși o expresie de satisfacție. Un soi de grimasă reținută, mulțumită, care cu greu putea fi trecută cu vederea. Mai ales de cineva care petrecuse atât de mult timp în preajma lui, ca Münster.

— A, iată-vă, spuse el. Tocmai veneam să vă iau. Cum a fost?

— OK, mulțumesc, zise inspectorul-șef, dându-și jos batista de pe cap. Teribilă arșiță totuși.

— Văd că ați lucrat pe îndelete, îndrăzni Münster să remarce. Chiar ați avut atât de mult de scotocit acolo?

Van Veeteren ridică din umeri.

— A fost ceva, spuse el. Am avut și o mică discuție cu vecinii, când veneam încoace. Am băut o bere cu familia Czermak. Toate au mers șnur.

Își șterse fruntea. Münster așteptă, dar inspectorul-șef nu mai zise nimic.

— Ați ajuns undeva? întrebă el în cele din urmă.

— Hmm, făcu Van Veeteren. Cred că da. Hai să mergem.

Ca de obicei, gândi Münster, așezându-se la volan. Exact la fel ca întotdeauna.

— Și unde anume ați ajuns? întrebă el după ce porniră la drum, iar vântul care pătrundea prin geamuri începuse să restabilească acea culoare facială obișnuită a inspectorului-șef.

— Am o idee despre cine ar fi putut să o facă, spuse Van Veeteren. O idee, ține minte asta, inspectore! N-am zis că aș ști ceva sigur.

— Cine? întrebă Münster, dar știa că-și irosește timpul.

În loc să-i răspundă, inspectorul-șef se lăsă pe spătarul scaunului, scoase cotul pe geam și începu să fluiere *Carmen*.

Münster apăsă pe accelerație și porni radioul.

11 septembrie 1981

33

Cel puțin nimeni nu va putea să spună că nu ieșise la o oră potrivită.

Începu să se plimbe în jurul Pieței Acoperite încă de la opt și jumătate. De regulă, el nu termina până pe la nouă și un sfert, chiar nouă și jumătate, dar, evident, era foarte bine să-și ia o marjă de siguranță. Miza era importantă, iar Renate îi spusese pe șleau că nu era dispusă să o mai aștepte cu banii.

Niște amărâți de două mii de guldeni. Cu câțiva ani în urmă, ar fi putut să plătească de două ori mai mulți bani fără absolut nicio problemă. Nu trebuia decât să bage mâna în poșetă, să scoată un teanc de bancnote și să-i spună târfei ăleia împopoțonate să-și bage restul în cur.

Nu avea așa mare importanță dacă Renate nu-și primea banii; nu era dependentă de ea. Dar era dependentă de Raoul, iar Renate se întâmpla să fie femeia lui Raoul. Cel puțin, deocamdată. Fără el, ea ar fi rămas în scurt timp fără apartament și fără nimic de lucru, asta era sigur. Dar ce naiba, putea să se descurce și pe cont propriu, bineînțeles că putea, s-o ia din nou de la zero, așa cum mai făcuse și altădată. Dar, fără îndoială că era bine ca altcineva să aibă grijă de toate și să-i înlesnească viața. Cu siguranță.

Ducea o viață plăcută într-o vreme când începea să se apropie de vârsta mijlocie...

Așa încât merita să facă un efort ca să strângă banii pe care-i datora. Nu înțelesese cu adevărat cât de gravă era situația decât aseară și de-aia era acum puțin cam în criză de timp. Renate nu-i mai vorbise la fel ca de obicei la telefon. De data asta, nu va mai putea să scape cu pretexte, asta fusese cât se poate de clar.

Două mii de guldeni. I a zece și un sfert la Rote Moor. Altfel, ai dat de dracu'.

În esență, asta era problema ei.

Sunase trei-patru prieteni, dar, inutil de precizat, pierduse timpul de pomană. Putea să facă rost de câteva sute, poate mai multe, dacă mai insista un pic, dar era aproape miezul nopții și există niște limite.

Și, pe urmă, mai era Leo Verhaven. În mintea ei îi apăruse ca o posibilitate — poate chiar cea mai bună — în clipa în care pusese jos receptorul după ultimatumul Renatei.

Leo.

Iar el nici măcar n-avea telefon.

Cumva, asta era ceva tipic.

Se uită la duba parcată la locul obișnuit. Lângă rampa de încărcare din Kreugerlaan. Apoi rătăci prin piața agricolă, străbătu piața publică, dar nu-l zări pe nicăieri. Ar fi vrut să se ciocnească de el ca din întâmplare. O coincidență fericită. Să se învârtască în jurul subiectului ca o pisică pusă față în față cu o farfurioară cu lapte fierbinte.

Sau poate c-ar fi mai bine să treacă direct la subiect? Greu de spus. Verhaven nu era așa de ușor de manipulat.

Se opri lângă monumentul de pe Zwille, unde putea să țină sub observație și duba, și partea mai joasă a pieței publice. Se așeză pe una din băncile de sub statuia lui Torres, își aprinse o țigară și așteptă. Soarele palid de toamnă se ridicase deasupra acoperișurilor și împrășca jeturi de fierbințeală pe spatele și pe ceafa ei, dându-i un sentiment de speranță și stare de bine, în pofida tuturor problemelor. Acum era din nou o pisică la soare, iar când observă privirile furișe aruncate în direcția ei de unii

dintre bărbații în trecere, începu să-și aranjeze îmbrăcăminte cu gesturi automate; dădu jos eșarfa, își deschise câțiva nasturi de la bluză, își desfăcu picioarele exact cât era nevoie ca orice bărbat ce-și merita numele să observe, fără să fie conștient de asta...

„Asta-s eu”, își zise. „Sunt făcută pentru asta și sunt mai bună la așa ceva decât orice altă femeie de pe lume.”

Era o exagerare; știa că era, dar în clipa aceea avea nevoie de întreaga încredere în sine pe care putea să se amăgească singură că o poseda.

Se uită la ceas.

Zece fără douăzeci de minute.

Mai avea de trăit mai puțin de două ore.

El apăru la zece fără un sfert.

Ea se ridică în picioare imediat, traversă strada și se ciocni de el tocmai când el apărea de după colț.

— Leo! spuse ea și i se păru că reușise să dea impresia de surprindere plăcută pe care o intenționase.

El se opri în loc. Salută din cap cu acel aer ușor ursuz al lui. De parcă-l întrerupsese în toiul unor calcule importante sau din cine știe ce raționament fascinant. Ii oțeri ceea ce putea fi interpretat drept începutul unui zâmbet. Poate că era o speranță, la urma urmelor.

Se apropie de el și-i puse mâna pe braț. Continuă să zâmbească. Făcuseră sex — numără ocaziile în gând într-o clipită — de șase ori. Era un tip pasional; deloc interesat de preludiu sau de chestiile romantice. Ușor de pornit, greu de condus, cum spunea de regulă prietena ei Nellie.

— Unde te duci? îl întreabă ea.

Verhaven ridică din umeri. Nicăieri, se pare. Sau, cel puțin, nu într-un loc care să conteze.

— Vrei să fim împreună, poate?

— Acum?

— Da. Trebuie să mă întâlnesc cu o prietenă de-a mea, peste puțin, dar după aia, dacă vrei...

El ridică iar din umeri. Nu era un semn bun, își dădu ea seama, dar nu avea de ales.

— Am o mică problemă.

— Serios? zise Verhaven. Ea șovăi. Părea mai degrabă îngrijorată în timp ce-i mângâia brațul.

— Ce fel de problemă?

— Bani.

El nu-i răspunse. Se uită în altă parte, privind peste umărul ei.

— Poți să mă ajuți, te rog?

Drăguț formulat. Exact înălțimea potrivită a tonului, între implorare și mândrie.

— Cât?

— Două mii de guldeni.

— Du-te la naiba!

Ea rămase fără vlagă.

— Te rog, Leo...

— Trebuie să plec.

Ea îl prinse și cu cealaltă mână și-i vorbi drept în față.

— Leo, e foarte, foarte important. O să ți-i dau înapoi până la ultimul...

— Dă-mi drumul!

Verhaven se eliberă din strânsoare. Ea făcu un pas înapoi. Își mușcă buza de sus și reuși să-și umple ochii cu lacrimi în doar o secundă.

— Leo...

— Adio!

O împinse într-o parte și trecu de ea. Ea se învârti pe loc.

— Leo!

El nici măcar nu se opri. Continuă să meargă pe Zwille și o coti pe Kreugerlaan. Of, fir-ar să fie!

Al dracului ghinion!

Lacrimile erau aproape sincere acum. Bătu din picior de câteva ori și scrâșni din dinți. Dar-ar dracii!

O mașină opri în dreptul ei. Șoferul se aplecă în lateral și coborî geamul.

— Vii cu mine?

Fără nicio ezitare, ea deschise portiera și sări în mașină.

După ce-și șterse lacrimile cu batista pe care individul i-o oferise, văzu cine era.

În același timp, se uită la ceasul de la mână.
Zece fără zece.
Poate că totul va ieși bine, până la urmă.

23–28 mai 1994

34

— Exact, din acest moment renunțăm la cazul ăsta!

Șeful poliției smulse o frunză uscată din smochin. Van Veteren oftă și contemplă silueta îmbrăcată în costum bleumarin a șefului său pe fundalul verde luxuriant. „Să mori tu!” își zise el.

Deși vestea nu constituia tocmai un șoc.

— Avem lucruri mai importante de făcut.

Șeful poliției alese să pipăie și să examineze alta frunză. Inspectorul-șef își mută privirea, îndreptându-și atenția asupra scobitorii pe jumătate roase și așteptă să vadă ce mai urmează, dar nu se întâmplă nimic. Nu imediat, cel puțin. Hiller își ridică ochelarii pe frunte și continuă să se ocupe de plante. Van Veteren oftă din nou. Slăbiciunea șefului poliției pentru întreprinderile de natura botanică era un subiect de conversație constant și frecvent abordat în mediile joase ale secției de poliție din Maardam. Circulau mai multe teorii. Unii considerau fenomenul ca fiind un substitut evident pentru o viață amoroasă ofilită — se spunea că eleganta doamnă Hiller trăsesse storurile după nașterea celui de-al cincilea copil — în vreme ce un alt curent de opinie susținea teoria că panorama verde era, de fapt, un camuflaj menit să ascundă microfoanele secrete ce serveau la înregistrarea

fiecărui cuvîntel pronunțat în clădirea sumbră și solemnă ce servea drept sediu al poliției. Inspectorul Markovic de la Persoane Dispărute susținea în general așa-numita teorie a lipsei de pregătire pentru olița de noapte, dar majoritatea oamenilor, inclusiv Van Veeteren, considera că e suficient să susțină că, tir-ar al naibii, șeful poliției ar fi fost mult mai bun ca grădinar-șef.

„Un grădinar-șef în costum?” își zise, înfigînd scobitoarea în spațiul dintre fundul și cotiera fotoliului din piele pe care stătea. De ce nu? Cu cât Hiller își dedica mai mult timp îngrijirii plantelor sale din ghivece și cu cât mai puțin se ocupa de sarcinile de polițist, cu atât era mai bine.

Să lăsăm maimuța să facă ce vrea ea în junglă, spunea mereu Reinhart. Viața e mai simplă așa.

Dar în această etapă, maimuța se decisese să se amestece. Van Veeteren își scărpină cu băgare de seamă cicatricea.

— Prostii, zise el.

Evident că celălalt așteptase de la el să spună ceva, până la urmă. Hiller se întoarse spre el.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Chiar trebuie să explic? întrebă Van Veeteren și-și suflă nasul. Răceala ba îl apuca, ba îl lăsa, cât era ziua de lungă. Poate că era alergic la vreuna din plantele alea ciudate; poate că era de vină doar întoarcerea la realitate după ce perioada petrecută în spital îi cam venise de hac.

Sau o combinație a celor doi factori. Șeful poliției se așeză la biroul lui.

— Avem un cadavru, spuse el. Fără cap, fără brațe și fără picioare...

— Fără mâini și fără labele picioarelor, preciză Van Veeteren.

— ... care deja a acumulat o vechime de nouă luni. După cinci săptămâni, abia ai reușit să stabilești că ar putea fi Leopold Verhaven, condamnat de două ori pentru uciderea unor femei. Unul dintre cei mai notorii criminali din țara asta. Și cu asta, basta.

Inspectorul-șef își împături batista.

— Singura teorie care are logică, continuă Hiller, începînd să îndrepte o agrafă de birou galbenă, e aceea că ar fi vorba despre

o crimă a lumii interlope. Cineva din perioada petrecută de el la închisoare l-a așteptat să fie eliberat și l-a ucis dintr-un motiv sau altul. Poate după o ceartă, poate ca urmare a unui accident. Oricare ar fi situația, nu avem cum să mai irosim timp și bani, mai mult decât am făcut-o până acum. Avem chestiuni mai importante de rezolvat decât asemenea evenimente interlope.

— Prostii, spuse din nou Van Veeteren.

Hiller rupse în două agrafa.

— Poate că vei fi atât de amabil încât să-mi explici puțin acest comentariu.

— De ce nu? spuse Van Veeteren. S-au facut presiuni asupra dumatiale, așa-i?

— Cum adică, presiuni?

Șeful poliției își ridică sprâncenele și încercă să dea impresia că nu pricepuse. Van Veeteren putni disprețuitor.

— Uți cu cine vorbești, spuse el. Ai auzit de briciul lui Klimke?

— Briciul lui Klimke?

De data asta, surprinderea era sinceră.

— Da. Sfaturi simple pentru o conversație civilizată și inteligentă.

Hiller nu spuse nimic. Van Veeteren se lăsă pe spatar și își închise ochii câteva secunde înainte de a continua. „Aș putea foarte bine să-i trag un perdaf“, își zise el. Trecuse considerabil de mult timp de când n-o mai făcuse.

Își drese glasul și începu asaltul.

— Principiul de bază e echilibrul. Nu poți să ceri mai mult de la persoana cu care discuți decât ești pregătit să oferi tu însuți. Factorilor de decizie, persoanelor care ocupă poziții de forță și carieriştilor, în general, le place să dea impresia că au un pic de lustru democratic — Dumnezeu știe de ce, deși, bineînțeles, dă bine în mass-media. Le place să dea impresia că susțin o discuție sau o conversație rezonabilă, bidirecțională, când, de fapt, ceea ce fac cu adevărat este să dea ordine. Se pare că asta le dă un misterios sentiment de satisfacție; grangurii naziști se comportau în manieră similară. Un ton blând și înțelegător, paternal al vocii, cu care oamenii erau trimiși în fața plutonului de execuție. N-o lua personal, dar...

— Destul! ripostă șeful poliției. Explică-mi despre ce tot vorbești acolo! Și în limbaj cât mai direct, dacă nu te superi.

Van Veeteren scoase o nouă scobitoare din buzunarul de la piept.

— Dacă-mi răspunzi în limbaj direct.

— Bineînțeles, spuse Hiller.

— În regulă. De fapt, nu trebuie decât să spui da sau nu. După cum văd eu lucrurile, se întâmplă cam așa: Leopold Verhaven a fost omorât. Pentru toți cei interesați — și mă refer anume la tribunal, la poliție, la opinia publică și respectul ei adânc înrădăcinat pentru sistemul nostru juridic mai mult sau mai puțin drept, și așa mai departe — pentru toți aceștia ar fi al naibii de convenabil și de mulțumitor dacă am putea să decidem că acest caz este o crimă a lumii interlope și nimic mai mult. Să tragem o linie sub ea. S-o uităm și să mergem mai departe. Să nu-i mai acordăm atenție acestui pușcăriaș bătrân măcelărit și să ne concentrăm în schimb asupra menținerii ordinii publice și a altor mitologii...

— Dar? îl întrerupse Hiller.

— Există un mic inconvenient, spuse Van Veeteren.

— Care?

— Nu a fost o crimă a lumii interlope.

Hiller nu spuse nimic.

— Leopold Verhaven a fost ucis pentru că era nevinovat de ambele crime pentru care a fost găsit vinovat și pentru că știa cine era adevăratul ucigaș.

Trecură zece secunde. Clopotele începură să bată în Oudeskerk. Hiller își prinse mâinile de suportul pentru scris din piele de pe birou.

— Poți să dovedești asta? întrebă el.

— Nu, spuse Van Veeteren. Mai ales dacă renunțăm la caz.

Hiller începu să-și frece degetele opozabile între ele și încercă să se încrunte.

— Înțelegi la tel de bine ca și mine, spuse el în cele din urmă. În anumite împrejurări... În anumite împrejurări trebuie pur și simplu să avem în vedere binele public, mai presus de orice altceva; este cât se poate de simplu. În eventualitatea improbabilă

că ai reuși să găsești un alt criminal în această afacere veche de când lumea, cine ar obține vreo satisfacție din asta?

— Eu, spuse sec Van Veeteren.

— Tu nu contezi, zise Hiller. Gândește-te la toate celelalte părți interesate și întreabă-te dacă vreuna dintre ele ar beneficia. Să le luăm pe rând. Femeile ucise? Nu! Verhaven? Nu! Poliția și tribunalele? Nu! Opinia publică și sistemul juridic? Nu!...

— Criminalul? Nu? spuse Van Veeteren. Nu-l uita tocmai pe el. Dacă scapă de pedeapsă, va fi fără îndoială cel mai fericit dintre toți. Trei crime, fără să fie arestat. Nu-i rău. Nu-i rău deloc.

Hiller își puse ochelarii pe birou. Se aplecă în față și lăsă să treacă un scurt interval de timp.

— Nu există alt criminal în afară de Verhaven, spuse el în sfârșit, cu emfază. Cazul este abandonat din lipsă de dovezi și elemente concrete. E mort.

— Adică, îmi ordoni să las să scape un triplu criminal?

Șeful poliției nu-i răspunse. Se lăsă pe spate în fotoliul lui. Van Veeteren se ridică. Stătea cu mâinile în buzunare, legănându-se în față și în spate.

Așteptând.

— Ești sigur de ceea ce ai spus? întrebă după un timp Hiller.

Van Veeteren clătină din cap.

— Doar bănuiesc, spuse el. Nu sunt sigur încă.

— Și crezi că știi și cine a făcut-o?

Van Veeteren dădu din cap aprobator și începu să se îndrepte fără grabă spre ușă. Șeful poliției își frecă din nou degetele opozabile între ele și privi în jos la tăblia biroului.

— Stai puțin, spuse el în timp ce Van Veeteren puneă mâna pe clanță. Dacă... ăă, dacă într-adevăr descoperi ceva ce ar rezista la tribunal, asta schimbă totul, bineînțeles. Lucrul cel mai rău pe care l-am putea face ar fi să punem în mișcare ceva pe care să nu fim în stare să-l terminăm. Să trimitem pe cineva în boxă și să scape necondamnat... Îți imaginezi ce-ar însemna asta, sper. Mai întâi de toate, o mie patru sute de jurnaliști cârâind despre corupția și erorile justiției în cazul Verhaven și despre incompetență și abuz de putere și Dumnezeu mai știe ce altceva, dacă-l lăsăm să scape pe adevăratul criminal pentru că

nu avem suficiente dovezi convingătoare. Presupun că ți-e clar aspectul ăsta. Îți dai seama în ce nenorocire am intra?

Van Veeteren nu spuse nimic. Șeful poliției rămase și el o vreme în tăcere, strângând din dinți și jucându-se cu ceasul de la mână. Apoi se ridică și se întoarse cu spatele la inspectorul-șef.

— Va trebui s-o faci de unul singur. Începând de astăzi, Münster se alătură echipei lui Reinhart. Nu vreau să știu de nimic.

— Îmi convine de minune, spuse Van Veeteren. Oricum, sunt în concediu medical.

— Nu al tău va fi capul care se va rostogoli, sper că înțelegi și lucrul ăsta. Nu vreau niciun necaz în plus în acest moment.

— Poți să ai încredere în mine, spuse Van Veeteren. Poți să te întorci la plantele tale. Trebuie să ne cultivăm grădina.

— Poftim? spuse șeful poliției.

„Pierdere de timp”, își zise Van Veeteren în timp ce ieșea din încăpere.

35

— Vorbește-mi despre boala ta, spuse el.

Ea ridică pe genunchi fetița cu muci la nas și se uită cu oarecare îndoială la el.

Nu era de mirare. Povestea lui de acoperire cu greu putea fi considerată o lovitură de maestru — un lector universitar de cincizeci și șapte de ani care voia să scrie o disertație despre anumite tipuri de răni contractate la naștere! Ce poveste credibilă! Nici măcar nu se deranjase să verifice unele detalii în prealabil, doar încercă să dea impresia că metoda lui era statistică. O abordare sociomedicală, explicase el. Se dotase cu un formular care n-ar fi rezistat la o examinare mai minuțioasă, desigur, dar chiar și așa — cu condiția să reușească să țină ascuns interiorul dosarului pe care-l avea în fața lui — trebuia să dea o sugestie de profesionalism.

Sau așa încerca să se convingă pe sine. Cui îi păsa dacă ea era confuză, până la urmă? Principalul era ca ea să-i răspundă la întrebări; după aia, putea să aibă câte suspiciuni avea chet.

— Ce vrei să știți? întrebă ea.

— Când a început?

— Când m-am născut, firește.

El bifă o căsuță din formular.

— În ce an a fost imobilizată la pat?

Ea se gândi la întrebare.

— În 1982, cred. Complet, mai exact. Și înainte își petrecea majoritatea timpului în pat, dar nu-mi amintesc ca după Crăciunul din 1981 să o mai fi văzut mergând sau măcar să se ridice în picioare. Eu am plecat de-acasă în iunie 1982.

— A folosit vreodată bastonul?

Ea clătină din cap.

— Niciodată.

— Ai mai luat vreodată legătura cu ea după ce ai plecat de-acasă?

— Nu. Ce treabă are asta cu cercetarea dumitale?

El își mușcă limba.

— Vreau doar să aflu câteva lucruri despre relația dintre cei imobilizați, explică el și bifă altă căsuță. Deci tu spui că a fost invalidă complet începând din 1982 și până a murit?

— Da.

— Unde și-a petrecut ultimii ani?

— În Wappingen. Împreună cu o Soră a Milosteniei într-un mic apartament. Divorțase de tatăl meu — nu cred că voia să-i mai fie o povară. Sau ceva de genul ăsta.

— Ai vizitat-o acolo?

— Da.

— De câte ori?

Ea se gândi un moment. Fata începu să se smiorcăie din nou. Se lăsa în jos pe podea și se ascunse de privirea lui.

— De trei ori, spuse ea. E drum lung până acolo.

— Și starea ei?

— Cum adică?

— În ce stare era?

Ea ridică din umeri.

— La fel ca de obicei. Un pic mai fericită, probabil.

— Dar imobilizată la pat?

— Da, bineînțeles.

„Fir-ar să fie”, se gândi Van Veeteren. „E ceva aici care nu se potrivește.”

Când ieși în soarele puternic, avu un scurt, dar intens moment de amețeală. Se văzu obligat să se agațe de balustrada metalică ce înconjură șirul de case până când, cu ochii închiși, își reveni.

„Am nevoie de o bere”, se gândi. „O bere și-o țigară.”

Zece minute mai târziu găsisse o masă sub ceea ce părea a fi un platan, în fața unei cârciumi. Goli paharul înalt din două înghițituri și comandă altul. Aprinse o țigară și se lăsă pe spate.

„Fir-ar să fie!” se gândi din nou. „Ce naiba nu se potrivește?”

Cât de departe putea să fie Wappingen?

Două sute patruzeci de kilometri? Cel puțin.

Dar dacă se culca devreme, sigur putea să adune energia necesară pentru a conduce mașina pe această distanță? Cu opriri și pauze de odihnă și toate cele necesare. Nu conta dacă era nevoit să-și petreacă noaptea acolo. Nu de timp ducea lipsa în zilele astea. Dimpotrivă.

Verifică adresa din dosar.

Mai bine sun să aranjez o întâlnire.

De ce să-mi schimb povestea de acoperire când pare să meargă atât de bine?

A doua bere sosi, iar el sorbi spuma de la buza paharului.

„Ce poveste îngrozitoare e”, își zise. „Am mai urmărit vreodată un fir mai subțire de-atât? E chiar mai bine că nimeni altcineva nu mai e implicat, slavă Domnului pentru asta.”

36

— Ce facem noi aici? întrebă Jung.

— Am putea să mâncăm ceva, de exemplu, spuse Münster. Stai jos și încearcă să lași impresia că te simți ca acasă aici.

Jung se așeză ezitant și se uită în jur la decorul auster.

— N-o să fie ușor, spuse el. Dar care-i șpilul? Presupun că nu ni se permite să stăm aici, în cel mai scump restaurant din oraș, ca o recompensă pentru meritele noastre.

— Îl vezi pe individul în costum bleumarin așezat lângă pian? întrebă Münster.

— Desigur, spuse Jung. Doar nu-s orb.

— După spusele lui Reinhart, e unul dintre ofițerii de vârf din mișcarea neonazistă. Îl cheamă Edward Masseck, apropo.

— Nu pare a fi genul ăsta de om.

— E un tip de personaj anonim, zice Reinhart. Dar e bine documentat. Se pare că se află la originea multor chestii murdare. Incendii în hoteluri pentru refugiați. Răzmerițe, profanări de morminte, tot ce vrei. În tot cazul, tipul stă acolo și așteaptă pe cineva, o relație din lumea atacurilor habane, un tip bazat. Nu știu cine, dar când apare, trebuie să-i lasăm să șadă și să frunzărească la hârtii cam un sfert de oră. După care tu te duci și dai telefon din vestibul, în timp ce eu mă duc să-i ares-tez. Reinhart și alți doi ofițeri așteaptă în două mașini imediat după colț.

— Am înțeles, spuse Jung. Dar de ce nu poate Reinhart s-o face el însuși?

— Masseck îl știe, zise Münster. În tot cazul, hai să comandăm ceva de mâncare. Ce-ai zice de un sufleu de homar?

— Asta am avut la micul dejun, spuse Jung. Dai cred că pot să mă forțez și să mai înghit nițel.

— Treaba asta cu Verhaven, spuse Jung în timp ce așteptau să li se aducă mâncare. Cum merge?

Münster săltă din umeri.

— Nu știu. Am fost detașat de la caz. Se pare că nu mai vor să aloce resurse pentru rezolvarea lui. Și cred că e explicabil.

— De ce?

— Presupun că le e frică să tulbure din nou lucrurile prin tribunale. Ar fi un scandal imens dacă i s-ar putea dovedi nevinovăția, mai ales în presă și la televiziune.

Jung se scărpină la ceafă.

— Ce are de spus inspectorul-șef în privința asta?

Münster ezită.

— Nu știu. E tot în concediu medical. Dar e evident că nu stă acasă, să taie frunză la câini.

— E adevărat că a prins pe cineva în cârlig? Ieri după-amiază erau niște discuții pe la cantină. Adică, cineva care ar fi putut să o facă?

Curiozitatea lui Jung era dincolo de orice tăgadă, iar lui Münster îi era evident că ardea de nerăbdare să pună întrebarea din clipa în care se așezaseră la masă.

— Ca să fiu sincer, nu știu, zise el. Am plecat la Kaustin cu el a doua zi după ce l-au externat din spital. S-a învârtit prin casă cam o oră și pe urmă a apărut cu privirea aia... știi cum e.

Jung dădu din cap aprobativ.

— E absolut uluitor, spuse el. Am scotocit prin satul ăla câteva săptămâni cu mare atenție, și am fost patru sau cinci inși, fără să găsim ceva cât de cât interesant. După care, el se duce până acolo și adu-mecă urma în mai puțin de o oră. Incredibil. Crezi că e posibil cu adevărat?

Münster se gândi câteva secunde.

— Tu ce crezi? spuse el.

— Habar n-am, spuse Jung. Tu ești ăla care-l cunoaște cel mai bine.

„Asta așa e, cred“, își zise Münster. Cu toate că uneori avea sentimentul că, cu cât te apropiai mai mult de Van Veeteren, cu atât mai impenetrabil devenea.

— Greu de spus, zise el. Cu siguranță că a găsit ceva, nu am nicio îndoială în privința asta. Dar ultima oară cand am vorbit cu el, zicea ceva despre fire subțiri. Și despre cât de mult poate un polițist moleșit să stea prins într-o pânză de păianjen, chestii de genul ăsta. Nu părea așa de entuziast, dar știi cum e el.

— Sigur că știu, zise Jung. E unic, asta-i sigur.

În vocea lui Jung se distingeau cu claritate un ton de admirație, iar Münster își dori dintr-odată să găsească o modalitate prin care să transmită asta inspectorului-șef. Poate că n-ar fi totalmente imposibil, se gândi. De la operația de cancer, avusese impresia că totul cum cooperaseră și nivelul de comunicare se amelioraseră sesizabil. Senzația de egalitate era mai mare, ca și respectul reciproc. Sau cum naiba s-o fi exprimând asta.

În pofida impenetrabilității lui Van Veeteren. Și era doar în etapele timpurii.

— Nu, spuse el. Van Veeteren e Van Veeteren. Se uită înspre locul unde se afla pianul. De ce nu apărea nimeni? Reinhart bănuise c-o să se întâmple pe la ora unu, dar acum era unu și douăzeci de minute.

— Nu știu, spuse Jung. În tot cazul, uite că ne vine haleala. Tre' să fie tare bun!

După patruzeci și cinci de minute, Edward Masseck achită nota de plată și plecă. Fusese singur de la început până la sfârșit. Jung tocmai își comandase o a doua porție de nuci glazurate, dar deciseră să plătească și să meargă la colegii lor.

— Futu-i mama mă-sii! înjură Reinhart când auzi că prada lui scăpase. Cât a fost nota de plată?

— E toată numai a ta, zise Münster, întinzându-i-o.

Reinhart se holbă la dreptunghiul de hârtie bleu.

— Ei fir-aș al dracului, spuse el. Eu și Staufft am stat două ore în mașină și n-am mâncat decât o pungă de alune.

— Masa a fost excelentă, zise Jung de pe bancheta din spate. Poate n-ar fi o idee rea să mai încercăm o dată mâine?

37

Simfonia Lumii Noi a lui Dvorák îl învăluisese pe parcursul ultimilor optzeci de kilometri și alegerea muzicii fusese cât se poate de potrivită. De-a lungul anilor, începuse să dezvolte un simț special pentru astfel de lucruri — relația dintre sarcina pe care o avea de îndeplinit, vreme, perioada din an și muzică. Erau mișcări ascensionale și descendente pe care trebuia să le urmezi, nu să li te opui. Curgeri și analogii care funcționau împreună, armonizându-se și iluminându-se reciproc... Indiferent cum era mai bine să exprimi așa ceva. Era greu să formulezi astfel de lucruri în cuvinte și să le explici. Și mult mai simplu să le simți.

Ei, da, totul devine mai ușor cu scurgerea anilor. Dar pe măsură ce anii treceau, devenea în același timp mai precaut cu cuvintele. Asta nu era tocmai surprinzător — ținând cont de mediul său de lucru obișnuit, în care era mai degrabă excepția decât regula ca cineva să se țină cu dinții de adevăr.

Limbajul înseamnă minciună, cum zicea cineva.

În tot cazul, Noua Lume. Și, în timp ce se limpezea cerul, iar soarele după-amiezii începea să alunge urmele ploii persistente care căzuse noaptea și dimineața, Van Veeteren se apropia de țintă. Temerile sale legate de accesele de amețeală și de lipsa de judecată în trafic se dovediseră neîntemeiate. De asemenea, făcuse opriri frecvente; statuse la masă cu o cafea și-o prăjitură în micile restaurante de la marginea drumului, cu înfățișarea lor deprimantă. Făcuse plimbări scurte, întinzându-și picioarele iar și iar și chiar efectuând exercițiile de gimnastică recomandate în programul postoperatoriu care-i fusese pus în brațe la externarea din spital.

Avusese totodată grijă să se abțină de la alcool și tutun. Trebuia să se poata întoarce acasă. Sau era preferabil, în orice caz.

Rezerva de scobitori se epuizase cu mult înainte de Dvorák.

Parcă într-o piațetă numită Cazarros Plats și în timp ce căuta un loc potrivit în care să mănânce, se întrebă cine o fi fost Cazarro ăsta. Părea mai degrabă un nume de conchistador decât de om de stat nord-european, asta era sigur.

Înghesuit între un magazin universal și o clădire publică locală anonimă, din anii 1950, se afla un mic restaurant cu specific italianesc, specializat în pizza și paste. Hotărî să facă o încercare. Întâlnirea lui cu Sora Marianne era stabilită la ora cinci și nu avea tot timpul din lume.

Dar, oricum, principalul scop nu era mâncarea, ci un pahar cu vin roșu și o țigară după care tânjea de mult.

Și mai trebuia să se concentreze pentru ceea ce-l aștepta. De multe ori în trecut se agitase inutil în privința pregătirilor, dar în această ocazie era ceva deosebit, care-i fusese limpede din momentul în care plecase de acasă. Ceva cu care nu era în stare să se descurce și pe care renunțase să-l controleze cu mult timp în urmă.

Un joc în care el era mai mult o fisa decât cel care pariază.

Senzația nu era nouă, ci doar un exemplu sau o variațiune a vechiului principiu determinist, probabil: chestiunea inevitabilă a modelelor repetitive și a ordinii predeterminate de creșterea sau descreșterea entropiei în mediul înconjurător.

Nu, gândurile astea despre natura arbitrară a vieții, cu care flirtase deunăzi, erau acum ceva pentru care nu simțea niciun entuziasm.

Dacă exista cu adevărat un creator sau o forță — sau măcar un ochi atotvăzător — trebuia să fie în stare să privească în jos din postura superioară în care se afla și să distingă liniile, venele și arterele din timp și spațiu. Structurile care par atât de neinteligibile din perspectiva noastră de viermi.

Și legăturile reciproce și consecințele acțiunilor. Mai exista vreo altă posibilitate? Asta trebuia să fie ceea ce constituia categoriile unui zeu.

Aceste modele.

Dar dacă nu exista nicio forță superioară — chiar avea o așa de mare importanță?

Cum rămâne cu Anselm și dovada existenței lui Dumnezeu? Nu avusese el dintotdeauna dificultăți în a pricepe rostul acesteia?

Căută o scobitoare în buzunarul de la piept, apoi își aminti de starea lucrurilor și, în schimb, își aprinse o țigară.

Nu ar exista modelul chiar și așa, în același fel în care spiralele ADN și cristalele care alcătuiesc fulgii de zăpadă au existat întotdeauna, indiferent dacă a fost cineva sau ceva care să le observe?

„Ce-i pasă unui fractal de un aparat foto?” se întrebă el.

Bună întrebare. Întrebări recurente. Puse jos țigara, întipise fără interes furculița în porția de fettuccine și luă o gură de vin. Era greu să se simtă cu adevărat înfometat zilele astea, nu se știe din ce motiv. Fie că era vorba despre bucata de maț lipsă sau de altceva.

Justiția era un alt aspect.

Mai simplu și mai ușor de lucrat cu ea, obișnuia să considere, chiar dacă niciodată nu avusese cu adevărat nevoie s-o supună testului suprem. În pofida a mai bine de treizeci de ani petrecuți în forțele de ordine.

Unealta justiției. Așa simțea nevoia să se privească pe sine, la urma urmelor, dacă voia să fie cu adevărat serios în privința asta. I se părea că sună cam bombastic, chiar ușor patetic; dar nu

era ceva care să-l obsedeze. Era doar o atitudine pe care o adopta ca să se automotiveze, numai că era una al naibii de importantă.

Când trebuia să-și justifice existența și munca pe care o făcea, uneori trebuia să sape adânc, ăsta era un lucru pe care-l învățase. Mai adânc și tot mai adânc, poate — de parcă, cu trecerea fiecărui an, însăși fundația se acoperea cu un strat nou și mai gros de noroi și murdărie, agitate de sublumea în care își petrecea toate zilele de lucru.

Ceva de genul ăsta, în orice caz.

Încă nu găsisese un răspuns la întrebarea esențială. O formulase cu mai mulți ani în urmă în legătură cu dosarul G, și nu era cine știe ce complicata: sunt eu pregătit să iau lucrurile în propriile mele mâini atunci când justiția și instituțiile eșuează?

Dacă stătea în spatele unui ucigaș sau a vreunui alt criminal violent, și știa în mod cert — în proporție de sută la sută — că persoana aceea era vinovată, din punct de vedere moral ar fi fost mai corect să-l lase să scape din lipsă de dovezi decât să se asigure că se făcea dreptate?

Trase un fum de țigară.

Erau nenumărate cazuri speciale, desigur, și era imposibil să treci cu vederea consecințele. Trecuse prin toate acestea de multe ori în teorie, și poate că trebuia să fie recunoscător că nu fusese nevoit să supună teoria la încercare.

Uneori, totuși fusese cât pe ce. Mai ales atunci, la Linden, cu șapte ani în urmă.

Și nu era nimic care să indice că va deveni relevant și cu acest prilej.

Sau era?

Se uită la ceas și constată că era momentul să achite nota și să plece spre apartamentul călugăriței, dacă nu voia s-o facă să-l aștepte.

Apartamentul era zugrăvit în alb și decorat cu gust. Mobilierul era redus la minim; în living room, unde îl dusesese, erau doar o canapea joasă, două perne pe podea și o masă, cu un raft de cărți și o băncuță de rugăciuni într-un colț. Pe pereți erau un

crucifix și două lumânări în suporturi de alamă. Și imaginea unei terestre de biserică, probabil, catedrala Chartres. Asta era tot.

Niciun televizor, niciun fotoliu, niciun alt obiect decorativ. Podeaua era acoperită de un covor mare, de culoare închisă.

„Bun“, își zise Van Veeteren, așezându-se pe canapea. „Nimic în afară de cele esențiale. Esența.“

Ea îi servi ceaiul dintr-un ceainic din ceramică. Cești simple, fără toarte. Prăjiturile subțiri. Fără zahăr, fără lapte. Nici măcar nu-l întrebă dacă dorea așa ceva, dar în orice caz, nu dorea.

Era bătrână, cu cel puțin cincisprezece ani mai în vârstă decât Van Veeteren, dar radia vitalitate și vioiciune, ca o aură. Era limpede că avea în fața lui o persoană care inspira și impunea un respect peste nivelul normal. Sentimentul familiar de deferență îl cuprinse, la fel ca atunci când se confrunta cu persoane profund religioase și senine — oameni care găsiseră răspunsuri la întrebări pe care el însuși abia fusese în stare să le formuleze. O deferență care era la fel de firesc complementată de antonimele ei, disprețul și aversiunea, pe care le simțea atunci când se întâlnea cu oameni de natură opusă: oi supuse și gălăgioase, dominate de instinctul de turmă, exponenți fățarnici ai ipocriziei.

Îi simțise calitățile din momentul în care își strânseseră mâinile. Era o femeie zveltă, cu ținută dreaptă, având niște ochi caprui cu o căutătură serioasă și o frunte înaltă. Se așeză în fața lui, cufundându-se într-una dintre perne cu o mișcare grațioasă care amintea de o reverență. Îl frapă impresia că, așa cum stătea acolo cu picioarele ascunse sub ea în manieră asiatică, ai fi putut să o iei drept o femeie budistă de douăzeci și cinci de ani. Când, de fapt, era o călugăriță romano-catolică, de trei ori mai vârstnică de atât.

— Serviți, vă rog, spuse ea.

El sorbi din ceaiul aromat, căutând dosarul pe care-l puse pe podea, alături.

— Cred că trebuie să vă rog să mă lămuriți încă o dată care vă sunt intențiile.

El încuviință din cap. Era evident că ar fi insultat-o dacă ar fi scos la iveală dosarul și formularul. Briciul lui Klimke, pe care-l

aruncase în mod justificat în fața șefului poliției cu nici o zi în urma, amenința acum să-l facă de rușine chiar pe el, și pe nimeni altul.

— Trebuie să-mi cer scuze, spuse el. Mă numesc într-adevăr Van Veeteren, dar nu sunt cine am spus că sunt. Sunt inspector-șef al corpului de detectivi și lucrez la secția de poliție din Maardam. Vizita mea are legătură cu un caz în privința căruia aș prefera să nu intru în detalii. V-ar mulțumi asigurarea mea că am cele mai bune intenții, dar că mă ocup de o chestiune care se bălăcește în mocirla răului?

Ea zâmbi.

— Da, spuse. Are de-a face cu Anna, dacă am înțeles corect?

Van Veeteren dădu din cap aprobativ.

— A locuit aici cu dumneavoastră, câțiva ani înainte de a muri, cred. Din 1987 până în 1992, corect?

— Da.

— Ați avut grijă de ea în tot acest timp?

— Da.

— De ce?

— Pentru că asta mi-e vocația. Așa lucrăm în ordinul nostru. E o cale de a crea un sens. Și iubirea dintre oameni. Anna a intrat în legătura cu noi; suntem cam douăzeci de surori, iar eu eram liberă în acel moment.

Inspectorul-șef se gândi un moment.

— Presupun că ați devenit... apropiată de ea?

— Însemnam mult una pentru cealaltă.

— Vă făceați confidențe?

— Bineînțeles.

— Puteți să-mi vorbiți despre boala ei?

— Ce anume vă interesează?

— De exemplu, dacă era ținută la pat tot timpul?

Îi era limpede că ea știa deja și se gândise dinainte care va fi subiectul conversației dintre ei, dar probabil că asta nu contase.

— S-a ameliorat.

— S-a ameliorat?

Brusc, ea deveni mai serioasă.

— Da, domnule inspector-șef. S-a ameliorat. Nu mă îndoiesc că știți că rănilor ei nu se limitau la șolduri. Există, de asemenea, un lucru care se cheamă suflet.

— Da, am auzit, spuse Van Veeteren cu ironie neintenționată. La ce anume faceți aluzie?

Ea trase aer adânc în piept și își îndreptă spatele.

— Indiferent dacă sunteți sau nu credincios, spuse ea, poate veți accepta ideea că multe fenomene fizice au și o latură psihologică. O dimensiune spirituală.

Ea vorbea foarte rar, ca și cum și-ar fi pregătit dinainte cuvintele și voia să fie sigură că niciunul dintre ele nu scăpa atenției lui.

— V-aș ruga să detaliați un pic, spuse el.

— Aș prefera să n-o fac. E în același timp și o chestiune de încredere. Nu exprimată explicit, dar la fel de obligatorie. Sunt sigură că înțelegeți la ce mă refer.

— Considerați că sunteți legată de secretul profesional?

— Într-o anumită măsură, da.

El încuviință din cap.

— Dar când ranile sufletului s-au vindecat, handicapul ei fizic a devenit și el mai puțin sever, asta vreți să spuneți?

— Da.

— În ce măsură starea ei s-a ameliorat? Putea să umble? Cu ajutorul unui cadru pentru mers sau cu bastoane, de exemplu?

— Da.

— Ieșea afară?

— O scoteam în fiecare zi afară, cu căruciorul.

— Dar n-a ieșit niciodată singură?

— Din câte știu eu, nu.

Se uită dincolo de ea, pe fereastră.

— Puteți să-mi spuneți ce făceați pe data de 5 iunie 1992? întrebă el.

— Nu.

— Știți ce a făcut Anna în acea zi?

Ea nu-i răspunse. Se uită la el cu ochii aceia căprui și calmi, fără niciun dram de îngrijorare sau de stânjenală.

— Cât e de aici până la Ulmentahl?

— Douăzeci și nouă de kilometri, răspunse ea fără nicio ezitare.

El bău restul de ceai și lăsa liniștea să se aștearnă peste măsura joasă. „E remarcabil câtă informație poate fi transmisă prin liniște“, își zise el. Ar fi putut să pună întrebări importante acum; asta ar fi fost procedura normală, nicio îndoială în privința asta. N-ar fi primit niciun răspuns, dar era obișnuit să deslușească nuanțe în cuvintele nerostite. Dar acum, era altfel. Era o prăpastie infinit de largă între această situație aproape stilizată și schimburile nevorbite obișnuite. Preț de o clipă, simți cum îl paște un nou acces de amețeală. Posibil nu genul de amețeală provocat de operație, dar cu toate acestea o senzație de slăbiciune, o pierdere a forței și sentimentul că rămâne fără punct de sprijin... Sau că era ceva despre care el era singura persoană care știa totul. Și de aici, responsabilitatea totală și inevitabilă.

— Rănile alea din sufletul ei... spuse el în cele din urmă. Aveți cumva idee despre ce anume le-a provocat?

— Nu mi-a vorbit niciodată despre asta.

— Am înțeles asta. Dar v-am întrebat dacă ați avut vreo idee în acest sens.

Ea zâmbi din nou slab.

— Nu pot să intru în asta, domnule inspector-șef. Nu mai țin de mine.

El se opri câteva secunde.

— Credeți în justiția divină? întrebă el.

— Absolut.

— Dar în justiția pământească?

— Și în aceea. Îmi pare rău că sunt inhibată cu privire la ceea ce pot să vă spun, dar cred că știți deja ceea ce aveți nevoie să știți. Nu depinde de mine să-mi încalc încrederea și să speculez. Dacă ea ar fi dorit ca eu să știu totul despre orice, mi-ar fi spus totul, desigur. Dar n-a făcut-o. Dacă ar fi avut intenția ca eu să duc problemele mai departe, aș fi știut. Dar nu e cazul.

— Deci, rolul de Nemesis e al meu?

— Probabil. O profesie e, totodată, o chemare, nu-i așa?

Van Veeteren oftă.

— Pot să vă pun o întrebare personală care nu are nicio legătură cu povestea asta?

— Desigur. Vă rog.

— Credeți într-un Dumnezeu care intervine?

Ea își prinse mâinile pe după genunchi.

— Cu siguranță, spuse ea. Cred asta în cel mai înalt grad cu putință.

— Și cum intervine El?

— În multe feluri. Prin oameni.

— Și credeți că El este atent atunci când își alege agenții?

— De ce n-ar fi?

— Era doar un gând, spuse Van Veeteren.

„Suspiciuni!” se gândi în timp se așeza la masă la primul dintre locurile de staționare de pe drumul de întoarcere. Suspiciuni și aer rarefiat.

Oftă. Ferrati, procurorul, s-ar fi prăpădit de râs dacă Van Veeteren l-ar fi abordat cu astfel de chestii.

Fără să se gândească cu adevărat la ceea ce făcea, începu să deseneze un șir de cercuri pe marginea unui ziar de seară aflat pe masa din fața lui. Contemplă modelul care rezulta și în același timp încercă să rezume situația:

Dacă Verhaven era cu adevărat nevinovat, era *posibil* ca adevăratul criminal să fie persoana pe care el o *bănuia*. Mai mult, nu era *imposibil* ca invalida Anna, care murise cu șase luni înainte de crimă, să fi *bănuit* asta. În orice caz, *avea sentimentul* că Sora Marianne a *presupus* că Anna a fost cea care l-a vizitat pe Verhaven la închisoare... Caz în care, desigur, era *posibil* ca ea să-i fi spus ceea ce *credea*!

„Dumnezeule”, își zise Van Veeteren. „Ce deducție!”

În forma lui schematică, de pe marginea ziarului mototolit, lanțul de gânduri părea și mai evaziv decât era posibil. O serie de cercuri desenate cu stângăcie erau reunite de linii firave de grosimea firului de păianjen. Fir-ar să fie! Dovezile solide, despre care trăncănea Hiller. Dacă ar vedea asta, probabil că mi-ar accepta demisia fără prea multă zarvă, gândi Van Veeteren.

Dar chiar și așa, știa că are dreptate. Iată cum se întâmplase. Criminalul era încercuit. Van Veeteren nu avea nicio îndoială. Era evident.

Și-l putea imagina pe Leopold Verhaven în tinerețe — un atlet de succes. Rapid, puternic, plin de vitalitate; pe cale să intre în cartea recordurilor... În mijlocul unui deceniu naiv și optimist: anii cincizeci. Deceniul Războiului Rece, dar și al optimismului, în multe privințe. Nu așa stăteau lucrurile?

Și apoi?

Cum au ieșit lucrurile până la urmă?

Ce schimbare completă și permanentă a sorții!

Care era concluzia pentru care soarta lui Verhaven era simbolică? Ce fel de înșiruire bizară de evenimente era asta, întinsă de-a lungul unei jumătăți de secol, aproape, care dusesse la moartea omului și pe care Van Veeteren stătea aici acum, încercând să o invoce în ochii minții? Care era semnificația faptului că el cerceta acum morțile uitate ale trecutului? Care avuseseră loc în timpul acelei vieți eșuate, terminate?

Fra asta cu adevărat doar o parte simplă din slujba lui Van Veeteren?

Pe când stătea acolo privind pe fereastră la amurgul care cobora peste marginea pădurii și secțiunea lipsită de caracteristici a autostrăzii, îi trecu prin minte ideea că, de fapt, totul ajunsese la un final cu mult timp în urmă. Că el era ultimul soldat sau actor, uitat într-o piesă sau război, din care toți ceilalți plecase-ră cu ani în urmă, și că nimeni nu dădea doi bani pe eforturile și întreprinderile sale. Indiferent dacă era vorba despre colegi actori, oponenți sau spectatori.

„Închide cazul”, își spuse.

Opriți-l pe inspectorul-șef Van Veeteren. Oferiți-i o remiză sau răsturnați tabla de joc. Opriți toate aceste activități fără noimă legate de propria lui vanitate. Un criminal se află în libertate. Lăsați-l în pace!

Plăti și se întoarse la mașină. Alese Monteverdi din teancul de CD-uri și, când primele note se auziră în difuzoare, știu că nu avea nicio intenție să se dea bătut. Nu încă, în orice caz.

„Ce mama dracului!” mormăi el. Justiția sau Nemesis, tot una!

— Poliția!

Ținu la vedere legitimația o jumătate de secundă și, după alte trei, era în hol.

— Vreau să vă pun câteva întrebări despre uciderea lui Leopold Verhaven, Marlene Nietsch și Beatrice Holden. Putem face asta aici sau vreți să mă însoțiți la secția de poliție?

Bărbatul ezită, dar numai o secundă.

— Veniți pe-aici.

Merseră în living room. Münster își scoase carnețelul cu întrebări.

— Puteți să-mi spuneți ce făceați anul trecut, pe data de 24 august?

Omul ridică din umeri.

— Cred că glumiți. Cum vă puteți aștepta ca eu să-mi amintesc un astfel de lucru?

— Ar fi cel mai bine pentru dumneavoastră dacă ați face o încercare. Nu vă aflați, întâmplător, în Kaustin?

— Cu siguranță, nu.

— Ați avut vreun motiv să fiți ostil față de Leopold Verhaven?

— Ostil? Bineînțeles că nu!

— Deci nu se pune problema ca el să fi știut lucruri periculoase pentru dumneavoastră?

— Ce naiba ar putea să fie?

— Erați în Maardam pe 11 septembrie 1981? Asta a fost ziua în care Marlene Nietsch a fost omorâtă.

— Nu. Unde vreți să ajungeți?

— E posibil să vă fi aflat în zona din jurul Pieței Acoperite în dimineața aceea? Kreuger Plejn și Zwille și zona înconjurătoare?

— Nu.

— Cam pe la nouă și jumătate, zece?

— Nu, am spus deja nu.

— Cum puteți fi așa de sigur cu privire la ce faceați și ce nu făceați într-o anumită zi de acum treisprezece ani?

Niciun răspuns.

— Dar în ziua de sâmbătă, pe 6 aprilie 1962? Asta a fost ziua în care a început totul, nu?

— Faceți insinuări. Vă rog să plecați acum și să mă lăsați în pace.

— Nu v-ați dus s-o vedeți pe Beatrice Holden în acea după-amiază de sâmbătă? În timp ce Verhaven era plecat cu treburi?

— N-am de gând să vă accept prostiile astea.

— Când a luat sfârșit viața sexuală cu soția dumneavoastră?

— Care naiba e legătura cu chestiunea asta?

— Ați fost obligat să vă satisfaceți nevoile în altă parte, nu-i așa? După ce a rămas ținută la pat. Trebuie să mai fi fost și altele în afară de Beatrice Holden și Marlene Nietsch... De ce le-ați ucis doar pe astea două?

Omul se ridică în picioare.

— Sau le-ai mai ucis și pe altele?

— Ieși afară! În cazul în care crezi că poți să mă sperii afirmând lucruri care nu-s adevărate, poți să le spui superiorilor tăi că îți pierd timpul.

Münster închise carnetelul.

— Mulțumesc, spuse el. A fost o discuție foarte lămuritoare.

— Da, ar putea fi el, spuse Münster în timp ce se așeza vizavi de inspectorul-șef.

Van Veeteren despărți perdelele.

— Să fiți pregătiți în caz că iese, spuse el. Niciodată nu știi ce-ar putea să facă.

— N-o să fie ușor de arestat, zise Münster. Nu cred că e genul de om care să cedeze nervos și să se supună.

— Lua-l-ar dracii! spuse Van Veeteren. Cu toate că nu i-am dat decât primul avertisment, ca să zic așa.

Münster știa că asta avusese în minte Van Veeteren când își trimisese asistentul în avans. În așa fel încât să se poată păstra pe sine pentru o întâlnire mai importantă, posibil crucială.

Bine gândit, desigur; dar, pe de altă parte, îi dădea criminalului o șansă să-și pregătească apărarea. Îi aminti de lucrul ăsta, dar Van Veeteren se mulțumi să ridice din umeri.

— Foarte posibil, spuse el. Dar s-ar putea, de asemenea, ca acele pregătiri să-l lase pe picior greșit. În tot cazul, poziția în care se află nu e deloc de invidiat. Știe că știm. Gândește-te doar la asta. E ca un șobolan prins într-un cotlon. Iar noi suntem pisicile care-l așteaptă să iasă.

— Nu avem nicio dovadă, remarcă Münster. Și nici n-o să găsim vreuna.

— Dar el nu știe asta.

Münster reflectă la acest aspect.

— Dar, cu siguranță că o să-și dea seama curând. Dacă știm că el are trei crime pe conștiință, ar părea cam ciudat că nu-l arestăm.

Van Veeteren își stinse țigara iritat și lăsă perdelele în pace.

— Știu, bombăni el. Mi-au tăiat o bucată din maț, Münster, nu din creier.

Tăcere. Van Veeteren scoase un oftat și își vârî o scobitoare în gură. Münster comandă o bere și își scoase carnețelul.

— I-ai pus doar întrebările pe care ți-am spus să i le pui, cred? spuse după o vreme Van Veeteren.

— Bineînțeles, răspunse Münster. Totuși, e un lucru care mă nedumerește.

— Care?

— De unde a știut el că ea i-a spus lui Verhaven, la închisoare?

Van Veeteren pufni.

— Pentru că ea i-a zis, desigur. Cu puțin înainte să moară, presupun. După spusele sorei Marianne, el s-a dus s-o vadă în acea ultimă zi, la spital.

— Adică, ea și-a ușurat conștiința în ambele direcții?

— Da, se poate spune și așa. Ai putea crede că ar fi fost mai bine dacă-și ținea gura. Asta ar fi salvat o viață, cel puțin. Dar oamenii au tendința să fie un pic obsedați de adevăr.

— Cum adică? întrebă Münster.

Van Veeteren dădu pe gât restul de bere.

— Adevărul poate fi o povară greu de dus, spuse el. Pe termen lung, pare imposibil să-l suporti de unul singur. Ar fi bine totuși dacă oamenii ar învăța să nu-l transmită mai departe din întâmplare.

Münster reflectă o vreme.

— Nu m-am gândit niciodată așa la treaba asta, zise el privind pe fereastră. Dar, desigur, e mult adevăr în ce ai spus. Totuși, individul nu pare să fi fost copleșit de panică.

— Nu, spuse Van Veeteren cu un oftat. S-ar putea să fie nevoie să luăm unele măsuri speciale în acest caz. Dar acum poți să te duci acasă. O să stau aici o vreme și-o să mă gândesc.

Münster ezită.

— Sper că o să-mi dați de veste dacă vă pot fi de folos cu ceva. Cazul nu a fost redeschis, să înțeleg?

— E închis și bătut în cuie, spuse Van Veeteren. În orice caz, îți mulțumesc.

Münster plecă din bar și, în timp ce traversa strada ca să ajungă la mașină, se pomeni că-l compătimește din nou pe inspectorul-șef. Asta se întâmpla pentru a doua oară într-o perioadă scurtă — doar o lună, cu aproximație — așa încât poate că era ceva adevăr în ceea ce spuneau unii oameni: cu cât înaintea în vârstă, cu atât mai umană le e înfățișarea.

Și, atenție, vorbeau despre gorilele de munte, nu-i așa?

39

Sediul clubului se afla într-un subsol de la capătul unei alei înguste care începea în Piața Cronin și se termina cu un fronton rezistent la foc. Pe toate hărțile orașului și conform plăcuței indicatoare murdare, abia lizibile, se numea Zuygers Steeg. Dar pe plan local era cunoscută sub numele de Alea Măcelarului, după o crimă neobișnuit de brutală care avusese loc la sfârșitul anilor 1890, când părți din trupurile a două prostituate au fost găsite împrăștiate, practic pe întreaga lungime de nici douăzeci de metri a străzii minuscule. Respectivale părți corporale au fost găsite de un tânăr capelan de la catedrală, care a trebuit dus și ținut sub cheie la azilul Majorna din Willemssburg. Criminalul n-a fost niciodată prins, în pofida faptului că a fost căutat cu asiduitate în toată zona.

Van Veeteren arareori reușea să ajungă până la Club fără să-i fie reamintită povestea, și nici în seara asta nu scăpă.

Poate că lucrurile stateau mai rău odinioară, în pofida aparențelor, se gândi el în timp ce se aplecă pentru a evita să dea cu capul de pragul de sus al ușii, după care intră în hru-ba lugubră.

Mahler stătea mai departe, ca de obicei, într-un colț terit sub o pictură de Dürer, și deja aranjase piesele. Van Veeteren se așeză cu un oftat.

— Oh, Doamne, spuse Mahler, scărmanându-și barba zbârlită cu degetele. Chiar așa de rău a fost?

— Ce? întrebă Van Veeteren.

— Ei, ce! Să fii măcelărit, bine-nțeles! Oamenii în halate verzi ducându-și la îndeplinire treburile sângeroase.

— A, aia, zise Van Veeteren. Doar o bagatelă.

Mahler păru nedumerit un moment.

— Atunci, ce naiba te îngrijorează? Ai fost înviat, începutul de vară e la vârful ei coloristic, întreaga natura se vânzolește de plăcere la celebrarea vieții exuberante care aproape că s-a pogorât asupra noastră. Ce naiba vii aici și oftezi așa?

— Am o problemă, spuse Van Veeteren deschizând jocul cu pionul reginei.

— Fu am o mie, replica Mahler. Salutări și bine-ai revenit în lumea celor vii!

Baură, iar Mahler medita aplecat peste tabla de șah. Inspectorul-sef își aprinse o țigară și așteptă. Dintre toți cei cu care jucase vreodată șah de când începuse în adolescență, nu mai întâlnise niciun adversar care să joace așa cum juca Mahler. După o perioadă introductivă de concentrare intensă, care putea să dureze până la zece-douăsprezece minute — și anume, înainte de prima mutare — în continuare făcea mai bine de treizeci de mutări fără să se gândească mai mult de un minut, cu totul. Apoi, când se apropia finalul de joc, în general își îngăduia o altă analiză minuțioasă, care dura de la zece minute la un sfert de oră, pentru a încheia jocul cu o viteză uluitoare — indiferent dacă juca pentru victorie, remiză sau o înfrângere onorabilă.

Nu putea să ofere niciun motiv plauzibil pentru metoda lui, mulțumindu-se să susțină că era o chestiune de ritm.

— Uneori am senzația că efectuarea mutării la momentul potrivit e mult mai importantă decât calitatea mutării însăși, susținea el. Dacă înțelegi ce vreau să spun.

Van Veeteren n-avea nici cea mai mică idee despre ce voia să spună.

— La fel e și cu poeziile, îl lămurise bătrânul poet. Mi se întâmplă adesea să stau cu privirea în gol o veșnicie, poate o jumătate de oră sau mai mult — după care iau creionul și aștern pe hârtie întregul poem. Iute ca fulgerul, nu trebuie să fac nicio pauză.

— Atunci, ce se întâmplă în capul tău? dori să știe Van Veeteren. Când îți încarci bateriile?

După toate aparențele, nici Mahler n-avea habar.

— N-am îndrăznit să analizez, spuse el. Anumite lucruri nu tolerează introspecția, pentru că le-ar putea ucide.

Van Veeteren se gândi la asta în timp ce lua o gură de bere și aștepta mutarea lui Mahler.

„Acțiune fără rațiune”, își zise el.

Așa pare să fie?

Poate că, în definitiv, sunt câteva puncte de contact.

— Ei? zise Mahler după ce conveniră asupra remizei, când abia trecuseră trei sferturi de oră. Care-i problema?

— Un criminal, spuse Van Veeteren.

— Parcă ziceai că ești în concediu medical restul lunii ăsteia?

— Sunt, zise Van Veeteren. Doar că îmi vine greu să întorc spatele anumitor lucruri. Și să mă mai fac și că nu văd.

— Atunci, care-i problema cu criminalul ăsta?

— Nu pot să-l prind.

— Știi cine e?

Van Veeteren dădu din cap aprobator.

— Dar nu ai nicio dovadă?

— Absolut niciuna.

Mahler se lăsă pe spate și-și aprinse un trabuc.

— Doar n-o fi prima oară când te afli în postura asta?

— De regulă, reușesc să-i bag la coteț.

Mahler izbucni în râs.

— „Să-i bag la coteț!” Îmi place! Și de ce nu poți să faci la fel și acum?

Van Veeteren oftă.

— Numele Leopold Verhaven îți spune ceva?

Mahler deveni serios.

— Verhaven? Da, desigur. Un ucigaș notoriu. De femei. N-a fost și el omorât, sau ceva de genul ăsta? Am citit ceva în ziare, nu cu mult timp în urmă.

— A fost nevinovat, spuse Van Veeteren.

— Verhaven a fost nevinovat?

— Da.

— Bine, dar a zăcut prin pușcării vreo... Dumnezeu știe cât.

— Douăzeci și patru de ani, preciză Van Veeteren.

— Adică, omul asta a stat în pușcărie atâta amar de timp și tu susții că e nevinovat?

Van Veeteren îl aprobă cu o mișcare a capului.

— A fost nevinovat. E mort, după cum spuneai. Și se pare că nu doar adevăratul criminal vrea să tragă linie sub întreaga afacere, dacă înțelegi unde bat...

Câteva secunde, Mahler nu spuse nimic.

— Îhî, spuse el în cele din urmă. Trase din trabuc și scrumul i se împrăstie pe barbă. Cred că pricep. Granguri?

Van Veeteren ridică din umeri.

— Nu-i chiar așa de rău, sper, dar oricum ai privi lucrurile, nu există nicio șansă să declanșăm procedurile dacă nu ne bazăm pe un teren solid. Extrem de solid chiar.

— Dar poți să găsești vreo dovadă? Nu asta se întâmplă de obicei? Știi cine a făcut-o, dar trebuie să muncești până-ți sar capacele ca să transformi știința în dovadă, după aceea? Credeam că asta e maniera în care procedează poliția de obicei în astfel de situații.

— Da, ai dreptate, desigur, spuse Van Veeteren. Dar în acest caz totul pare fără de speranță. Timpul s-a epuizat pentru prima crimă. Nu mai avem voie să redeschidem cazul. Iar dacă ar fi să redeschidem dosarul celei de-a doua crime, ori va trebui să aducem dovezi temeinice, mai solide decât sistemul de apărare de la Fort Knox, ori omul trebuie să mărturisească și să nu se dezică

de acea mărturisire. Iar noi nu suntem nicidecum aproape de vreuna dintre variante.

— Dar uciderea lui Verhaven? E vorba de același criminal?

— Într-o mare măsură. Nu, nici aici nu există nici măcar un gram de dovadă tehnică. Nu știm când a murit. Nici cum. Nici unde.

Ridică din nou din umeri.

— Cam asta e tot, una peste alta.

— Dar știți cine e criminalul? întrebă Mahler, ridicându-și sprâncenele stufoase ca să observe eventuala îndoială.

— Suntem absolut siguri, răspunse Van Veeteren.

Mahler întoarse tabla de șah cu 180 de grade și începu să aranjeze piesele pentru o nouă partidă.

— De ce ești așa de sigur că n-o să reușești să-l faci să mărturisească? Nu încerca să mă convingi că nu recurgi la metodele de gradul trei când ești la ananghie!

Van Veeteren își aprinse încă o țigară.

— L-am urmărit timp de două zile, spuse el. Nu pe ascuns, desigur, ci cât mai la vedere. Astfel încât să nu aibă cum să nu observe. De obicei, asta scoate din sărite pe oricine, numai pe nenișorul ăsta, nu. Pare chiar să-i placă. Când și când, mă mai salută din cap. Își râde de mine pe ascuns. Parc-ar fi sigur că n-avem nicio urmă de dovadă cu care să-l prindem. Încă nu m-am contruntat direct cu el, dar aș fi uimit dacă și-ar pierde stăpânirea de sine. Și chiar dacă i s-ar întâmpla, și-ar regăsi-o înainte de începerea procesului, așa că ajungem iar în locul din care-am pornit, după atâtea și atâtea eforturi fără niciun rost...

— Hmm, spuse Mahler. Și ce-ai să faci atunci? Trebuie să recunosc că mi se pare cam încurcată treaba.

Van Veeteren nu-i răspunse la început, dar Mahler era hotărât să obțină un răspuns.

— Ei?

— I-am dat un ultimatum, spuse în cele din urmă inspectorul-șef. Mai vrei o bere?

— Desigur. Ce fel de ultimatum?

Van Veeteren se ridică, se duse până la bar și se întoarse după un timp cu două halbe proaspete, cu guler.

— Ce fel de ultimatum? întrebă din nou Mahler, după ce bău fiecare în sănătatea celuilalt.

— I-am oferit o oportunitate, atâta tot. Să se retragă ca un gentleman.

— Adică?

— Să se sinucidă.

Mahler păru aproape mișcat.

— Și ce te faci dacă nu-i un gentleman? S-ar părea că există numeroase dovezi care să sugereze că nu e.

— Atunci o să dezvălui ceea ce știu. Are o fiică și doi nepoți. Dacă nu face decât să ridice din umeri și să se întoarcă într-o parte, o să-i spun fiicei că tatăl ei are trei crime pe conștiință și o să mă asigur să o conving că ăsta e adevărul. Soția lui și-a ținut gura toată viața ei tocmai din acest motiv... Sau așa cred.

Mahler se gândi la cele spuse.

— Da, sună bine, zise el. Crezi c-o să meargă?

Van Veeteren făcu o grimasă.

— Numai necuratul știe, spuse el. O să aflăm mâine, la prânz. Am de gând să-i fac o vizită atunci.

— Ticălos viclean ce ești! izbucni Mahler. Ai metodele tale, trebuie să-ți recunosc acest merit.

Luă o nouă înghițitură, apoi începu iar să studieze tabla de șah. Și, după doar un moment de gândire, mută pionul regelui cu două pătrățele mai în față.

— Nu e mare lucru de capul slujbei pe care o ai, remarcă el.

— Îmi e învățătură de minte, răspunse Van Veeteren.

— Da, cred că-ți este, spuse Mahler.

O oră și jumătate mai târziu, Mahler transformase un avantaj de doar un pion în victorie, după doar șaiszeci de mutări. Se aplecă și scoase un pachetel mic și plat din servieta pe care o ținuse pe podea, lângă el.

— Poți să iei asta ca premiu de consolare, spuse el. E venită în după-amiaza asta de la tipografie, așa că, mai proaspătă de-atât, nici că se poate.

Van Veeteren rupse hârtia de ambalaj.

Recitativ dintr-un ținut îndepărtat, scria pe copertă.

— Multe mulțumiri, spuse el. Cred că e exact lucrul de care-aveam nevoie.

— Nu știi niciodată, spuse Mahler, uitându-se la ceas. Și a cam sosit timpul să o tăiem acasă, părerea mea. Poți să începi de la pagina treizeci și șase. Cred că ai putea să găsești ceva acolo care să facă să ți aprindă becul.

După ce făcu un duș și se întinse în pat, Van Veeteren desfăcu paginile culegerii subțiri de poeme. Radioul cu ceas de pe noptieră îl anunța că trecuse de miezul nopții de vreo două minute și decise să asculte deocamdata de recomandarea autorului. Poezia nu era ceva de hăpait la întâmplare, în special când era vorba despre versurile fastidioase ale lui Mahler, și simțea cum somnul îi dă târcoale pe la gene.

Poemul era intitulat „Noapte de ianuarie” și avea doar șapte versuri.

Lumină nezămislită

Linii necunoscute

Legea încă nescrisă

În întuneric copilul

În umbrele dănuitoare ritmurile

De la legile Haosului pentru durerile de inimă

Și un mic imperativ categoric

Stinse lumina și versurile zăboviră încă, atât în întunericul încăperii, sau așa i se păru, cât și în conștiința lui adormită.

„Întunericul lăuntric și cel exterior”, se gândi, cu puțin înaintea să sucombe îmbrățișării infinite a somnului.

Măine la prânz.

40

În timp ce stătea în fața ușii, ceasul de la mână arăta 11:59 și decise să mai aștepte acel ultim minut. Scrisese „la prânz” și poate că era important să fie precis în detalii. Să nu negligeze ceea ce era aparent neimportant.

Apăsă butonul soneriei.

Așteptă câteva secunde, ascultând sunetele dinăuntru. Așează degetul pe buton și mai sună o dată. Un sunet lung, supărat. Apoi se aplecă în față, ascultând cu urechea lipită de ușa răcoasă din lemn.

Nimic.

Niciun zgomot de pași. Nicio voce. Niciun zgomot omenesc.

Își îndreptă spatele. Se liniști un moment. Trase aer adânc în piept și încercă clanța ușii.

Era deschisă.

Trecu pragul. Lăsă ușa puțin întredeschisă. Fra prima oară când intra într-un apartament unde se aștepta să găsească un cadavru — nu era o certitudine, dar, de data asta, era altceva. Ceva pe care-l simțea în același timp îngrijorător și previzibil.

Aerul era greu în holul întunecat și înghesuit. Bucătăria era drept înainte. Lumina soarelui ar fi putut să pătrundă înăuntru, dar jaluzelele erau trase. La dreapta, o ușă spre ceea ce părea a fi dormitorul era pe jumătate deschisă. La stânga erau baia și ușile duble ce dădeau în living.

Două camere și-o bucătărie, asta era tot. Nu era mai mare de-atât, după cum spusese și Münster.

Se duse în dormitor mai întâi. Patul trebuia să fie locul evident; și el l-ar fi ales, dacă s-ar fi aflat în aceeași situație.

Cu băgare de seamă, deschise larg ușa.

Gol. Patul făcut, totul aranjat și ordonat. Și aici jaluzelele erau trase. De parcă ar fi plecat undeva.

Apoi, în living. La fel de ordonat și de plictisitor. Un apartament urât într-un fel de material sintetic durabil, gri-marونی. Un televizor de mari dimensiuni, un raft cu ornamente. Peisaje marine pe pereți.

Aceeași senzație sinistră și apăsătoare în bucătărie. Un calendar și peisaje de prost gust pe pereți. Vasele spălate în suportul pentru uscare, învelite cu un șervet. Frigiderul aproape gol. O plantă ofilită în ghiveci, pe masă.

Mai rămăsese doar baia. Și asta era o posibilitate pe care Van Veeteren ar fi ales-o. Să te stingi lent în apă fierbinte. Ca Seneca. Nu ca Marat.

Aprinse lumina.

Aproape că-și imagina zâmbetul criminalului, o reflexie stăruitoare, pe jumătate ironică în plăcile lucioase de faianță bleu-marin. De parcă ar fi știut că Van Veeteren va păstra acest loc pentru sfârșit. Ca și cum s-ar fi jucat cu ideea de a-i scrie un mesaj acestui polițist băgăreț și să-l lase la vedere, dar apoi se răzgândise pentru că era cât se poate de evident cine avea să tragă paiul cel mai lung în acest duel lipsit de rost.

Van Veeteren oftă și își cercetă pentru scurt timp fața în oglinda de deasupra chiuvetei. Nu era o priveliște prea înălțătoare — ceva între Quasimodo și un copoi deprimat. Ca de obicei, cu alte cuvinte; posibil, chiar un pic mai rău.

Stinse lumina și se întoarse în hol. Se opri un moment, ca să verifice dacă în cutia pentru scrisori de pe spatele ușii era ceva sau nu. Asta ar fi trebuit să sugereze că plecase nu cu mult timp în urmă. Că părăsise acest apartament sumbru, dar bine îngrijit, cam cu o oră în urmă, cel mai probabil.

Părea imposibil să fi ieșit doar cu câteva minute mai devreme. Totul părea să sugereze că plecase. Pentru cel puțin câteva zile.

Pentru totdeauna? Poate că asta era un semn bun, la urma urmelor. O tărâmbă de speranță licări încă o dată. De ce să o fi făcut la el acasă?

Absolut niciun motiv, din câte putea să vadă Van Veeteren. Ieși din apartament și închise ușa în urma lui.

De ce o lăsase deschisă?

Pentru ca Van Veeteren să poată cerceta apartamentul? Dacă așa stăteau lucrurile, care era rostul?

Sau, pur și simplu, uitase să încuie?

— Domnul Van Veeteren?

Fresări surprins. Nu observase că una dintre ușile vecine tușese deschisă cu precauție. O femeie cu părul roșu, cărlionțat, scoase capul afară.

— Sunteți domnul Van Veeteren, nu? Zicea c-o să veniți cam pe la ora asta.

Van Veeteren dădu din cap aprobator.

— M-a rugat să vă spun că, din păcate, nu s-a putut întâlni cu dumneavoastră aici, pentru că s-a dus pe malul mării.

— Pe malul mării?

— Da. V-a lăsat și un mesaj. Iată-l.

Femeia îi întinse un plic.

— Vă mulțumesc foarte mult, zise Van Veeteren. A mai spus ceva?

Ea clătină din cap.

— Nu, mai trebuia să zică ceva? Mă scuzați, dar am o prăjitură în cuptor.

Închise ușa.

„Ei, da“, zise Van Veeteren în gând, uitându-se lung la plic.

Nu-l deschise până nu găsi o masă la o cafenea în aer liber mai jos, pe aceeași stradă. Pe când se așeza cu plicul în mână, în așteptarea chelneriței, se gândi la ce-i spusese Mahler cu o seară în urmă.

Să faci ceva la momentul potrivit e mai important decât ceea ce faci efectiv.

Un pic exagerat, desigur, dar poate că era adevărat că sincronizarea era cea mai importantă dintre toate modelele repetitive. Dintre toate acțiunile, ale oricărei vieți. În orice caz, nu era o idee de disprețuit, asta era clar.

Berea sosi. Bău cu sete, apoi deschise plicul. Scoase o foaie de hârtie împăturită de două ori și citi:

Casa de oaspeți Florian

Behrensee

Mai luă o gură de bere.

„La mare?“ își zise. Da, era o posibilitate, bineînțeles.

XI

---

25 noiembrie 1981

41

Noapte, din nou.

Trează încă o dată. Verdictul fusese pronunțat ieri și ultima ei speranță se stinsese precum flacăra unei lumânări în furtună. Vinovat.

Verhaven, vinovat din nou. Caută bâjbâind paharul. Soarbe din apa carbogazoasă caldută și închide ochii. Își răscolește gândurile. Ce se află în spatele acestei incredibile destășurări de evenimente? Ce o forțează să reziste în ciuda a tot și a toate? În loc să se lase în voia sortii, renunțând la întreaga ei rezistență?

Să rupă această tăcere nebunească și să se scufunde în întuneric. Ce?

Andrea, desigur.

Ultima oară avea doi ani; acum e la vârsta măritişului. O femeie matură. Femeia a cărei mamă n-a devenit niciodată; există o progresie în toate, o logică inexorabilă, neagră, împotriva căreia ea nu are niciun fel de apărare. Un destin, așa i se pare.

Te rog, Doamne, îngăduie ca relația ei cu Juhanis să ajungă undeva!

Te rog, Doamne, fă-i să se hotărască mai repede, astfel încât el s-o poată lua de aici!

Te rog, Doamne!

Când?

Când îi pătrunsese în minte, de data asta, prima suspiciune limpede precum cristalul?

În aceeași zi? În aceeași după amiază ploioasă de septembrie când domnul Nimmerlet a descoperit cadavrul? Chiar din acel moment?

Probabil. Probabil că știuse asta din prima clipa. Preferase însă să înlăture orice bănuială și se repezise imediat asupra pretextului ei strâmb de a evada, pe care-l înghițise cu cârlig, fir și plută cu tot: el nu fusese în oraș în acea zi. Se dusesse cu mașina până la Ulming, să repare ferăstraul mecanic. Verificase și în jurnalul ei. Trebuie să fi fost chiar în acea zi... În drum, trecuse și pe la familia Morrison, chiar dacă aceștia nu erau acasă, se pare. Chiar el spusese asta, și nu observase nimic neobișnuit în legătură cu ceea ce făcuse sau felul în care se comportase. Nimic neobișnuit.

Nu reușisera să facă nimic cu ferăstrăul, dar desigur că el fusese acolo și, cum distanța dintre Ulming și Maardam e mare, nu se putea să fi fost el. Nu de data asta. De data asta e Verhaven. Trebuie să fie Verhaven.

Vinovat!

Dar chiar și așa, ea știe.

Stă culcată în patul ei mare din dormitorul remobilat și știe. Este din ce în ce mai convinsă de această certitudine neagră. Înlănțuită de el și de tăcerea ei, asta era senzația. Tot mai amară, tot mai puternică și mai clară ca oricând în timpul acestor ore extatice, de insomnie, de la începutul dimineții.

El și ea. Bărbat și soție.

Dar niciodată bărbat și femeie. Nu, de când Andrea s-a născut. În toți acești ani, nu fuseseră niciodată împreună. Ea își închisese picioarele pentru el și-l lăsase afară; asta se întâmplase. Transformase acest bărbat puternic și sănătos într-un individ care aleargă după târfe. Un bărbat căsătorit care în fiecare lună se duce cu mașina în oraș ca să-și satisfacă nevoile torturate cu dragoste cumpărată.

În asta l-am transformat.

Și într-un criminal.

Pe el și pe ea. Această certitudine inevitabilă. Și alegerea, avusese ea vreodată de ales?

Nu, crede ea, și o înghite și pe asta. N-am avut niciodată de ales.

Se ridică în capul oaselor. Își șterge sudoarea rece de pe frunte cu dosul palmei. Încearcă să-și relaxeze umerii și să respire lent și cât mai profund, în timp ce se uită afară pe fereastră. Spre răsărit, cerul e definit de conturul întunecat al pădurii de conifere.

„O, Doamne!”, își zice ea. „Poate cineva să înțeleagă?”

Chiar și Tu?

Își împreunează mâinile, dar cuvintele rugăciunii sunt încuiate în sinea ei.

„O să-mi primesc pedeapsa”, crede ea. „Pedepsește-mă pentru tăcere!

Lasă-mă să zac în pat pentru totdeauna! Lasă-mă... lasă-mă să fac doar asta. Lasă-mă să încetez o dată pentru totdeauna să mă mai bălăbănesc prin casa asta, care mi-e și cămin, și închi-soare. Lasă-mă să stau aici.

Fie ca pelvisul meu distrus să se deschidă pentru totdeauna!”

Se lasă la loc cu toată greutatea pe perne și îi veni în minte ideea că așa trebuia să fie. Exact așa.

Dar fă să fie un fel de semnificație, în pofida a tot și a toa-te. În sfârșit, cuvintele găsiră calea peste buzele ei. „Fie... fie ca întunecimea mea de nepătruns să fie lumina fiicei mele! șopti ea în noapte. Nu implor iertare! Nu implor înțelegere! Nu cer ni-mic! Pedepsește-mă, o, Doamne!”

Apoi închide ochii și, aproape ca și cum ar fi primit un răspuns, simte săgețile durerii străbătându-i trupul.

XII

29–31 mai 1994

42

Ploaia îl însoțise cea mai mare parte din drum, dar începuse să se domolească pe când se apropia de coastă. Soarele la apus răzbătea printre norii de la orizont, trimițând sulite neuniforme de lumină peste marea agitată. Aerul încărcat de soare mirosea a proaspăt când se dădu jos din mașină și se opri timp de câteva secunde pentru a savura câteva respirații adânci. Pescărușii pluteau deasupra apei, umplând golul cu țipetele lor prelungite, pline de încredere.

„Marea“, se gândi el încă o dată.

Oamenii se aventuraseră pe plaja dintre cele două debarcadere după ploaie — nu era o plajă lungă, abia dacă avea opt sute de metri. Câțiva câini se alergau unii pe alții; un grup de tineri jucau volei; un pescar își aranja plasele. Van Veeteren nu-și putea aminti când vizitase ultima oară această stațiune cam demodată, cu farmecul ei de lume veche. Zilele ei de glorie, când cazinoul și hotelul Spa erau înfloritoare, apuseseră la un moment dat în anii douăzeci, dacă nu se înșela prea mult — dar chiar și așa, fusese acolo de câteva ori. Cu Renate și cu copiii; se poate să fi fost doar de vreo două ori, acum că ajunsese să se gândească la asta... Câteva zile de fiecare dată, dar

Behrensee era îndeajuns de mic ca să-și aducă aminte unde se afla pensiunea Florian.

Strict vorbind, prea multe nu erau de văzut acolo în afară de eleganta promenadă, așa că nu prea avea cum să nu găsească pensiunea, în orice caz. Dar, oricum, își amintea foarte clar de ea.

O fațadă înaltă, în stil art nouveau, la capătul sudic al șirului de hoteluri și boutique-uri, înghesuită între un supermarket recent construit și ușor cam ponositul hotel Sea Horse, unde se cazase în timpul uneia dintre vizitele sale scurte.

Asta dacă-și aducea aminte corect.

Și își amintea. Era o clădire îngustă, de cinci etaje, zugrăvită în roz și alb. Acoperișul din cupru încă mai lucea ușor în lumina ultimelor raze ale soarelui la apus, iar balcoanele erau de culoarea vinului roșu-închis. Puțin cam dărăpănat pe ici, pe colo, dar cu siguranță nu era una dintre cele mai ieftine așezări din această stațiune idilică, chiar dacă ușor decrepită.

Pătrunse prin ușile din sticlă alb-lăptoase. Așeză cu atenție servieta pe podea și sună clopoțelul de la recepție. După o jumătate de minut, o femeie de vârstă mijlocie apără cu un prosop în mâini. Ai fi zis că fusese ocupată cu ștergerea vaselor. Se uită pieziș la el pe deasupra ochelarilor cu ramă aurie și ascunse prosopul.

— Da?

— Îl caut pe Arnold Jahrens. Dacă informația mea e corectă, e cazat aici.

— Ia să ne uităm.

Întoarse câteva pagini dintr-un registru.

— Da, așa este. Camera 53. E la ultimul etaj. Puteți să luați ascensorul.

Se ridică pe vârfuri și arătă cu mâna peste umarul lui.

— E în cameră acum?

Ea verifică raftul cu chei.

— Cred că da. În tot cazul, n-a lăsat cheia la recepție.

— Ultimul etaj, ați zis?

— Da.

— Mulțumesc, spuse Van Veeteren. O să mă ocup mai întâi de câteva lucruri. Pe urmă, o să mă întorc, în câteva minute.

— Cum doriți, spuse femeia, luând din nou prosopul.

Bătu de două ori, dar nu sesiză niciun semn de viață.

Încercă clanța, iar ușa se deschise larg.

O cameră cât se poate de obișnuită, constată el. Dar cu un farmec tradițional anume. Un pat larg cu cadru metalic. Destul de înalt, cu panouri de lemn de culoare închisă. Un birou mic. Două fotolii și mai mici. Un șifonier.

La stânga, imediat lângă ușă, era baia. Întrucât, din câte putea să vadă, camera era goală, deschise ușa și aprinse lumina.

Nici aici nu era nimeni. Nu exista o cadă, doar un duș modern; nu era niciun loc potrivit pentru cineva care intenționa să se sinucidă.

Pătrunse în încăpere. Puse servieta pe birou și scoase o scobitoare din rezerva aflată în buzunarul de la piept. Se uită în jur.

— Domnul inspector-șef Van Veeteren, presupun?

Vocea venea dinspre balcon și avea exact acel ton reținut de zeflema combinată cu încrederea de sine care îl oripila cel mai mult pe Van Veeteren.

— Domnul Jahrens, spuse el, ieșind pe balcon. Pot să stau jos?

Bărbatul cu constituție athletică încuviință din cap și-i indică fotoliul din răchită din cealaltă parte a mesei.

— Trebuie să recunosc că ai o imaginație al naibii de bună pentru un polițist. Chiar nu înțeleg cum poate cineva să născocască o poveste ca asta.

Van Veeteren deschise servieta.

— Whisky sau brandy? întrebă el.

— Dacă ai impresia că o să te ajute să mă îmbeți, mai bine te mai gândești.

— Nici pomeneală, spuse Van Veeteren. Doar că n-am găsit de loc bere.

— În regulă.

Luă două pahare dinăuntru și Van Veeteren turnă.

— Nu trebuie să te prostesti, spuse el. Adevărul e că știu că ai trei vieți pe conștiință și trebuie să mă asigur că n-ai să scapi nepedepsit. Noroc.

— Noroc, zise Jahrens. Și cum îți închipui c-ai să faci asta? Mă aștept să ai un microfon sau un mic transmițător ascuns pe undeva și care e legat cu un magnetofon aflat în altă parte, și sper că eu o să mă ameteșc și o să las pisica să iasă din sac. Nu ți se pare că-i cam ieftin trucul? Așa îi prindeți pe oameni în zilele astea?

— Nici vorbă de-așa ceva, spuse Van Veeteren. Oricum n-ar rezista la tribunal, dar sunt sigur că știi asta. Nu, n-am să fac altceva decât să-ți spun cum văd eu lucrurile. Dacă ți-e teamă de vreun magnetofon sau ceva de genul ăsta, poți să dai din cap după bunul-plac. Cred că și tu trebuie să treci prin toată povestea asta.

— Prostii, zise Jahrens, sorbind din paharul cu whisky. Fără doar și poate că m-ai făcut curios. Nu ai în fiecare zi prilejul să studiezi de la mică distanță un ofițer de poliție cu o doagă lipsă.

Zâmbi și scoase o țigară din pachetul aflat în fața lui pe masă.

— Vrei una?

— Da, te rog.

Van Veeteren acceptă și țigara și focul înainte de a începe să vorbească.

— Spune-mi despre Leopold Verhaven!

Arnold Jahrens zâmbi din nou și trase din țigară. Ridică privirea și se uită înspre largul mării. Trecură câteva secunde.

— Mâine o să fie o vreme frumoasă, nu crezi, domnule inspector? Rămâi aici pentru mai multe zile?

— Cum vrei, spuse Van Veeteren, aplecându-se peste masă. O să-ți spun ce s-a întâmplat, iar tu o să mă întrerupi dacă ceva e neclar... Ai omorât trei oameni. Beatrice Holden, Marlene Nietsch și Leopold Verhaven. Mulțumită ție, Verhaven a stat în pușcărie 24 de ani. Ești un nemernic. Nu te lăsa înșelat de tonul meu prietenos.

Mușchii obrazului lui Jahrens tresăriră de câteva ori, dar nu spuse nimic.

— Singurul lucru de care nu sunt sută la sută convins este motivul. Deși sunt destul de sigur și în privința asta, măcar în linii generale. Corectează-mă dacă greșesc, cum ziceam. Pe 6 aprilie

1962, într-o sâmbătă, te duci la casa lui Verhaven din pădure pentru că știi că Beatrice Holden e acolo singură. Probabil că ai așteptat până când electricianul a terminat ce avea de făcut și, când ai văzut că se întoarce în sat, ai plecat. Ești plin de poftă. Cu nici o săptămână în urmă, ai avut-o pe Beatrice culcată pe canapeaua ta, goală sub o pătură, și asta e mai mult decât poți suporta. Poate că te-ai uitat la ea pe furiș pe sub pătură, poate că ai și pipăit-o, în timp ce dormea beată, iar soția ta semiinvalidă din dormitorul de la etaj habar n-avea ce se întâmplă. Și nici fetița ta de doi ani. Poate că ți-ai pus mâinile între picioarele ei... între picioarele lui Beatrice Holden. Acolo te mănâncă să ajungi. O femeie cu sânge fierbinte, sexy, frumoasă — nu ca nevastă-ta, care zace la etaj rece ca un bloc de gheață, și care nu te lasă niciodată să o pătrunzi.

Arnold bău din nou din pahar, dar expresia nu i se schimbă.

— Ajungi la Marea Umbră și iat-o. Singură. Verhaven e la Mardam și nu e așteptat să se întoarcă decât peste câteva ore. Iar ea e acolo, numai bună să profiți de ea. Nu trebuie decât să te duci la ea, să-i șoptești câteva cuvinte frumoase, să-i dai jos chiloții și să te apuci de treabă. De ce n-a vrut, domnule Jahrens? Spune-mi asta. De ce nu ți s-a permis să pătrunzi între picioarele lui Beatrice Holden — când ea era, în general, așa de dornică? Nu-ți promisese o recompensă în noaptea în care ai primit-o în casă? Sau ai înțeles-o greșit?

Jahrens tuși.

— Ce imaginație, spuse el și-și goli paharul. Dumneata ești perversul, domnule inspector-șef, nu eu.

— A fost o chestie scandalosă, nu-i așa? Nu așa te-ai simțit?

— Ce anume?

— Că nu ți s-a dat voie să o regulezi pe Beatrice Holden. Nenorocitul ăla de Leopold Verhaven putea să o aiba, dar nu și tu. Căcatul ăla cretin la care te uita cu dispreț încă de când erați colegi de școală. Leopold Verhaven! Pungașul. Vânzătorul de ouă de la Marea Umbră! O creatură jalnică pe care ai disprețuit-o toată viața... Și iată-l acum, trăind cu această femeie atrăgătoare, în vreme ce tu te-ai căsătorit cu o fermă foarte dezirabilă, una dintre cele mai bogate din Kaustin, dar cu ce preț! Prețul este soția ta istovită, care n-o să te lase niciodată să o ai, iar acum

ești aici, în această după-amiază de sâmbătă, iar Beatrice Holden nu te lasă nici ea s-o ai. Poate chiar râde de tine — da, fir-ar să fie, cred că râde de tine și îți zice c-o să-i spună lui Verhaven când o să se întoarcă acasă ce țăp bătrân și inutil ești.

Făcu o scurtă pauză. Jahrens își stinse țigara și privi din nou către mare.

— Vrei să-mi spui dacă există vreun detaliu în reconstituirea mea care să nu fie corect? spuse Van Veeteren, rezemându-se din nou de spătarul fotoliului.

Jahrens nu zise nimic. Stătea acolo nemișcat, dar nu arăta niciun semn de tensiune nervoasă sau de iritare.

— Deci, am avut dreptate de la început până la sfârșit? Așa mă gândeam și eu, spuse Van Veeteren cu un zâmbet de satisfacție. Poate vrei să continui tu însuși, totuși? Să povestești cum ai violat-o și ai strangulat-o. Sau ordinea a fost inversă?

— O să-i informez pe superiorii dumitale cu privire la această conversație, spuse Jahrens după câteva secunde. Măine-dimineață, la prima oră.

— Excelent, spuse Van Veeteren. Mai vrei o picătură de whisky?

Fără un cuvânt, Jahrens luă sticla și își umplu din nou paharul. Van Veeteren ridică paharul, ca pentru un toast, dar gaza lui nici măcar nu se uita la el. Băură în tăcere.

— Numărul doi, spuse Van Veeteren. Marlene Nietsch.

Jahrens ridică mâna.

— Nu, mulțumesc, spuse el. Ai mers și așa prea departe. Poți să te duci la dracu cu fanteziile dumitale bolnave. Am lucruri mai bune de făcut decât să...

— Asta nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap, îl întrerupse Van Veeteren. Rămân unde sunt.

Jahrens pufni disprețuitor și, pentru prima oară, păru să fie indecis. Era și timpul, își zise Van Veeteren.

— În regulă. Ori îmi dai cuvântul că o să pleci de-aici în cel mult o jumătate de oră, ori chem poliția imediat.

— Eu *sunt* poliția, replică Van Veeteren. N-ar fi mai bine să încerci să iei legătura cu un avocat? Un avocat bun. Oricum n-ai avea nicio șansă, dar în general te simți mai bine când ai făcut tot ce a stat în puterea ta, crede-mă.

Jahrens își mai aprinse o țigară, dar nu făcu niciun gest să se ducă la telefon. Van Veeteren se ridică și se uită la mare.

Soarele coborâse sub linia orizontului cu destul de mult timp în urmă, iar amurgul albastru zăbovea deasupra orașului. Rămase cam un minut cu mâinile pe balustrada joasă, așteptând ca Jahrens să facă o mișcare. Dar acesta nu făcu nimic.

Stătea acolo, în fotoliul de răchită. Mai lua din când în când câte o gură de whisky, aparent nederanjat de prezența lui Van Veeteren.

Poate că nu fusese niciodată îngrijorat? Nici măcar o clipă?

„Mai bine să-l mai presez nițel“, își zise Van Veeteren, așezându-se din nou în celălalt fotoliu.

Turnă ultimele picături din sticla de whisky și o întinse peste masă.

— Nu ține prea mult, spuse el, iar Jahrens râse.

Se făcuse întuneric de-acum. Mica veioză din colțul balconului nu avea putere ca să bată prea departe. În ultima jumătate de oră, Arnold Jahrens nu fusese mai mult decât un contur nemișcat. O siluetă închisă la culoare, cu tața în umbră, lui Van Veeteren fiindu-i astfel imposibil să vadă ce efect au cuvintele și toate strădaniile lui. Presupunând că aveau vreun efect cât de cât.

— Deci, n-ai de gând să-mi spui unde i-ai îngropat capul? E cam rușinos, nu ți se pare? Mă tem că n-o să ajungi prea sus în infernul lui Dante, cred că ai auzit de asta?

Acum se exprima mai formal. Greu de spus de ce, poate că avea de-a face cu alcoolul și cu întunericul.

Jahrens nu spuse nimic.

— Cum crezi c-o să reacționeze fiica ta?

— La ce? La insinuările tale ridicole?

— Ridicole? Chiar crezi c-o să se amuze?

Jahrens izbucni iar în râs, de parcă ar fi vrut să fie cel ce aprecia care ar fi fost o reacție potrivită.

— Soția ta a putut să se abțină să nu râdă, în orice caz.

Jahrens pufni disprețuitor. Era o urmă distinctă de amețeală în reacția lui, își zise Van Veeteren, și decise să-și agațe încrederea

de acea judecată și de acea circumstanță. „Acum e momentul”, gândi el. Ori, ori. Și el începea să simtă că nu mai are mintea așa de limpede; fără doar și poate că băuseră o cantitate zdravănă, iar timpul pe care-l avea la dispoziție era limitat.

— Vrei să verifici asta? întrebă el.

— Ce anume?

— Cum reacționează fiica ta la toate astea?

— Ce dracu vrei să spui?

Van Veeteren scoase un bold de la rever și-l ținu la vedere, între degetul mare și arătător.

— Știi ce e ăsta?

Jahrens clătină din cap.

— Un transmițător. Exact așa cum ai ghicit la început.

— Și ce dacă? spuse Jahrens, întrerupându-l. Știi foarte bine că n-am confirmat nici cel mai neînsemnat detaliu din tot rahatul ăsta cu care ai venit aici.

— Așa crezi tu, spuse Van Veeteren. Poate c-o să te răzgândești când o să auzi banda. Așa se întâmplă de obicei.

— Prostii, spuse Jahrens, căutând să-și aprindă altă țigară. Ce are asta de-a face cu fata mea? Vrei să îi dai caseta s-o asculte sau ce naiba vrei să spui?

— N-o să fie nevoie, spuse Van Veeteren punându-și cu grijă boldul la rever.

— N-o să fie nevoie? Asta ce mai vrea să însemne?

— A auzit deja totul.

Jahrens scăpă țigara din mână și rămase cu gura căscată. Van Veeteren se ridică în picioare.

— Camerele astea două, zise el arătând cu ambele mâini. Numărul 52 și numărul 54...

Jahrens se sprijini de cotierele fotoliului și începu să se ridice în picioare.

— Ce mama dracului...?

— Trei ofițeri de poliție stau în camera 52 cu un casetofon. Au notat fiecare cuvânt al conversației noastre. N-au scăpat niciun detaliu, te asigur. În cealaltă cameră...

Arată într-acolo.

— ... în cealaltă cameră se află fiica ta, Andrea, și soțul ei.

— Ce dracu...?

Van Veeteren se duse la balustradă și arată din nou cu mâna.

— Dacă vii până aici, poți să-i vezi nițel, dacă te apleci puțin...

Arnold Jahrens nu avu nevoie de încă o invitație și curând totul se termină. Chiar și așa, Van Veeteren știu că acele scurte secunde aveau să-l urmărească toate nopțile întunecoase din tot restul vieții sale.

Poate chiar mai mult.

Când merse la mașină, simți că era mult mai beat decât crezuse, și nici nu se punea problema să se așeze la volan. Își scoase barba falsă și peruca, le puse în punga de plastic și o ascunse deocamdată sub scaunul șoferului. Apoi se cuibări sub pătura de pe bancheta din spate și își ură o noapte bună și fără vise.

Cinci minute mai târziu, dormea buștean și, când ambulanța și mașinile poliției începură să sosească, nu mai auzea nimic din hărmălaia sirenelor și a vocilor ridicate.

Nimeni nu dădu atenție Opelului ușor deteriorat, parcat cumva neatent în întuneric, la două intersecții mai încolo de Pensiunea Florian. Și de ce ar fi făcut-o?

43

— Ai văzut asta? întrebă Jung, întinzându-i ziarul. Nu tu l-ai interogat?

Rooth se uită la poză.

— Da, el e. Ce naiba i s-a întâmplat?

— A căzut de la etajul al cincilea. Sau poate c-a sărit. Accident sau suicid, aceasta-i întrebarea. Cum era?

Rooth ridică din umeri.

— Nu avea nimic deosebit. Destul de plăcut, parcă-mi amintesc. M-a servit cu cafea, în orice caz.

Reinhart se așează în fața lui Münster la cantină.

— Bună dimineața, spuse el. Ce mai faci?

— Acum după ce mai umbli? întrebă Münster.

Reinhart răsturnă conținutul pipei în scrumieră și începu s-o umple din nou.

— Pot să-ți pun o întrebare simplă? zise el.

Münster puse deoparte ziarul *Neuwe Blatt*.

— Poți să încerci, oricum.

— Hmm, zise Reinhart, aplecându-se peste masă. Nu cred c-ai fost în Behrensee acum două seri, nu?

— Cu siguranță, nu, spuse Münster.

— Dar inspectorul-șef?

— Nu pot să-mi imaginez că ar fi fost acolo. E încă în concediu medical.

— Ah, da, deci e în medical, spuse Reinhart. M-am gândit doar să te întreb. Mi-a trecut prin cap o idee.

— Serios? făcu Münster.

Se întoarse la ziarul lui, iar Reinhart își aprinse pipa.

Hiller bătu și intră fără să aștepte. DeBries și Rooth ridicară privirile din rapoartele pe care le scriau.

— Urât de tot accidentul ăla de la Behrensee, spuse șeful, frecându-și barba. E ceva de care ar trebui să ne ocupăm?

— Sigur nu, spuse deBries. Băieții de la poliția locală pot să se ocupe de asta.

— OK, m-am gândit să întreb. Puteți să reveniți la lucrurile pe care le făceați.

„Ceea ce vă urăm și dumneavoastra“, gândi deBries, schimbând priviri cu Rooth.

— Știi că am primit două telefoane, presupun? zise Rooth când șeful poliției închise ușa.

— Nu, spuse deBries. Ce fel de telefoane?

— Anonime. Din Kaustin. Nu par să fie de la aceeași persoană. O dată a fost un bărbat, pe urmă, o femeie, după cum zice Krause.

DeBries ridică privirea și își ronțai creionul.

— Și ce spuneau?

— Același lucru, mai mult sau mai puțin. Că Jahiens ăsta ar avea legătură cu crimele. Crimele puse în cărca lui Verhaven. Întotdeauna au bănuț, dar n-au vrut să spună nimic, se pare. Așa spun ei, cel puțin.

DeBries se gândi o vreme.

— Ei, să fiu al naibii, zise el. Prin urmare, până la urmă și-a primit pedeapsa, nu-i așa?

— Se prea poate, zise Rooth. Dar reține că probabil nu-s decât niște băgăcioși care vor să iasă în evidență. În tot cazul, nu trebuie să ne facem griji în privința lor.

Nimeni nu mai spuse nimic câteva secunde. Apoi deBries ridică din umeri.

— Nu, cazul a fost abandonat, dacă am înțeles corect cum stă treaba. Așa cred. Avem destule lucruri care să ne țină ocupați.

— Mai mult decât destule, admise Rooth.

— Îmi dai voie să-ți țin companie? întrebă Mahler, așezându-se pe scaunul liber. Și, apropo, de ce stai aici?

— Stau unde am chef, zise Van Veeteren. Sunt în concediu medical, iar vremea nu e rea deloc. Îmi place să mă uit la oameni cum se spetesc muncind. Și-apoi, am o carte de citit.

Mahler dădu din cap cu compasiune.

— Nu cred că e indicat să stai în soare.

Se uită spre piață și o chemă pe chelneriță.

— Două beri negre, spuse el.

— Mulțumesc, zise Van Veeteren.

Așteptară până li se aduseră berile, ciocniră paharele după care se lăsară pe spătarele scaunelor.

— Ei, cum a mers? întrebă Mahler.

— Cum a mers?

— Nu te juca cu mine, spuse Mahler. Tocmai ți-am făcut cinste cu o bere și ți-am mai dat și cartea mea de poezii.

Van Veeteren bău din nou din pahar.

— Așa e, spuse el. În orice caz, totul s-a sfârșit acum.

— Deci, până la urmă, a sucombat sub presiunea ta?

Inspectorul-șef se gândi la asta o vreme.

— Întocmai, spuse el. Nu puteai să exprimi mai poetic acest lucru.

XIII

---

19 iunie 1994

44

În cimitirul din Kaustin erau tei și ulmi, alături de câțiva castani, ale căror sisteme de rădăcini îl făceau pe paracliser, Maertens, să înjure în gura mare ori de câte ori dădea de ele cu cazmaua. Totuși, în această duminică de vară, avea toate motivele să gândească altfel — așa cum gândea și restul grupului adunat în jurul unui cavou de familie de curând deschis. Erau recunoscători pentru rețeaua densă de crengi care ofereau umbră și o tentă de răcoare în timpul slujbei simple de înmormântare.

Dacă ar fi fost obligați să stea în soarele arzător, puteai să fii sigur că unii dintre ei ar fi leșinat.

Ca să fim exacti, nu erau decât șase. Iar trei dintre aceștia făceau parte din echipă, puteai spune: Maertens însuși, Wolff, organistul și dirijorul corului, și pastorul Kretsche, care conducea slujba. Ceilalți erau doamna Hoegstraa, sora vârstnică a decedatului, care era evident că nu mai avea nici ea mulți ani de trăit, și doi reprezentanți ai forței de poliție din Maardam. Scoțiseră pe-aici cam cu o lună în urmă, când, inutil de spus, nu obținuseră nimic.

Dar așa merge treaba. Leopold Verhaven a fost îngropat. Marog, cea mai mare parte din el. Nici nu mai trebuia amintit că nu

reuşiseră să găsească părțile lipsă. Vor fi nevoiți să le îngroape altă dată, dacă le găseau vreodată. Uneori trebuia să te întrebi ce naiba făcea poliția cu timpul? Și pentru ce era plătită?

Dar așa merge treaba. Nu avea nicio dorință să-i întrebe despre asta. Aștepta doar ca pastorul să termine ca să poată umple mormântul cu pământ și să se ducă acasă ca să urmărească meciul de fotbal la televizor.

Vicarul trăncănea despre caracterul de neînțeles al lucrurilor. Despre dragostea mistuitoare și milostenia Dumnezeuului nostru. Despre iertare.

Ei bine, ce naiba putea să spună? Maertens oftă și se reze-mă discret de trunchiul unui ulm. Închise ochii și simți cum o briză ușoară se furișă peste cimitir, abia sesizabilă, și fără să aibă cu adevărat vreun efect răcoritor. Cu ochii minții putea să vadă cum ținea în mână un pahar mare și aburit de bere, în fața televizorului.

Ei da, barem să fi fost acolo, se gândi, întrebându-se de unde naiba venea expresia asta. Ceva biblic, probabil. Dat fiind modul în care-și câștiga pâinea de zi cu zi, era inevitabil să mai cu-leagă câte-o frază de ici, alta de dincolo.

Deschise ochii și se uită la grup. Doamna Hoegstraa purta un vâl; avea o expresie de tenacitate și nu vărsase nicio lacrimă. Kretsche sporovăia de zor, ca de obicei. Wolff era pe jumătate adormit. Cel mai vârstnic dintre polițiști era lac de sudoare și, din când în când, își ștergea fața cu o batistă viu colorată. Cel mai tânăr părea să cugete la ceva, Dumnezeu știa la ce anume.

„Aștia chiar erau plătiți ca să stea aici?! Asta nu l-ar fi surprins câtuși de puțin.

— ... în Ziua Judecății de Apoi, amin! spuse vicarul și totul se termină.

„Domnul să te odihnească în pace, Leopold Verhaven“, își zise Maertens și căută din priviri cazmaua.

— M-am gândit la câteva lucruri, spuse Münster când ajunseră în parcare.

— Hai să le auzim, replică Van Veeteren.

— Ei bine, în primul rând, cum ați ajuns la concluzia că el era partea vinovată? La Jahrens mă refer.

— Hmm, mormăi Van Veeteren. Rampa pentru cărucioare de invalizi de la locuința familiei Czermak, desigur. Și femeia aia de la închisoare, cu baston. Poate că nu m-am prins imediat, dar era o legătură, în orice caz. Un clopoțel care suna undeva, în fundal...

— Dar doamna Jahrens era invalidă. Nu putea să se deplaseze, nici măcar ajutată de bastoane.

Van Veeteren își făcu vânt cu un ziar.

— Nu toate sunt ceea ce par, Münster. Parcă am convenit asta deja.

— Și cum s-ar traduce asta aici? întrebă Münster.

— Ei, în diferite moduri, spuse inspectorul-șef, privind pe deasupra cimitirului. Că rădăcina sau sursa răului nu e întotdeauna acolo unde ne așteptăm s-o găsim, de exemplu. Soarta lui Leopold Verhaven — și chiar sper că vom reuși să-i reabilităm reputația într-una din zilele astea — n-a avut nicio legătură cu el. Fără voia lui, el devine personajul principal într-o dramă tăcută, amar-nică și lipsită de noimă care are loc între domnul și doamna Jahrens. El e total nevinovat, dar este distribuit în rolul de țap ispășitor și ajunge să petreacă un sfert de secol în închisoare. Nu-i de mirare că devine un pic mai ciudat. Iar când doamna Jahrens se hotărăște în sfârșit să se confeseze, totul duce la moartea lui Verhaven. Asta e cea mai mare mizerie pe care ți-o poți imagina, Münster. Dar, cu toate acestea, poate că există un fel de logică inversă la baza tuturor acestor lucruri. Parcă-i auzi prăpădindu-se de râs acolo jos, în lumea cealaltă, dacă pricepi unde bat.

Se uită în sus la cerul senin, pătat ici-colo de câțiva nori.

— Chiar și într-o zi ca asta, adăugă el.

Rămaseră în tăcere o vreme.

— Și Marlene Nietsch? întrebă Münster.

— Cred că a fost o coincidență, zise Van Veeteren. Probabil că s-a întâlnit cu ea în sat și a recunoscut-o, iar în dimineața aceea s-a întâmplat să treacă pe lângă Zwille când Verhaven a părăsit-o. Foarte probabil a văzut o oportunitate și a luat-o în mașină, nimic mai mult, și știm ce s-a întâmplat în continuare. Ea n-a vrut, iar el a devenit violent. Iată ce cred că s-a întâmplat, dar mai sunt și multe alte posibilități, bineînțeles.

— Și părțile lipsă? Din corpul lui Verhaven, la ele mă refer.

Inspectorul-șef ridică din umeri.

— Habar n-am. Probabil că le-a îngropat pe undeva — sunt înclinat să sper că vor rămâne acolo unde sunt. Ia gândește-te ce-ar însemna să le găsească peste vreo sută de ani și să înceapă o nouă anchetă! Uneori, am sentimentul că asta e un caz care ar putea să continue la nesfârșit.

Münster dădu din cap aprobator și deschise portiera mașinii.

— Oricum, deocamdată cam asta e tot, spuse el. Cred c-o să mă duc acasă să-mi fac bagajul. Măine plecăm.

— În Italia? întreba Van Veeteren.

— Da. Două săptămâni în Calabria și una în Toscana. Când plecați în concediu?

— În august, spuse Van Veeteren. N-am început să mă gândesc serios la asta, dar cred că nici nu e nevoie. Iulie e, de obicei, o lună pe care e bine să o petreci în Maardam. Calmă și liniștită. Toți tâmpiții sunt plecați în concediu. Apropo, să nu iei asta personal.

— Nici nu mi-ar fi trecut prin minte, replică Münster. Toate cele bune!

— Să ai o vacanță reușită, spuse Van Veeteren. Ai grijă de soția ta cea frumoasă. Și de copii, firește. Din septembrie, începem iar partidele de badminton.

— Cu siguranță, zise Münster.

Încă o dată se duse cu mașina până la Marea Umbră. Nu se dădu jos din mașină. Se mulțumi să stea și să contemple casa și grădina năpădite de vegetație în timp ce fuma o țigară și bătea darabana pe volan.

„Ce tărașenie nenorocită“, își zise el.

Iar acum, toți cei implicați sunt morți. Exact ca într-o tragedie shakespeariană. Beatrice Holden, Marlene Nietsch, Arnold și Anna Jahrens. Și Verhaven însuși, desigur.

Dar, până la urmă, se făcuse dreptate. În măsura în care a fost posibil, mai exact. Nemesis își luase tributul. Doar așa puteai să privești situația.

Și cine mai rămăsese?

Sora mai vârstnică a lui Verhaven, care nu avusese absolut niciun rol în evenimente.

Andrea Jahrens, sau Vălgre, cum se numea azi. Fiica, cu cei doi copii ai ei.

Puteai să spui că aceștia erau singurii supraviețuitori, de fapt, pentru că doamna Hoegstraa avea să li se alăture în curând celorlalți, la doi metri sub pământ.

Supraviețuitori și totalmente ignoranți față de întreaga poveste. Inutil de spus, nu exista niciun motiv pentru care să fie puși la curent.

Nici n-ar fi visat vreodată să procedeze astfel.

Niciodată.

Pe când cobora lent dealul cu mașina pentru ultima oară, către satul care se îmbăia somnoros, chiar dacă înșelător, în soarele de vară, se gândi la ceea ce îi spusese lui Münster.

Nu toate sunt ceea ce par.

Kaustin — satul crimelor.

Apoi îi veni în minte ideea că nu-i spusese lui Münster chiar tot adevărul. Motivul real pentru care se oprise la familia Czermak în după-amiaza aceea fusese, desigur, nu pentru că observase rampa pentru cărucioare de invalizi — asta era ceva ce sesizase în trecere. Nu, adevăratul motiv fusese mult mai prozaic și chiar acum începea să simtă același simptom.

Îi fusese sete.

Ei, da, se gândi, posedat de un atac subit, deși scurt, de optimism și de riscul evident de a se repeta: nu toate sunt ceea ce par.

Acceleră și începu în schimb să se gândească la linia de demarcație peste care, după atâta amar de timp, trecuse.

și

Vă oferă o nouă selecție din SERIA NEAGRĂ:
7 romane polițiste de top!

Camilla Läckberg, *Piață rea*

Mons Kallentoft, *Toamna*

Roslund & Hellström, *Răzbunarea lui Finnigan*

Yrsa Sigurdardóttir, *Zile întunecate*

Anne Holt, *Ura*

Liza Marklund, *Prime-Time*

► Håkan Nesser, *Întoarcerea*

HÅKAN NESSER

Într-o zi ploioasă de aprilie, un cadavru – sau ceea ce a mai rămas din el – este găsit de o fetiță în pădure. Învelit într-un covor, cadavrul nu mai are cap, mâini și picioare, ceea ce indică un criminal brutal și metodic. Victimă, Leopold Verhaveren, a fost un atlet faimos până să fie condamnat pentru uciderea a două dintre fostele sale iubite. Totuși, el și-a susținut fără încetare nevinovăția. În mod ciudat, el a fost ucis chiar în ziua eliberării sale din închisoare. Această ultimă crimă este mai mult decât enigmatică, iar inspectorul-șef Van Veeteren este hotărât să descopere adevărul, chiar dacă asta înseamnă să ia legea în propriile mâini.

«Inspectorul Van Veeteren pare destinat să-și găsească un loc printre marii detectivi ai literaturii europene.» Colin Dexter

Håkan Nesser este unul dintre cei mai bine vânduți autori de romane polițiste. S-a născut în 1950, în Suedia. Cartile sale au fost publicate în 25 de țări, bucurându-se de un succes fulminant.

A fost recompensat cu Glass Key Award (2000). De asemenea, este singurul autor care a primit de trei ori Best Swedish Crime Novel Award. Cele mai multe dintre volumele seriei Van Veeteren au fost deja ecranizate.

De același autor, la Editura Trei au mai apărut: *Punctul lui Borkmann* și *Cu ochii minții*.

ISBN 978-973-707-536-9

9 789737 075369 >

www.edituratrei.ro